

Campbell. 2. e. 20

J. H. Campbell

December 31
1862.

Bought from H. W. W. W. 7/6⁰⁰

Note.

Other copies have a
different title page
of the same date.

July 14. 1872.

I only know of 13 copies at
this date. J. H. Campbell

18 June 1861

Dear Sir

I have the honor

to acknowledge the receipt of your letter of the 14th inst.

in relation to the above named matter.

I am sorry to hear

that you are unable to do so.

I am, Sir, very respectfully,

Yours very truly,

Wm. L. Garrison

SEAN DAIN,

AGUS

ORAIN GHAIÐHEALACH,

AIR AN TABHAIRT O DHAOIN UAISLE,

ARAID AN

GAELTACHD ALBA,

DON FHEAR FHOILLSICHEADH

E OIN GILLIES.

AON CO-FHREAGARRACH DON

T SEAN CHUIDEACHD ALBANNACH
ANN DUNEIDINN,

AGUS

FEAR DON T' SEAN CHUIDEACHD AM PEART,

AGUS

LEABHAR RECEUDAIR DON' CHUIDEACHD-SIN.

CLO-BHUAILT' AM PEART.

M,DCC,LXXXVI.

COLLECTION
OF
ANCIENT AND MODERN
GAELIC POEMS
AND
SONGS,

TRANSMITTED FROM GENTLEMEN IN
THE HIGHLANDS OF SCOTLAND

TO THE
EDITOR.

P E R T H :

PRINTED FOR JOHN GILLIES, BOOKSELLER.

M,DCC,LXXXVI.

*Entered in Stationers Hall According
to Act of Parliament.*

T O
THE RIGHT HONOURABLE
DAVID STEWART ERSKINE,
EARL OF BUCHAN,
LORD CARDROSS,
FOUNDER AND VICE PRESIDENT OF THE SOCI-
ETY OF THE ANTIQUARIES OF SCOTLAND,
AT EDINBURGH,
PRESIDENT OF THE ANTIQUARIAN AND LITE-
RARY SOCIETY AT PERTH, &c. &c.

THE FOLLOWING
COLLECTION
OF
GAELIC POEMS,

IS INSCRIBED TO HIS LORDSHIP,
AS THE ZEALOUS PATRON, AND SUCCESSFUL
PROMOTER OF LEARNING IN SCOTLAND.

WITH THE PROFOUNDTEST RESPECT,

BY HIS LORDSHIP'S

MOST OBEDIENT,

AND MOST HUMBLE SERVANT,

The Editor, JOHN GILLIES.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1100 EAST 58TH STREET

CHICAGO, ILL. 60637

TEL. 733-4331

1960

1961

1962

1963

1964

1965

1966

1967

1968

1969

1970

ADVERTISEMENT

By the EDITOR.

The following Poems were transmitted to the Editor by several clergymen and other Gentlemen in the Highlands, who were so kind as to take the trouble of collecting them.

He has been assured, by persons who are well skilled in the Gaelic Language, and who have good judgment and taste, that they are worthy of being communicated to the Public.

He particularly acknowledges his obligations to Sir James Foulis of Colinton, Baronet, for procuring and carefully revising many of them.

So much has of late been written and published concerning the Gaelic Poetry, that it was reckoned unnecessary to prefix any dissertation on that subject.

The Editor humbly hopes the Poems will be found to be accurately printed.

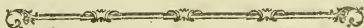
Perth, June 15, 1786.

D A I N

A G U S

O R A I N

G H A I D H E A L A C H.

M O R D U B H *.

A M bheil thusa air sgiathan do luathas,
A ghaoth, gu triall led' uile neart?
Thig le cairdeas a dh'ionnsuidh m'aois,
Thoir sgrìob eutrom thar mo chraig.
Comh-aois m'òige ghlac an t-eug.
'S uaigneach m'aigne 'n uaimh mo bhròin.
'S mòr mo leòn fo làimh na h-aois:
Osaig tha 'g astar o thuath, na dean tuafaid rium 's mi lag.
Bha mi uair gu'n robh mo cheum
Cho eutrom riutfa, a ghaoth.
Mo neart mar chraig a' Chruaidh-mhill?
'S iomadh cath 'sna bhuail mi-beum.
'S tric taibhse mo naimhdean ag astar
Le ceum lag o bheinn gu beinn.
Ach thig àm do bhròin-sa, a ghaoth,
A

'Nuair

* This beautiful fragment is part of the original of the poem which Mr CLARK has translated into English, in his CALEDONIAN BARDS, under the title of MORDUTH.

'Nuair a dhireas tu'n t-aonach gu mall.
 Cha'n imrich thu neoil thar coill,
 'S cha lub a' choille fod' làimh,
 'S cha ghéill am fraoch anfhann féin,
 Ach togaidh gach geug a ceann.
 Bi bàigheil riumfa, aghaath,
 Oir tha 'n aois ort féin ro-theann.

Cuir lafair re geug do'n ghallan,
 A shealgair coire a's áillidh snìomh.
 Tha'n oidhche a' siubhal o'n ear,
 Tha ghrian a critheadh 'fan iar.
 Dh'fhosgail eilean Flaitheas fa' chuan
 Tri uairean dorfan nan nial,
 A' glaothaich, "Dean cabhag thar a' chuan
 'Led' chuach-fhalt àluinn, a Ghrian."
 Tha neoil dubh shiubhlach na h-oidhche
 Gun aoibhneas air chul nan tonn.
 'S tric iad ag amharc do thriall,
 A ghnùis àluinn tha 'g aftar o'n ear.
 Ach éiribh le'r sgiathan o'n chuan,
 A neoil dhorcha nan iomadh gruaim.
 * Tha sgàilean nan sonn o shean
 * Tabhairt cuire do'n Ghréin gu Flaitheas.

Beannachd le rìbhinn chiuin do rùin !
 Buaidh le d' shaighid air gach beinn,
 A shealgair, tha tabhairt dhomh treoir,
 'S mi leònta fo làimh na h-aois !
 Ach fuidh thusa ann am uaimh,
 Is éisd re tuafaid ghaoth is chrag.
 Innsidh mi dhuit sgeul a's mòr brìgh
 Air fuinn a tha finte fo'n lic.
 'S taitneach na smuaintean a thriall,
 'S miannach dreach nam bliadhn' a dh' fhalbh.
 Pill thusa, m'òige, le t'uile ghnìomh,
 Is feuch do m'anam bliadhn' mo neart.

Feuch gach'cath 'fna bhuail mi beum,
 Is airm nan laoch bha treubhach borb.
 Thugaibh fùil o neoil 'nar fuain,
 Fheara, bha cruaidh anns gach cath :
 Cluinnidh bhur clann fuaim bhur cliu,
 'S thig fileadh an fùl gu làr.
 Tha m'anam a' foillseachadh le gnìomh
 Nam bliadhn' a dh' fhalbh is nach pill.

Dh' fhaluich a' ghealach a ceann.
 Bha codal reultan air chùl neoil.
 Cabhag ghaoth is chuan o chian :
 Bu gharbh an cath bha eadar stuaidh
 Is fileadh ghailbheach nan speur,
 'Nuair a dh'èirich co'-shamhladh Shàilmhoir
 O 'leabaidh fhuair sa' gharbh chuan,
 A' fiubhal air bharraibh nan stuadh
 'S a' ghaoth cur meanbh chath mu'n cuairt.
 Dh'èirich mac an aoig air fgiath
 Na h-osaig gu gruaidh Chraig-mhòir,
 'S bha anail fhiadhaich nan neul
 Ag éirigh m'a fhleagh gun ghuin.
 Ag amharc a nuas o 'leabaidh fhuair
 'S mòr a' bhrìgh a bha 'na ghuth :
 " Dùisgibh, chlann Alba nam buadh,
 " 'S garbh colg bhur naimhde o thuath.
 " Ag gluasad air bharraibh nan tonn,
 " Tha clann Lochlain nan lomadh long.
 " Eiribh, chlann Alba nam buadh,
 " 'S mòr neart bhur naimhde o thuath."

Air fgiath na h-osaig fhuair
 Dh'fhalbh mac na h-oidhche gu luath.
 Lùb an darach garbh fo chofan,
 'S chrith gach gallan roimh fheirg.
 " Tionailibh, mo sluinn, o'n t-fealg,"
 Thubhairt Ceann-fine na h-Alba.

“ Soillfichibh frad air Druim-feinne,
 “ ’S thig mo laoich o ghruaidh gach beinne.”

Labhair Mordubh rìgh nan frath,
 ’S lìonmhar crag tha ’g innseadh sgéil.
 Chuala clann a’ chath’ am fonn,
 Is leum iomadh lann ghlas a mach.
 Dh’ eirich a’ mhadainn fan ear,
 ’S dh’iarr i air fian gailbheach gluafad.
 B’ àluinn maifeach fiamh na gréine
 A’ tighinn a mach gu ciuin o’n chuan:
 Boilfge a gathan air airm
 Nan laoch mòr-bhuadhach anns gach cath,

Air adhart dh’ eirich Ciabh-ghlas treun
 Is iomadh fleagh air chùl Ceann-aird.
 Tha Tom-mòr ag tionail a fhluagh;
 ’S c’uime bhiodh Mordal air deircadh.
 Labhair Ciabh-ghlas bu mhòr aois,
 “ Cò chunnaic Sùnar o thuath?
 “ Am bheil e togail iomadh fleagh?
 “ Thug mi féin a’m’ òig’ air buaidh.
 “ Ge fann mi ’n diugh anns a’ chath,
 “ Bha mi ’n fin gu neartmhor cruaidh.”

“ Ni ’m bheil a’d’ neart no d’ chruadal feum,”
 Thuirt mac Chordhuidh bu bheag cliu.
 “ ’S treun meanmnach Sùnar o thuath.
 “ Tha gathan na gréine ag leum
 “ Mu’n cuairt a dh’eidigh an t-feoid.
 “ Tha fuinn gharbh neartmhor r’a thaobh,
 “ Is ard a choille lùbadh fo chofan.
 “ Tha cragan Thirmhòir beag fo cheum.
 “ ’S trom colgar gailbheach rìgh Lochlain,
 “ ’S cha toir mac Alba air buaidh.

CIAEH-GHLAS

CIABH-GHLAS.

- “ Imich thus', a ghealtoire chlaoin,
 “ Gu aiseirigh shàmhach nam ban.
 “ 'Tha d'anam air crith mar dhuill' uaine
 “ A ghluaifeas roimh anail nan speur.
 “ Mar a thuiteas i roimh fhuachd a' gheamhraidh,
 “ Teich thufa o na naimhdean borba.
 “ Ach is iomadh craobh gharbh air a' bheinn fo
 “ A sheafas 'nuair is ghailbheach fian.
 “ Is tric a thàinig naimhdean o thuath,
 “ Ach buannachd cha d'thug iad riamh uainn.
 “ Imich thufa, a mhic gun chliu,
 “ Gu aiseirigh chùil nan daoine crìon.
 “ Mur biodh aige-san tha gun chliu
 “ Naimhdean nach bu mhò na thu,
 “ B' aobhar eagail nach b' fhiu dha
 “ Airm a rùsgadh anns a' chath.
 “ A' feith' air cloinn Lochlain o thuath
 “ B'ìdh 'n cruaidh lann fhuilteach o' d' thaobh.
 “ Chualas d' fhocail gu beag tlà.
 “ A mhic an ardain, tog do ghath.”

Dh'éirich dà fhleagh gu h-ard;
 Bha rùsgadh lann air gach taobh.
 Dhùisg a nis neart na h-Alba
 Chum garbh chath thabhairt dhi fèin:
 Ach thàinig sgiath láidir an t-fluagh,
 Rìgh âluin Albainn a nuas.
 Le corruich mhòir 's le trom ghruaim,
 Dh'amhairc e air na fuinn làn fuath.
 Tha fhùil gu fiadhaich a' fiubhal
 Gu dubhach o fhear gu fear,
 Air eagal gu'n tuiteadh an fluagh.
 Borb, luath aig imeachd tha a ghuth,
 “ Na rùisgibh lann, a cloinn na fairge;
 “ Na canaibh gu'n leag sibh finn.

“ Is tric a dh’èirich fleagh bhur n-Athaire ;
 “ Is lìonmhar an cill air an tràigh :
 “ Ach is aoibhinn dhuibhse, chloinn Lochlain,
 “ Leagar Alba le h-airm féin.”

Làn maflaidh o fhearg an Rìgh
 Shiubhail na laoiach a dhùisg an strì,
 Mar dhà neul ta siubhal air carn
 ‘Nuair a shiubhlas a’ ghrian air min dhrùchd :
 Dubhach tha na glinn roimh ‘n ceum,
 Ag amharc tighinn ‘an deoir nan speur.
 Cha’n fhiu leo an cnocan crìon,
 Tha triall chum gruaidh ard chraig.
 Mar fin a shiubhlas na fuinn
 ‘An coinneamh an naimhdean borb.
 Air adhart tha ceum Rìgh Alba
 Mar gharbh chraig ‘an aghaidh tuinn mhòir,
 ‘Nuair a chruinnicheas neart nan stuadh,
 A’ tabhairt garbh chath do thuilte.

Mar ghaoth oidhche shiubhlas air speur
 Thàinig clann Lochlain nan fleagh.
 Cha siubhail ofag ‘na h-aonar,
 ‘S ann còmhluath tha dubh ghruaim nan sian.
 Dh’èirich airm Albainn gu h-ard.
 Mar thairneanach tha gairm nan cnoc,
 Mar thuiteas dà chloich o Bheinn-ard,
 ‘S iad a’ tachairt air urlar a’ ghlinn,
 Mar fin bha toiseach a’ gharbh chath.
 Is iomadh nàmhaid a thuit leinn.
 Bha uamhann a’ bhlàir air an fhraoch.
 Bha tuilte fola mu shleagh Cheann-aird.
 B’iomadh creubhag a lot Dalmor.
 Bu chruaidh, borb, flathail gach fear ;
 Ach cò b’ urrainn seasamh roimh cheud ?
 Chuunaic an Rìgh ar ceum air ais.
 Las anam a’ ghaifgich le fearg,

Allt dearg a' leantuinn a shleagha.
 Bha taibhsean a naimhdean mu'n cuairt.
 Ach fada o féin bha na laoich.
 Thàinig e mu dheireadh 'nan déigh,
 Mar thonn a' tuiteam o'n chraig;
 'S tric a dh'iarr an fhairge air dìreadh,
 'S tric a thilg an stuadh e o bhonn.

C'uime tha thu gruamach san iar,
 A Ghrian àluinn ag astar nan nial?
 Cha b' anfhann na fuinn.
 Cha do theich sinn roimh 'n mheata.
 Is tric a chuir neoil dhorch ort féin smal,
 'An aimfir ghailbheach nan fian.
 Ach 'nuair a théid fògradh air a' ghaoth,
 'Sa théid caonnag nan speur gu taobh;
 'Nuair a bheir thu smachd air na neoil,
 'Sa ghlacas a' ghaoth air do làimh;
 'Nuair a sheallas tu oirne a nuas,
 'S do chuach fhalt àluinn a' snìomh;
 'Nuair a bhios fiamh ghàir air do ghnùis;
 'S mòr aoibhneas éidigh gach cnuic:
 'S aithearrach leinn do bhuaidh sna speuran,
 Is beannaichidh sinn do ghathan, a Ghrian.
 Imich gud' leaba le ceòl,
 Thusa, tha measg nan reultan mòr;
 Bheir sinn buaidh fathaft,
 Ge do tha sinn an nochd fo leòn.

* * * * *

An dara Leabhar do Mhor-dubh.

TRI uairin chrath an oi'che
 A sgiath dubh-cheo'ach san ear,
 Tri uairin a sheall na reultan
 Thair neoil ghruamach na'n speur.
 Bha ofna thamailte na'n Laoch

'Sa

'Sa ghaoith ag astar, na'n carn
 Bha co-samhla na'n fonn o shean
 Le corruich ag fiubhal na'm beann.
 Chualas trom osna na'm marbh ;
 'S b' anbhan an guth 'fna neoil ;
 Chuimhnich finn gaifge an lamh
 Is ghabh finn tamailte mhor.

Air Ard-chraig dh' amhairc an Rìgh,
 S' lionmhor gaifgeach bha foi ghruaim,
 Bha 'n smuaintin foileir dho fein
 Is labhair e le briathraibh borb.

Air cuis 'nuair a luidheas gruaim
 Theid fuadach an cridhe crìon,
 S' theid fir fhann gu luath foi dhion,
 Togaidh 'n calma chean roimh ghaillin
 S' cha bhi fiamh taifeach'd na ghnuis.
 Tha ceimìne na'n sìon 'fan daire,
 'S cha lùb an dárach a ghlùn.

Abraibh sibhse Cheinn na Feinne,
 An d' thainic finn o dhaoineibh crìon ?
 An ann do gheugaibh fann ar fleagh ?
 O dhárach Albain na'm mor ghnìomh.

'S Tric thainig naimhadin o Thuath
 'S cuin a theich ar sìns'ridh gun bhuaidh ?
 An geill sibhse do Chlainn na fairge ?
 Far am b' abhaist taibhse na'n naimhadin
 Leim o ofaig gu ofaig,
 Le trom osna bhroin na'm marbh ?
 Tha chloch ud, le mointich* liath,
 Ag cumbhail cuimhne air treun laoch
 Ag radh, ' Cha do theich bhar n aithreach riamh,
 Fheara, leannaibh dian an lorg.

Aig

* Coinich.

Ag eisteachd re briathraibh an Rìgh
 Bu dubhach bha na fuinn mu'n cuairt
 Ag amharc cloidheamh, fgiath is fleagh,
 'S le focail gu'n bhrìgh ann a chluais.

Sheafamh Morchean, Triath Alt-duibh,
 Tri uairin chrath e chiabh,
 Tri uairin bhuail e 'n dárach;
 Ainmic bha mo bhuillin fann,
 Ainmic fhuair mo naimhdin buaidh,
 Ge d' thug blià'n' air falbh mo neart
 Nì bheil feith ghealtach am ghruaidh.
 Shaoil lean gu'n togadh mo mhac
 Mo leac 's gu'n cairleadh e mo cheann;
 Chaidh nì n' togar fgiath no leac
 Le oig'ear flathail na'n deas lann.
 Bha cheim air adhairt fa chath,
 Ach dh' fhailig gach caraid mu'n cuairt
 Bha ioma naimhdin na strì',
 'S thuit an laoch roimh mhìle fluagh.
 Beannachd, ars' an Rìgh, do'n laoch,
 Ach na aonar nì 'm fead e falbh,
 'Theid Ceann d' Alba 'nocd na lorg;
 'S dorch do choigrich tamh na'm marbh,

Ghlac Og-bhan mac Chorbhui a fgiath,
 An diomhain duinn gu eirigh grein?
 No 'n dean sibh feidh do 'n luchd mìo-ruin?
 Ann sin do labhair Ceannard treun.

'S Tric thug sìol Alb' an t flige ciuin,
 Ach cuin a thainig bas air coigrich
 Nuair a thachair iad le muirn?
 Is treabhach maifeach linn Lochlainn,
 'S buighnidh sinne fos ar cliuth.
 Cìod uim' a thuitedhmaid mar neul
 A thig le sìleo le linne bhuirn,

A sùnamhas air bharraibh na'm beann,
 Nuair choidleas a ghealach foi sluain,
 'S chrathas gaillinn clocha trom,
 'S fiamh eagail air rinneag na'n sion?
 Crathaidh a mhadain a ceann fan Ear,
 'S eirigh a Ghrian le cuach-fholt ciuin,
 Biaidh folus a gath air gach fgiath,
 'S Bas ag gearradh airm gach fuinn.
 Ag cuir air gach fgiath* Dunairm,
 Dubhairt Mor-fholt, fuir'gheadh gach laoch
 Air an tog lamh mhin-gheal leac,
 Ach luidhidh mise nochd air fraoch.
 Cha bhi deur air gruaidh am dhiaidh,
 Cha 'n eirich cloch mo chliuth,
 Cha 'n abair athair, mo mhac,
 No gruagach, mo chreach, mo ruin!
 Loit mo thaighead uchd na Rimhin
 Bha tlachd-mhor thair mhile mnaoi,
 Tha fuil mo chairdin ag cuir smuid
 Dhe' na h airm dhu'-ghorm na m'laimh.

Bu naimhdin d' Albain m' Aithreadh†,
 Aig Rìgh Lochlainn b' ain-meil, iad;
 B' aite leam fiubhal na fairge;
 Thog fea gaisgich bhorb mo bhreid.
 Thainig gaoth le cabhaig o Thuath,
 'S thog na stuaigh le feirg an druim;
 Bha meanbh-chith‡ ag eirigh mu'n cuairt
 'S neoil ghruamach ag aftar ofcionn.

Dh' eirich Albain air barr tuinn
 'S chrath gach dair an ciabh le fàilt',
 Bha Sliabhain ghorm, ceol-mhor, binn,
 Le chratha min roimh cheann ar barc.

B' e Dunairm ceann-uidhe, nan coigrich,

* Cairdein.

† Aithreach?

‡ Chath'.
 1

Is fhìn ceannard gasta a lamh ;
 'S i beatha clainn Lochlainn ann Albain,
 Nuair bhios meirg fìochaidh air an laimh :
 Is lion-mhor ar feidh, is lan ar flioghaidh,
 'S tha cliuth is meisneach 'nar fgeul
 'S cuim' a chiteadh gruaim air coighreach ?

Chaidh fùrd le sòlas air cuirm ;
 B' aoibhin leinn comhradh air sìth
 'S bheannuich sinn roimh-din a tìr !

Mar ghath greine air maidin chiuin,
 Nuair chromar le druchd gach geug
 Bha Min-bhas an talla na muirn
 S' ioma laoch toirt fuil na diaidh.

M/15. Suireadh Oisèin air Eamhair aluinn.

x **I**S Cuth duine far nach Fionduin*
 Deirimse riutfa nighean Iunnfai,
 Gu'n raibh mi 'm dheà' laoch air bheirt eile,
 Ge ta mi 'm sheann laoch san latha-s'.

²
 Latha gu'n deachaidh leinn,
 Eamhair aluinn fholt-ghrinn,
 Nighean bu ghéal-lamhach glac,
 Leannan coigrich Chormaig.

³
 Ghluais sinn gu faoith Locha Leige,
 An da fhear-dheug a b' fhear foi 'n ghrein,
 Ge b' e dh' fheidreadh ar run,
 Romhain bu theichmheach droch cuth.

⁴
 Bheannuich an fìn Bran† mac Leacan
 D' an t fluagh aluinn, ard, gheal-ghlacach,

B 2

* Iundriun, ionmhuinn ?

† Brian.

Gp

x *lit. A man is a chief when he is not a Fingal.*

Gu narach, treoireach, néo-mheata,
Nach do phill scannal no ascal.

5

Dh' fharaid e dh' inn an gloir bhinn,
Ciod e an taisc* mu'n d'thainig sinn?
Caoilte fhreagair air ar ceann,
A dhiarraidh do nighin ortsa.

6

Co dha ta sibh ga h iarraidh?
Do dh'Oisein uafal mac Fheinn,
'S i mo nearac a gheabh thu.
A Laoic h laidir long-phortaich.

7

Labhair Brán 's ní dubhairt breug,
Ge do bhiodh agam da nighin deug,
Aig feabhas do chliuth san Fheinn,
Bhiodh a cheud nighean aig Oisein.

8

Dh' fhoisgladh dhuinn an Grianan† corr,
Air a thuthadh do chloth dhuinn,
Lion meanmna sinn uile,
'G amharc Eamhair chas-fholt bhuidhe.

9

'Nuair a chunnáirc Eamhair fhial
Oisein Mac Fheinn flath na'm Fiann,
Thug an Ribhin a b' aille dreach
Gaol a h anma d' an dea' mhac.

10

Gu'n ghluais sinn gu Druim da-thorc,
'S bha cormac romhain na long-phort,
'S e dar feitheamh gu dana,
Le seachd catha d'an dea' mhalaidh‡.

11

* * * * *

Sluagh Chormaig gu'n do chás
Aig na ghabh an fliabh bla lafair.

Ochd-

* Taiscealedh, taisge? † A round turret or tent. ‡ Mhal-shluagh?

Ochd-fhear do bhi aig Cormag cruinn,
 Ionann an gnìomh dh' Fhearaibh-Bolg,
 Mac Colla is Daire nan creuchd,
 Mac Tosfair' treun agus Taog.

13
 Freasdal baghach Mac an Rìgh,
 Daire na'n gnìomh bu mhor agh,
 Daol bu mhaith fulang fa chuing,
 'S Meirge Chormaig Chruinn na laimh.

14
 Ochd-fhear bhi aig Oisein ard,
 Ionann fa chath gharg ga dhion,
 Mulla Mac Scein agus Fial,
 Sgeulaiche fìor fìlath na Feinn'.

15
 Faolan agus Cairioll cás,
 Dubh Mac Ribhinn nìor thais colg,
 Toscar an tus fìar a Chlann,
 Chaidh fìo 'n chrann an' ceann na 'm Fearbolg*,

16
 Thachair Toscar thachair Daol,
 Taobh re taobh an lath'r an t sluagh,
 Bha comhrag an da churaidh chaoimh
 Mar gu 'n doirteadh gaith a cuan.

17
 Bu chomhrag dha leomhain† fìin
 'S cha 'n iarradh e fìcian d'an guin,
 Ge bu mhaith faoirfinneachd na'm fear,
 Bu cheo na taosgaidh am fuil.

18
 Chuimhnich Toscar air an fcein,
 Arm bu mhiann leis an fhear mhaith,
 Chuir e naoi guine, an taobh Dhaoil,
 Sealan beag mu'n chlaon an cath.

19
 Bha comhraig ag borbaidh an t sluagh,
 Mar fhuaim uird le dearnaibh lamh,

* Ceann na 'm Bolg.

† Leoghain.

Ag iarraidh gu Oisein gach uair
'S an cath cruaidh do bheir e dhoibh.

20

Do scoilt Oisein air an t sliabh
Caogad sciath gu Cormag Cruinn,
'S gu'n bhris Cormag mac Art
Caogad lann ghlas air an druim.

21

Thugas an ceann do Chormag Cruinn
Air an t sliabhfa gus an nochd,
'S gun do ghluais gu Flaith Fail,
'S an ceann sin am laimh air fholt.

22

Ge b' e dh' innseadh dhamhsa sin
An la sin ag cuir a chath',
Deireadh rium mar tha mi nochd
Gu 'm faigheadh e olc o m' laimh.

Laoidh Dhaibhidh mhic Ceallair.

MOLAIMAID Tighearna na gloir,
An Ti a' s' mo na gach neach,
Cruthai-fhear an t saogh'l gu leir
D' an cumhai' dhuinn geilleadh air fad*.

'S tu rinn an domhan 's na bheil ann,
Na cuantai domhainn is am fonn,
Is chuir thu iaig ga altrum ann
Is thug ciall a ghlacaidh dhuinn.

Rinneadh leat Gealach agus Grian,
Thogbhail fia'nais air do ghloir
Cha'n aithris mi am mile trian
Do Chruthaidheachd an Dia a 's mo.

'S tu rinn na h aingil ard air fad,
An t Aibherfeoir foi sinachd gu mor

Air

* Gu beachd?

See page 126 of Kennedy's hymns
1786 Glasgow for another
version of this Hymn

Air flabhraì laidir aig a mhac,
Cunbhail-ain-neart o theachd oirn.

'S tu rinn na Reulan air fad,
Riaghlachadh gu ceart na 'n trath;
Gheall thu faraon fuachd is teas,
Fogh'ar mu'n feach agus mairt.

Rinneadh leat an Duine ris,
Do reir t iomhaidh chum do ghloir
Chaill e an oighreachd dhuinn gu'n luach,
Is clia 'n fhuasglar i le h òr.

'S tu chuir an radharc fìgh fa cheann
Is folt roimh* na chlaigeann lom,
Is thug thu chluas gu h eisteachd dhuinn,
'S gluafachd a chuirp o na bhonn.

Chuir thu Adhamh an codal trom,
Chaidh Liaigh na'n gras os a cheann,
Agus do afna thaobh do rinn,
A Bhean o'n do ghin gach clann.

A fìgh ann Garadh ciuin na'n feud,
Far an robh aoibhneas do ghraidh,
An uair a dh'ith a Bhean am meas,
Dh' fhuiling i 's a fliochd am Bas.

Cha robh a teafargain ag neach,
O'n Chumhnant a rinn i bhris',
'N tra ruifgeadh an fgeadacha' ceart,
Bha chuis na h eagal anois.

Ach moladh do Ard Rìgh na'm fear,
Leis nach b' aill teachd d' ar fgrìos,

'Nuair

* Throimh.

'Nuair chunnairc e Adhamh na airc,
Rinn e Cumhnant na'n Gras ris.

Criost a thainig anuas le thoil,
Is thug suas mar iobairt fhuil,
Mac na firinn ghloin Uan gu'n lochd,
Mar chionntach fhuair e a ghuin.

Cheusadh e air a chrann ann aird,
'S an t fleagh fait' ann a chorp,
Crun gcur na pein a bha mu cheann,
Fhuair Mac De le naimhdibh lot.

Tairnge gu teann ga'n cuir an fas,
Am bosaibh a lamh le h ord,
Is fuil a chridh' ag ruidh o thaobh,
Ceannachd bu daoire na'n t òr.

'Nuair chaidh Criost gu pein a Bhais,
A' dh' fhulang ar son an t fluaigh,
Sgoilt Brat an Teampuill fios gu lar,
Dhuifg na mairbh ann aird o'n uaigh.

Chriothnuich an talamh trom le crith,
Is air a Ghrein thainig fmál;
Le feirg Dhe a chrath e ann sin:
Dh' fhuiling Criost am Bas re feal.

Do adhlaic iad an t Uan foi lic,
'Thug e buaidh, san uaigh cha d'fhan,
As a bhas thug e a gheur ghuin,
'S dh eirich an treas la gu'n fmál.

Na shuidh aig Deas-laimh Athar 'ta,
Crioista le Gras os ar cionn,
Ag cuir Oifig Sagairt ann gnìomh,
A dheafachadh Rioghachd dhuinn.

Ach thig an t am an tig Mac De,
 Creidibh mi gur fìor an fceul.
 Le mìtibh mìle d' ainglibh treun,
 Thoirt oirn breith do reir ar gnìomh.

Seidir an Tromp ann sin gu h ard,
 Leis na h ainglibh 's aille fhuadh,
 Eirigh na mairbh ann aird o'n ùir,
 Is gabhar cuntas o 'n chuan.

Liubhraidh an uaigh na fhuair i fein,
 Cha bhi neach d' an treud air chall,
 Nochdar iad uil' am fìa'nais De,
 'S e Mhac fein a 's Breitheamh ann.

Biaidh iadfan foileir ann an sin,
 Mar fholus dealrach an dreach,
 Thig Crìost na'n coinne-sin le gean,
 'S biaidh fìth an comunn na'n ceart *

Ni thu' 'n sin tearbadh air gach neach,
 Is tearmunn do 'n ionmhuinn leat,
 Mheud 's ata air na'n dearbhadh dhuit,
 Cuirear fì dhion do chaoimh Bheirt †

Cuirear na gabhair air do chli,
 Traille gu prìosan a bhroin,
 Druidear fos is gur cruaidh an fceul,
 Flaitheamhnas De air an fìoin.

Mallaichidh 'n nighean a Mhathair,
 'S Mallaichidh mhathair, a chlann,
 Mallaichidh an t athair am mac,
 Nach do ghabh smachd uaidh na am.

C

Is

* Lacch/ † Bhreith.

Is ioma' fgairteachd is gul geur,
 Re cluinntin doibh fgeul a chraidh.
 Ag mallachadh cheile gu leir,
 Scarachduinn re Uan a ghraidh.

Ann teach ga milleadh cuirfear iad,
 'S iad foi dhio'ltas an Aird Rìgh,
 Gun duil re furtachd no re bas,
 Gu brath cha 'tig iad anios.

Fasaidh an cuirp co chruaidh re prais,
 Mar iarunn an lamh 's an cas,
 Ga'n cunbhail beo ann an sùr phian,
 Teine diain gu'n fhurtachd as.

Aon latha dhoibh mar bhlianaibh buan,
 'N lagan loifgeach cruaidh ann fas,
 Ga'n liodairt le teas agus fuachd;
 Sud an duais cia fhad an dail.

M' achuinge riuts' air scàth do mhic,
 Meaduich mo ghliocas le gras,
 'Thoir fuasgladh saor dhamh anns gach cuis,
 Seal mu'n druid mo shuil le bas.

M 7 . Comhrag Fheinn agus Mhanuis*. 172 *leis*

GE b' e bhiodh leinne an laoi,
 Air an traidh tha sìar foi dheas,
 Aig uisge Laoi're na'n fruth seamb,
 Air an Fheinn bu mhor a mheas.

²
 Beannachd air anam an Laoich,
 Bu gharbh fraoch anns gach treis,
 Ard Rìgh Lochlainn ceann na'n treun,
 'S ann air a shlòinnteadh an t eas.

La

* Magnus.

La dhuinn ag faghach na'n dearg
 'S nach d' eirich an t fealg 'nar car,
 Gu faca finn mile bàrc
 Air an traidh ag teachd air lear.

4
 Sheafamh finn uil' air an leirg,
 'S thionail an Fheinn as gach aird,
 Dh' fhiofrachadh co iad na floigh,
 Rinn cruinneachadh mor air traidh.

5
 Thainig an cabhlach gu tir,
 Greadhuinn * nach bu mhin 'ar leinn,
 Bu lionmhor ann pubull froil,
 Ga thogbhail leo os an ceinn.

6
 Thog iad an gafradh o'n choill;
 Ghlacadh leinn' ar 'n airm ghaidh, †
 Da fhleagh air gualainn gach fir mhoir
 Agus thog sin oirn gu traidh.

7
 Cea a gheabhamaid na'r Feinn
 A rachadh ghabhail fceil d' an t fluagh,
 'S e radh Fionn fiath gun chleith,
 Gu 'm beireadh e breath is buaidh.

8
 Sin nuair labhair Conan a ris
 Co a Righ, b' ail leat a dhol ann,
 Ach Fearghus fìor ghlic do mhaic,
 O 's e chleachd a dhol na'n ceann?

9
 Mallachd ort a Chonain mhaoil,
 Labhair Fearghus bu caoine cruth,
 Rachain-se ghabhail fceil
 Do 'n Fheinn 's cha b' an air do ghuth.

C 2

Ghluais

* Greadhann?

† Chaith'?

Ghluais Fearghus armoil óg,
Air an rod an coinne na 'm fear,
'S dh' fhiaruich e le comhradh foil,
Co iad na floigh a thig air lear.

11

Manus fuileach fear'a fial,
Mac Righ Beatha na'n sciath dearg,
Ard Righ Lochlainn ceann na cliar,
Giolla bu mhor fiamh * is fearg.

12

Ciod a ghluais a bhuidhean bhorb,
O chriochaibh Lochlainn na'n colg sean,
An ann a chuideacha na 'm Fiann
A thainig an triath thair lear ?

13

Air do laimhfe Fhearghuis fheil,
As an Fheinn ge mor do mhuirn,
Cha ghabh finn cumha gun Bhrán,
No a bhean a thoirt o Fhionn.

14

As do laimh ge mor do dhoigh,
'S as do shloigh ge mor do mhuirn,
Mhead agaibh 's thain' thair lear,
Cha tugadh sibh Bran air tuinn.

15

Bheireadh an Fheinn comhrag cruaidh,
Do d' shluagh mu'm faigheadh tu Brán
'S bheireadh Fionn comhrag treun
Duit fein mu 'm faigheadh tu bhean.

16

Thainig Fearghus mo bhrathair fein,
'S bu chosmhuil re grein a chruth,
'S dh' innis e sceula d' an Fheinn,
'S gu 'm b' oscaradh treun a ghuth.

Mac

Mac Rìgh Lochlainn sud o 'n traidh,
Cìod e 'm fath dhamh bhi ga chleath?
Cha ghabh e gun chombrag dluth,
No do bhean 's do chuth a bhi foi bhreath.

18

De cha d' thugainn-se mo bhean
Do dh' aon fhear ata foi'n ghrein,
'S Cha mho bheirinn Bran gu brath,
No gu'n d' theid am Bas am' bheul.

19

Labhair Mac Cuthaill re Goll,
Am mor an glonn duinn bhi 'nar tosd,
Nach tugadhmaid cath laidir borb
D' Ard Rìgh Lochlainn na'n sciath breac?

20

Seachd altrumain an lochain lain,
'S e labhair Goll gu'n fhas-cheilg,
Ge lionmhor acafan an fluagh,
Deangaidh mis' am buaidh 'fan leirg.

21

Thuir an t Oscar bu mhor brìgh,
Leig mise gu Rìgh Innse-torc,
Clann a dha chomhairlich dheug
Leig fa m' chomhair fein an cosg.

22

Labhair e Conull a ris,
Deangam-fa Rìgh Innse-con,
Is ceinn a shea-comhalta deug,
No 'biaidh mi fein ar an son.

23

Iarla Mumhan* ge mor a ghlonn,
Labhair Diarmad donn na'n con†,
Caisgidh mi sud d' ar Feinn,
No tuitidh mi fein ar a shon.

* Mudhan.

† Gun on.

'S e feimeas a ghabh mi fein,
Ge ta mi gu'n treine an nocht,
Rìgh Teurmann na'n comhrag teann
Gu'n scaruinn a cheann r'a chorp.

25

Beiribh beannachd' beiribh buaidh,
Arfa Mac Cuthaill, na'n gruaidh dearg,
Manus Mac Garadh na'n fluagh,
Coisgear leam ge mor fhearg.

26

An oiche finn duinne gu lo,
B' ainmic leinn a bhi' gun cheol,
Fleadh gu farsuing, fion is ceir
Gheibhte aig an Fheinn nias leor.

27

Chuncas mu'n do fear an lo
Gabhaill doigh ann fa ghuint,
Meirgh' Rìgh Lochlainn an aigh
'Ga togbhail o'n traigh 'nar uchd.

28

Chuir finn Deo-ghreine re crann,
Bratach Fheinn bu ghairge treis
Lomlan do chlochaibh 'n ór,
'S ann leinne * gu 'm bu mhor a meas.

29

'S iomad cloidheamh dorn-chrann oir,
'S iomad frol ga chuir re crann,
Ann Cath Mhic Cuthaill na'm fleadh,
'S bu lionmhor fleagh os ar ceann.

30

Iomad coitein iomad triath,
Iomad sciath is luireach gharbh,
Iomad tóiseach is Mac Rìgh,
Is ni 'n raibh fear dhiubh gu'n airm.

Ann

* Aig an Fhcinne bu.

Iomad clogaid maifeach cruaidh,
 Iomad tuadh is iomad gath
 Ann cath Rìgh Lochlainn na'm buadh,
 Bu lionmhor ann Mac Rìgh is flath.

32
 Rinneadar an urnaidh chruaidh,
 Bhriseadar air fluagh na'n Gall,
 Chrom gach fear a cheann fa chath,
 Is rinneadh leis gach flath mar gheall.

33
 Thachair Mac Cuthail na'n cuach
 Is Manus na'n ruag aigh,
 R'a cheile ann tuiteam an t fluaigh,
 'S ann leinne gu 'm bu chruaidh an dail !

34
 Gu 'm b' e sud an tuirlin teann,
 Mar ghreann a bheireadh da órd,
 Cath fuileach an da Rìgh,
 Gu 'm bu ghuineach brìgh an colg !

35
 Air briseadh do sciath an Deirg,
 Air eirigh dhoibh fearg is fraoch,
 Thilg iad am buill air lár
 'S thug iad spairn an da laoch.

36
 'Nuair a thoiseach sribh na'n Triath,
 'S ann leinne gu 'm bu chian an clos !
 Bha clochan agus talamh trom
 Mosgladh foi spoirn an cos.

37
 Leagadh Rìgh Lochlainn air an traidh,
 Am fianais chaich air an fhraoch,
 Air-sin, ge d' nach b' onoir Rìgh,
 Chuireadh ceangal na'n tri chaol.

38
 Sin nuair thuirt Conan a ris,
 Mac Morna bha riamh re h olc,

Leigir mì gu Manus na'n lann,
'S gu 'n fearainn a cheann r'a chorp.

39

Cha 'n 'eil agam cairdeas no caoin,
Riuts' a Chonain mhaoil gu'n iochd.
O tharladh mi 'n lamhaibh Fheinn
'S ionfa leam na bhi foi d' smachd.

40

O tharladh tu m' lamhaibh fein,
Cha 'n imir mi beud air flath,
Fuasglaidh mi thusa o m' fheinn
A Lamh threun a chuir mor-chath.

41

'S gheabh thu do roghainn a ris,
Do chuir dhathigh do d' thir fein*,
Cairdeas is comunn a ghnathach,
No do lamh a chuir fa m' Fheinn.

42

Fa t Fheinn cha chuir mi mo lamh
An cian a mhaireas cail am chorp,
Aon bhuille t aghaidh Fheinn
'S aithreach leam na rinneas ort.

43

Cha 'n ann ormfa rinn thu e,
'S ann duit fein a rinn thu 'n cron;
Do na thug thu shluagh o d' thir
'S beag a philleas ris an finn.

M 2 Marbhadh Chonlaoich le Cuth-Ullin, athair fein. 120

NUAIR chaidh Cuth-ullin do dh' Eirinn, dh' fhag e a
bhean, d' an gair cuid Aoife, an Dun-scàthaich fan
Eilein Sciathanach, torrach air Connlaoch. Nuair thainig a
mac gu foirfeachd, chuir i dhionnsaidh athar e: ach chuir
i foi gheasabh e, nach innseadh e re bliana co e. Ann lorg
fo a dhiultadh, bhuail athair e leis a *Ghath-bhulga*, no
bhuilg,

* Nuair tharlas tu d' thir fein.

bhuilg, a dh' ionnfaich Aoife dha fein, ach a dhearmaid i ionnfachadh do Chonnlaoch, agus leis ambu ghna leo comhrag ann uisge. Deirir gu'n tilgeadh Connlaoch na gathan air athair ann coinne an earra, ach nach do thuig fe e, agus mar sin gu'n do mharbh e a mhac fein.

1
CHUALAS air fada o shean,
Soi-sceul a bhuineadh re m' chuimbne,
La bhi mi gu tuirseach trom
Air an taobhfa dh' Innse-roghuill.

2
Clanna Ruraibh na 'm breath mall,
O thigh * Chonchair 's o thigh Chonuill,
Le 'n ur chlainn oig air na maghaibh,
'S iad air urlar Chuige Ulunn.

3
Na 'm b' e 's gu'n d'thigeadh 'nar ceann
Fior laoch Ula, 's nior bhreath theann,
Gar an' tigeadh oirn o aon bhall eile
Thoir diombuaidh do Chlanna ruraibh †.

4
Tigidh chugainn am borb fhraoch
Ancuraidh crohanta Connlaoch,
Do fhios na'm fear gradhach grinn,
O Dhun-scathaich gu h Eirinn.

5
Labhair Conchair re cach,
Co gheabh sinn chum an og-laoich,
A thoirt beachd no sgeula dh'e,
'S gu'n teachd le h àra uaidhe ?

6
Ghluais Conull nach lag lamh,
Do ghabhail sgeula d' an ogan,
Mar dhearbhadh air toradh an laoich,
'Cheangladh Conull le Connlaoch.

D

Greasfar

* Thaobh.

† Chlannaibh-Ruraidh.

Greafar chugainn ar fir laoch'or
 Gu Connlaoch fraoch'or furanach :
 Ceud d' ar fluagh a cheangladh leis ;
 'S iongna fin 's is buan r'a innfeadh.

Chuaidh teachdaireachd gu ceann na'n conn
 O Ard Righ iongnaidh Uluinn,
 Gu Dun-dealgunn grianach glan,
 Seann Dun ciallach na'n Gaidheal.

An Dun fin a leaghar libh,
 O Mhai aon nighean Ni Mhorguill,
 Gu'n deach gnìomh faor na'n steud mear
 Gu Righ failteach na 'm fear.

Do fhios na h Ula uaine
 Tigidh Cuth na Craobh-ruaidhe,
 Mac deud-gheal is gruaidh mar fhugh
 Nach d' eitich teachd 'nar comhair.

Labhair Conchair ris a Choin,
 'S fhada bha thu gan teachd d' ar feachainn
 Is Conull fuireach na'n steud mear
 Ann cuibhreach uainn is ceud d' ar fluaghaibh.

'S oil leinn am bith uainn am bruid,
 Na fir a chabhradh air an cairdibh ;
 Ach ni 'n reidh dhol a fhineadh lann
 Ris an ti leis 'n do cheangladh Conull.

Na smuainich gan dol na choinne,
 Lamh na'n geur arm graine'il,
 Lamh nach lágadh roimh neach
 Cuimhnich t Oide is e 'n cuibhreach.

Cuth-Ullin an lamh nach fliom*,
 Re cuimhneach air cuibhreach Chonuill.

Cuth-

* Tiom.

Ghluais e le treine a lann,
Ghabhail sgeula d' an ogan.

15

Innis duinne, re teachd a d' dhail,
Labhair an Cuth 's nior ghabh teagmhail,
O fhlios Rìgh an abhraid duinn,
Fios do fhlainne, 's cia do dhuthaich.

16

Geafan orm air teachd o 'm theach,
Gu'n sgeula thabhairt do dh' aoidhe,
Na'n tugadh do dh' aon neach eile,
Do d' dhreachfa bheireath gu h araidh.

17

Comhrag is eigin duit,
No sgeula thabhairt mar charaid;
Gabh do roghainn a chiabh bog,
Cha chiall toghaidh dhuit ga m' chomhrag.

18

Chum a chomhraig mar bu treun
Chaidh an Cuth 's a mhac fein:
A mhac fein gu'n d' fhuair a ghuin,
Le daltanaibh cruaidhe cath-bheura.

19

Innis duinn, ars Cuth na'n cleas,
O tharladh tu chaoidh' foi m' ailleas
Fios t' ainm no do fhlainne gu lom,
'S na triall dol ga fholach uainn.

20

'S meafa na fin mar thachair dhuit,
Aon Choin uir agh-mhoir,
A ghaifgich aird air thus truid;
Truaidh mo lus a bhith agad an-asgaidh.

21

Mise Connlaach Mac a Choin,
Oighre dligheach Duin-tigh-dealgunn,
An Run a dh' fhag thu 'm broinn gu'n fhios,
Ann Dun-scàthaich ga m' fhoglam.

Seachd blià'na san tìr fin
 Ag foghlam gaisge o m' mhathair,
 An cleas leis 'n do thorchradh mi
 Bu dheas damh fhoghlam uaidhe.

23

Thoir thusa leat mo fhleagh
 Agus buain an sciath fo diom-fa,
 'S thoir leat mo chloidheamh cruadhach,
 Lann fhuair mi air a liomhadh.

24

Thoir mo mhallachd gu mo mhiathair,
 O 's i chairich mi foi gheasaibh,
 Is chuir mi an lathair m' fhuluig,
 Cuth-ullin, b' ann le do chleasaibh.

25

Cuth-ullin chaoimh chrìos-ghil,
 Leis am brisear gach bearn ghaibh *,
 Nach amhairc thu is mi gun aithne,
 Cia meur mu 'm bheil am faine.

26

'S olc a thuigeadh tusa uamfa,
 Athair uailse ain-meinich †,
 Gur mi thilgeadh gu fann fiar,
 An t sleagh coinne a h earlain.

27

Nuair chunnairc an Cuth air dol eug
 A mhac air call a choi-bheum,
 Air smuainteach air failte an fhir,
 Chaill e a chuimhne 's a cheutfaidh.

28

Cuth-Ullin ge b' ard a chail,
 Gu'n d' islich fud triall da onoir,
 A mhac fein a thorchradh leis
 An t faor-shlat choranta choi-dheis.

29

Na 'm mairthinns' is Connlaoch slan,
 Ag iomairt air chleas ann comhlan,

Chuireadhmaid

* Chaith.

† Anmainich.

Chuireadhmaid cath formadach treun
Air fearaibh Alba agus Eirinn.

³⁶
Dh'iath umam ceud cumha,
Mi bhi dubhach ni h iongnadh,
O m' chomhrag re m' aon mhac,
Mo chreuchda a nocht is ioma.

as in the
manuscript

~~Aisling Mal-mhinn.~~

A Fragment
of a poem
ascribed to
Ossian.

^{as} ^R
S E guth anma mo ruin at' ann!
O's ainmic gu aisling Mal-mhinn thu.
Fosglaibh Talla na 'n speur,
Athraichidh Thofcair na'n cruaidh bheum;
Fosglaibh dorfaidh, na'n nial,
Ta ceimine Mal-mhine gu dian.

Chualas guth am aisling fein,
Ta foram mo chleibh gu h ard;
Cuim thainig an ofag am' dhiaidh,
O dhubh-shuibhal na linn ud thall?
Bha do sciath fhuaimneach an gallan an aonuich,
Shiubhail aisling Mal-mhine gu dian:
Ach chunairc i a Run ag aomadh,
'Sa cheo-earradh ag taomadh mu chliabh:
Bha dearfa na Greine air thaobh ris,
Co boisceil re or na'n daoil.
Is e guth anma mo Ruin at' ann!
O's ainmic gu m' aisling fein thu.

Is comhnuidh dhuit anam Mal-mhine,
A mhic Oisein a's treine lamb,
Eirigh m' ofna mar re dearfa o'n Ear,
Thaom mo dheoir am measg fileadh na h oiche.

Bu ghallan aluinn a d' fhianais mi Ofsair,
Le m' uile gheugaibh uaine am' thimchioll;
Ach thainig do bha-fa mar ofaig

O'n

Feb. 15. 1871. Amongst the Manuscripts of
the Revd Donald Mac Nicoll of Lismore who
died about 1795. and printed a book in
1779. is a Manuscript of this poem with
corrections in a different hand.

now it is manifest from this, and the manuscript that the people concerned about this bit of poetry were not sure about their language or their spelling. They probably had country manuscript and each man might (30) himself able to alter his neighbours work (30) and spell better.

O'n fhafach, is dh'aom mi fios:

Thainig Earrach le fileadh na'n speur,

Ach ni 'n d' eirich duill' uaine dhamh * fein.

Probably.

Some one improved upon Mac Nicol.

Chunairc oighe mi gu famhach san talla,

Is bhuail iad clairseach na'm fonn:

Bha deoir ag taomadh le gruaidhin Mal-mhine,

Chunairc oigh mi 's mo thura gu trom.

at any rate he had a manuscript of this.

Cuim am bheil thu co tuirseach am fhianais,

A chaomh ainnir aig Luatha' na'n fruth?

An robh e sgiamhach mar dhearsa na Greine;

Am bu co thlachd-mhor a shiubhal 's a chruth?

57 lines line for line . .

'S taitneach t fhonn an cluais Oifein,

A Nighean Luatha na'n fruth dian;

Thainig guth na'm Bard nach beo

Am measg t aising air aomadh na'n sliabh;

'Nuair thuit codal air do shuilibh foirbhe

Air chluin Mor-shruth na'n ioma fuaim.

~~'Nuair phill thu flath'ail o'n t feig,~~

Is grian lo ag scartha' † na beinn'.

Chualadh tu guth na'm Bard nach beo;

Is glan faiteal do cheoil fein,

11h00 introduced

Is caoin faiteal na'm fonn, a Mhal-mhine,

Ach claidhidh iad anam gu deoir:

Tha solas ann tuireadh le sith,

'Nuair dh'aomas cliabh tuirse gu bron.

Claidhidh fad thuirse siol do'ruinn,

A thla nighean Thoscair na'n cruaidh bheum;

Is ainmic an laethe o'n neoil:

Tuitidh iad mar chuifeig foi 'n Ghrein,

'Nuair sheallas † fios na sfoille,

An diaidh d' an dubh cheathaich shiubhal d' an bheinn,

'S a throm cheann foi shileadh na h'oi'che,

Doirenn Doirenn

General correct in MS

X X X X X X X X

Braigh

* Duill' uaine orm fein?

† Sgarta.

The spelling is altered throughout.

Corrections in the MS. There are embodied in this. The corrections are not marked as errors in the margin copied from the MS.

R. S. Campbell Some but not all.

Braigh Uisge Spea.

'S Mor mo mhulad, 's cha'n aichea'm,
 Mu'n sgeul ur-f' tha mi claistin,
 'S mi tearnadh stigh * braigh uisge spea,
 'S mor mo mhulad, &c.

Bhuail tacaid fan taobh mi,
 Lion earrainn † do d' ghaol mi,
 Thug fud orm bhi caochladh mo neil ‡.

'N rair a bhruadair mi 'm chadal
 Thu bhi eadar § mo ghlacaidh,
 Lub ur a chuil bhachlaich || dhuinn reidh.

'Thug fud togbhail fan uair orm,
 Bhi ga t fhaicinn am brудар,
 Ge do chuir e orm smuaircin na dhiaidh.

Thug fud togbhail ** air m' inntin,
 Gar an d' fhaod mi chach innseadh
 Gus an d' fhag e mi dhiobhail mo cheill.

Lub ur a chuil chleachdai,
 Fear h eagais †† cha'n fhaic mi,
 Ge do rigeadh mi Clachain na'n ceud.

Tha do ghruaidh mar na fubhan,
 Mar ròs an garadh na'n ubhal,
 'S e do ghaol tha ga m' ruighinn †† gu geur.

Ge d' bhiodh agam na buailtin,
 Chrodh druim-'ionn is guail-'ionn !
 Gu'n d' thugainn duit suas iad is mi fein.

Ge

* Le? † Stich. ‡ Neoil. § Sint' ann.
 ** Mosgladh. †† Aogais. ‡‡ Right on.

|| Chafurlaich.

Ge d' bhiodh agam gu m' roghainn,
 Fir ura an Domhain,
 Run 's a ghaoil gur tu thoghain damh fein :

Dheanainn fugaradh san fhraoch leat,
 Cheart aindeoin na'n daoine,
 Corp a's gil' thu na Aoilinn * na'n speur.

Cha b' e eagal an Uluidh,
 Ge do dhiolainn e dubailt,
 Thug (dhamh) do chunbhail far † cul ach dea' bheus.

Mi bhi fada o' m' chairdibh,
 Agus teistheil mu m' naire,
 Eagal scainneil ann ‡ ait tha foi 'n Ghrein.

'S ge d' nach d'rinn me leat lubadh,
 'S e mo roghainn is mo runn e,
 Dea' cheile maith cliuiteach dhuit fein.

Giod nach d' fhaod mi bhi laimh riut,
 Biaidh mi 'g ol do dheoch-flainte
 As gach fruthan an tarl mi leam § fein.

Deir gach tea ruim gu h uallach,
 Nuair gheabh i ceile r'a gualuinn,
 Togh thusa fear fuadain dhuit fein.

Na'm biodh tus mar tha mise,
 Do chridhe bruite, trom ||, briste,
 Cha d' thugadh tu idir dhamh beum.

Faighear cist a chinn chaoil damh,
 Agus anart mu'n chre so,
 'S taisgear mi ann tigh caol fuar ** gu'n lès.

Bha

* Faoilinn? † Air cul? ‡ Aon; aoin. § A tharlas orm. || Goirt.
 ** An eig.

Bha mi lathair an latha
 'N d' eug mo mhathair is m' athair,
 Cha 'n e fud rinn mo fgathadh co geur.

Ge d' fhalbhadh mo bhrathrin,
 Chuid eile do m' chairdin
 Dheanainn fugaradh re m' Ghradh as an diai'.

An Cronan Muileach.

GURA mise tha ga m' lathadh,
 Tha mo fhuil na burn 's na ceathaich,
 'S mi gun cheol gun òl gun aighir
 Mu 'n dol fios air fiol an tighe.

E ho io hu o eile,
 E ho i o hu oirin no,
 E ho io hu o eile,
 'S i riu hu o ho ro u o ho.

Mu'n dol fios, &c.

Lach'uinn a dh' fhalb mu Fheill-iain
 Mo sheachd ruin chuaidh dhuibh mu shamhuinn
 'S ceann mo mhuirn ann cunnthart fadhaid ;

Ris an deadh mhnaoi chinnidh m' athar
 Mathair nam Mac min-gheal flathail,
 Nach d' fhuair beum air ghleus ga' faighear.

'N sithin na fairge, no 'n amhainn,
 'N dobhrainn duinn fui ghairm bhur 'n abhaic,
 Bheir sibh leim a ceile 'n aighe.

Chail mi mo chail dh' fhalbh mo mheifneach,
 Na fir ùr an tùs am pìsich,
 Comunn nan gruag 's na com flis-gheal
 O 'n tigh mhor ann cluint am briotal.

E

Taileasg

Tailleasg air bhòrd clar ga phiocadh,
 Tuathach ga òl, poiteach meisgeoil.
 Beul an t fùgraidh thu 's a ghliocais.

Gura mise t' air mo ghualadh
 Mo chara na 'm fear (o'n tor) 's o'n Leath-uachdrach
 Sliochd Ailein duinn chornuich chuachàich
 O rudha ciar na h Airde-fuaire.

Gu Caol-muile loingis luaineach
 Ag feoladh gu Dubh-art na'n stuadhan
 Tuir ard' am bith baird air bhuannachd.

Leännaich, Camaronaich, Tuathaich,
 Stiurtaich o'n Ghleannan uachdrach
 'S Clann Dughail o Thur na'n cloch-uaine.

Summary M. 17. Briathran FHINN re OSCAR. *16 lines*

A MHIC mo Mhic, 'fe thuirt an Rìgh,
 O'scair, a rìgh nan òg fhìlath,
 Chonnaic mi dealra do lònne, 's b'e m'uaill
 Bhi 'g amharc do bhuaidh fa' chath.
 Lean gu dlùth re cliù do shinnfreachd,
 'S na dìbir a bhi mar iadfan.
 'N uair bu bheo Treunmhor nan rath,
 Is Trathull athair nan treun laoch,
 Chuir iad gach cath le buaidh,
 Is bhuannaich iad cliù gach teugmhail;
 Is mairidh an iomradh fàn dàn
 Air chuimhn aig na baird 'an déigh fo—
 O! O'scair, claoidh thus' an treun-armach,
 'S thoir tearmann do 'n lag-làmhach fheumach;
 Bi mar bhuinne-shruth reothairt geamhraidh
 Thoir gleachd do naimhdean na Féinne,
 Ach mar fhànn-ghaoth fhèimh thlà shamhraidh
 Bi dhoibhfin a shireas do chobhair—

Mar sin bha Treunmhor nam buadh
 'S bha Trathull nan ruag 'na dhéigh ann :
 'S bha Fionn 'na thaice do'n fhann,
 'Ga dhìon o ainneart luchd eucoir.
 'Na aobhar fhìninn mo làmh,
 Le fàilte rachainn 'na choinneamh,
 Is gheibheadh e fasgadh is càird
 Fo sgàil dhrìthlinneach mo loinne.

M 13 Air GOLL MAC MORNA. 36 lines

- 1 [A RD aignidh Ghui] fear cogaidh Fhinn,
 2 [Laoch leoghar-lonn] fulangach, nach tiom,
 3 [Laoch fionn, fial] a's millse glòir ;
 4 [Ni 'n faoibh a chiall] laoch aoibhidh mòr.
 5 [A mhèine mèin] 'fa sgèimh gun chron,
 6 [S e's gloine gean] oide nan sgoil.
 7 [Ni bheil rìgh os Goll] ni 'n ceil ort, Fhinn :
 8 [Treise na'n tonn] air ghaisge grinn,
 9 [Leòghan air àgh] cròdha 'na ghnìomh,
 10 [Neartmhor a làmh] rogha nan rìgh :
 11 [Cliath chòmhraig bhuan] do shonas nam Fiann,
 12 [Mordhalach sluagh] iorghuileach dian :
 13 [Buan rùn an fhir] buaidh chòmhraig air,
 14 [Leumnach a ghoil] euchdach a stair.
 15 [Fear deud-gheal caomh] nach tréig a dhàimh ;
 16 [An cogadh rìgh] ni 'n lag a làmh ;
 17 [Proinnteach a ghàir] confhach a threoir ;
 18 [Fiùranda mìn] mìleanta mòr.

M 9. Dan na h INGHIN. 84

L A d'an robh finn uille an Fhiann,
 Air sliabh Sealmath nan fruth dian,
 Choncas ag teachd fa' mhaigh,
 Inghean's i 'g imeachd 'na h aonar ;

An inghean bu ghloine sinuagh,
Bu ghile 's bu deirge gruidh :
Bha dà rosg àillidh 'na ceann,
'S i 'gamharc falachaidh m'a timchioll.

3
Bha léine do'n t fròl a b' àire
M'a cneas gràdhach, caoin, cùraidh,
Is gu 'm b' àillidh na'n gath-gréine
A bràghad a fuas o caomh léine.

4
Chuir i comruich air Fionn,
'S air Goll muirneach Mac Morna,
'S air Oscar an àigh,
Làmh chosgair gach teugmhail.

5 AN INGHEAN.

“ Mo chomruich oirbh, Fhianna matha,
“ Eadar chloinn rìgh is ard fhlattha.”
Ceist gach aon fhir do theaghlach Fhinn,
San uair fin thugadh do'n Inghin.

6 FIONN.

Dh' éirich Fionn féin 'na comhair,
“ A rìoghainn donn bhois gheal nàrach,
“ Am bheil tòrachd air do lorg,
“ A gheug mhàlta nan faor cholg?”

7 AN INGHEAN.

“ Tha fin tòrachd orm féin,
“ Fhinn uafail is rìoghail Féinn,
“ Iulann an airm dheirg a's àillidh,
“ Mac oighre rìgh na h Iarfhàile.”

CAIREALL,

8

CAIREALL, ROIDHNE, FAOLAN, agus FEARGUTH.

Dh' éirich ceathrar mac Fhinn gu baòth,
 Caireall agus Roidhne ruadh,
 Faolan agus Fearguth òg;
 'S dh' àrdaich iad 'an glòir san uair.

9

“ C' àit' am bheil e 'n oir no'n iar,
 “ No ann an ceithir rannaibh an domhain,
 “ Nach fàgadh eanchainn a chinn,
 “ Mum buineadh e leis thu, Inghean.”

10 AN INGHEAN.

“ 'S mòr m' eagalsa, Fhianna matha,
 “ D' ar leadairt is d' ar mòr dhòrainn.
 “ Tha 'm fear mòr, mìleanta, treun,
 “ Fiùranta, mear, bras san teugmhail.”

11 FIONN.

“ Suidh thus' an fo air ar fgàth,
 “ Inghean o'm màlta comhràdh,
 “ 'S cha bhuin am fear mòr thu leis,
 “ Ge mòr do dhòchas as fheobhas.”

12

Choncas am fear mòr uainn
 Ag teannadh gu cal' as a' chuan,
 Ag tarraing a luinge gu tìr,
 Toirt gu 'r n ionnfuidh le h ain-mèin.

13

Mar illbhinn aillbhinn chraige,
 Mar stuadhan ainmheafach thugainn,
 'Na chaoiribh teinntidh o chladach,
 Gu 'm b' e sin coslas a' mhìlidh.

Bha

Bha feuchd do'n t fròl bhuidhe mu'n fhear,
A cheannbheairt chlochara nèamhain ;
A lùireach mhòr iursach uallach,
'Sa dhá fhleagh 'nan cuilg re ghualainn ;

15

A chladheamh mòr froiseach neimhneach,
Cruaidh cosgara 's e co'-dhìreach :
Sgiath innealt, òrbhui', le 'm brifte blagh,
Air dorn toisgealt' a' mhìlidh.

16

Thug e ruathar fir gun chéill ;
Cha do bheannaich e dh' Fhionn no 'n Fhéinn.
Leum an t faighid le fàr bheachd,
'S thorchair le a làimh, an Inghean,
'S cheangail e ceathrar mhac Fhinn ;
'S bha 'n t Iulann gu h armach eutrom.

18

Thionndaidh mo mhac-s', air an leirg.
An t Oskar 'fe làn do throm fheirg ;
'S thug e'n aire gu dùr, dàna,
Air an òglaoch mhòr, a tháinig.

19

B' e fin an còmhrag creuchdach,
Fuileachdach, feumannach,
Bos-luath, beumannach,
Ard-leumannach, gábhaidh.

20

Mar abhuinn a' ruith le gleann
Bha sgrios am fola cho teann ;
Mar chaoiribh dearga o theallach
Torran nan laoch namhadach.

21

Ach thug Osgar beum feartha mear
Gu h Iulann ard an deud ghil,
'S thorchair leis a' bheum ghráineil
Mac oíghre rìgh na h Iarfmáile.

M 12 CONN MAC AN DEIRG.

144 *lunis*

A ITHRIS dhuinne, Oisain dhanaich,
 Mhic Fhinn fhuaice sho-ghrádhaich,
 Sgheulachd air Chonn feartha fearail,
 An sonn calma, caoin, ceanail.

2

Sgeulachd air Chonn mac an Deirg,
 Air a lìonadh le trom fheirg,
 Dol a dhìoladh Athar gun fheall
 Air uaislibh 's air maithibh na Fēinne.

3

Cia bu mhò Conn na'n Dearg mòr,
 Oisain nam briathra binn bheoil?
 No'm b'ionann dealbh dha is dreach
 'S do'n Dearg mhòr, mhear, mheanmnach?

4 OISIAN.

Bu mhò Conn gu mòr, mòr,
 A' teachd an garadh ar fìòigh,
 A' tarruing a luinge a fteach
 'An cumhang cuain agus caolais.

5

Shuidh e air an tulaich 'gar còir
 Am fuidh curanta ro-mhòr,
 Mar thràgha mara re treun thuinn,
 Aig ro-mheud falachd an t-fuinn.

6

Chaidh e'm frithleanaibh nan neul
 Os ar cinn san ath-mheud;
 Is ghabhadh e d'a chleasaibh gairge
 Siar ann am bailcibh na h iarmailte.

7

A mhac-samhail cha'n fhacas riamh
 Ag imeachd magha no mòr fhliabh;

'S

'S cha b'áillidh neach fo'n ghréin
Na Conn nan arm faobhar-gheur.

8

Gruaidh chorcuir mar iubhar-chaor ;
Rosg chorach ghorm fuidh mhala chaoil ;
Falt ùr, òr-bhuidh, amfach, grinn,
Air an òg mheanmnach, fhearail, aoibhinn.

9

Colg nimhe gu liodairt chorp
Aig laoch àghmhor nan trom lot :
Bhiodh a chladheamh làimh r'a sgéith,
Air an laoch re h aimh-réit'.

10

Buaidh sgach ball an robh e riamh
Air ghaifge, air meud a ghnìomh ;
'S gu'm b'iomadh laoch a bha gun fgiòs
A' tabhairt da géill agus mòr chis.

//

CONAN.

'Se labhair Conan maol mac Morna,
" Leigear thuige an ceud uair mi,
" 'S gu'm buin mi an ceann a mach
" Do Chonn dì-meafach uaibhreach."

12

OSCAR.

" Marbhaifg ort, a Chonain mhaoil,
" Nach fguir thu d' lonan a chaoidh ?
" Cha bhuineadh tu'n ceann do Chonn,"
Do ràdh Oscar nam mòr ghlonn.

13

Gluaisfidh Conan na mi-chéill
A dh'aindeoin na Féinne gu léir
An coinneamh Chuinn bhuadhaich bhrais
Mu char tuathal aimh-leas.

'Nuair

14

'Nuair a chunnaic an Conn bu chaoin dealbh.
 Conan dol 'an fealbhaidh arm,
 Rug e le fichd air an daoidh
 'Se teigheadh gu luath uaith.

15

B'iomad fgreas is iolach chruaidh
 O bheul Chonain nam diom-bhuadh :
 Chaidh air Conan maol gu deimhin
 Na cùig caoil fuidh 'n aon cheangal.

16

" Beannachd aig an lámh rinn sin,"
 'Se labhair Fionn a' chruth ghil.
 Is sheall iad an fin air a chéile
 Mòran do mhaithibh na Féinne.

17

Gur i chomhairle chinn doibh
 Sár mhac Fhinn bu chacine glòir
 Chur a ghabhail fgeul do'n fhear dhocrach :
 Gluaifidh Fearguth binn-fhoclach.

18

FEARGUTH.

" A Chuin mhòir, bhuadhaich, bhrais,
 " Fhir fhùgaich, ait, aoibhinn,
 " A ghabhail fgeula thàinig mi.
 " Ciod é fàth do thuruis do'n tìr?"

19

CONN.

" Innseamsa mo fgeul dhuitse,
 " Fhearguth, agus buin leat e.
 " Eiric m'athar b'àill leam uaibhse,
 " O'r maithibh is o'r mòr uaiflibh.

20

" Ceann Ghuill 'fa dhà mhic mhòir,
 " Ceann Fhinn flath an t flòigh ;

F

" Cinn

“ Cinn chlanna Morna uile

“ Fhaotainn 'an éiric aon duine :

21

“ An tìr uile o thuinn gu tuinn

“ A ghéilleachduinn do m'aon chuing;

“ No còmhrag cùig ceud d'ar fineadh

“ Fhaotainn air madainn am màireach.”

22

An fin labhair cùig ceud d'ar fineadh,

“ Caifgidh finne a luath mhireadh.”

Cha robh fud doibh mar a ràdh

Re dol anns an iomarbhaidh.

23

Thug e mach claidheamh 'n Deirg mhòir
Le confhadh catha fa' cheud uair.

Thug e ruathar fir forthuinn,

Mar sheobhag measg ealta mhìn eun.

24

B'iomad cruth a chaochail greann,

Is cuirp ath-chumta le cruadhas lann :

Iomad làmh ann is leth chos,

Iomad cloigeann thall 'fa bhos.

25

Cùig ceud eile ged' bhiodh ann

Gu'n tuiteadh fin air aon bhall ;

Is Conn a' calcadh a fgiath,

Ag iarraidh còmhraigh, 's gu'm b'an-iar.

26

Thogh sinn seachd fichead fear mòr

Do mhaithibh theaghlach ar mòr shlòigh

A thoirt a' chinn do mhac an Deirg ;

Is dh'aithnich sinn Feann fuidh throm fheirg.

27

Chaidh ar seachd fichead 'na dhàil ;

'S ann orra thàinig an dìobhail :

A' dol 'an cumasgadh na buidhinn

Bu luaithe e na roth Gall-mhuilinn.

Thuit ar feachd fichead fear mòr ;
B'aobhar tuirs' e is do-bròin :
Gu'n do leig an Fhiann gàir chruaidh
Re dìothachadh a' mhòr fhluagh.

29 FIONN.

" A Ghuill mhic Morna nam mòr gheniomh,
" Fhir a chleachd ar cobhair riamh,
" A mhiann fùile gach baile,
" A laoch làidir na teugmhaile,

30

" Is dàna leam Conn a bhagradh ort,
" Is air clanna Morna uile,
" Nach buineadh tu'n ceann dheth gu fearail
" Mar a rinn thu dheth athair roimhe."

31 GOLL.

" Dheanainnfe sin dhuitse, Fhinn,
" Fhir nam briathra blàtha binn.
" Cuireamaid fuath is falachd air cùl,
" Biomaid uile dh'aon rùn.

32

" Ged' mharbhata an Fhiann uile
" Gu dìothachadh an aon duine,
" Bhithinn féin 's mo threuna leat,
" A rìgh na Féinne, 'gad chobhair."

33

Gluaifidh Goll 'na chulaidh chruaidh
Ann am fianuis a' mhòr fhluagh.
Bu gheal is dearg gnùis an fhir
Re dol 'an tùs na h-iorghuile.

34

Dh'èirich frith, is fearg, is fraoch
Air dà mhalaidh an dà mhór laoch.

An dà churaidh bu mhòr cith,
Chuir iad an tulach air bhall-chrith.

Aon là deug agus tràth
Gu'm bu tuirfeach mic is mnàì,
Gus 'na thuit le Goll nam beumannan
An fonn mòr air cheart éigin.

Gàir aoibhinn gu'n d'rinn an Fhiann
Nach d'rinneadh leo roimhe riamh
Re faicinn Ghuill chròdha 'n uachdar
Air Chonn meanmnach, mór, uaibhreach.

BIATAICH NA FORAIS.

BHA aig Biataich na forais
Dithis do mhacabh àillidh ;
A b'ionann fàs agus coimeas
Gun fhios cia 'm fear bu tàire.
Bha iad foinneamh mìleanta,
Air aon dreach bu mhath maife,
Gu glic fuilbhir fòlasach,
Dhoibh b'ionann dùchas aigneadh.
'S air bhi do na bràithribh fin
Seal dheth 'n aimfir fhada,
Fear aca làn-bheartach,
Is 'fear gun aon dad aige ;
'Toiseach cuirm is conaltraidh,
Labhairt is mòr éisdeachd,
Gheibheadh am fear beartach,
'S am fear bochd air chùl na cléithe.
'Toiseach gach mòr noimheachd
Thigeadh as na crìochaibh coigrich
Gheibheadh am fear faibhir,
'S cha'n fhaoineachdta fear na laige.
Am bràthair fin a b'eisearadh
Ge nach e bu mheasa beusan,

Thilgt'

'Thilgt' air 'an cruth amaideachd
 Gach aon fhocal ga'n déirfte *
 Ach thàinig sgrìob do chreich dha clìlaidh
 Air an fhear bheartach, 's cha b'aobhar ghàire.
 Thugadh uaith re h-aon oidhche
 A chreach is a mhòr thàintean.
 Am bràthair a bu laige,
 'N sin 'nuair ghabh e treife,
 Ghlachdta leis gu deogh thapaidh
 Fearann an fhir bu deife.
 'N sin gach fear aig am biodh tagraichean
 Nach biodh e féin annt' fìofrach,
 'Thigeadh e am bràthair sin
 Dh'iarraidh céille 's gliocais.
 'S am fear bha roimhe làn-bheartach,
 Nis o'n dh'fhàs e falamh,
 An dream bha roimhe 'n càirdeas ris,
 'N trá-s' cha dean iad fharraid.
 Sin sgeula nam bràithrean
 Bh' aig Biataich na forais;
 'S a dhuine na bi àilleasach,
 Cia mhead 's d'am faigh thu chothrom;
 'S nior mò a bhios tu dìomhanach
 Cia lughad 's d'am faod thu chnuasachd,
 'S nach 'eil anns a' chruinne
 Ach beartas uile gu bhi uasal.

Le OIG-MHNAOI a chaidh mhealladh.

,S MI th'air snaidheadh 's air caitheamh.
 O earrach a' chruadail!
 O'n tha 'n criosan ag éirigh,
 'S tric deur air mo ghruaidhibh.

*Iula bheag u o ro,
 Iulu bhi, iulu bhi,
 Iulu bhi, iulu bhi o.*

O'n tha'n criosan, &c.

* I. e. do theireadh.

Fhir a mheuduich mo leatrom
 Cha do leasuich thu uair mi.

Iula bheag, &c.

Cha do cheannuich thu bréid domh
 Ge tric air féill fan taobh-tuath thu ;

Iula bheag, &c.

Ceannach ghiftean do d' leannan
 'S nach fhuiling thu mo luadh riut.

Iula bheag, &c.

Tha do nèapagain fìde
 Cumail dìon air a guailibh.

Iula bheag, &c.

Tha do riobainea daithte
 Cur las' ann a gruaidhibh.

Iula bheag, &c.

'S olc a rinn thu mo mhealladh,
 Fìor leanabh 'n duin-uafail.

Iula bheag, &c.

'S mi gun mhàthair, gun athair,
 Gun charaid mu'n cuairt domh.

Iula bheag, &c.

'S ann thall air a' chaolas
 A thachair an cruadal.

Iula bheag, &c.

Bha m' athair gun aid ann
 'S a chlaigeann 'g a bhualadh.

Iula bheag, &c.

Bha

Bha mo mhàthair gun bhréid ann,
'S i reubadh a gruaige.

Iula bheag, &c.

Tha mo bhràithre 'n *Jaimaica* ;
Truaighe léir 's fhada uam iad !

Iula bheag, &c.

Ach nan d'thigeadh iad dachaidh
Bhiodh Clann-Lachluin glé bhuailte.

Iula bheag, &c.

'S mi th'air, &c.

ORAN IRTEACH.

THA fleasgach anns a' bhaile fo
Ris an can iad Dònall,
'S nam faigheadh e faoghal
Gu'n faothraichedh e mòine.

Inn ala o ro i, o ro i al ala,

Inn ala o ro i, uru rui, uru i,

Inn ala o ro i, o ro i al ala.

Gu d' thugainnse comhairl' ort,
Nan gabhadh tu uam i,
Bhi gu h-ealamh misneachal
Ag dol am measg nan gruagach.

Inn ala, &c.

Ge do bhiodh tu bruithinn rium
'S a' briotas rium 'an còmhnuidh,
Cha d' thugadh tu na h-uibhean domh
'Nuair fhuidheadh tu Di-dònaich.

Inn ala, &c.

'S truagh nach 'eil mo leannans'
Ann an ìochdar Leac-na-gàdaig,

Acuinn

Acuinn air a smioradh air
Is mise bhi gu h-ard oirr'.
Inn ala, &c.

A I L E A N D O N N.

'S F H A D A o 'na dh'fhalbh mo leannan ;
Fear chùil dualaich, chuachaich, channaich ;
Ailein Duinn, o hi o ug oireann o,
Hiuru i riag o, hi o ug oireann o.
Fear chùil dualaich, &c.

'S guirme fùil 's a's caoile mala.
Ailein Duinn, &c.

Tha do ghruaidh mar chaoran meangain ;
Ailein Duinn, &c.

Tha do phòg mar chirean meala ;
Ailein Duinn,

Tha do dheud gu dlù-gheal daingean ;
Ailein Duinn, &c.

Tha do thaobh mar thaobh na h-eala ;
Ailein Duinn, &c.

Calba cruinn an ofain ghearra ;
Ailein Duinn, &c.

Gur math a thig dhuit breacan ainneamh ;
Ailein Duinn, &c.

Cota gorm do'n eudach staiminn ;
Ailein Duinn, &c.

Boineid dhù-ghorm air chùl cannach.
Ailein Duinn, &c.

Chuala mi gu'n deach' thu Ghallaibh;
Ailein Duinn, &c.

Gu'n d'rinn na Guinich do mhealladh
Ailein Duinn, &c.

Do chur ann am priòsan daingean;
Ailein Duinn, &c.

Far nach fhaic thu grian no gealach;
Ailein Duinn, &c.

Far nach cluinn thu guth do charaid;
Ailein Duinn, &c.

Fuaim do nàmhaid sìr-dhol tharad.
Ailein Duinn, &c.

'S fhada o'na dh'fhalbh mo leannan,
 Fear chùil, &c.

I U R R A M.

SUD a rìgh gur trom m'eire
 Nochd 's mi 'n eilein a' chaoil.

'Struagh gun mise bhi thall ud,
 'N gleannaibh falaich mo ghaoil,
 'Struagh, &c,

Far an d'fhàg mi 'n t-òg uasal,
 'S e 'na shuain air an fhraoch.
 Far, an d'fhag, &c.

Rìgh nach cluinninn deagh sgeul ort,
 Do thi'n air éigin uaith 'n eug,
 Rìgh nach cluinninn, &c.

Mum biodh do chorp glé gheal,
Fuidh reuba nan daol !
Mum biodh, &c.

Do thi'n gu fearann Mhic-Ailein
No gu talla 'n fhir fhéil.
Do thi'n, &c.

Bu tu fealgair na h-eala,
'S neul à fal' air a taobh ;
Bu tu fealgair, &c.

Agus fealgair a' chathain,
Théid san athar le scaoim :
Agus fealgair, &c.

Nàmhada òg thu 'n róin mheillich
A thig o fgeiribh a' chaoil ;
Nàmhada òg thu, &c.

Mar fud 's a' bhuic bhioraich,
Thig o fhireach nan craobh ;
Mar fud, &c.

Agus fealgair an fhìr-eoin,
'S eoin chrìn nan fgiath caol,
Agus fealgair, &c.

Is na circeige duinne
Bheireadh gur as an fhraoch ;
Is na, &c.

Agus fealgair a' choilich
'S moch a ghoireadh air craoibh,
Agus fealgair, &c.

Mar fud is na h-eilid
 'Nuair a roinneadh tu ghaoth.
 Mar fud, &c.

Rìgh gur iomad bean bhéil-dearg
 Bhios gu deurach mu m' ghaol!
 Rìgh gur iomad, &c.

Eadar Ile nan stuadhan
 (Mach o'n chuan gus an Caol'
 Eadar Ile, &c.

Agus Uibhist bheag riathaich
 'Am bi na biataich' nach daor.
 Sud a rìgh, &c.

BRAIGH LOCH-IALL

O THEID, c'uim nach d' théid?
 Nàile théid mi thairis,

Gu innis nam bò
 Far an ceòlar ainnir, *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, e ho rinn og u,
O iriri u o, ill o bha ho.

Gu innis nam bò,
 Far an ceòlar ainnir;

Gu bràigh Loch-iall,
 'N dean am fiadh an langan; *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

Is earbag nan stùc,
 Gu lùthmhor eangarra. *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

A bhean an fhuil réidh,
 Guidheam féin mo bheannachd dhuit. *Ill o bha o.*
Ho iriri u o, &c.

Beannachd ad dhéidh
 O 'seigin dealachadh. *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

'S math thig bréid bàn
 Air a chàradh beannach ort, *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

Mu aghaidh gun screang
 Nan gorm-shùl meallanach. *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

Is minic a bha mi
 'Nàraidh ghleannaich leat, *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

'Am bothan beag dlùth
 Gun dùn' ach barrach air. *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

Làmh thogail an àil,
 Bha tlàs riut ceangailte. *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

'N àm gabhail gu tàmh
 Cha bu chnàmhan teallaich dhuinn ; *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

Mo lamh fùl' d' cheann
 'S do làmh gheal tharam ; *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

Mo bheul red' bheul,
 'S fìnn maoth-chridh'ch tairis. *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

O théid, &c.

ORAN do GHILLEASPUIC MAC CALUM Sealgair
a bha fa Bheinne-mhoir ; le Mhnaoi féin.

THA mulad, tha fgiòs orm
'S mi nìos ris an stùic,
'S mi 'g am harc na frìthe
'S tric a dhìrich mo rùn ;
Anns 'na ghuin thu damh pìeach,
'S d'uileann chlàth air do ghlùn :
Sin an obair bu dual duit,
Is bha thu fuairc air a cùl.

'S-mi dìreadh a' bhruthaich
'S gun mo fhiubhal dom' réir,
'S tric fuidh air mo fhùilean,
'S e sìr-dhrùthadh orm féin ;
'S mi 'g amharc an fhirich,
Far am pilleadh tu'n spréidh ;
'S mi faicinn daimh cabair
Is tric a leag thu san fheur.

'S tric a dh'fhàg thu mi 'm chadal
'S mi gun airtneul, gun ghruaim,
'S a thug thu 'm boc biorach
As an fhireach ud shuas ;
Agus coileach na géige,
Seal mu'n éireadh an fluagh.
Re ceòran na maidne,
'S tric a leag thu 'm fear ruadh.

'Nuair bhios mnathan a' bhaile
Re aithear dhoibh féin,
'Sann bhios mise 'nam chrùban
Agus tùchan a'm' bheul ;
O nach d' thig e d'am dhùsgadh
'M fear 'gan robh an cùl réidh :

Ged'

Ged' fhaghainn gum' roghainn,
'S tu thoghainn roimh cheud.

'S mi 'm bothan beag brusgach
'S gun mo fhùgradh ach mall,
Mi chuideachd air leanabh,
'S fear mo ghearain air chall;
'Nuair a dh'fhalbhadh am bainne,
'S bhiodh an t-aran oirn gann,
'Nuair a thigeadh tu dhachaidh
Bu leam tacar nam beann.

Dh'fhuirich mise gun tacar,
O'n mhaduinn sin féin,
Ann an deachaidh do thasgaidh
Ann an clachan nan ceud;
Dh'fhuirich m'iasg anns an aigéal
Gun fhaicinn le leus,
O Dhi-h-aoine roimh Innid,
'N do bhuin an iomairt riut geur.

'S beag an t-iongnath mi liathadh
'S a dhol bliadhn' ann an aois.
O'n taice fo 'n uraidh
Mo chulaidh gu'n d'aom,
O na dh'fhalbh e Gilleaspuic,
An t-òg gasta glan caoin.
'S tric leam òigridh do sheanar
'Gan gearradh le h-aog.

'S beag an t-iongnath mi sheachdadh
'S a ghlasadh mo ghruag:
Thug mi giùlan do Shraithibh
A rinn mo sgathadh gu truagh.
Thug mi giùlan an Caorann
A chaochail mo shnuagh,

Fleasgach

Fleasgach òg a' chùil bhuidhe
D'am bu chubhaidh bhi fuairc.

Cha 'n'eil i mar tha mi
Bean 'ga cràdh ann a fàir,
Ag iarguin m'a cairdibh;
Cha b'iad na tàcharain chrìon:
Laoich urranta dhàna,
Bu mhòr càil anns an fàiribh;
Na fiùrain a b'ailidh,
Och! mo chràdh! air dol dìom.

Ged' tha mis' air mo fhàrach
'S air mo chràdh ann ad dhéidh,
B'ìdh mo bheannachd le gràdh dhuibh
Dh'ionnsuidh àrois Mhic De.
Cha d'thug thu riamh tàir dhomh,
No tàmailt led' bheul.
'S truagh nach mis' tha mar tha thu,
'S tu re h-àiteach a'm' dhéidh!

CUMHA le Fear GHRINNEARD, Uasal do Chlan na
CHOINNICH; d'a Mhnaoi fein.

THA mo chridh' air fàs trom,
'S taobh mo leap' air fàs lom,
Cha togar leam fonn air chòir.
Tha, &c.

Bhuineadh dhìom leis an eug.
(Air m' fhìrinn cha bhreug)
Nì cho finealt re léig 'an òr.
Bhuineadh, &c.

O rìgh gu 'm b' àluinn do shnuadh,
Neul an t-sneachd' ort mu'n cuairt,

Deud

Deud mar chailc, agus gruaidh mar ròs !
O rìgh, &c.

Do chiabh chas-lùbach dhonn,
Do fhlios mar eala nan tonn,
Do bheul meachair o'm fonnar glòir.
Do chiabh, &c.

Do chos a' b'ainneamh air feur,
Do fhlios mar eal' air an t-fléig,
Do chorp mar chanach an t-fléibh 's e òg.
Do chos, &c.

Do fhùil mar dhearcaig nan allt,
Do ghruaidh mar ròs air a' chrann,
Do ghuth mar smeoraich 'an gleann re ceò
Do fhùil, &c.

'S anns a' choill nach robh crìon,
A fhuair mi 'n t-flat nach robh blìon,
'S i gu h-àluinn, ùr, finealt, òg.
'S anns, &c.

Dar a chaidh mi 'nad dhàil,
Is mòr a bh'umad do stàth,
Ge d' nach robh thu ach a'd' phàistean òg.
Dar a chaidh, &c.

Bu mhòr do mheas aig luchd-feum.
Eù bheag dheth 'n trusdar do bheus.
Cha robh do chomunn cho réidh dha 'n t-feòrs.
Bu mhor, &c.

A rìgh gu'm b'uafal na faoi,
O'n do bhuaineadh mo ghaol !
Orn cha fuarach do laoidh a cròdh.
A rìgh, &c.

B' iad fud na fuinn, le mo bheachd,
 O'n do bhuaineadh thu mach,
 'S iad nach fhuil'geadh a' chreach gun tòir.
 B' iad, &c.

Iarla Seaforth do Chinneadh,
 'S Iarla Chromba dheth 'n Fhineadh,
 'Tighearna Ghrant, is Mac Shimi's Mac Leoid.
 Iarla, &c.

Bhris gach cabull 's gach ball.
 Chaidh mo mhifneach air chall.
 Tha mo fciop' air fàs mall gun treoir.
 Bhris, &c.

Dh'fhàg thu mise bochd truagh,
 Mar choltas luing air a' chuan,
 'N déis a ftiuir a thoirt uaithe 's a feoil
 Dh'fhàg, &c.

Ach a thi chuir Ionas gu tìr
 A broinn na muice le sìth,
 Cuir gu cala mi fhìn 's mo lòd.
 Ach, &c.

Ged' dh'fhàg thu mise gu bochd,
 Dh'fhàg thu linn is fhiach toirt.
 'Thogas inntinn o phort mar 's coir,
 Ge d' dh'fhàg, &c.

C'uim an deanadh finn uaill
 Mu'n ti nach mair ach feal cuairt,
 'An déis do chur anns an uaigh le bròn.
 C'uim, &c.

Uime fin bì'dh finn réidh
 Mu 'n t-fìth a ludhaig Mac Dé,
 H

Chum

Chum 's gu faic finn a chéil 'an glòir.
Uime, &c.

ORAN OIL, NO BUIDEIL.

GUR beag m'uith dhol chunn na h-àiridh,
Shealltuinn air mo chuid cruaidh àluinn,
'S nach fhaic mi dhiubh ach na cnàmhan,
'S iad gun bhliochd, gun stà, gun laoigh.
O cuir a nall am bodach,
I cuir a nall am bodach,
'Nuair a thogadh e oirn fogan
'S e 'm botal a b' annsa leinn.

Biomaid criodhail, biomaid ceòlmhor,
Gabhamaid gach ni mar 's còir dhuinn;
As a' bheagan thig am mòran,
'Tuille 's a dh'fhoghnas a chaoidh,
O cuir, &c.

Ciod e 'm fàth mu 'm biodh oirn dorran?
Foghnaidh 'n faoghal duinn ge b'oil leinn.
'S lìonmhor fear a chuir e dholuidh,
Mheud 's a thug e thoil d'a chinn.
O cuir, &c.

Fheara, na biodh oirbhfe gruaman
Mu na thug an t-earrach uainne.
Gheibh finn creideas feadh na tuatha,
A ni suas na thug e dhinn.
O cuir, &c.

Lìon am botul, lìon a dhà dhiubh,
Na biodh cùram ort a pàidh.
Muna tachair e san làimh dhuit,
Ni feiche bò chaidh an t-suin.
O cuir, &c.

'S lionmhor fineag a tha beirteach.
 'S caonag air an duine thapaidh;
 'S b'fhearr a bhuileachadh le tlachd
 Na efan ge do 's pailt a ni.

O cuir, &c.

Biomaid fùgach, biomaid geanail,
 Cuireamaid air chùl an gearan,
 Cinnidh rud aig math-an-airidh.
 Sud mar tha mo bharail dhuibh.

O cuir, &c.

ORAN DO IARL ADHOILL.

S MITHICH dhomhsa bhi 'g éirigh
 'S a bhi 'g éileadh bhreacain' mu 'n ghlùn,
 Dol a thriall air an astar;
 Do shraith-teamhair * nam breac is math m' iul,
 Dh' ionnfuidh Iarla nam bratach,
 Leis nach b'fhiach a bhi tais ann an cùis:
 Leam is bliadhna gach feachduin
 O'n lá thriall mi a cleachda do chùirt.

*Iarla Adhoill, t' fhaicinn slàn,
 Ur-sblat ghaista 's càs-bhuidh bàrr,
 Deud dhluth chailc air dbreach nam cnàmh,
 Run mu 'n Phas is Lagan-ràt.*

'S i mo ghrádh do lùb ladhach,
 'S i bu sheòlta, 's bu sheaghaich', 's bu shuairc',
 Bu neo-ghioganaich' gabhail
 Nuair a dh'eireadh an latha glas fuar;
 Air mullach a' cheathaich
 Gheibhte ruaidhe nan abhall 'nad ghruaidh;
 Ceanna-seadhn' thu 's fear tighe
 Leis an éireadh na h-Adhollaich shuairc †.

Iarla Abhsill, &c.

* Tabha.

† Suas.

Cha bu Cheatharnach cliobach
 Gun mhodha, gun mhifnich, gun spéis,
 Ris an do dhealuich o mise,
 Mu'n taic-fa latha roimh 'n de,
 Air fonn Bad-an-tiobairt,
 Le do cheatharna sciobalta, ghleust,
 Le do mhiòl-chonaibh feanga
 Chuireadh dìona re eangaibh an fhéidh.

*Cha bhodach suàrach o uachdar frèth,
 Ach boinne uasal so dh'fhuil rìgh,
 Sàr cheannard fluaigh d' am buailt' an t-sìth
 Aig meud a' chruadail 'nuair ghluaifeadh strìbb.*

'Smòr m'eagal 's mo chùram
 Mu do thaghall fan dù-mhachair mhìn
 Aig a' cheist thug an Crùn duit,
 Oig aigiontaich fhùl-ghuirm gun ghìomh,
 Gu bheil Goill am mì-rùn duit,
 Gu'n taig iad do chùis a chur fìos,
 'S gu 'n glais iad na tùir ort,
 Ma tharlas tu 'n lùbaidh nan lion.

*Is daor an éiric dhuinn ar bàrr
 A bhi 'ga bhuaib air chuaran ard,
 'S aig deolach uait cho luath 's a ta
 Gun fhios c'i 'n uair an gluais am bàs.*

Eheirinn mionnan air Bioball,
 Gu 'm b'ionns' thu bhi 'n ftiopaill nan creag,
 Paidhir shuigeinín feoir ort,
 'S thu bhi fiubhal air mòintich gun each,
 'G amharc fraithin an aonaich
 Far an cluinneamaid glaoth nan laogh breac,
 Na bhi 'g amharc nam fallsoir
 A bhiodh 'g imeachd air cabhfair Pheirt.

*'S marcach steudmhor nan each seang,
 Bhuidhneadh réis is fréin 'nan ceann ;*

Fuileach

*Fuilteach beumnach 'nuair dh'éigh' adbhans ;
A thoircadh t' fheim 's do bhréid re crann.*

'S lìonmhor aigiontach gruagach,
Agus ruaidhe 'na gruaidh mar an ròs,
'Nuair a fhuidhte r'a slios-fan
Gu bu chùbhraidh' na measa a pòg,
Aig am biodh am folt scaoilteach,
Cho buidhe re teudan a'n òr
Leis am b'aithreach t' fheadain
Fui bhrataibh daor dheth 'n t-sròl.

*Ach thug thu gaol 's cha 'n fheud thu fuath
Gu'n d' thig an la 'm bi bhur dail re b-uaigh,
Do 'n gheig ùir àluinn a's fàr bhuidhe gruag,
Ceist nam muàl thu o'n Airde tuath.*

ORAN a rinn Oigh d'a Leannan 's e dol a fhui-
readh air Mnaoi eile air comhairl' Athar.

O 'S tric mo fhùil air an linne
Is air an fhireach a's airde ;

'S tric mo fhùil air mo dhiaidh,
Is e mo roghainn na dh'fhàg mi.

Beir mo shoruidh do'n fhleasgach
A dh'fhalbh mu fheasgar le bhàirc uainn ;

Chuir mo leannan a chùl rium,
Is chuir e chùram air bàta ;

Ge do dhiùlt thu dhomh 'n t-aifeag,
A rìgh gu faiceadh mi slàn thu !

Ge do dh'èitich thu rum dhomh,
Cha bu diùbhail mi d' bhàta.

'S tric a bha mi 's tu fùgradh
Ann am bùthan na ràimhe.

Ann an coille nam badan
Is tric a ghlac thu air làimh mi.

'S cha b'e t' fhuath thug dhomh t'citeach,
Ach mi bhi teisteil mu m' nàire.

Ach ma chaidh thu nunn thairis
A dh'fhios na cail' tha 'n Dun-scàthaich;

Truagh a rìgh, nach tu gheibheadh;
Fuar fodhadh 'an dèis a bàthaidh;

'S gach bean a chaidh luaidh riut
A bhi fan uaigh o cheann ràith:

Ach mise bhi fallain,
Is thusa mairtheann 'nad' fhlàinte;

Thus' is mise, laoigh ghaolaich,
A bhi 'nar n-aonar am fàfach;

Sinn bhi 'n eilein 'nar dìthis;
O 's e mo chridhe tha 'n geall air!

Fìor thoiseach an dùbhlaich
Dh'fhalbh mo ftiuir 's mo chroinn-bhràgad.

Ach a rìgh mhòir a' chruinnic,
Cum 'na thur is 'na thàmh e;

Gus am beannuich iad Muile
Luchd a' chunnthairt 's a' ghàbhaidh;

Luchd

Luchd a dhìreadh nan ftuadhan
Air muir ruaidh nan tonn arda.

Tha gaoth mhòr air an latha
'S uifge reamhar, trom, tlà ann.

Tha do bhreacan fliuch fionn-fhuar,
Ge b'e ionad ann do thàmh thu.

'S truagh gun m'eudach, a ghaoil, agad
Gu moch maduinn am màireach ;

'S e bhì rìs gun fhios uait,
Seal mu 'm fìofraicheadh càch e.

'S e do bhreacan ùr uafal
A chum am fuachd uam is mi m' phàisdein ;

'S tric a chum thu mì tioram
Fuidh fhileadh nan ard bheann.

O's tric mo fhùil air an linne, &c.

An t-Oran ceudna do 'n Chath-bhuidhinn Rioghail
 Ghaelich eadar-theangaichte le — MORISON
 Foi-leigh do Chath-bhuidhinn an FHRISEALAICH.

A NN an éididh Shean-Ghàel marre teinteachd na
 Ròimh,

O gharbhlach na h-Alba gu'n thearbadh finn o'r slòigh,
 O na beanntaibh 'sam b'aill leis na Romanaich tàmh,
 A chaidh chosnadh le'r sinnfir gu brìoghoil am blàr.
 Garamheil cùirte no cathraiche d'arn-earradh ann an fògh,
 Gu'n thaisbein Mars gu barrantach ann an seanadh e do
 Jobh.

'S 'nar thug Pallas an aire dha gu'n sealladh e ro-chorr,
 Fhuair Mars o Bhenus furan ann mar urama do 'n dòigh.

Mi-mheafarrachd neo-fheumail ar féithean chadean fann.
 No creidimh Francach gaoitheanach ar rìoghachd chur
 fuidh chrann.

Ar pìoban 's ar brataichean a's fìor bheachdail frann,
 Le'r cridhe rìoghail Breatainneach fìor sheafmhach air
 gach àm.

'Nuair chunnaic finn na Taistealaich gu barpail re *adbhans*,
 Ge b' lionmhor air gach bearradh iad 's Montcalum air an
 ceann,

Dh'fhàs caochan do'n fhuil Bhreatannaich fìr-bhreabard-
 aich sgach ball.

Aig gu'n chuir finn fuadach fuidh le fuathas ar cuid lann.

O daonan cian fada sin o chladach Bhreatainn mhòir,
 Gu robh ar naimhde doilgheafach, fìr-fhuireadh air ar foir!
 Na robh arrabhalaoch garbh mòr ag fealg oirn a preas,
 No 'n t-eucorach éiginneach 'g éirigh 'nar meafg!

'Nar duthaich na robh uisligin luchd diumaidd ann an tàmh,
 Ar comhairl' gu robh fallain is ar malairt re fìr fhàs,
 Is ann an Albainn fhiùdhantaich gu'm faigh gach diùlnach
 gràdh.

O chairdeibh dearbha fìrinneach 's o nìonagan ciuin tlá!

VERSES

VERSES said to have been composed by Sir HENRY
 ERSKINE, to the Royal-Highland Regiment, and
 to the Tune of their own March, composed by
 Colonel J. REID.

*WITH the garb of old Gaul, and the fire of old Rome,
 From the heath-cover'd mountains of Scotia we come ;
 From the mountains where Romans attempted to reign,
 But our ancestors fought, and they fought not in vain.
 Though no cities nor courts of our habit approve,
 'Twas presented by Mars at a synod of Jove ;
 And when Pallas observ'd, at a ball 'twould look odd,
 Mar's receiv'd from his Venus a smile and a nod.*

*No intemperate tables our sinews unbrace,
 Nor French faith nor French fopp'ry our country disgrace.
 Still our hoarse-sounding pipes breathe the true martial strains,
 And our heart still the true-British valour retains.
 'Twas with grief and with rage that of late we beheld
 Rebel forces rush down from the hills to the field ;
 For our hearts are devoted to GEORGE and the laws,
 And we'll fight like true Britons in liberty's cause.*

*O still at a distance from Briton's lov'd shore
 May our foes in confusion our mercies implore ;
 May our coasts ne'er with foreign invasion be spread,
 Nor rebellion, that fiend, e'er again rear her head.
 May the fury of party and faction long cease ;
 May our councils be wise and our commerce increase ;
 And, in Scotia's cold climate, may all of us find
 That our friends will prove true, and our mistresses kind.*

Do Mhnaoi Uafail ann an GLEANNA-GARRADH.

AN ainnir a chunna mi m' chadal,
 Cha robh i agam 'nar dhùisg mi.
 'S e bhi fhuaineachadh nach beo thu
 A dh'fhàg na deoir ag ruidh o m' fhùilibh.
 Cha d'fhuair mi dhòt ach fealladh ruathair :
 'S truagh nach robh 'm bruadar ni b' fhaide,
 'S gu faicin gach ni mu'n cuairt duit
 Gun ghluasad o m' fhuain gu maduinn.

Dh'iadhainn mo fhùilean mar b'abhait
 Re amharc àilleachd do phearfain,
 Urla sholuis a 's glan dearfadh
 Choifinn cliu gach armuinn bheachdail ;
 Do mhuineal mar chanach fléibhe,
 Do dheud glé gheal 's do bheul meachair,
 Do fhlios mar fhiùran deas dealbhach
 'S calbannan mar *alabaster*.

Aithnichear air an aitreabh uafail
 A' bhuaidh a bhios fuaite ris an tàmhidh ;
 Aithnichear air a' cholainn phrìseil
 An t'-anam am bi brìgh is càileachd :
 Gun aithnicht' orts' o bha thu d' leanabh
 Gu'm biodh tu gu banail bàigheil,
 Gu'm biodh tu gu briathrach sgialach,
 'S gu'm biodh tu gu ciallach nàrach.

Cha do mheall thu iad 'nam barail :
 Bu tu barrachd nam ban àluinn.
 Bu tu Phenics nam ban feumoil,
 Bu tu 'n eucog threubhach stàmhor.
 Na d chomhairle gheibhte fuasgladh
 'Nuair bhiodh tuairip air do chairdibh ;

Bha

Bha thu làn misnich is cruadail ;
 'S gach deagh bhuaidh bha fuait' re d' nàtur.

B' fhoghaintich' thu na Deborah,
 'S bha thu cho bòidheach re Judith ;
 Thu cho geanmnuidh re Sufana,
 'S cho banail ri anns gach giùlan.
 Bha thu iochdmhor, creidmheach, diadhaidh.
 Mu d' chuid bha thu fialaidh pàirteil.
 Aig lìonmhoireachd do bhuaidhe uafal,
 Bu tu bhean fhuaire a bh'aig Nàbal.

C'àit' an gabh an gliocas cùmhnuidh
 A nis o nach beo thu, Anna ?
 C'àit' an d'théid an gealladh cinnteach ?
 C'àit' an fhìrinn ? C'àit' a' ghloine ?
 C'àit' an d'théid an labhairt bhlafta ?
 C'àit' an d'théid an tuigfe chòmhnard ?
 C'àit' an d'théid an giùlan banail
 A nis, Anna, o nach beo thu ?

'S truagh leam do chlann bhi 'nan deoiribh.
 'S truagh leam bròn bhi air do mhàthair.
 'S truagh leam do pheathraichean deurach
 Mu d' dhébhinn, 's cha dean e fà dhoibh ;
 'S gur truagh leam ofnaich do bhràithrean
 O nach d'fhuair iad dáil o'n eug dhuit.
 'S o nach fhaic mi gu lá bhráth thu,
 Mo bheannachd gu Phárrais Dé dhuit.

ORAN do Dhuine Uafal chaidh bhathadh ag iafgach.

'S DAOR a cheannuich mi 'n t-iafgach.
'S i fo bhliadhn' a chuir as domh.

Chaill mi snámhuich a' chaolais
Nach do ghlaodh riamh an t-aifoc.
Chaill mi, &c.

'S ann aig stoc beul an áthain
A bháthadh an gaisgeach.
'S ann aig, &c.

Sud a' bheart nach do fhaoil mi
Air an t-faoghalfa thachairt ;
Sud a bheart, &c.

Gu rachadh do bháthadh
Gu brath gun chuan farfaing.
Gu rachadh, &c.

'Tha do bhrcacan ur uafal
Air uachdar an aigeil :
'Tha do, &c.

'Tha ruidh nann tonn uaine
Mu bhruachaibh do leapa ;
'Tha ruidh, &c.

'Tha t' fholtan donn dualach
'Na chuachaibh sna preafaibh.
'Tha, &c.

Sár bhuachaille bhò thu
N gleann feoir nan crìoch farfuing
Sár, &c.

Sàr choisiche beinn' thu,
 'S cha bu deireadh air feachd thu.
 Sàr, &c.

'S moch a ghoircas an ròcus
 Di-dònuich mu t' aitreabh.
 'S moch, &c.

Tha d'fhidheall gun ghleufadh,
 'S na teudan air lafach',
 Tha, &c.

Tha do thig mòr gun thuthadh.
 O ! 's dubhach leam t'aitreabh.
 Tha do, &c.

Tha do phiuthar gun bhràthair ;
 Tha do mhàthair gun mhacan ;
 Tha do, &c.

Tha do bhean òg gun chéile ;
 'S tha mi fhein deth gun daltan.

'S daor, &c.

COMHAIRLE do na Mnai, le DONALL MACMHA-
 THOIN Fear AITIODAIL ann an LOCH-CARTHUIN.

NAM bu teagasgach mi air an treud
 D'an goirear-gu léir na mnài,
 Cha b' achmhasan bheirinn gu geur,
 'S cha chuirinn droch-bheus os aird.
 Bhiodh m' impidh gu math air an cùl,
 'S bu leo mò rùn do ghnà ;
 'S mo chomhairl' bhiodh aca gu réidh
 D'an cumail o bheud gach là.

O'n

O'n thòisich mi 'n teagasg ud duibh
 'S nach b'è bhur claidheadh mo mhiann,
 O'n a dl'innis mi m'intinn gu faor,
 Na rachadh a h-aon san t-sliabh;
 'S ma their mi ribh ni nach bi binn
 O! innsibh dlomh fhéin mo ghiamh,
 'S gur toileach leam cronachadh foilleir
 Ge do choisneadh mo choire dhomh 'n t-frian.

O'n their luchd an iomadaidh eòlais
 “ 'S e gach ni ann an ordugh is fear,”
 'Se comhairle thoirt air mnàì phòda
 Ghabhas mi 'n tòs os làimh:
 'S o rinneadh thu, bhean, chum na crìche,
 Umhal mur bi thu dha,
 Bi'dh deireadh aig comunn mo rùin
 Is meafa na thùs gu bràth.

Ma fhuaradh leat companach bras
 Bha riamh ana-caisrigte 'n cùil,
 'S gu'n d'éirich dha leantuinn re fhasan
 A ghabh e mar chleachda o thùs,
 Na biodh aig luchd tuailis r'a chantuinn
 Gur iadach a mhaflaicheas thu,
 'Thoir feart nach bi t'achmhafan baoth
 Mas caill sibh maraon bhur cliù.

Ge d'éireadh dhuit focal no dhà
 At huiteam le gàire uait,
 Seadh focal no dhà am biodh brìgh
 'S a chuireadh a ghnìomh-san suas,
 Mur maothaicheadh sud e, cia 'm fàth?
 Cha leafachadh càs no cruas.
 Th' air leam gu'n dean faighidinn céile
 Ni nach dean beum gun bhuaidh.

Ma fhuair thu fear danara truagh
 Nach cuir anns an uailfe fuim,

Fear dreaganta, creaganta, cruaidh,
 A's urrainn thoirt fuath do mhnaoi,
 Cleachd urram is fulangas da,
 'S na lafadh air h-ardan daoì.
 Mur d'thig e le fochair gu buaidh,
 Gu mair e na bhuadhanna chaol'

Ma fhuaradh leat floidhtire misgeach,
 No flaodaire bristeach 'an céill,
 Leigeas dheth chuid as a làimh
 Am barrachd 's a thàras e féin,
 'Nuair théid ort an trustar o ftá,
 'S a sheafas tu áit' am feum,
 Ged' chuir thu le strùilleadh air geilt
 Gu'n gabh finn do leith-sgeul gu léir.

Ach ma bha t'fhortan ni's fearr,
 'S gu'n do chuir ort an t-Ard-righ buaidh,
 'S gu'n d'fhuair thu fear freasdalach cairdeil
 Choisneadh do ghrádh gach uair,
 O! fealgair a' choilich fàn fhraoch
 A choisneadh do ghaol gun ghruaim,
 Bi thusa a'd' dhleasdanas da
 'S gu guidheam dhuibh flàinte bhuan

'S a rìs, a bhean phòsda mo rùin,
 Bi farasda ciuin re d'fhear.
 Nach cuala tu 'n t-Apistol ud Pòl,
 Mar thug e na mnái fa'near;
 Oir thuirt e dhoibh fud gur a còir
 Strìochdadh o òg gu fèan.
 Ach fguiridh mi nise do chiannt ribh,
 Is éisdeadh a' bhantrach mhear.

'S a bhantrach, thoir faicill ort féin
 (Ge do thubhairt mi féin riut mear)
 Thoir feirt nach e buaireadh an t-faoghail
 A thogas a chaoidh' do ghean;

Am freasdal 's gu 'n d'thigeadh do t'iarruidh
 Suir'ich o'n iar no o'n ear,
 Da 'n d'thoir thu gu tairis do ghaol,
 Ge do dh'urraich an t-aog air d'fhear.

Ma fhuaradh leat fearann is ni,
 Na canar gur millteach thu.
 Bi thusa 'nad' cheannas math teaghlaich,
 'S is barrantach t'aobhar chliu.
 Tha nàtur nam feara gu léir
 Cho chreidmheach air bréig gun diù,
 'S gur còir dhuit bhi fìofrach co dha
 Ma 's innis thu chàch do rùin.

Ach aon ni 's éigin domh rádh,
 'S tha e teachd a ghná fa m' smuain,
 Nach cuir thu chaoidh' m' fiacha dha
 'Nuair a gheibh thu fear cairdeil caoin,
 Nach can thu ris, " Beannachd do m' chiad fhear,
 " Choisinn e riamh mo ghaol;"
 'S gu'n guidheam dhuibh maireantas buan
 Air adhairt nam buadh faraon.

Ach ma 'fa cailleach gun bhrìgh thu
 Air nach d'thoir faoi aon luaidh,
 Cuir t'earbfa 's do mhuinghin 'an Dia,
 Leig tharad do mhi-chuis thruagh,
 Dean samhhl' ann an gliocas do chách,
 Thoir taifbeineadh áraidh uait.
 Ge dualchas am bás do gach aon
 'S ni dearbha dha 'n aois an uaigh,

* * * * *

* * * * *

* * * * *

Gu'n teagaisg mi cailleag mo rùin,
 An t-abhall is tìre blath,

Cloch-

Cloch-tharruing nam feara gu léir,
'S i bhanoglach bheufach mhnà.

A mhaighdin, thoir faicill ort féin,
'S nach 'eil thu ach a'd chrèutair maoth.
Cha 'n fhuiling thu cruadal no gaill-shian,
'S do bhuaireadh cha mhair thu bhios baoth.
Ma leagas ort fleasgach a fhùil,
Na Taisbein do rùin d'a thaobh.
Fad as uaithe faiceadh e thu
An aon uair is mò do ghaol.

Mu d' bheufa bi meachair a ghnà,
Gu h-iriosail, àillidh, ciuin.
Na rachadh do theanga gu luath's,
'S na mallaich do shluagh ni 's mò.
Bi' ùmhal do d' ghinteiribh talmhaidh,
Is faicear neo-fhalbhach thu :
Oir creid 'nuair bhios iomadh ag strìbh,
Gur meanbh an ni chì gach fùil.

Ma's e 'n t-aoidh a thig chum na h-oidhche
A leagas a dhruim re làr,
Ma chi e san teaghlach fin maighdean,
Caillidh se loinn do chàch ;
Oir oirre-s' bi'dh inntinn gu dlùth,
'S e ag iarraidh gu fùgradh tlà ;
Ach is beag an ni chluinneas a chluas
Nach leig e fan uair os aird.

Bi'dh iomadh fear suarach an déigh
Air thufa bhi 'm mi-fa dha.
'Nuair a leigeas tu iarrtannas leis
'S a chailleas tu freasdal a's fearr ;
O ! coisnidh e fin dhuit gu truagh
Lé eachdairidh fuath o chàch.
Thoir feirt air an fhear ud a chaoidh'
Ma's d'thig thu le máoim 'na dhàil.

Ach ma thig fleasgach mu'n cuairt
 A shaoileas tu 's uailfe beus,
 Chleachd cridhealas bhritheagach dha
 Mar eireig' a bàrr fui sgéith.
 Le dànadas amhailteach chiuin
 Is foilleireachd fùl gu réidh
 Ma bhios tu gu banail gu bràth,
 Gu 'n tarruing thu cairdeas cheud.

'S a nise nan innseadh tu dhuinn
 Ma thaitinn riut m'impidh thlá,
 Gu'n do shoilleirich mise gu réidh.
 Nan d' thigeadh ort beud gu bràth;
 Thoir d'achmhafan seachad, ma thoill,
 'S ni 'n cuiream fhéin fuim fa bhàs.
 Ma their thu gu'n chuir mi ort gruaim,
 Bithidh mi gu la luain a'm' thàmh.

'TUIRNEAL a' Chnatain; do Shir EOGHANN LOCH-
 IALL an deigh latha Sroin-neamhais. Le IAN
 LOM MAC DHONAILL.

CHA b'e tuirneal a' chnatain
 A chuir a'm' dhùisg mi fa mhaduinn,
 Ach an tùchan-s' tha mareach air m' fhéithibh.

Do chéill bhi 'n Sagson
 Gun fhios nach b'éigneach a' bheirt e,
 Ma thig eug ort 'an taice Rìgh Seurlas.

Chraobh stàilinn chruaidh chuileann
 Chaidh uainn air fàil do Lunduinn;
 'S tearc mo ghàir ach gu 'n cluinneam deagh sgeul ort.

Do thighn fallain flàn uaith
 Mar ruaig faloisg bhàrr cruadhlaich,
 No o gharadh a' ghuail 's nam bolg-féididh.

Dh'fhalbh

Dh'fhalbh Mac-Caillein fear buairidh
Le fac gearrain do thuaileas
A chur a' ghearain 'an gluafaibh Rìgh Seurlais.

Ge do sgrìobhta leat Muile,
Bhiodh tu g'iarruidh gu tuille.
Cha rebh 'm bliadhna 's an uiridh cho réidh dhuit.

'S iumad tigheadas òrail,
Mhuirneach, aithireach, cheòlar,
A ghreas d'athair gu fòrnadh na déirce;

Ga 'n robh beathach bòidheach
Tha 'n diugh 'ga chaitheadh mu d' bhordfa:
Cleas an fhatha cur fui' cheart éigin:

Cleas a' bhaigeir mhòir làidir
Rinn a 'thaidseach a cháramh
Leis gach paidreig a thàthadh re chéile.

Ach b'ait leam Guinich fan dranduil
Fo dhruim an Tùir Fhrancaich,
Agus cuibhreach ro-theann air am féithibh.

Mhaduinn duibh-riabhach fmachdail
Dh'fhàg i 'n t-Iarla gun mharfainn.
Thug i 'm fiabhras a Marcus Earr-ghàidheal.

Caiptein caol Loch-nan-eala
Thug le feill as a bhail' e,
Gu do chaochail e talla 'n àm éiridh.

'S mairg a dhùisgeadh a chadal
An laoch nach mùchadh le bagradh,
'S e borb, ardanach, acuinneach, gleufta.

Ghabh thu bhráid air do mhuineal
Nach gabhadh càch orra chunntart
Thoir do chàirdean a tonnaibh na féithe.

Eoghain òig Torra-chaisleil,
 Rinn thu chòir mar mo bheachdfa.
 Thog thu crò agus geata nach leum iad.

Thog thu bàrd ann an Dubhart.
 Streap thu 'm bàrr croinne giubhais.
 Leat bu mhiann a bhi 'n druidhcachd an drèagoin.

Thog thu 'n t-fròl-bhratach bhuidhe
 Os ceann fìol nam pìc iudhair,
 Caol chorcach an fiubhal gach tè dhuibh.

Nam biodh a' chuis mar a deirinn,
 Bhiodh tu d' Dhiùc fear nan eilean *.
 Leat bu mhiann a bhi d' speir-sheog fna speuraibh.

'S ann latha Sròn-neamhais
 Bu droch còcaire gill' thu.
 Chuir thu spògan air bhiribh 's dhroch gréigh thu.

Thug thu fairige fairge
 Do luchd nam falluinne dearga.
 Bha ruidh fala is farra-dhearg † mu 'n sléifdibh.

Fhuair thu garbh bhata cuilein
 Cheud la dhearbh thu bhi d' dhuine,
 Mu'n d'fhás calg ort do fhionna no dh'fheusfig.

Cha bu fhùgradh do shean-choin
 An cnáimh smuais thoirt a d' dhream-chraos
 'Nuair a theannadh tu teanchair do dhèudhaich.

Cha bu fhùgradh do fcoileir
 Dol a dhrantan re d'choileir,
 'Nuair a thionndadh thu chorr-fhiacaill gheur ris.

Le luchd nam feadana dù-ghorm
 D'am bu fhreagarach fùdar,
 'Nuair a spreigeadh na h-uird re spuir gheura;
 Bheireadh

* Air gach cilcin.

† Earr-dhearg.

Bheireadh dùsgadh le h-ainiochd
Air Utluich an langain,
Garbh, stùcach, mòr, eangach an t-sléibhe.

Bhiodh an t-fùil no dheò an t-ionchainn
Mu dheireadh drùthadh bhuir n-ionbhruich.
Cha bhi mise d'a sheanchas na 's léir dhomh.

An Ciaran mabach, do GHILLEASPUIC RUADH
Mac Mhic DHONUILL ; le IAN LOM.

GED' tha mi m' eun fògraidh san tìrfa,
Air mo ruagadh as na crìochaibh,
Glòir do Dhia 's do Iarla Seafort,
Cha bhi fìnn tuille fùir 'r binne.

O ro ro sin, cò nam b'àil libh ?

O ro ro sin, cò nam b'àill libh ?

Call abhar inn o, calman codheal ;

Trom orach as o, cò nam b'àill libh ?

Sir Seumas nan tùr 's nam baideal,
Gheibh luchd muirne cuirm a' d' aitreabh.
Ge do rinn thu 'n dùiseal cadail,
'S éibhinn leom do dhùsgadh maduinn.

O ro ro sin, &c.

Slán fùir d' thriall, a Chiarain mhabaich,
Shiùbhla' sliabh gun bhiodh, gun chadal ;
Fraoch fùir d' thinn' gun bhòid, gun bhagradh ;
Chuir thu ceo fùir 'n ròiseal bhraidaich.

O ro ro sin, &c.

Rinn thu mhoch-èiri' Di-dònuich,
Cha b ann gu 'n aitreabh a chòmhdach,
Thoir a mach nan cas-cheann dòite,
Chur fradaig fùir bhraclaich na feòla.

O ro ro sin, &c.

Mhoire 's buidheach mis' a Dhia dhìot,
 Cuid do 'n athchuinge bha mi 'g iarraidh,
 'N grad spadadh le glas lannaibh liatha,
 Tarruing ghad air fad am fiacal.

O ro ro sin, &c.

Di-ciaduinn a chaidh thu t'uirigheam
 Le d' bhrataich aird 's do ghillibh dubha,
 Scriob Ghilleaspuig Ruaidh a h-Uithist.
 Bhuail e meall 'an ceann an uighe.

O ro ro sin, &c.

Cha d'iarr thu bàta no long dharaich
 Re h-àm geamhraidh 'n tùs na gaillinn;
 Triubhas teann feadh bheann is bhealach,
 Coifeachd bhonn ge trom do mhealag.

O ro ro sin, &c.

Ach nan cuireadh tu gach cùis gu h-àite
 Mu 'n do sgaoil thu t-itean air sàile
 'Nuair a dh'èitich thu Inbher-làraidh,
 B' fheird do mheas e measg nan Gàidheal.

O ro ro sin, &c.

'S ann leam fhéin nach bu chruaidh an t-fireachd
 Bh'aig mnaibh galach nam falt sgaoilteach,
 Bhi 'gan tarruing mar bheul-snaoisein
 Sealg nam boc mu dhos na maoilfeach.

O ro ro sin, &c.

'S mairg a rinn fhòlmuinn fan droch-bheirt
 'N déigh am plaosgadh fhuair bhur ploicne,
 Claighe 'gam faoisneadh a copar
 Mar chinn laoigh 'an déigh am plodadh.

O ro ro sin, &c.

LE FEAR SRATH-MHATHAISIDH.

THA fluagh an t-faoghail-fa 'nan deannaibh,
 Fear ag fgaoileadh 's fear ag tional,
 Fear ag carnadh òir 's 'ga mhùchadh,
 'S fear eile ga mhùn re balladh.

Uainn e dhaoine, 's gàbhaidh 'n feòl e,
 Bhi ro-ghlic, no bhi ro-ghèrach,
 Leigibh dhibh e s' leanaibh mise,
 Seali-fa nife dhuibh mo dhòighfa :

Gun bhi ro-chaithteach, no 'nam dhaòlaig,
 Cruinneach' òir, no 'ga fgaoileadh.
 Ma gheibh mi biadh, teine 's earradh,
 Tha mi toilichte dheth 'n t-faoghal.

'Nuair bhuailleas an t-eug a ghath orm,
 Tha mo Shlànuighear air a Chathair;
 Bheir e mi cho luath do Phàrrais,
 'S ge b'e Rìgh na Spàinne m'athair.

COMUNN AN UISGE-BHEATHA. LE FEAR SRATH-MHATHAISIDH.

FEAR mo ghaol an t-uisge-beatha,
 Air am bi na daoine ag feitheamh !
 'S tric a chuir e faoi 'na luidhe
 Gun aon chladheamh rùsgadh.

*Ciod eile chuireadh sunnt oirn,
 Mur cuireadh bean is lionn e ?*

'Nuair choifgeas gach fluagh am pathadh,
 'S a thèid mac nam buadh air ghabhail,

'S lìonmhor

'S lìonmhor uaisle feadh an tighe

'S b'iaid nach caitheadh cùinne.

Cìod eile, &c.

Cha b'è fud an comunn fuarach.

'S mairg a dh'iarradh an taobh shuas doibh.

'S iad nach cromadh chun na fuaraig,

Ge bu dual doibh 'n lùireach.

Cìod eile, &c.

Gheibht' an sin gach làmh bu chruaidhe,

'S cò b'fhearr na clann natuatha ?

'M fèar bhiodh aig an amar-fhuail,

Gu 'm buaileadh e aon triur dhiubh.

Cìod eile, &c.

B'ìdh iad làn misnich is cruadail,

Gu h-aigiontach brisg tu tuafaid.

Chuireadh aon fhichead san uair sin

Tearlach Ruadh fui 'n chrùn duinn.

Cìod eile, &c.

Chluinneadh fear a bhiodh gun chluais iad,

Nan deanadh luinneag is fuaim e ;

Comunn teangach, cainnteach, cuachach,

Dannfach, fuairc, neo-bhrùideil.

Cìod eile, &c.

Comun aoidheil, òlmhor, pàirteil

Pògach, dornach, frònach, gábhaidh,

Spòrsail, ceòlmhor, cornach, gáireach,

Nach cuir cás gu smuaircin.

Cìod eile, &c.

Gar am páidhear an fheill-mártaunn

'S ged' rach an Rìgh — mháthair,

Leanaidh iads' an òc-shlaint ádmhor

Gus am fág an lùths iad.

Cìod eile, &c.

'M fear

'M fear a chaidh choimhead na h-oidhche,
 Leig a chofan air a dhruim e ;
 Thug e stigh an rud nach d'rinn e,
 'S b'oilteil a bha chùltaobh.

Ciod eile, &c.

Dh'éirich am fear a bha làimh ris
 Theiche roimh bholadh an fhàile.
 Thuit e anns a' mhuighe-làgain,
 'S mhill a' chàth a fhùilean.

Ciod eile, &c.

Dh'éirich an treas fear gu dàicheil
 Chum 's gu'n teafairgeadh e'm fear bàite.
 Chuir e ghrìosach as le mhàsaibh,
 'S còta Spàimeach ùr air.

Ciod eile, &c.

'N fin dar dh'éirich iad uile
 Thuirt fear, " Gabhar greim do 'n duine.
 " Fhuair e masladh, 's cha b'e munar.
 " Loisgeadh mu 'na ghlùn e."

Ciod eile, &c.

Thuirt caraid an fhir a chaidh losgadh
 " Tha thu fìor bhreugach, a losgain.
 " Bi mach fhad 's tha 'n dorus fosgailt',
 " Oglaich, lobhta dhùisg fo."

Ciod eile, &c.

San uair a 's fearr a bhios aca
 B'ìdh làmh air gach cuaille is bata.
 B'ìdh fear buailte, 's fear ga thachdadh,
 'S fear fui 'n cafaibh ciùrta.

Ciod eile, &c.

Fear eile thig aileag 'na bhràgad.
 Stiubhraidh e'm brollach a bhràthar

Aran pronn, is im is càise,
 Brucach, blà, cur fmùid dheth.
Ciod eile, &c.

Their bean-an-tighe gu dìblidh,
 “ Dhuin’, is olc an caramh bìdh sin.
 “ ’S mòr a b’fhearr dhomh agam fin e,
 “ S mòid a phrìs a’s dùthaich.”
Ciod eile, &c.

’N fin dar thig na coin fa chom-ith,
 Leigidh iad air cìmith comith.
 Leafaichidh fear eile an nollaig
 Le gleus ronnach ùrar.
Ciod eile, &c.

Dar dh’fhàsas a’ bhangaid goirid,
 Chuid nach d’tháinig ach mu dheireadh,
 O nach faigh iad lán an goile,
 Goiridh iad gu diumach.
Ciod eile, &c.

Théid iadfan a nise fa chéile,
 ’S chi gach mad e féin ’an déigh laimh.
 B’dh furd air na h-armaibh gleusta,
 ’S deudaichean ’gan rùsgadh.
Ciod eile, &c.

’S ann an fin a bhios a’ chaonag,
 Firom farum chon is dhaoine,
 Clann a’ ránuich, mnái re caoine.
 ’S baobhail croft’ a’ chùirt iad.
Ciod eile, &c.

’S ma chreideas gach fear na chual e,
 ’S meas’ e na thuirt Callum Ruadh rium.
 ’Siad na coin a bhios ’an uachdar.
 ’S bithidh daoine uaisle mùchta.
Ciod eile, &c.

SOIGHDEAN GHLINN-LIOBHUINN.

A Mhìc an fhir ruaidh,
 Bha gu mìfneachail cruaidh,
 Do thuiteam san ruaig cha b'fheirde mi.

Triall 's tu dìreadh
 Re cois frìghe,
 Bhiodh coilibhear * dìreach dearbha leat.

Coin air iallaibh,
 Garg 'an gnòmhàn :
 B'e do mhiann bhi fealgaireachd.

Pic nad' dhornaibh,
 'S mill ni 's leòr oirr' :
 'S ann le treoir a thairngear i.

Glac nach leumadh
 Re teas gréine,
 Agus céir o'n Ghaille-bhinn oirr'.

It an coin léith
 Brice na déigh,
 Air a gleus le bairbeireachd.

Sìd a h-Eirinn
 'S meoir 'ga réiteach' :
 Cha d thig brein' fir-ceird air fin ;

Ach Fleisdeir fìnealt
 O Ghleann-liòbhuinn,
 Sìr-chur sìd air chalpannan.

Cinn bhreac fgiathach
 Air dhreach dìoltaig † :
 Cha d'thig iarunn garcail orr'.

L 2

Gun

* I. e. cuilbhair.

† I. e. ioltoig.

Gun chron dlùthaidh
O d' láimh lùthoir ;
Ite chùì' is earr air fin.

An faoi nach fòradh
Air thùs tòireachd :
'S mairg fear lòdail tharladh ort.

An faoi nach maimeadh
Air thùs feadhna ;
Bhiodh fgian chaol o'n chearduich ort.

Triath na fròine,
Ma 's fhior dhomhs' e,
Gur i chòir a s' fheirde leat.

Dáimh ga d' mholadh
Triall gu solar ;
Bhiodh do sporan earlaidh dhoibh.

Beoir air chuachaibh,
Ol aig t'uaiflibh,
Anns gach uair dha 'n tarladh finn.

Pìob 'ga spreigeadh,
Fìon 'ga leigeadh,
Luchd leadan ann re cearruchas.

Forthann air thì,
Dolaran sìos,
Galoin dheth 'n fhìon bhairceideach.

Cupannan lán
Mufgar re daimh,
Ufgar air mnaoi airg-bhraiteach.

Bhìl a h-Eirin
Sin ort fgeula
Thig cùig ceud a shealltainn ort.

An t-òg is deis' thu
 Dh'fhalbh mu fheafgar ;
 Ghabh mi cead fan anmoch dhìot.

An t-òg is fine,
 'S fearr do'n Chinneadh,
 Nach d'rinns ceillein airgid riamh.

'S ann leam a b'aithreach
 Gun bhi marruit,
 Dol fui sparradh Ghall-bhodach.

ROINN a dh'ALASTAIR MAC COLLA.

IS fhad tha mis' ann am chodal,
 'S mi tha fulang ;
 Gun an t-Alastair òg fo mholadh
 Mar threun duine.

Do mhac-famhailt mar ealt' eun o dhubh bheinn
 Dol trìd choille dharaich ;
 No mar fhrois mhòir ag reubadh tuinne
 Air druim cuain mara.

Is leat Clann-Alastair nan arm guineach
 A 's ro-mhath cinfeal ;
 Sud na fir nach 'eil dhuit fallfa,
 Taim d' an innseadh.

Tigfidh Raonull Dhùn-nan-ultach
 'Na chraoibh thoraidh,
 'M fear nach do ghabh sgàth roimh thi eile ;
 B'e 'n gnìomh doilich.

Tigfidh Aonghus mac Mhic Raonuill,
 Féinnidh, fuileach ;

Is cha bhi feum air léigh am baile
'An dèidh do bhuille.

An uair a thogtadh fraoch is fearg
Air Triath an toghair,
Chluinntes fuaime do lann 'gan crathadh
'An crìochaibh 'n domhain.

Thug thu 'n là ud 'an Cul-radhain
'An tùs t'òige;
Leagadh leat an sin luchd làstain
Bu mhòr bòsta.

Ag ailis air Goll mac Morna
La Uilt-eirinn;
Dh'fhàg thu Goill gu brònach
'S mnàin gu deurach.

Ag ailis air Oscar nam beumann tric
La Pheirte;
Cha 'n fhéudadh duine chuca, leis
A' cheo a bh' aca,

Ag ailis air Fionn mac Cumhail
La Chill-fàithe;
Chuir thu eich is Goill le bruthach
Gu breun brothach.

'Nuair thogadh tu do bhratach mhìn ruadh
Re crann gatha,
Bheireadh tu buaidh air gach rutha,
'S gaoth 'ga crathadh.

Cha robh coimeas ann do m' threun fhear
'An tùs troide,
O nach fàiteadh am mòine bhuig e
Carragh creige.

DI-MOLADH Pioba DHONAILL BHAIN. Le Ian mac Codrum, no Ian Mac Fhearchair mhic Imhir ann an Uibhist a' Chinn a 'Tuath, Bard Shir Seumais mhic Donaill, a dh'eug fan Roimh.

A ' CHAINNT a thuit Ian gu'n labhair e cearr i,
 'S eudar dhuinn àicheadh is páidheadh dh'a chionn.
 Dh'fhàg e Mac Cruimein, Conduili is Tearlach,
 Is Dònallan Bán a tharruing gu prìs.

Orm is beag mòran fgeig
 Agus bleid chòmhradh,
 Thu labhairt na h-urrad
 'S nach b'urrainn thu chòmhdach,
 Ach pilleadh gu fòlda
 Far 'n do thòisich thu dian.

An cual' thu cò 'n urram an taobh-sa do Lunduin?
 Air na Piòbairean uile b'e Mac Cruimein an rìgh,
 Le poncannan àluinn a b'fhonnaire fàilte,
 'Thairngeadh 'an càileachd gu fláinte fear tinn.

Caismeachd bhinn, 's i bras dian,
 Ni tais' is fiamh fhògradh:
 Gaig' agus cruadal,
 Tha bhuaidh air an òinich,
 Muim uafal nan Leòdach,
 Ga spreotadh le spìd.

A' mhairisgeach spòrsail bha aig Tearlach 'ga pògadh,
 An t-àilleagan cèdlar is bòiche guth cinn;
 Tha na Gáidheil cho déigheil air manran a dh'éisdeachd,
 'S na bheil 'an Dun-eidin do luchd beurla air tì.

Breac nan dual is neartmhor fuaim,
 Bras 'an ruaig námhad,

Leis

Leis 'm bu cheòl leadarra,
 Feadain nan Spàinneach,
 ✕ Luchd dheifichean màdair
 Bhì cràdht' air dhroch dhìol.

Nan cluinnt' ann am Muile mar dh'fhàg thu Conduili,
 Cho b'uileor leo t'fhuil bhì air mullach do chinn :
 'S i bu ghreadanta dealachain air deas lámh na h-armachd ;
 Ag breabadh nan garbh phort bu fhearbh a dol sìos.
 Creach nach gann, sibh gun cheann,
 Fuidh bhruid theann Sheoruis
 Luchd nam beul fiara
 'Gar pianadh 's 'gar fògradh :
 Rinn iad le foirneart
 Bhur còir a bhuin dibh.

Cha d'thug thu taing idir do briofgardaich Thearlaich,
 Mach o Fhear Bhàli bhì ghnà air a thì.
 Mhol thu Chor ghliogach nach d'thigeadh a bàidfe.
 Ach deannan beag gràin, o màm a dhroch fhoil.
 Shaoil thu fuas maoin gun ghruaim,
 Craobh nam buadh ceòlmhor,
 Chuireadh fonn fuidh na creagan
 Le breabadaich mheoirean
 'S nach fuilgeadh odrèchain
 A thogail a cinn.

Cha'n fhaigh a' chùis bhuirt ud talla 'm bi muirn,
 Ach áth air a mùchadh le dùdan 's le sùidh.
 Cha bhì feithir aig Dònall 's cha'n éirich e cònard,
 Ach fuidh' air an t forn agus fopag rè dhruim.
 Plaigh bhlaigh phuirt, gair dhroch dhuìs,
 Aile cuirp bhròite ;
 Ceòl tha cho-sgreataidh
 Re sgreadail nan ròcus,
 No ifeinean òga
 Bhiodh leòinte chean bìdh.

Nach gasta chùis bhurta bhi cneatraich air urlar
 Gun phronnadh air lutha gun fiubhlaichean grinn,
 Sparradh odròchain 'an iurball odròchain,
 Sparradh odròchain a tòn odrobhì.

Màl' caol cam le h-aofg rann,
 Gaoth mar ghreann reòta
 Throimh na tuill fhiara
 Nach diònaich na meoirean,
 Nach tuigear air dòigh
 Ach otheoin is othì.

Diùdha nam fuidh bh'aig Tubal Cain,
 'Nuair sheinn e puirt ghaidhlig 's a dh'àluich e Phìob.
 Bha i tamull fuidh 'n uisge 'nar dhruideadh an Airc.
 Thachair dhi cnàmhadh fuidh uisge 's fuidh ghaoith.

Thàinig smug agus duft
 Anns na duis bhreotach,
 Iumadach drochaid
 'Ga stopadh na scornan.
 Dh'fhàg i le crònan
 Odròchain gun brìgh.

Bha i seal uair aig Maolruainidh o Dornan,
 Chuireadh mi-dhòigheil bhàrr ordugh na fuinn.
 Bha i treis aig Mac pheatrais a sheinneadh na dàin,
 'Nar theirig a' chlàrsach 's a dh'fhàilig a prìs.

Shéid Balaam 'na màla
 Osna chràmh chrònaidh.
 Shearg i le tabhann
 Seachd Cathan nam Fiantaidh.
 'S i lagaich an ciad uair
 Neart Dhiarmaid is Ghuill.

Turruraich an dòlais, bha treis aig Ian òg dh'i.
 Chosgadh riobhaidean conlaich na chòmhnadh le nì.
 Bha i corr is seachd bliadhna 'na h-atharais bhialain
 Aig Mac Eachain 'ga riasladh air sliabh Chnoc-an-lìn.

An fhiuidh fhean nach dùisg gear,
 Ghnùis nach glan còmhach :
 'S maire dha 'm bu leannan
 A' chrannalach dhòinidh.
 Chaitheadh grán còrna
 Leis na dh'fhoghnadh dhi ghaoith.

Mu'n cuirear fuidh h-inneal Corrabhinneach na glaodhaich,
 'S inneach air eudach na dh'fheumas i shnàth.
 Cha bheag a' chuis dhéistinn bhi 'g éisteachd a gáirich ;
 Dheanadh i aognaidh an taobh a bhiodh bláth.

Riafadh phort, fèriachail dhos,
 Fhir an droch fhaothair,
 Bheir i chiad éubhadh
 Re féideadh a gaoithe,
 Mar roncan bá caoilidh
 'S i faotainn a' bháis.

Bithidh 'n iunframaid ghlagach air a lùbadh 'an craiceann ;
 Cha'n fhuirich i 'n altaibh gun chearcail 'ga tád'.
 Seirbhe na gabhann re tabhann a cruin-luath,
 'Trumpaid a dhùisgeadh gach Iudas fhuair bás.

Mar chom geuraich 'ga chrádhadh
 Shéideadh lán gaoithe,
 Turraich nach urradh mi
 'Tiunal a dh'innseadh,
 Ach rodain ag fianoil
 No sgiamhail laoi gh òig.

Com caithte na curra is tachdadh 'na muineal,
 Meoir traiste gun fhurus cur triulluin 'an dán,
 Sheinneadh a bhrallaich le folus an eolain,
 Ruidhle gun ordon an còmhnuidh air lár.

'N aognaidh lom gaoth throimh tholl,
 Gáir gun fhonn còmhraig,
 A thaifichheadh cruadal
 'S a luathaichheadh teoltachd,

Ga beachdail don-dóchais
Mu 'n t-forn am bi ghráifg.

Bi'dh gaoth a' mháil ghrodaidh cur gáir anns na dofaibh,
I daonan 'na trotan re propadh oðrá.
Bi'dh feannfar caol chrochta fuidh chaonaig aig ochdar,
Sruth staoineag 'ga stopadh cur droch cheól 'na thámh.
Fuaim mar ghlag dh'fhuadach each,
Duan chur as frìdhe.
Cha 'n abair mi tuille
Re di-moladh pìoba,
Ach a leigeadh a chluinntinn
Gu'n thill mi mac Pháil.

Air Constribh eadar dithis ann an Uibhist a' Chinn
a Tuath. Leis an IAN Mac CODRUM cheudna.

CHA 'n e dhùisg mo sheanchas domh
Chùis mu bheil mi dearmalach,
Gach Hungaireach 's gach Gearmailteach,
Gach Francach 'an rùn marbhaidh dhuinn;
Muir no tìr cha tearmann duinn.

Tha mo dhùil 's gur fìrinneach,
Gach muiseag tha mi cluinntinn deth,
Nach dean iad unfa dhìreadh oirn,
Nach buidh'n iad na h-Innsean oirn,
Gu 'n sguir iad far 'n do dh'inntrig iad.

O chaidh na h-airm 'an tasgaidh oiru,
Ge tric a' ghairm gu faigh finn iad,
Nach foghnadh claidhean maide dhuinn
Gu seafamh a' chrùn shagfonaich,
Mar thug an Diùc a dh'fhafan duinn?

Ge mordhalach Rìgh Prusia
 'S na rìghridh mòr tha 'n trioblaid ris,
 'S co neònach leomsa 'm Frisealach,
 'S am Bàideannach le meafnachadh,
 Bhi deanamh réit 's nach bris iad i.

Gu m' slàn dh'an armunn cheanalta,
 Nach do chuir an rabhard eallach air,
 Thug dhomhsa càil gun mhearachd dheth,
 Ge ta cha d'thug e barantas domh
 An réit' ud c'àit' a mhaireadh i.

Bha mise uair gu faca mi
 Nach creidinn uaithe facal deth,
 Nach bithinn suas 'nar thachradh e,
 A liuthaid gruag is —————
 Bha 'm fuasgladh anns an t-fabaid ud.

'Nuair dh'inntrigeadh an t-ascaoineas,
 Is àrd a chluinnteadh 'm Pabaidh iad;
 Fhreagair coill is clachan doibh;
 Cha bhiodh bean 'an àite faicinn doibh,
 Iad fhéin 's mac-talla bas-bhualadh.

'Nuair bhiodh iad sgèth sna tagraichean,
 'Se crìochnach' a bhiodh aca-san,
 Ag iarraidh iasad bhataichean,
 Gach tuairisgeul re chlaistinn ann,
 Nach cualas riamh o bhaifdeadh finn.

Gur mairg a bhiodh 'san ubraid ud
 'Nar ghabhadh iad gu tùirneulas.
 Bhiodh fàsgadh air na sùilean ann;
 Bu lìonar duirn is glùinean ann;
 Air bhreaban cha bhiodh cùmhnadh * ann;

Bhiodh rocladh air na claigeannan;
 Bhiodh scornanan 'gan tachdadh ann;

Bhiodh

* Caomhnadh.

Bhiodh meoirean air an cagnadh ann,
 Bhiodh cluafan air an stracadh ann,
 Bhiodh spuaicean air an cnapadh ann.

'Nuair thuiteadh iad gu mì-cheudamh
 Bhiodh rùfladh le is na h-ìnean ann,
 Bhiodh piocadh leis na bìdeagan,
 Bhiodh riabadh air na cìreinean,
 Bhiodh cus na h-uile mì-loinn ann.

Mu'm biodh a' chonstridh dealaichte
 Bhiodh doirneagan 'gan tarruing ann,
 Bhiodh scrobaga na malaidh ann,
 Bhiodh beoil re fileadh fala ann,
 Bhiodh gu leòr aig fear dha aithris ann.

'Nuair nach maireadh giubhas Lochlanach,
 'Sa' choill' an déis a stopadh oirn,
 Bu mhath na h-airm na botrachain ;
 Bu sgiobailt e na 'm bogsaigeadh ;
 Cha bhrifeadh e na coguifean.

Mac Fhiunlaimh Ghobha tha ealanta,
 Tha dà iarun deug a 's teallach aig,
 Iad uile dìolta garaidh aig,
 A fear a bheir a tarag dhuibh,
 Chuid eile dhiubh cha bhean e dhoibh.

'Sann do 'n tìr bu shámhach fo ;
 Bu shòlas inntinn Báilli e ;
 Bu lìonar fear gu'n áiteach' ann,
 Dul gu fianais 's fiamh a bháthaidh air,
 Cuing mu mhnaoi 's mu pháistean ann.

Bha Uibhist air a nárachadh.
 Bha Iudharn air a fásachadh.
 Le guidheachan na cáraid ud
 Bha sòlas air an Abhairfear.
 Bu neònach leis nach d'tháinig iad.

Chluinn mac Cuinn an toiseach e.
 Chluinn a rìs an Doctoir e,
 Mar chrìochnaichear na portaidh ud.
 Cha tairg e làn a' chopain domh,
 Gu 'm bàraig e dà bhotul rium.

Innsidh mise dh'Uisdean e,
 Dh'fhear Bhàlai pàirt do'n t-sùgradh, ud,
 Do'n Bhàilli air an dùthaich e;
 Air chàch cha dean mi cùmhnadh air,
 Bheir iad bàids is dùrachd dhomh.

Do Shir SEUMAS TRIATH CHLOINN-DONAILL, a
 dh'eug fan ROIMH; leis an IAN Mac CODRUM
 cheudna.

AIR tuiteam a' m' chadal a nis o cheann fada
 Gu'n thachair dhomh aiceid a stad ann am bhràgha.
 Tha chneidh air mo ghiùlan ta àmhgharach ciùrraidh.
 Cha bhi mi 'ga mùchadh, gu rùisg mi os aird i.
 Ach Dia bhi 'ga chòmhnadh 's a riaghladh a ròidean!
 An Ti bheil mo dhòchas fuidh chòmhnadh an Ard-rìgh,
 Lagaich mo dhòrainn, neartaich mo fhòlas,
 Chuir mi an dòchas bhi ni 's òige na ta mi.

'S iomadh buille fo b'eudar dhuinn fhulang.
 Bha chuing air ar mùineal 's bu truin' i na phràiseach
 Cho trom re clach-mhuileann 'na sìneadh air lunnaibh,
 Do iargain nan Curaidh 's iad uil' air ar fàgail.
 Gradan a' gheamhraidh a lagaich gu teann finn'
 'Nuair a chaill finn ar Ceannard, nach robh fhamhla measg
 Gháidheal,
 Consmunn na h-aoidhealachd, leòmhnan na riòghalachd,
 Dòrainn re innseadh dha 'n linne nach d'fhàinig:

Dòrainn re innseadh, an dòrainn a chlaoidh finn,
 Thoirleumar n-inntinn cho ìosal re 'r sàilean:

Ar Ceann-feadhna mòr prìseil bu mhòr urram san rioghachd,
 Gu'n do bhuin an t-eug dhinn e, ar mi-fhortan làidir !
 Fhir a chunnaic ar cruadal, leig umainn am fuaradh,
 Bi thusa 'nad' bhuachaill air na fhuair sinn 'na àite.
 Cuir dhachaidh Sir Seumas gun aiceid, gun éislean,
 Gu chuideachda fhéin ; mhuire 's éibhinn a thàrfail.

Chrìofda, gléidh dhùinne ar buachaille cliuiteach,
 Ar n-uachdaran dùcha ; tha chùram an trà-s'oirn.
 Allail ar n-Iùran, fmiorail is grunntail,
 Fearail re dhùsgadh nan tiunntadh am manran,
 Ar baranta mùirneach, carraig ar bunntaist,
 Ar n-aon 's ar cairt dhùbailt 's an crùn air an taileafh,
 An ràmh nach 'eil bristeach, ar lann ann an trioblaid,
 Ar cannard 's ar misneach, fear bhriseadh a' bhàiré.

Ann andusgadh no 'n cadal duinn, 'n ùrnuigh no 'n athchuinge
 Ar déirce ga nasgadh, cuir dhachaidh thu sabhailt.
 Muint' ann an chleachd thu, cliùiteach re d' chlaistinn thu,
 Muirneach re t'fhaicinn air each no air lar thu,
 Ar 'n aithear 's ar fòlas, ar fion air na bòrdaibh,
 Ar mire 's ar ceol thu, 's ar doigh air ceòl-gaire,
 Ar connsmunna féilidh a dheònaich Mac Dé dhuinn
 Gu cóir chur air stéidhe, 's gu eucoir a smaladh.

Gur h-innealt' an connsmunn Ceann-cineadh Chloinn-dónaill,
 Fear iriosal stòlda gun tòir air an ardan :
 Eireachdail, coimhliont', foilleir 'an eòlas,
 Gairear an trogbhail, bòchdan mo lamhsa,
 Cùirteir na sìobhaltachd, urla na h-aoidhealachd,
 Tlufail re dìleachdain 's cuimhneach air airidh,
 Aigeantach in sgineach, beachdail air rìoghalachd,
 Gaisgeach roimh mhilte nan sìneadh e 'n gairdean.

Mo rùn an sár ghaifgeach, fear òg a' chùil chleachdaich,
 Fear mórdhalach gasta, gun ghaife, gun táire ;
 Curaidh nam brataichean guineach re 'm bagairt iad,
 Chuireadh an t-fracdag 'na lafair gun smaladh,

A bhuaileadh a' chollaid mu 'n chluan air an cromadh iad,
 A ghluaifeadh gun fòmaltachd an coinneamh nan nàmhaid
 Le spàinneachaibh loma, le muigaidibh troma,
 Le fùdar caol meallach 'n àm teannadh re lámhach.

Ge fad a bha 'n aiceid 'na còmhnuidh fuidh m'afgoil,
 Fógraidh mi as i, thig aiteas 'na áite;
 Cuiridh mi airtneul air fóggradh gu chairtealan,
 'Nuair chuireas Dia dhachaidh na dh'aifig mo fhlaínte.
 Moladh dha 'n Léigh a dh'fhág fallain mo chreuchdan,
 Tharruing mo speuraid ni 's tréine na b'ábhaift!
 Aghaidh Shir Seumais, aghaidh na féile,
 Toghadh gach speuclair thug an léirfinn ni b'fhearr dhomh.

Aghaidh na ftaidealachd, aghaidh na scairtealachd,
 Aghaidh na maifealachd, tlachd agus áilleachd,
 Aghaidh na fearalachd, aghaidh na fmioralachd,
 Aghaidh is gloine bheir fealladh 'an sgáthan,
 Aghaidh na stóltachd, aghaidh na mórchhuis,
 Aghaidh na léomhain, ach tóiseachadh cearr air!
 Buinidh dha 'n óig-fhear bhi currant 'an constribh,
 'S gur iomadh laoch dorn-gheal théid 'fantóireachd is aill leat.

Cha sùgradh re chlaistinn bhi dùsgadh do chaifmeachd,
 Bhi rùsgadh do bhratach gu h-aigeantach fàtoil,
 Pìob thollach 'ga spalpadh sìor-phronnadh nam bras phort,
 Eraoch tomach nam badan re crann daitht' air a cháramh,
 Barant do dh'uaislean ag tarruing mu'n cuairt di;
 Gu'm b'fhearail an dulchas dol a bhuantach buaidh lárach,
 Ceathairne ghruamach, gun athadh roimh luaidhe,
 Dh'fhágadh gun gluasad cuirp fhuar anns an ár-fhaich.

Gur iomadh sár ghaifgeach tha urranta smachdail,
 A thionnadh a fteach riut 'n àm aifith no crámhain,
 Le 'n spainneachaibh scaiteach cho cruaidh ris an ealtainn,
 'Nam bhualadh nan claiqeann gu 'n spealtadh iad cnamhan,
 Gu fireachail eutrom, air mhir' anns a' chaonaig,
 Bhiodh fuil air na fraochaibh mu 'n traoguar an ardan

Le

Le comunn gun chlaonadh, gun fòmaltachd gairdein,
'N àm lomadh nam faobhar re eudan nan nàmhaid.

Nam faicte Sir Seumas 's gu cuireadh e feum air,
Gur h-iomadh taobh dh'éireadh leat réisimeid làidir
'An Alb' is 'an Eirinn co deònach le chéile,
O Chlach nan lounn gleusta gu leum e Phort-phadrig :
Uaiflean Chinn-tìre bu dual duit o d' fhinnfribh,
Gu rachadh iad sìos leat gun di-chuimhn, gun fhàilinn,
Gu biodh iad cho tìdheach 's gu deanadh iad mi-fha
Mar leòmhana miannach 's gun bhiadh aig an àlach.

Dh'éireadh na Leòdaich, dh'éireadh 's bu chòir dhoibh,
Dh'éireadh, 's bu deònach thaobh eòlais is càirdeis ;
Thigeadh am mòr fhluagh briosg ann an òrdon*,
Sgiolta na confrmunn 'an tòiseachadh blàir iad,
Dhearbhadh na fearralachd calma 'n àm tarruing iad,
An calg mar na nathraichean fearann 'ga raiteach,
Stròiceach le lannaibh iad, dòrtach air falanan,
Còcairean ealamh iad air cheannan 's air chnàmhan.

Dhùisgeadh 'nad charraid fir ùr Ghlinne-garadh,
B'e 'n dearmad gu'n ghoinne sìol Ailein a dh'fhàgail.
Daoine cho fearrail, cho faoireach air lannaibh,
Gu faicte neul fal' orr' gan tarruing a *scàbard*,
Inntinneach, togarach, impidh cha 'n obadh iad,
Fìor chruaidh gun bhogachadh 's obair air làrach,
Calma mar churainean, 's mairg air an cuireadh iad ;
Chuireadh am buillean gu fulang na Spainnich.

Dh'éireadh fir Mhuile le éibhe nan cluinneadh iad,
Dh'éireadh iad uile gu h-urranta làidir ;
Dualchas a chumadh iad, gualainn re-uileann iad,
Bhuaileadh iad buillean mu 'm fuiling thu tàmailt.
'S cràiteach re innseadh bhi 'g àireamh bhur dìobhail,
Na thuit dh'an dream rìoghail ain mi-fhortan Thearlaich,
Iadsan co ìosal fuidh fhàilean nan Guineach,
Na cairdean cho dìleas 's a bha inc ris a' phaipeir.

N

Do

* Ordugh.

Do Shir SEUMAS Mac DHONAILL 'an deidh a
bhais; leis an IAN Mac CODRUM cheudna.

MOCH 'fa maduinn 's mi 'g éirigh,
Cha 'n e 'n codal tha streup rium,
Fliuch mo leaba gun feasdar, gun sàmhchar :
Fliuch mo leaba, &c.

Cho 'n eil agam da éis fin,
'N déidh mo thaic-fa 'gam thréigfinn,
Ach maille claipteachd is léirfinn is tàbhachd,
Ach maille, &c.

'S trom a' chuing-s' air ar muineal.
Air ar lìonadh le mulad,
Tha finn sgìth 's cha 'n ann ullamh a ta finn :
Tha finn, &c.

Sinn re iargain nan curaidh
Nach robh 'n iasad ach diombuan,
Gun fhear liath a bhi uil' air an làrach,
Gun fhear, &c.

Daoine mòrchuifeach meafail,
Daoine còrr ann an iochd iad,
Daoine cròdha gu bristeadh air nàmhaid,
Daoine, &c.

Ann an ùine dà fhichead
Gur dò-bhail ar briseadh,
Gur a dùbailt a nis oirn e làthair.
Gur a, &c.

Chaill sin cóigear no feisir
Do na consmuinn bu treise,
Nach robh beo ann am Breatann an áicheádh
Nach robh, &c.

Ann an uaisle 's 'an urram,
 Anns gach deagh bhuidh bh'air duine ;
 Ann an cruadal gu buinig buaidh lárach,
 Ann an, *Éc.*

'S bochd an ruaigs' oirn an còmhnuidh,
 Dh'fhág ar gualainn 'na ònar,
 Bhì fguabadh ar n-òigridh gun dáil uainn.
 Bhì fguabadh, *Éc.*

Tháinig meadhoil gu bròn duinn.
 Tháinig aithear gu dòrainn.
 Chaill finn amharc is sòlas ar sgáthain.
 Chaill finn, *Éc.*

Bás ar n-uachdarain phríseil,
 Sgeul a's cruaidhe re chluinntinn :
 Fhuair luchd fuath dhuinn is mìoruinn an áilleas.
 Fhuair, *Éc.*

Gur e 'm fuaradh-s' an uraidh
 Chuir ar gluafad 'an trumad.
 So 'n ruaig tha 'gar n-iomain gu anrath ;
 So 'n ruaig, *Éc.*

Bhì fuidh adhar * an sgeoil ud
 Gach aon latha re'r beo-fhlaint,
 Air bheag aithir, no sòlais, no fláinte.
 Air bheag, *Éc.*

Fhuair finn naimheachd ar leatrom.
 Fhuair finn naimheachd na creiche.
 Fhuair finn naimheachd thug leagadh dh'ar n-ar
 Fhuair finn, *Éc.*

'S trom an galar 's is dó-bhail
 Mórán uallaich re ghiúlan,
 Rinn ar n-anail a mhúchadh 's ar dan ;
 Rinn ar, *Éc.*

Nis o 's díleachdan bochd mi,
 Oighre díreach air oifinn,
 Mi re innfeadh cruas m' fhortain do Phádrúig;
 Mi re innfeadh, &c.

Mi ag innfeadh cruas m'fhortain,
 Mar a dh'inntrig e 'n toiseach:
 Cha'n 'eil brìgh dhomh, no toirt bhi 'ga áireamh.
 Cha'n 'eil, &c.

Ach an fgrìob thug a' chreach oirn,
 Dh'fhág a chaoidh' fìnn 'ga h-acain,
 So i 'n díle chuir brat air na tháinig.
 So i 'n díle, &c.

Dh'fhalbh ar ceannard óg maifeach,
 Bha gun agradh, gun ghaifeadh,
 Muir a tháinig le grad a thug *bhair* oirn.
 Muir, &c.

Chuir ar leaba fan dreaghann,
 'S gun ar cadal air faighinn,
 Ar sùil frafach o'n naimheachd a tháinig.
 Ar sùil, &c.

O nach dùil re Sir Seumas,
 'S beag ar rùn 'an gáir eibhinn.
 Bithidh fìnn tuirfeach 'na dhéidh gu la báis deth.
 Bithidh, &c.

Chaill fìnn duilleach ar géige,
 Gráinne mullaich ar déise.
 So an turus chuir éis air ar n-armainn.
 So an turus, &c.

'S eudar fuireach re síochaint,
 O nach urrainn air stríbh fìnn,
 Ach bhi fulang gu 'n strìochd fìnn d'ar námhad.
 Ach bhi, &c.

Ma thig foirneart no bagr' oirn,
 Sinn gun dòigh air am bacail :
 Tha finn leointe 'nar pearfa 's 'nar càileachd ;
 Tha finn, &c.

O'n là thàinig am briseadh,
 A thug tearnadh 'nar meas duinn,
 Ar Cean-tànach 's ar misneach 'gar fàgail.
 Ar, &c.

Dh'fhág e finne bochd tùirfeach
 Ann an ionad ar cùraidh,
 Gun e thilleadh g'a dhùchanna sàbhailt,
 Gun e, &c.

Thug e scrìob air ar n-uaislean.
 Caoidh' cha dìrich an tuath e.
 Tha finn mi-gheanach truagh air bheag stàdha.
 Tha finn, &c.

Sinn mar chaoraich gun bhuachaill,
 'N déis an t-adhair thoirt uatha,
 Air ar sgaoileadh le ruaig ghille-mhàrtuinn.
 Air ar, &c.

Ar toil-inntinn 's ar sòlas,
 Craobh a dhìdionn ar còrach,
 Ann an Cathair na Ròimh air a chàradh.
 Ann an, &c.

Thu bhi 'n Cathair na Ròimhe,
 Goirt re innseadh na fgeoil fin !
 Dhe ! cha dìrich Clann Dònaill ni 's àirde.
 Dhé ! cha, &c.

O'n la sgathadh ar n-ògan,
 A' chraobh bu fhlaithle còmhach,
 Gun a h-abhall air dòigh dhuinn a thàrfail.
 Gun a, &c.

Mòr an fgeul san Roinn-Eòrp e,
 Mòr a bheud le Rìgh Seorfa,
 Mòr an éis air do sheòrsa gu bràth e !
 Mòr an, *Ec.*

Cha do dhùineadh an còta,
 'S cha do ghiùlain na brògan,
 Neach ann cunntadh iad còmhluath do phàirtean
 Neach ann, *Ec.*

Ann an gliocas, 'an eòlas,
 Ann an tuifge 's am mòrchuis,
 Is na giftinean mòr a bha fàs riut.
 Is na, *Ec.*

Tha sinn deurach bochd tùirfeach,
 Gun ghàir aoibhinn, gun dùil ris,
 Mar an Fheinn agus Fiunn air am fágail.
 Mar an, *Ec.*

Sinn gun Oscar, gun Diarmad,
 Gun Gholl ofgarra fialaidh,
 Gach craobh thoifich ag triall uainn gu Pharrais ;
 Gach craobh, *Ec.*

Cinn nam biuinean calma
 Leis an d'ùmhlaicheadh Alba.
 'S iomadh Ughdair thug feanchas mar bha sinn.
 'S iomadh, *Ec.*

'S bochd a chrìochnuich ar n-aimfir,
 Mar Mhaol Ciaran gun Fhearchair,
 Sinn re iargain na dh'fhalbh uainn 's nach d'thàinig.
 Sinn, *Ec.*

'Se ni 's cofmhuil re sheanchas,
 Lìonn sinn copan na h-aingeachd
 Aig 'na bhrosnuich sinn fearg an Ti 's airde.
 Aig na, *Ec.*

An Ti phrìfeil thug uainn e
 Chum na rioghachd is buaine,
 O Chrìosda, cum suas duinn na bráithrean.
 O Chrìosda, &c.

MOLADH Chloinn DONAILL, leis an IAN Mac
 CODRUM cheudna.

TOPADH leat, a Dho'ill mhic Fhionnlaimh,
 Dhùisg thu mi le páirt dó d' chomhradh.
 Air bheagan éolais as dùthaich,
 Tha cunntas gur gille cóir thu.
 Chuir thu do chomaine romhad,
 'S fheirde do ghnothuch an cómhnuidh
 'S cinnteach gur a leat ar báidse:
 'S leat ar cairdeas 'm fad is beo thu.

Mhol thu ar daoine 's ar fearann,
 Ar mnaithean baile, 's bu chóir dhuit.
 Cha d'rinn thu di-chuimhn no mearachd:
 Mhol thu gach sean is gach óg dhiubh.
 Mhol thu 'n uaislean, mhol thu 'n ìslean.
 Dh'fhág thu fhìos air an aon dóigh iad.
 Na bheil g'an ealainn re chluinntinn,
 Cha chean dìchil a dh'fhág scód orr'.

Teannadh re moladh ar daoine,
 Cha robh e faoireach air aon dóigh:
 'An gleus, 'an gaisge 's 'an teómachd,
 Air aon aobhar thig 'nan còdhail
 Nochdadh an eudan re gradan
 (Cha robh gaisgedh anns a' phòr ud)
 Cliu is pailteas, mais' is tábhachd;
 Ciod e 'n cas nach faight' air chòir iad?

Cha bu mhid' thu mise làimh riut
 'An ám a bhi 'g áireamh nan coufmunn,
 Gu innseadh am maife 's an uaisle,
 An gaisge 's cruadal 'n ám trogbhail*.
 B'iad sud na fir a bha fearrail
 Thilleadh an-feasgair 'an tòireachd,
 'S a dh'fhágadh falach an àr-fhaich
 Nam fanadh an námhad re 'n còmhrag.

Ach nam faiceadh tu na fir ud
 Re uchd teine 's iad 'an ordon†,
 Coslas fiadhaich ag dol sìos orr',
 Ag falbh gu dian air bheagan stòldachd;
 Claidheamh ruisgt 'an làimh gach aon fhir,
 Fearg 'nan eudan 's faobhar gleois orr',
 Iad cho nimheil ris an iolair,
 'S iad cho frioghail ris na leómhain.

Cha mhór a thionnal nan daoine' ud
 Bha re fhaotainn san Roinn-Eórpa.
 Bha iad fearrail 'an ám caonaig,
 Gu fuileach, faobharrach, stróiceach.
 Nam faigheadh tu iad 'an gliocas
 Mar bha am misneach is am mórchuis,
 C' ait' am feudadh tu áireamh,
 Aon daoine b'fhearr na Clann Dónaill.

Bha iad treubhach, fearail, foinnidh,
 Gu neo lomara mu 'n stóras.
 Bha iad cunbhalach 'nan gealladh,
 Gun fheall, gun charachd, gun róidean.
 Ge do dh'iarrtadh nuás an sinnfridh,
 O mhullach an cinn gu'm brógan,
 'N donas cron a bha re inns' orr',
 Ach an rìoghalachd mar sheórfa.

Ach ma mhol thu ar daoine' uaisle,
 C'uim nach do luaidh thu Mac-Dhónaill?

* Togail.

† Ordugh.

Aon Mhac De bhi air 'na bhuachail'
 G'a ghleidhe buan duinn 'na bhedò-shlainto!
 O 's curaidh a choisneas buaidh e,
 Leanas re dhualchas 'an còmhnuidh,
 Nach deachaidh neach riamh 'nan tuafaid
 Rinn dad buannachd air an constribh.

C'ait an dh'fhág thu Mac Mhic ailein
 'Nuair a thionailleadh e mhòr fhlugh,
 Na fir mhóra bu mhòr alladh,
 Re linn Alastair 's Mhontrós?
 'S maireg a dhùisgeadh ruin bhur n-aisth
 No thionndadh taobh ascaoin bhur cleòca,
 Ge b'e sùil a bhiodh 'gan amharc
 Cromadh sìos gu abhuinn Lòchaidh.

Ach ma chaidh tu 'nan fealbhaidh,
 Cuim nach do sheanchais thu air chóir iad,
 Teaghlach uafal Ghlinne-garadh
 S na h-iùrana o ghleannaibh Chnoideart
 'S iomadh curaidh làidir uaibhreach
 Sheafadh cruaidh 's a bhuailleadh stròicean,
 O cheann Loch-Uthairn nam fuar bheann
 Gu bun na stuaighe a Morrair.

An dh'fhàg thu teaghlach na Ceapaich
 ('S mòr a' chreach nach 'eil iad cò'lan)
 Dh'éireadh leinn fuas 'an aisth
 Le 'm pìob 's le 'm brataiche fróltaidh,
 Mac Ian a Gleanna-comhan,
 Fir chothanta 'n am na constribh,
 Daoine foinnidh, fearail, fearradha
 Rùsgadh arm is fearg re 'n frónaibh?

Dh'fhág thu Mac Dhùghail a Ladharn
 (Bu mhuirneach gabhail a chò'-lain)
 Cuide re uaislean Chinntire
 O'n Roinn Ilich 's mhaol na h-Odha.

Dh'fhàg thu Iarl. Antrum a h-Eirinn
 Rinn an t-euchd am blàr na Bòine.
 'Nar a dhlùthaicheadh iad re chéile,
 Co chunntadh féich air Clann Dònaill ?

Alba, ge bu mhòr re inns' e,
 Roinn iad i o thuinn gu mòintich.
 Fhuair an còir o làimh Chloinn Dònaill.
 Fhuair iad a ris an Rùta,
 'S ioma urra mhòr bha innte
 Cunntaidh Antrum ge bu mhòr i.
 Sgrios iad as an naimhdean uile,
 'S thuit mac Cuibhilein fan tòireachd.

Bhuidhin iad baile 's leth Alba ;
 S e 'n claidheamh a shealbhaich còir dhoibh.
 Bhuidhin iad latha Chath Gairbheach.
 Rinn iad an argumaid a chòmhach.
 Air bheagan cónaidh gu trioblaid
 Thug iad am bristeadh a mòran,
 Mac Ill-Ian ann le chuideachd,
 'S Lachlan cutach mac an Tòisich.

Nan d'thigeadh feum air Sir Seumas,
 Gun éireadh iad uile còmhluath
 O Roinn Ghallaibh gu Roinn Ile,
 Gach fear thug a fhinnfridh còir dhoibh.
 Thigeadh Mac coinnich a Bhrathain,
 Mac Acidh Strath neabhair 's Diùc Gordon,
 Thigeadh Barraich, 's thigeadh Banaich,
 Reothaich is Tailich is Ròsaich.

Ar luchd dàimh 's ar cairdean dìleas
 Dh'eiridh leinn a fios 'an constribh.
 Thigeadh Uaisle Chloinne Ill-Ian
 Mu'n cuairt cho daingean re d' chòta,
 Iad fuidh ghruaim 'an uair a' chatha
 Cruzaidh 'nan lamhan sgathadh feòla,

Tarraing spàinneach làidir liobhar
Sgoilteadh díreach cinn gu brógan.

Bhuidheann fhuilteach glan nan geur lann,
Thigeadh Reisimeid nan Leodach,
Thigeadh Réisimeid nan Niallach
Le loingeas lìonar 's le seòltaibh,
Foirbifich 's Frisealaich dhéireadh,
'S thigeadh Clann Reubhair 'an ordu.
'Nar a dhùisgeadh fir na h-Iuraich,
Co thigeadh air tùs ach Tomas?

M 3 Fraoch.

136 lines.

THE scene of the following poem is said to have been on the south shore, and on the Island near the south side of Loch-Cuaich, or Lochfraochy about two miles to the westward of Amalrie and eleven west from Dunkeld. About a quarter of a mile to the S. E. there is, on an eminence, a very ancient ruin, which has probably been the seat of May, and nearly the station of the Bard too, when he said, *Ann san Iraidh tha siar fui dheas*, i. e. nigh the shore to the west-ward on the south. May was in love with Fraoch; but her daughter (who by some is called *Ceann-geal*, or White-head,) and Fraoch mutually loved each other, and because the mother found that he preferred her daughter to herself, she contrived and effected his ruin in the manner related in the Poem. ☉

Duan Fraoich.

OSNA Caraid an cluain Fhraoich.
Mar osna Laoich an caisteal Chro;
An osna fin o 'n tuirseach fear:
'S o'n trom ghulanach; bean og.

Sud e siar an carn am bheil;
Fraoch Mac Feadhaich, an fhuilt-mhaodh,

O 2

Ge

14th Sept 1870. a man sang me this at
Ardaraig in the Ross of Mull and pointed
to the localities in Loch Laich. The story
is localized near the Head of Lochawe
and elsewhere. Fragments of the ballad
are still known to many at Campbell.

'M fear a rinn buidheachas do Mhai
'S an air a shlointeadh Carn-Fraoich.

3

Gul nam ban o'n chruachan tuir;
'S cruaidh am fath mu'n guil a bhean
'S e dfhag m'ofna gu trom trom
Fraoch Mac Feadhaich nan colg sean.

4

Gur i'n ainnir a ni 'n gul
Tein ga fhios do chluain Fhraoich
Donn or-bhuidh an fhuilt (chais) zill;
Aon ninghin Mai mu 'm biodh na laoich.

5

Aon ninghin Chòruill is greinne folt
Taobh re Taobh a nochd is Fraoch
Ge 'h iomadh fear a (ghradhaich) i
Nior ghradhaich i aon fhear ach Fraoch;

6

Nuair fhuair i a muigh e
Cairdeas an Laoich bu ghloinne gne
'S e abhar mu'n do reub i chorp,
Chionn gun olc a dheanamh lei;

7

Chuir e i gu càth a bhais;
(Taobh re mnai 's na dean a lochd)
'S tuirfeach; do thuitim le Beist.
Dh innfin duibh gun cheilg a nos.

8

Caòran do bhi air Locha Mai;
Ann san traidh tha fiar fa dheas
Gach a Raithe 's gach a mios
Bhi toradh abuidh ann fa mheas.

9

Bha buaidh air a mheasa dhearg
Bu mhillfe e na mìl bhla
Gu 'n cumadh an caoran is e dearg
Neach beo gun bhidh car naoi Trath.

Bliadhna do shaoghal gach fir;
Dh'innfin duibh anois a dhearbh
Gu cabhradh e air luchd chneadh,
Brìgh a mheafa is e dearg.

11

'N aimcheist mhor a bha na dhiaidh,
Ge b'e leigh a chabhradh na floigh.
A bheist nìmh a bhi na bhun;
Gràbadh do dhuine dol d'a bhuain.

12

Do bhuail ea-flainte throm throm,
Air ninghean Odhuich na'n corn fial,
Chuireadh le fios air Fraoch
'S dh'fhiofruidh an laoch ciod e a mian?

13

Labhair i nach biodh i slan
Mar fagha i lan a bos maoth
Do chàorann an lochain fhuair,
'S gun aon neach ga bhuain ach Fraoch.

14

Cnuasachd riamh nì 'n drinneam fein
Thuir Mac Feadhaich nan gruaidh tìla;
Gar an drinneam arfa Fraoch
Theid mi bhuain a chaor'n do Mhai.

15

Ghluais Fraoch air cheimnibh aidh,
'S chuaidh è shnamh air an Loch;
Fhuair e bheist na furam suain;
'Sa craos suas ris an dós.

16

Fraoch mac Feadhaich nan arm geur.
Thanig e o'n bheist gun fhios,
'S ultach leis d'an chaoran dhearg
D'an bhall an raibh Mai na tigh.

17

Ge maith uile na rinneadh leat;
Labhair Mai bu chaoine cruth

Ni 'm fodhain leamfa laoiach luinn
Gun an t slat bhuain as a bun.

18

Ghluais Fraoch, s nior Laoch tiom
A shnamh air an linne bhoig.
Bu deacair, ge bu mhor a radh,
Teachd o'n bhas an raibh a chuid ;

19

Ghlac e an caoran air a bhar,
'S tharuing e 'n crann as a fhreamh,
Toirt a chofan do air tir ;
Rug i air, a ris a bheist.

20

Rug a bheist air, air an traigh,
Ghlac i a lamh ann a craos,
Ghlac eifin i air dha ghial,
Ochoin ? gun a scian aig Fraoch ?

21

Liodair a bheist a chneas bàn,
Liodair i a lamh gu leon,
Thainig ninghin ùr nan geal-ghlac
'S ghrad thug i dha scian d' an or.

22

Cha comhrag fud ach comhrag gearr,
Bhuain e an ceann na laimh leis.
Fraoch Mac Feadhaich is a bheist,
Mo chreach leir mar thug iad greis !

23

Gu do thuit iad bonn re bonn,
Air traidh nan clocha donn fa 'n iar.
Nuair chunairc an t saor ninghin aidh,
Thuit i air an traidh na-nial,

24

Nuair a mhosgail i as a pramh,
Ghlac i a lamh na laimh-bhoig,
Ge d' tha thu nochd na d' chódaibh eun,
'S mor an t euchd a rinn thu bhos.

Truadh

Truadh nach an còmhrag laoch,
A thuit Fraoch le 'm pronntadh òr,
'S turfach do thuitim le beist,
Aon mhic de ! nach mairtheann thu beo.

26

Ionmhuinn Tighearn ionmhuinn Tuath,
Ionmhuinn gruaidh a's deirge ros,
Ionmhuinn beul leis an dioltath dan,
Air am biodh na mnai ag toirbheart phog.

27

Bu duibhe na 'm f'fìach a ghruag,
Bu deirge a ghruaidh na fuil-laogh;
Bu mhine na cobhair an t fruth,
Bu ghile na'n sneachd corp Fhraoich.

28

Bu mhaife na 'n càisein fholt,
Bu ghuirme a rosg na eir-leac
Bu deirge na cruban a bheul
'S bu ghile a dheud na chailc.

29

Bu treise na Còmhlà a sciath
B'ìomad Triath a bhiodh r'a chul,
Bu chomh-fhad a lamh 's a lann,
Bu leine a chalb na clar luing;

30

B' airde fhleagh na crann feoil
Bu bhinne na teud cheol a ghuth
Snamhuiche a b'fhear na Fraoch,
Cha do leig riamh a thaobh re fruth.

31

Bu mhaith spionnadh a dha laimh,
'S bu mhaith cail a dha chois;
Chuidh d' aigne thair gach Rìgh
Roimh churaidh riamh cha diar fois !

32

Gu b'e fud an t uabhar mna
A's mo chuncas air m' dha rosg,

Fraoch

Fraoch a chuir a bhuain a chrainn
Ann deis a 'n Caòran a bhi bhos.

33

Togamid anois an Cluain-Fhraoich.
Carn an Laoich an Caisteal-Chro ;
O'n bhas ud a fhuair am fear
'S mairg as mairtheann na dhiaidh beo ?

34

Air a chluain thugtadh 'n t ainm ?
Loch Mai a raiteadh ris an Loch :
Am biodh a bheist anns gach uair ;
'S a craos fuas ris an dos.

Osna caraid an Cluain Fraoich, &c.

Rainn a riniadh air Oiche Bainse.

BRAVE lads be merry le feteran's le gradh,
Most willing attaim le mireadh gu leor
As I am a sinner I cannot bhith 'm thamh,
While tha 'n cupan am laimh cuir tuille san stop,
Come call the las, fill the glafs,
Cuir mu'n seach cùmant e.
Here's a health do gach neach
Gad bhiodh seachd urad ann,
'To the new couple that's buckl'd an trafa,
Bragad air bhragad re furan na'm pog,

The wheel of Fortune goes often m'un cuairt,
Cha'n oil leam san uair a mhalairt a th'ann,
I like it, I take it, I make it a suaip.
Gach mulad's gach gruaim a thachair reum ann,
I am glad on my bed, fhuair mi cead feadalaich,
Ieam nach ineist, I protest, ge'd raibh treis bheadra
ann,
Aig deadh Mhac an duine, s a chailir gun ghruaim
Gur dmbin bu dual gh'n cinneadh bhur clann,

The

The boy call'd cupid le bhògha 's le chuibhir ;
 Tha mi fàn duil nach raibh fhuilin fin dall,
 He charged so briskly and aimed so quickly,
 Gun chuir e le clisce gu itibh an crann.
 Such an art had the dart, cha d'rinn neart cumail ris
 Urchair cheart, he did cast, sticked fast dh'fhuirich i
 Ma dh'fhuiling an duine gun d'fhuiling i fein,
 'S gur barail leam fein nach ea-coir a bh'ann.

Oran a rinneadh d'an chath-bhuidhinn Rioghaidh
 Ghaoidheallach nuair bha iad dol d'Americ.
 San bhliadhna 1756.

BEIR forruidh uam le deagh rùn buaidh,
 Dh'fhios ghaifgeach, fhuamach gharbh-chrìoch ;
 Ogain uafsa bhreacan uaine,
 Eibhle sguabaidh's ghear-chot ;
 Lann dubh-ghorm chruaidh air Airm chrìos ualach,
 'S deilg nan guailibh cear aca ;
 Ur laoich chruadalach thug buaidh,
 Ann laimhseach luath lann's thargaid.

Buidheann chrìodheil Mhoir-fheir Ian,
 Flaidh dan Fhineadh lamh-thrèun ;
 Ni naimhde dubhach's cairde fughach,
 Deagh fhuil Mhuireach's ceannart ;
 'S ge hè Loudon theid air lear libh,
 Tha e fearail fuinfair ;
 Glic gun mhaile, trèun fan tarruing,
 Bheir sibh caithream Nall libh.

Leomh' naidh gharg ; a fhuil Albnach,
 Lean re'r 'n airm 's re'r 'n eididh ;
 Faghaibh taragaid eatrom bhall-bhuidh,
 Ghabhas dearg-thuadh Chaoilt-Mhach ;
 'S cuilbheir earr-bhuidh 'n laimh gach fealgair,
 Seott àir marbhadh chaoil-daimh ;

O's mighich d' Albanich dol a shealg,
Air Francaich chealgach's Choilt mhich.

Togaibh baideil ard re h aigein,
Stiuribh grad trèun Chabhlach;
Air Cuan cas thonn, stuadhach, bras, ard,
Uaibhreach, glacach, beantach;
Bèucach, tartrach, gaileach lafradh, *jaimeach*
Bhuaileas Craig le tairn-thoirm;
Ach shleachdas grad do'r suaith eantas,
'S don Phìob toirt cais meachd falbh dhuibh.

Ta'n cuan gu mìn ag tairgfe fith dhuibh,
Choisg e sribh throm shiubhlach;
Ta thonna mion re plubraich bhinn,
Seinn iurram dhuibh is thùg air; *le seing rath*
Ta dearfa grinn na grèine libh,
San spèur gach rinn air luasadh;
A sheoladh dhuibh bhar sligh thairtaibh,
D' an clala aidh is iunfadh.

Air Moir-thir chi sibh oighe rimheach,
Teachd le mìle failte;
'S braon 's gach mìn shuil, mhaodh air shìr-chrith,
Nan gnuis bhian-gheal ailidh;
Ag guidh' an di dìon o'n luchd mio-ruin,
Eignich milltidh 's chraidhidh;
A chreach an tìr, a mharbh an dìlse,
'N gradh, am feir 's am bràithre.

Mas oglaich sibh a thug gaol,
Ars oighe nan cadan ghradhach;
Bithibh treabhach 's buidhnidh faors,
Do Mhnaibh's Chlainn bhar Cairdean;
Bheir buaidh air Coilt-mhich's Frainc na faill,
Do rimhinn mhaodh na 'm ban bhas;
Mas fios do mhaidnibh rùn maidin,
Libh gu'n aom gun ain-deoin.

Mas ail libh cliuth dhuibh fèin 's do'r duthaich,
 'S gloir mar chumh'neamh-bhas mhor;
 Ruagaibh's fgiurfiubh null gach mùsi,
 Leint thair fruth Naomh Laurainn;
 Gu deas O bhruaich na fagaibh cluain,
 O cheann gu Cuan ag Francach.
 No near O Mhifisipi na cuairt,
 Gu muir an lùailteach Cabhalach.

'S tearuint dochas chuir 'sna leomh'naibh,
 Chleachd o'n oige 'n cruadal;
 Bhith meafradh crodha, air bheg lòn,
 Ag fiubhal mointich's fh'uar-bheann;
 Bhith luthmhor feolt air marbhadh coin,
 Air feachd, àir thoir, s an tuafaid;
 Air claigne firoiceadh 'n cuis na corach,
 'S faltr àir mor chuis uaibhreach.

'S Cuimseach fealgair nan Garbh-chrìoch,
 'N am an dararich theintich;
 Ni aid call le 'm peiler tairnich,
 Ge be ball re 'n caog iad;
 Re rufg an lann's ard screatraich chnamh,
 Bithidh ar na laimh dheis 's maidhm romp;
 Bithidh sgrios do shafach le 'sguaib lair,
 A chaidh 'm bun fail bhar Naimhde.

Re leanail ruaig mar ghaidh O thuath,
 No seabhag luas nan eibhl-fhear;
 Nach leag as uadha Francaich luaineach
 No cos luath nan coilt-mheach;
 A dh' fhogras ruadh-mhad, Frainc gu tuath,
 Bhèir sìoth-shaimh fhuas a bheinn dhoibh;
 'S le giulan fuairc a bheir or buaidh,
 A chaomhnas luaidh a chaidh dhuinn.

'N sin gabhaidh craobh na sìth le freamh,
 Teann ghream do 'n doimhne thalmhainn;

Is fìnfìdh geuga gu rig neamh,
 Gach aird le seamh-mheas 's geal-bhath;
 Bithidh ceiler ebhinn eun na meaghlán,
 'S daoine le'n clainn ag fealbhachadh;
 Toradh is faoth'r an lamh gun mhaom,
 Faoi dhubhar caomh a sgailfi sgailfin.

Gach gleann ni ebhnis's maoth-bhlath eirigh,
 Air gach beinn bha faf-mhail;
 Bithidh daoine is spreidh 's tuath iteach spèur,
 Re mireig 's feirm luadh ghairich;
 Thig pailtes, faorfa, gradh is aoidheachd,
 A measg dhaoine, dh'aiteach;
 Bheir sìth dan ghrein teas 's lonrachd's glèus,
 Do choimh-sheirm neamh luaidh's natuir.

Air fagail sìth's gach maith thig dhi,
 Is ceannacht 's tìr mar b'abhaist;
 Mun Ohio rimhich nan lub lionmhor,
 'Thig sibh ris gur n' aros;
 Thair cuan le piob-cheol fughach grinn;
 'S le Caithreim binn na'r Cabhlach
 Bithidh ma'dne rimheach mar na mìtibh,
 'S eifg mur piob ag damhsadh.

Bithidh cumh o'n Rìgh is buigh'chas tìre,
 'S cliuth gach linn gù brath dhuibh;
 Dhion coir bhar tìre o shant a mhilteir,
 'S a dhearbh mor-bhrìgh na'n Gàoidheal;
 'S nar thig sibh ris bithidh cairde mìn,
 Is baird bheul-bhinn' da'r failteach;
 'S cho diuit an rimhinn lamh do 'n fhior-laoch,
 'Thug 's gach strìbh buaidh-laraich.

Ni 'r deagh ghiulan Deors a lubadh,
 'S bheir e dhuinn ar 'n Eididh;
 'N Eididh shurdail bha o thùs an,
 O linn Abhlán's Ebha;
 'S ma bhèir e 'n tras dhuinn mar a babhast,

Air nìbh, ar 'n airm 's ar Eididh ;
 'S inn faighde 's fearr a bhios na bholg,
 'S e 'n tìochd nì Alb dho fèin d' inn.

Bithidh Breatuinn 's Erin's Eorp gu leir
 Geur amhrac Ghaidhl Albnach ;
 Bhar tìr 's mi fèin mar mhathair, chaomh
 Ag guidh Neamh libh foirbheach ;
 Re ceol na caoidh, rèir mar thig dhuibh,
 Chaoidh cunnbhaidh 'n cuimhn bhar 'n Aithreachd.
 Nios beannachd luibh, lan shonas's buaidh
 Gu 'r Cluithfa luadh-ghair, chairdean.

An t Eoin Gafta.

M'Donald's Highland Airs, N° 98.

GE do theid mi do m' leaba
 'S beag mo fhunt ris a chadal,
 'S mi caoidh' an Eoin ghafta fo dh'eug.

Gur e b' aighir do m' fhuilin
 A bhi 'g amharc air t urluinn ;
 'S tu m' ailegan ùr air gach feill.

'S tu m' altrachan guailleach,
 Rinn mi altrum fa chuallach ;
 Tha mi 'n diu gun do luach agam fhein.

'S ann am chichibh bha 'm bairn'
 A chaidh liontachadh t fhala
 Riut a dheanainn mo ghearan am fheim.

Dh'fhalbh do bhrath'rin is t athair
 Leat gu Crosg mhic Ghill-Iain ;
 Dh' fhag sud finne gun aighir 'nar diaidh.

Tha

'Tha do pheathraichin thall ud,
'S beag an luaigh air tigh'n thairis,
O na dh' fhuaigh iad an t anart mu d' bheul.

'S iomad bain-tighearn' òg uafal
A bha reubadh a cuailein,
Agus rosg air an d' fhuafcail thu deur.

Their gach Tea ga 'm bheil gliocas
'S nach d' fhuair aobhar mo chlisgidh,
Bhean mo ghaoil deanfa meifneach na dhiaidh.

Cha d' fhuair mi d'ar giftin
Ach cead bhi 'g amharc do lice,
Bha mi aic na bu tric' na b' e m' fheim.

O's mi th' air mo chlisceadh
Mu 'n fhear a leaghadh mo litir ;
'Tha do Leabhraiche 'n ciste gun fheim.

'Tha do Leabhraichin duinte
Ann an ciste gun dufgadh ;
Chuir sud mulad 's gun dhruith e orm fhein.

Ge b' e chitheadh air faich thu,
'S a ghabhadh far bheachd ort,
Gu 'm bu cheannard mo dhalt-s' air chuig ceud.

North Highland Airs, N° 40.

LATHA dhamhsa fubhal bheann,
Falbh gu teann eadar chragaidh,
'Thachair orm a chruinneog dhonn
'M bun nan tom buain nan dearcog.
Thogainn fonn gun bhi trom
Air nigh'n duinn a bha 'n Cat-thamh
Nighean òg a chuil chruinn
Dh'eireadh sunnt orm re t fhaicinn.

'Nuair

'Nuair theid mise chun na feill'
 'S e do bhruid gu 'n tig dhathigh,
 Ribein ùr air a chul
 Bu lùr fùl a bhith 'g fhaicinn.

Thogainn fonn, &c.

Theid mi fios, theid mi fuas
 Bheir mi ruaig do Lochabar,
 'S ge d' robh Rodhaich air a chàl
 Bheir sinn pairt d'an chrodh bhreac uadh.

Thogainn fonn, &c.

B' fhearr leom fhein na mìle bo
 'S na tha dh' òr aig Rìgh Sagfonn
 Gu 'm bithinn fhein 's a chruinneog dhonn
 'M bun nan tom buain nan dearcog.

Thogainn fonn, &c.

'S tu mac-samhail na geil-ghrein
 Moch aig eiridh sa mhaduinn !
 Na 'm biodh tu edir mo dha laimh
 Luidhinn teann ort fan leaba.

Thogainn fonn, &c.

Tha Duthrachd mo chridhe dhuit.

THEID mi dh' Iabhir-neis o
 Seachduin o' m maireach,
 Theid mi gun amharus
 Gu faidhir na Feill-Aindreas,
 Biaidh leann air na tulaichin
 Is tunnachan gle lan d'e,
 'S gu dearbh ge d' chost e 'n t or dhamh
 Gu'n ol mi do dheoch-flainte.

*Tha duthrachd mo chridhe dhuit
 Seach nighin tha fòr 'n Ghrein,
 Ciod e 'm ball am bitheadh tu
 Nach bithinn ort an deidh ?*

*Gur binne leam do chomb-radb
 Nan smeorach air gheig,
 Gu 'm b'aite leam bhith d' phogadh
 An seomar leinn fein.*

Cha teid mì d' an tigh oft'
 Far an olar na cruintin,
 Gun an nighean òr-bhuidh
 Air bord cuide rium ;
 Dhamhfadh i re fìdhleir
 Is sgrìobhadh i le peann,
 Cha 'n iarrainn leat mar stòras
 Ach pogan is leann.

Tha duthrachd mo, &c.

Chunnaic mi Dia-domhnuich
 An rìmhinn òg a's t fearmoin,
 Ga 'm maith ga 'n tig na brogan
 Le'm feoirneinibh airgid ;
 'S ioma fleasgach boidheach
 Is ogan deas mainmneach,
 'Tha 'n lan doigh re d' phosadh
 'S nach gabhadh òr an geall ort.

Tha duthrachd mo, &c.

'S moch a ghabh mi eolus
 Air ainnir oig na feile,
 Ann sna bailtibh mora
 'S i foghlam na beurla,
 Mu'n d'fhead mi bhi lan eolach
 Air boìchid a h eadain,
 Gun leir i mo chrìdh' uam
 'S a ris cha 'n fhaigh mi fhein e.

Tha duthrachd mo, &c.

Tha corp is gil' nan eala ort
 Ag snamh air bharraibh thonn,
 'S cumhraidh' leam blas t analach
 Na'n canal-is e donn ;

A ghaoil na bith 'g am mhealladh
 O tha m'anam ort an geall;
 Gu 'm b' ionnsa pog do d' liopaibh
 Na Inbhir-neis an geall.

Tha duthrachd mo, &c.

Cha 'n 'eil mo chrodh * air ailein,
 'S cha 'n 'eil mo lair am preas;
 Cha 'n 'eil m' fheur am fasach
 'S cha 'n 'eil mo chàl an lios;
 Cha 'd fhead mi a bhith 'n caoirich,
 A ghaoil gabh mo lei-sceul;
 An cròn a bhios san eadain
 Cha 'n fheadar a cheiltin.

Tha duthrachd mo, &c.

Chunnai'c mi Dia'rdaoin i,
 'S i rimhinn nam ban grinn,
 Chunnai'c mi Di-h-aoin i
 'S i cireadh a cinn;
 Leis na ghabh mi ghaol
 Air a caoil mhala ghrinn,
 Gle mhoch an la air mhaireach
 Gu 'n d' fhas mi gu tinn.

Tha duthrachd mo, &c.

Dh'eirich mi maidineach
 Gle mhoch-thrath Di-domhnuich,
 Bha mi tamull roimhe fin
 Am luidh' am meadhon feomair,
 Chunnai'c mi a ghruagach
 'S a cuailein mar an t òr uirr',
 'S dh'fhas mo chridh cho ebhinn
 'S gu 'n leiminn mar an fheorog.

Tha duthrachd mo, &c.

Is ann am Baile-chaolais
 A tha mo ghaols' a chomhnuidh,

Q
 * Chrebbh?

Innis

Innis d' i nach fhaod mi
 Bhi d'aonan am onar ;
 Le mhead 's a thug mi 'm ghaol duit
 'S nach d' fhead mi do phofadh,
 Mur furtaich thu le d' ghaol orm
 'S e 'n t aog m' aite comhnuidh.
Tha duthrachd mo, &c.

Oran Gaoil.

GUR muladach ata mi
 'S mi fcith 's mi fiubhal fasaich
 'S mo ghunna ga charamh foi fhion.

An cuimhne leat a mhaltog
 An oi'che luidh mi laimh riut,
 'S mo lamh foi d' chul faineach gun fcios.

Do fhuilin mar na dearcan,
 No mar dhruhd air maduinn dhealt-mhoir
 Le feill chaidh do ghlacadh san lion.

Deud fhnoighte thanadh dhluth gheal
 Do phogan mar an fiucar
 Do chomhradh 's e lub mi o fhion *.

Tha d' anailse cho chumhradh
 Re aile bhlath nan ubhlan
 'S e sin a chuir mi 'n tus air do thi.

Air leom fhein gur gorach
 An feol a th' aig mo dheorsa,
 An gaol a bhi cho og air an claidh.

'S i comhairle na corach
 A nis a thug mo fhron orm,
 'S e dh' ionnfaich i dhomh-fa bhi crionn.

Fanaidh

Fanaidh mi mar tha mi
 'S cha 'n iarr mi bean an trafa,
 Gus am bi mi faibhir an ni.

An fin cha dean i tair orm,
 Ach glacaidh i air laimh mi,
 Nuair bhias agam aite do mhnaoi'.
Gur muladach, &c.

Tigh-tarladh nan Uailfin.

BEIR foruidh no dha
 Gu Tigh-tarladh nan uailfin,
 Far am bheil an aon nighean
 Tha tri fir an luaidh ri.

O hug eile

O hi ri ri ri

O hi ri a hu

O hug eile, na boa ho ro.

Far am bheil, &c.

Calum donn an fhuilt channaich
 Caol mhala gun ghruaman.
O hug eile, &c.

Is Alastair eile
 Cuim an ceileam mo luaidh ort?
O hug eile, &c.

Is Donacha do charaid,
 O Bhaile nam fuaran.

Mo chomhairle fhein duit
 'S mur fhiach i fag uait i;

Leig dhìot a Ní ghreannach
 'S glac bean a chuilt-dualaich :

'S i chumadh do leine
'S bu cheatuich a dh' fhuaidheadh ;

A dh'eireadh 'fa mhaduinn
'S a ghlacadh a bhuarach ;

'S nuair thig an crodh dhathigh
Reachadh fafant' d'an bhuaille :

Dheanadh mulchog ^{an} ~~is~~ mioscan,
'S biaidh meas aig Daoin uails' uirr.
Dheanadh còta is cosag
Breacan daite re h uail duit.

Perthshire Airs, N° 91.

'S fhad tha mi 'm onaran.

S Mi air airidh a ghleinne
'G eisteachd binneas nan smeoraichin ;
'S fhad tha mi 'm onaran
'S fhad tha mi 's mi leom fhein
'S cian o thir m' eoluis mi
'S fhad tha mi 'm onaran.

Ann am buthan beag barraich
Cha tig caraid ga m' fheoruich ann.
'S fhad tha mi 'm onaran, &c.

Mi gun fhidheall gun chlairfeach
'G eisteachd gairich nam bòthanan.

Beir mo shoruidh thair linne
Gu tigh gleinne am b' eolach mi ;

Gu 'm bu mhiann leom bhith dluth dhuibh
'Nam dunadh dar feomraichibh.

Bhiodh

Bhiodh Cuadril aig bhur mnaidhin
Flut re aighir cuir ceoil aiste.

Bhiodh greis ann air dhifin,
'S farum phioba roimh 'r feomraichin;

Greis eil air chloich iomain,
Bhiodh bhur gillin cuir bost afaibh.

Moladh Oig-fhir air a Leannan.

AN nochd gur faoin mo chadal dhamh,
Sior acain na bheith uam, *e/*
Do chomun le deadh-choimnealachd,
Dh'fhag mi o'n raoir fuidh ghruaim,
Gur tric mi ann an aifling leat,
Gach uair da'n dean mi fuain,
Trom-ofnach 'n uair a dhùisgear mi,
Air bhith dhamh t iundrainn uam.

Air bhith dhamh 'g iundrainn fuairceais uam,
'S tu leagh mo shnuadh 's mo bhlàth,
O chuidh do ghaol air fuaradh orm,
Cho dualchas dhamh bhi slan,
'S ann riut a leiginn m' uireasbhuidh
Air ghleus nach cluinneadh càch,
Dh'fhag taogasg mi co-muladach,
'S gur cunnfart nach e 'm bas. *e/*

Ga d' chuireadh 'm bàs gu m' fhulang mi,
'S tu b' urrain ga chuir dhiom,
Le t fhior-chorp feang 's e furanach,
O'n d' fhailnicheadh mo mhiann,
Gur bochd an staid ann d' fhag thu mi,
'S a bhi ga m' thaladh riamh?
'S gu deanamh la do d' chairdeas dhamh,
Mo aifioc slan mar Rìgh.

Is mòr ata do ghriftin ort,
 Ata gun fhios do chàch,
 Corp seang gun fheill gun fhollachd ann,
 Gur fàs thu mhealladh gràidh,
 'S a liud oig-fhear deas furanach,
 A thuilleadh orm an càs,
 D'an tugadh t eadan faothachadh,
 'S an t aog ga 'n cur gu bàs.

Cho chuireadh gaol gu geilteachd mi,
 Na'm freagradh tu mo ghlòir,
 Gur e do chomhradh maighdineil,
 Mo roghain do gach ceòl,
 'S gur iomad oidhch' neamh-aoibhneach,
 Chum d' chaoimhneas mi fuidh leòn,
 Is biaidh mi nochd a' m' aonaran,
 Ag fmaoin air bean do neoil.

Tha bean do neoil am braithreachas,
 Re Eala bhàn nan speur,
 Gur binne leam bhi màran leat,
 Na Clairfichin nan teud,
 Is tha do thlachd is t aileallachd
 Ag cur do ghraidh an ceill,
 Gur cosmhuil thu re h àilleagan,
 Da'n umblaich càch gu leir.

'Dubh'rt cach gu raibh mi amaideach,
 'S tu 's gloine gam bheill m' iul,
 'S gur b' ann leam fein nach b' aithreachas,
 Bhi 'n aon-fheachd agus thu
 'S a dhain-dheoin beus d' an cleachdadh tu,
 Cho d'theid do thlachd air chùl,
 'S e liud sgeul ta ann cadal ort,
 A chuir am fad do chliu.

Fhuair thu do chliu 's do cireachdas,
 Nach teiric dhuit a choidhch',

Le gisteileachd is adh-mhorachd ;
 'N ti thàrlas ort mar mhnaoi,
 Is tha do thlachd is t ailleileachd,
 Ga m' fharuchadh le gaol,
 Gur nàir dhuit bhi 'n droch-chairdeas dhamh
 'S gun d'rinn do ghradh mo chlaoidh.

Is beart a chlaoidh mo shochair thu,
 'S a shocruigh ort mo ghaol ;
 'S gur e mheaduigh tuirfe dhamh,
 Gun thu bhi dhamh mar shaoil,
 Sgeul fìor a fheadar aireamh leam,
 Gur leir a bhlath 's a chaoin,
 Gu d'fhàg gach caoin a bh'agam riut,
 An nochd mo chadal faoin.

Gu'n d'rinn mi Alb a chuairteachadh,
 O Chluaidh gu uifge Spea,
 Is bean do neoil cha chualas
 Bu neo-luainiche na beus ;
 Is corrach gorm do shuilin,
 Gur geal 's gur dlu do dheud,
 T fhalt buidhe ta na chuachaibh ort
 'S a shnuagh air dhreach nan teud.

Thug mise gaol do rìreadh dhuit
 'Nuair bha thu d' nìonàig oig,
 Is air mo laimh nach dìbrinn e
 Air mhìle punt dhe 'n òr ;
 Ge d' fhaighinn fhein na chruintibh e
 Ga chuntadh dhamh air bord,
 Cha treiginn gaol na ribhinne
 Tha 'n Ìlea ghlas an fheoir.

Och oin mo Chaileog.

DH'EIRICH mi moch air mhaduìn an de
 'S gun ghearr mi 'n ear-thalmhainn do bhri mo fceil
 An

An dùil gu 'm faicinn fhein rùn mo chleibh
Och oin gu 'm facas 's a cul rium fein.

Och òch mo chailin 's mo shuil a' d' dhiaidh

Och òch mo chailin 's mo shuil a' d' dhiaidh

Mo Lili mo Lili 's mo shuil a' d' dhiaidh

Cha leur dhamh 'm beallach aig cumha nan deur.

Na 'm biodhadh sud agam mo luth 's mo leum
Mi 'm shuidh air a bheallach 's mò chuth air eill
Gu'n deanainfe cogadh gu laidir treun
Mu'n leiginn mo leannan le fear tha foi 'n ghrein.
Och òch, &c.

Tha mulad orm-fa is fiabhras mòr
O chualas gu'n deach' thu le Brian a dh'òl
Mo chomunn cha deanain re mnaoi tha san fheoil
O rinn thu mo threiginn 's mi fhein a bhith beo.

O cha'n 'eil uifeog no aoilinn bhàn
Am barr a chaisteil fan robh mi 's mo ghradh
Nach bheil re tuireadh do dh'oi'che 's do la
O chual iad gun ghlacadh mo chailinn air laimh.

Nan tigeadh tu 'm baile le d' ghille 's le t each
Gu'm fosglainn an dorus 's gu leiginn thu 's teach,
Gu'n deanuinn do leaba 's gu'n luidhinn fhein leat
'S cha b' fhad leinn an oi'ch' ge d' bhiodh mios innt air fad.

Oran do Lachlann og Mac Ionmhuinn, leis an
Aigeannuich Nighean Donuill Ghuirm.

GU d' thug mi 'n ionnsuidh bhearraideach,
Mur do mhill * thu m' aithne mi,
Cha b' e t fhuath thug thairis mi
Ach t aithris air bhith falbh :
Cha b' e t fhuath, &c.

Ma

Ma chaidh * thu nunn thair linntichin,
 O gu ma flàn a chì mì thu
 Fhìr chuil dualaich fhniomhainich
 'S ann leat bu mhian bhith mòr;
Fhìr chuil, &c.

Bu mhiann leat bata dionach 's i
 Gu cumtadh, fuaite, finealta
 Arachadh fuas 's nach dibreadh i
 'S a chiofuicheadh muir mhor.
A rachadh, &c.

Le d' fciopa threibhich fhurachail
 Bu ro mhaith feim sna ruinigin †
 A ghleithheadh air bharr tuinne i
 Cheart ain-deoin cuir is ceo.
A ghleithheadh, &c.

Gu 'n innfìnn cuid do t abhaistìn,
 'N am dol air tìr am baghan duit
 Bhiodh fion is branndai laidir ag
 Cuir blas air ghillibh òg
Bhiodh fhion, &c.

Gu 'm fuighte cuirm gun easbhuidh
 A 's tigh mhor nach foghnadh beagan doibh
 Bhiodh òl is ceol nam feadan ag
 Coi-fhreagaradh mu d' bòrd
Bhiodh òl, &c.

Bu dual duit sud o d' fhinnfireachd
 'N am fuidheadh gu do dhinneir dhuit
 Bhiodh clairfeirin, bhiodh piobairin,
 Bhiodh fileirin re ceol.
Bhiodh clairfeirin, &c.

Gur maith thig leine 'n anart dhuit
 Thig triubhas caol ro channach ‡ dhuit,

R

Brog

* Theid.

† Ruin'gil.

‡ Ainneamh.

Brog bhileach dhubh ga teannachadh
Mu 'n t-igh nach gearain leon.

Brog bhileach, &c.

Thig cota 'n eadach spaineach dhuit
Theid ginea 's crùn a phaidheadh air,
O cha 'n 'eil cron r'a airimh ort
Ach aillealach do neoil.

O cha 'n 'eil, &c.

Gu 'n tig na h airm gu h innealta
Air eile an crios iomachair;
Lann thanadh, gheur, ghorm, ghuineach,
Is i fulangach ni 's leor.

Lann thanadh, &c.

'N lann ris an caint an tri-chlaifeach
I ùr i' far cheann ileach innt'
Fuidh 'n ghualadh thiugh * nach dibreadh i
'S i dileas fios gu d' dhorn.

Fuidh 'n ghualadh, &c.

Airm eile gu 'm bu mhiannach leat,
Bhiodh dagaair ghleus † fniomhain ort,
Scian chaol d' an t feorfa liomharra
Fior innleachtach o'n ord.

Scian chaol, &c.

Gur maith thig adharc bhall- ‡ bhreac dhuit
Streang fhiod' is stapuil airgid innt'
Guna caol air ghleus neo-chearbàch
Leis an deant' an carb a leon.

Guna caol, &c.

Ge b' e chafadh ea-coir ort
'S tu ann fan airm 's an eideadh ud
Gur barail leom gu 'm feimeadh e
Bhith te'n ad reir || da dheoin

Gur barail, &c.

Gur

* Dheas. † Gheusaidh. ‡ Mhean. || Fòid d' mhean.

Gur fealgair Geoidh is Cathain thu,
Ròin mhaoil re taobh na mara thu,
Theid miol-choin ann an tabhann leat
'S biaidh abhaic air an lorg.

Theid miol-chion, &c.

'S beag iongnadh thu bhi ailleafach
Gur rioghail am Mac Gaidheil thu
'S a liuthad teaglach ftaiteil 'm bi
Do fhlaire aca ga h òl.

'S a liuthad, &c.

'S beag iongnadh fud a thachairt duit
'S tu dearbh mhac ùr nam macanan
'S tu 'n leomhan trèabhach tartarach
Ceud oighre Lachluinn oig.

'S tu 'n leomhan, &c.

Biaidh chlann * fin mhic mhic Alastair
O Chnoideart 's o Ghleann-garadh leat
An aon 'Triath neart' gach càraid leis
Am maith sibh a bhi beo.

An aon, &c.

Biaidh mac mhic Ailein Armaitich
Is uachdaran Chlann Chamroin leat
Ag fir dhol fuas an ainmealachd
Le 'n aignidh mainmneach † mor

Ag fir dhol, &c.

Biaidh oighre Chaisteil-tirim leat,
Gur fa'neachdail luchd cinnidh air
O ghrunt na fola mireadh, bhiodh
Ag im'eachd feadh do phor ‡.

O ghrunt, &c.

Tha ghaoth an iar co caithreimeach
'S gun chunn i 'n rair am chaithris mi

R 2

* Clann

† Meamanach

‡ Phoir

Ag

Ag smuainteach air na fearabh fin
'S mo mhile beannachd leo.

Ag smuainteach, &c.

Cha 'n 'eil mi fein gun churam orm
Mu 'n dh'fhalbh air a chuan Mhuideardach
Ach thus a Rìgh bhith d' fliuireadoir
Air chul nam feara og.

Hch thus, &c.

Lamh slodadh rium.

Leis an urramach ALASTAIR MAC-PHARLAIN.

DH'AIN-DEOIN duine, no gun fhios do,
'N tog mi chreach no 'n goid mi chuid?
'N lamh fhuair mi gu h obair chneafda,
'N fin mi 'mach gu creich no braid?

'S mealltach faoin an ni do ghaduich?
Duil bhi aig re buidhinn chreach:
'S crìoch gu tric do theagar falach,
Gad mu mhuineal ris a chroich.

Co dhiu' 's crìoch dh'a croich, no tinneas,
Bas le h arm no anradh cuain,
Tilgear anam dh' ionnsuidh 'n donuis;
'S leis mar chòir luchd-braid is cluain.

Nach tric a chunnairc finn og-ghaduich?
'S tionnsgnadh beatha dh'a mion-bhraid;
Ach air fas d'a na phrìomh-shladaidh,
'S crìoch d'a bheatha bàs a ghaid.

'N faoil sibh gu fead meirle fantainn
Foluicht' a chaoidh' o bheachd gach ful?
Air goideadh dhuinn an ni nach buin duinn
Chi an ti d'an leir gach duil.

Gleidh

Gleidh mo chridh' a Rìgh is Athair,
 O shant maoin nach buin damh;
 O ghoid fheadail * ann do lathair,
 M' anam gleidh agus mo lamh.

Oran air Sealgair am monadh Adhoill.

O Gùr mòr mo chuid muid;
 Gar am fuiling sibh luaidh;
 Dol a dh' iarruidh nan caochan,
 Do na daoineibh dh'fhalbh uainn.
Dol a dh'iarruibh, &c.

Is e Donull is Iain a
 Dh'fhag fìgh air mo ghruaidh:
Is e Donull, &c.

D'ar comunn cha fèith mi
 Gus an fìntir mi 'n uaigh;
D'ar comunn, &c.

Ach gu'n cuirear mi 'n leabuidh,
 Far nach acain mi 'm fuachd:

Gus an cuirear mi 'n ciste,
 As nach tig gu la † luain.

'S ann a tha mo chion faluich
 Air fear a bhaile fo fhuas:

Gur mòr mo chion fein air
 Lamh threun nan arm cruaidh.

'S tric a thug do lamh teine
 Mu loch-oireachd fo fhuas;

Leis a ghumna nach diultadh
 Is leis an fhudar chaol chruaidh.

Bu

* Eadail.

† Dia.

Bu tu marbhaich a Choilich
Is moich * a ghoirreadh fa bhruaich ;

Agus marbhaich an fhir-eoin,
'S eoin chrin nan fgiath ruadh :

Mar fud 's an roin mheillich
A thig o fceiribh a chuain :

'S na circeige duine
A bheireadh gur as a bhruaich.

'S tric a fhuibh'l thu mon' Adhoill
Re la ceathaich fliuch fuar :

Ort cha chuireadh an laithe,
Cur no cathadh ; fion cruaidh !

'S tric a thug mi ort comhairl',
Nan gabhadh tu uam ;

Gun bhi 'n gaol air no mnaibh
Mu'n luidh ort leann-ruadh.

Oran do dhuin uafal a chaidh bhathadh.

N° 90 *M'Donald's Perthshire Airs.*

THA loingcas foi breidibh
Dol a dh' eiridh an ceart-uair ;

Dh' fheuch'n am faigh iad beachd sceula,
Ciod a dh'eirich d'an ghaifgeach.

U oirinn o i ri riu,

U oirinn o ro bo iò u oirinn o.

Dh' fheuch'n am faigh, &c.

Aon mhac fin Sir Iain
 Ga 'n robh 'n cridhe neo-ascaoin ;
U oirinn o i ri riu.
U oirinn o ro bo iö u oirinn o.
Aon mhac fin, &c.

Sar cheannuich' an fhion' thu
 Ga scaoileadh fial farfuing.
U oirinn o i ri riu
U oirinn o ro bo iö u oirinn o.
Sar cheannuic'h, &c.

Bu mhath fan tigh mhoid thu
 'Nam na còrach a sheafamh.
U oirinn o i ri riu
U oirinn o ro bo iö u oirinn o.
Bu mhaith, &c.

Tha thu fein 's do chuid gillín
 Ann an linne gun fhaicinn.

Tha do ghartana fioda
 Nan siotmain mu d' chasamh.

Tha do bunaid ghorm aillidh,
 Snamh ard air chuan farfuing.

Tha do leine chaol Ho'laind
 Aig na rònaibh ga fracadh.

Tha do chean aig an fhaoilinn,
 Tha do thaobh aig an eascuinn.

Rìgh gur muladach tha mi
 'S mi air àiridh lan airt-neil ;

'S nach fhaic mi e tighin
 'N t Iain cridhe Mac Lachluinn.

Tha

Tha nighean Iain oig an
Agus leis air a bafaibh,

'Nighean bhuighe na gruaige
Leom is truadh bhi ga d' fhaicinn,

'G amharc caigéal a bhata
Far 'n do bhathadh na gaigich.

Oran le fear Chrannard an Gleann-ilea do thigh
Piteaghabhann, do mhnaoi do mhuintir Mharr
a thug se am fuadach oi'ch' a cluiche.

S Mor mo mhulad 's cha ludh' m' eis-lein
Ge b' e dh' eisteadh rium;

'S tric mi 'g amharc thair a bhealach
Is m' air' air dol a nunn.
'S tric mi 'g amharc, &c.

'S iom' oi'ch' anmoch a mhol mo mheanma
Dhamh dol d' an ghleann ud thall;
'S iom' oi'ch', &c.

Far am biodh a ghruagach shul-ghorm
Is i gu cul-bhuidhe cruinn.

Shiubhlainn Giufach re oiche dhu'-dhoirch
Ge do bhiodh an druchda trom:

Shnamhuinn thairis gun raimh gun darach,
Na'm biodh mo leannan thall;

Sruth d'a chaifid cha chunn air m' ais mi,
Ge do bhiodh mo leac foi thuinn.

Bheirin's d' i-sin a phaltog rimheach
Is fiod air bun a duirn,

'S bheireadh i fe dhamhs' an crìofan dìsteach
Air 'm bu lion-mhoire buill.

Gaol na ribhinn a rinn mo lionadh,
'S i bean nam min-rofg mall.

Ge d' rach mi 'm leaba cha 'n fhuigh mi cadal,
O cha 'n 'eil m' aignidh leam.

'S tric mi t fhaicfin ann am bruadar,
A bhean a chuailein duinn.

Do fhìlios mar fhaoilinn, do ghruaidh mar chaoran
Do mhala chaol fò thuinn.

Do bheul lùrach ag cuir orm furain,
A ghaoil cha duilich leam.

Anna bhoidheach is geanaile cheol-mhoir,
O! 's truadh nach poist' thu rium.

Is mis' tha bronach 's thu dol a phofadh,
Is mi bhì chòir nam bean *;

Gun bhearn am dheudaich, gun chais' am eadain,
Tha uchd mo chleibh gun frann.

Cha b' e lughad m' eadail thug ort mo threigeadh,
Ach comunn geur nan Gall.

Gar am bheil mis' eolach mo chur an eorna,
Gu 'n gleidhinn duit feoil nam mang;

Fiadh a fireach, is breac a linne,
'S boc biorach donn nan carn;

An lachog riabhlach, geagh glas nan Iar-inns'
Is eala 's ciatfaiche fnamh;

S

Eun

Eun ruadh nan ciar-mhon', mac criosgheal liath-chirc
Is cabaire riabhach coill.

Ge bu leom-fa gu Loch-abar
Is ni b' fhaide thall;

Ailginn Muireadh, 's Dun-eidean mar ris,
'S na bheil do dh' fhearann ann;

Chuirinn suarach na rinn mi luaidh riut,
Mu'n tugainn uam an geall.

Aoire.

THOIR fios gu breabadoir na beirte
A thuirt rium gu 'n bhris mi aitreabh,
Gu 'm fuigh e paidhe air an fhaiche
Le tri chairt do mhaide seachduidh *.

*O co-thorm laidir d' an chuth
Thug a bhairlin ud duinn,
Sud am paidhe 's maith lium
Thu bhi fag'ail na duth'ch.*

Tha'r † leom fhein gur mor am beud fud,
Do dhuine gun bhraid gun bhreuguibh,
Dol ghabhail comhdach na beiste,
Gu 'n deachuidh e le dhalt a dh' Eirinn.

*Gur h e 'm buabastair blàr
Bheireadh ruaig air an spàl
Fhir bu chruadaluich' lamb
Timchioll builg am biodh snath.*

Nuair thogadh tu ri a h eadach,
'S a lionadh tu bolg na gaoithe,
Cha bhiodh crann gun ropa caol ris
Toirt abhfadh o thaobh gu taobh dh'i.

* Seachuidh.

† Air.

*O iomairt chruaidh air a deic,
Siubhal chuach agus leac ;
Fhir a b' fhuasfiche sceith
Bhiodh gach cuth riut ag streap.*

Cha do chuimhnich mi do bhoineid
Air 'n do chairich thu 'm breid soileir,
Air a chùl a dh'fhas neo loinneil
Dh'fhag na gadmuinn gartach * greannach.

*O brogan ard air mo ghaol,
Da chois slabhaich 's iad caol,
B' e sud meirleach nam faob
Ceann nan cnamhb a dh'fhas fuoin.*

Cha 'n iarradh tu solus gu d' fhuipeir,
Ach sìthe chrom mar a mhuc ann,
Bu leathann do lorg anns a bhútar
Bhiodh forc nan coig miar ga phútadh.

*O fhir nach iarradh an scian
Gu dol sìobhalt air im,
Gu 'm b' i 'n ordog do mhian
Chuir greim geocuich gu d' bhial.*

An fhiasog a b' fhaide gun ghlanadh,
Cha 'n fhagadh an siabunn geal i,
Cha daoine beo air an talamh
A dh'fheadadh feasamh re t anail,

*Aig a cheo bha d'an bheist,
Fuil is feòil agus crèis ;
Fhir bu chailtiche spreidh
Tuitim dluth air a chleith.*

Comhradh edir luchd gaoil.

Hè. **C**O theid far rium d' an tigh fhaire,
No ni sugradh ris a ghealuich ?

S 2

* Gortach.

Fhir

Fhir a chuil duinn * 's a bhrolluich sholuis,
Ghlac thu mi fa choille dharuich.

Faill ill o agus o ro u eile

Faill ill o agus o ro u eile

Faill ill o agus o ro u eile

Ich irinn o 's tu m' anam is m' fheadail.

B' fhear leom fhein na bonn is peghinn
'S làn mo chroige d'an èr bhuidhe,
Gu 'm biodhainn fhein is gradh mo chridhe
'N leaba chaoil re taobh an t fuidhe.

Faill ill o, &c.

Eife. B'fhearr leom fhein na bo laoigh is gamhnach,
'S na bheil do chnodhan an diaidh na famhnadh,
Gu 'm biodhainn fhein 's mo chaileog ghreann'or
Am badan beag coile gu'n duine gar leanmhuinn.

Faill ill o, &c.

Ife. Dh'fhofcuil mi 'n dorus is leig mi 's teach thu,
Leig mi suas air bruaich mo leap' thu,
Ghabh mi leis'ceul gu 'm b' e 'n cat thu,
'S mur b' e fin b' e *my sweetheart* thu.

Faill ill o, &c.

Eife. Chaidh mi suas air bruaich do leapa
'S fhuair mi min † thu ann mo ghlacaibh!
Gabhuibh Albain, Eirinn 's Sagfon,
'S leigibh leom-fa na bheil agam.

Faill ill o, &c.

Ife. Fhuair mi pòg 's cha b' i phòg bhúis i,
Cha b' i pòg an roibein duibh i
Fhuair mi 'n rair, 's an de, 's an diu' i.
'S na rach eug fa bheul thug dhamh i.

Faill ill o, &c.

Eife. Fhuair mi pòg 's cha b' i phog bhroin i,
Ge d' bhithinn crìon gu 'n deanadh i mòr mi,

Ge

* Dualich, chuachuich, channuich.

† Blath.

Ge d' bhithinn fean gu'n deanadh i òg mi,
 'S ge d' bhithinn marbh gu'n d' thugadh i beo m'fì.
Faill ill o,

Oran le Silis ni Mhic Raonuill Bain Tighearna
 Bhail-Dornui, air Bas a fir.

S i fo blià'na' 's fhad a chlaoidh mi,
 Gun cheol gun aidhir gun fhaoilteas, *
 Mi mar bhàt air traidh air scaoileadh,
 Gun stiuir, gun feol, gun ramh, gun taoman.
O 's coma' leom fhein na co dhuibh sin,
Mire, no aidhir, no fugaradh,
'N diu' o thionn mi r'a chumntadh,
'S e ceann na blià'na' thug riadh dhiom dùbailt.

'S i fo blià'na' a chaisg air m' ailleas,
 Chuir mi fear mo thighe 'n caradh,
 'N ciste chaoil 's na faoir 'ga sabhadh;
 O! 's mis tha faoin 's mo dhaoir' air m' fhagail.
O 's coma, &c.

Chaill mi fin 's mo chuilein gradhach,
 Bha gu foinnidh, bha gu aillidh,
 Bha gun bheum, gun leim, gun ardan;
 Bha guth do bheil mar theud na clairsich.

Ma 's beag leom fud fhuair mi bàrr air
 Ceann mo stuic is pruipe nan càirdin,
 A leag na ceuid le bheum fna blàraibh,
 Ga chuir foi 'n fhoid le òl na gràisge.

Ceud nan creachan a thug uainn thu
 Thug do dh' Inbhir-neis air chuairt thu,
 Dh' òl an fhiona lās do ghruaidhin
 'S a dh'fhag na d' chorp gun lot gun luaidh' thu.

'S

* Aoibhneas.

'S mor a tha gun fhios do d' chairdibh
 San tìr mhoir tha nuun o 'n t faile,
 Thu bhith aig na Gaill ga d' charamh
 'S do dhuthaich fein air a mort' le nimhdibh.

Bu tu 'n Curaidh fuilteach, buailteach,
 Ceannsgalach, borb, laidir, uafal,
 Na 'm b' ann am blar no 'n fpairn a bhuailt' thu,
 Gu 'm biodh do chairdin ag tair-leim suas orr'.

Curaidh gasta, crodha, feimeil,
 Tionnsgalach, garg, beodha, euchdach;
 'N Coille-chriothnuich 's la an t fleibhe,
 Bu luath do lann 's bu teann do bheuman.

Mo chreach long nan leoghan garga,
 Na 'm bratuiche froil 's nan datl dearga,
 Gur tric an t eug gu geur ag sealg oir'bh
 Leigeil bhur crainn-fiuil gu fairge.

'Nise o na dh'fhalbh na braithrin
 'S nach bheil ach Uilleam dhuibh a lathair,
 A Rìgh mhoir, (ma 's deonach) dail do,
 Gus an deang an t oighre 'n t aite.

Ach a Rìgh mhoir tog s' an aird iad,
 Mar chraoibh iulair, mheulair mheaghair,
 Mar ghallan ùr nach lùb droch aimfir,
 Mar phreasa fiona 's lionmhor leanmhuinn.

O 's e fo deireadh 'n t faoghail bhruidhnich
 Aird-Rìgh dean sinn orfha cuimhneach;
 An diaidh an latha thig an oi'che
 'S thig an t eug air chaochladh Staidhle.

Oran air Cath Raon-ruairidh, le Aonghus Mac A-
 laistair Ruaidh o Ghleann Cumhan.

,S E do latha Raoin-ruairidh
 Dh'fhàg luaineach am dhuifg mi,

Mu na thuit do Chlainn Domhnuill
 'S nach bu leon o'n taobh cuil doibh,
 Toirt amuigh an Ratreuta
 Choifinn ceutfaidh le diu-bhail ;
 'S ge bu thearnadh gu leir dhoibh
 Bha bàs Chlebhريس r'a chunntadh.

Leoghan fulangach rioghail
 Nach d' rinn fhirinn a mhuthadh,
 Chunn gu daingeann a lanntachd,
 Mar a gheall e o thùs e ;
 Cha d' thug òr ort no eagal
 Gun feasamh le dùthrachd ;
 'S ge do thuit thu le h onoir
 Gu 'm b' ann do dhónus na cùis e.

Seabhac fireannach suaire thu,
 Sar bhuachaille treud thu
 Ga 'n cunbhail o ghabhadh,
 Thoirt doibh ait agus reithlein,
 'S tu nach cuireadh re ball' iad
 Thoirt an dainginn air eigin
 Dh' fheuch latha Dun-chailliann
 Nach robh anam 'nad chreabhoig.

A Thighearn' oig Ghlinne-gáradh
 Luidh snál air do fhugradh,
 Bu mhor do chall re * Rìgh feumus
 Ge do dh' eighneadh e d' Dhiuc † thu ;
 Chaill thu Domhnull Gorm gaolach
 'S fhuil chraobhach ag bruchdadh ;
 'S eigin fhulang na thainig,
 Dh'fhalbh do bhrathair na ùr-ròs. ‡

Bu duin' urranta feolta,
 Bu chraobh chomhrùig roimh cheud e,
 Do dh'fhear mòr bu mhaith cumadh
 Bh' aig gach duine na speuclair,

Ge

* Do.

† Diuc dhiot.

‡ Fhiuran?

Ge d' thug ro mhead do naire,
 Braife 's ardan le cheile,
 Ort gun athadh bhith d' phearfa,
 Oig-fhir ghafta na feile.

Truadh gun chomus relibha
 O d' dhilfibh 's o d' chairdibh,
 Foid * air aghuidh gach duine
 Nì gun chumadh gun airimh,
 'S ann roimh d' fhraoch a bha 'n curam,
 Giod bha diubhail is call ann
 Fhuair thu 'n earalas chliuteach,
 Ort a dhubladh na rancan.

'S truadh nach robh iad ga d' dhubladh
 Na bha t iunais † do d' chairdibh
 Air an tarruing mu 'n comhair
 Fir Ghlinne-comhainn 's a bhraighid;
 'N tùs an latha ghil sholuis
 Chit' am follais gach faillinn;
 Ach 's ann duinne is com' e
 'N deis na phronnadh d'ar cairdibh.

Gur h e mheaduich mo champar
 A liuthad banntr'ach tha d' dhuthaich
 Agus oganach treubhach
 Nach d' eigheadh am pufadh,
 Thuit le luaidh ann fan am ud
 Bualadh lann, 's cha bu fhugradh,
 'Thoirt a muigh an adbhanfa
 'S cha do shantuich sibh puiceadh. ‡

Leig bhur 'n inntinn an focair
 Air chosnadh 's air chruadal,
 Ag dol air bhur n adhart
 Ann an aghuidh an fhuathais;
 Cha do shantuich sibh pilleadh
 O nach flinnein bu dual duibh,

* Thuit.

† Eug'ais.

‡ Cubadh.

'S bha a chluiche fin cailteach
'S iad ag raite gur buaidh e.

Cha b' ann leis na cloidhin
Fhuair na daoine an leonadh,
Ach nach d' fhuair iad riamh fuireach
An lathair cumaifg re comhrug
'S mairg a chunnairc na faoidhin,
An tùs iorghuill na doruinn,
Bhith 'gan spadadh le luaidhe,
'S gu'n tilgeadh buachaille bho i.

A Dhomhnuill nan Domhnull
'S og a fhuair thu do dheuchainn,
'S iomad bean a bha bronach
Edir Troturneis 's Sleite,
Mu chinne mor * t athar
'S iad nan luidhe gun eiridh,
Luchd a bhualadh nam buillin
Air fuireach 'fan teughbail.

B' ann diubh Domhnull is Seumus,
'S iad gun eiridh o'n chumafg
Mo chreach leir mar a dh'eirich
A chuid bu leithe bu duillich
Dhoibh bu dual a bhith treubhach
O'n athair fein tha'ir gach duine,
Sgeul bu dona na dhiadh fud
Re leigheas leigh cha d' rinn fuireach.

Mo chreach mhor nan tri truaighe
Càradh Uaiflin Chinntire !
Tighearn' og fin na Learguinn
'S goirt 's gur fearbh bhith 'ga innfeadh,
Mu d' Thuit'eir maith ciallach, †
'S cuis iargain a chaoidh e,
Air tuitim fan doruinn,
'S bu duin' og fan dol fios e.

T

* Maith.

† Ciatfach.

Gun

Gun do mhac a bhith d' aite,
 'S gun 'ad bhrathair ach leanabh,
 Gun aon duine bhith lathair
 Do na thainig o d' fheanair ;
 Sud an tigheadas rimheach *
 Air nach direadh riamh scainneal
 'S a bha fiudhantach rioghail,
 Air dol fios mar an ráineach.

A Shir Eoghainn o'n Chorpuch
 'S e do dhochunn nach iarruinn,
 A chneadh fein thair gach duine,
 Bhios finn uile ga iargain ;
 Mheud 's a bhuilich an righ ort
 Cha bu ni e gun fhiachan,
 'S ge d' fhaigheadh tu barr air
 'S daor a pháidh thu e 'm bliana.

Chaill thu rodhadh do dhaoine
 Ann an abhar a bhrathar,
 O t oige gu dó shineadh
 Chunn thu 'n iomairt gun fhaillinn ;
 'S iomad fonn do dhuin' uafal
 An robh cruadal is tabhachd,
 A chaidh fios leat do d' chinne
 O'n la ghineadh gu h ait thu.

O 'n la ghlac thu 'n ceud chloidheamh
 Gun aon athadh do d' namhad,
 Bu mhaith do chuis thionnscuil
 An aghuidh Chrombail is Lambeirt ;
 'S na maireadh tu † uile
 O 'n úiridh mar bha thu,
 Gu 'm falbhadh Righ Uilleam
 'S cha chunbhadh Mac Aoidh e.

Ach Fhir Airde-seile
 'S mor do dheireas le 'm ‡ feachduibh

Chaill

* Sud na fuinn a bha uafal.

† Iad uile.

‡ Do 'm.

Chaill thu brathair maith ciatfach
 'S diol Iarla do mhacuibh;
 Iad fein 's fir a Bhraghad
 Bhith 'gam marbhadh re caisteal
 Le diobhail deagh cheannairt,
 'S gun an naimhdin re fhaicfin *.

Tha Tuitfhear na h Apuinn
 Foi airtneal an comhnuidh,
 'S lionn-dubh air ag druthadh
 Foi dhunadh a chota,
 'S e ag iargain mu bhraith'rin,
 B' iad na h ailleagain bhoidheach;
 Ge d' thug lughad an athadh
 Orr' an la ud bhith gorach.

Chaill thu Tainisteir féaruinn,
 'S gu 'm b' e 'n t Alastair fuairc e,
 'S mor am bearn as do dhuthaich
 Thu † bhith 'ga t iuntraichinn uatha;
 Cha b' aithne dhamh cuis
 A bheireadh cliuth do dhuin' uafal,
 Nach robh fuaite riut daingeann
 Aig a bhail agus uaithe.

Bha thu urranta dana,
 Bha thu aillidh deas treubhach,
 Bha thu cinneadail cairdeil,
 Bha thu garbh re am feime;
 'Na 'm fuireadh an luaidhe
 Gun do bhualadh san leim fin,
 'S maireg fear do mhio-rùine
 Air am bruchdadh làn feirg' thu ‡.

A mhic Dhomhnuill mhic Ailein
 Gu 'm bu Bharraiche tir || thu
 Fleascach fuairce ciuin ceanalt
 Fior fhearail ad' thiom thu;

T 2

Bu

* Ga fhaicinn.

† A bhith.

‡ Bruchdadh foi t fheirg thu.

|| Mharuiche fìor.

Bu mhor do bhai' 's cha bu taobhghail
 Ris na daoineibh chaidh fios leat,
 Bha triuir Iar-odh Mhic Raonuill
 Air an taobh, 's gu 'm b' i diobhail.

Cha 'n aithne dhamh dileas
 Ann fan rioghachd fo 'n ceart uair
 O bhreothadh Clann Domhnuill
 'S Clanna-chamaroin gun feachnadh ;
 Mac Ghill-iain o'n Dreolluinn
 'S maith bu choir dho bhith ceart duinn,
 Marr is Adholl * le duthrachd,
 Mac Ian Stiuart 's mac Neachduin.

Oran Gaoil.

A S mo chadal cha bheag m' airtneal
 Gun thu agam ghraidh,
 Tarcis dhamh t fhaicinn ann mo leaba
 Edir mo dha laimh ;
 Sud an aiflin uai nach ceart mi,
 Chuir as damh gu brath ;
 Ta faighead Chupid gu geur guineach,
 Ionamfa an fàs.

Ge b'e chi'eadh na chunnairc mis !
 Cha b' ann gun fhios damh bha
 Do chùl donn, dualach, bachlach, fnuadhmhor,
 Lom lan chuach gu bharr,
 Deud is gile, beul is binne
 Meoir is grinne ta
 Do chiche cumhraidh thaitneadh riums'
 Air uchd nan tùr geal bàn.

Ann do mhuineal ta 'n deagh-chumadh
 'M bheil gaol gach duine 'n tamh ;

Corp

* Mac mhic Iain.

Corp fiong fallain ort mar eala
 Air bharr tuinne fnamh.
 Thugfa ceist is cha bu bheag
 Do bhean nan leadan tla,
 Ur shlat shuairc thu nach fhaigh uamfa
 Croidhe fuar gu brath.

Mar shlait d' fhiogh aluinn ann an garaidh
 Air an d' fhas a meas ;
 No grainne cruineacht ann am pàirc
 Nach d'fhas a meadhon dreish' ;
 Do theanga ghafta nach d'fhas lappach
 Leis 'n do ghlacadh mis ;
 Do chiche bana air t uchd fair-gheal,
 'S galar bais damh 'nois.

An gaol bha aguinne o fhean
 Is cheangail reinn an uir :
 Ann aite diomhuir no air leath
 Cho 'n fhead mi chleath ni 's mo
 'S eigin d'a nois bristeadh 'muigh
 Olc ar mhaith fin duinn ;
 An gaol ta ceangailt ann mo chroidhs' ;
 Cho leighis Lighich thu.

Thugfa gaol gu grad am shuain
 Do bhean an scuab-fhuilt thla,
 Ta teacht am inntin fein gu tric
 Gun fhios agam cia 'm fa ;
 Ach ma's cuis e mhaireas buan
 Gur paidhe duais damh 'm bàs :
 Is fios bhith aic bhith 'm luidh gu tinn
 'S nach d' fharraid cia mar bha.

Cul aoibhin, meachair, cuanta, grinn,
 Aig geug nan cuachan reidh ;
 Aghaidh thanadh faoi chaoibh-mhala ;
 Shlios mar chanach fleibh ;

Deud mar chailce, gruadh na maife,
 Bean o'n tlacht-mhoir gleus;
 Mar ghallan ùr air am fas ubhlan
 Lubta fios gu feur.

Ann mo chadal thug mi gradh dh'i
 Leag gu làr mo mheas,
 M' fhuil aig dortadh ann mo bhrogabh
 As mo phor gu tric:
 Deidh do phoig' a rinn mo leon
 Am fad 's as beo mi nois,
 Chaoidh cha phos mi ach re Coirneil
 Bhios re fòirneart glic

Beir an t forruidh-s' uam air chuairt
 Gu bean an sguab-fhuilt reidh,
 Is guirme fuil 's as buighe cùl
 'S a snuagh air dhreach nan teud;
 Cul faineach cas nan imid cleacht
 Mar dhealradh teacht o'n Ghrein.
 Ochoin! mo chreach! 's e dh' fhag mi lag
 Am fad' ta uam an cein.

Do rosg ghorm, chaoin fui mhala chaoil
 'S thu 'g amharc orm gu tla,
 Gach sealla fuaire a bheir thu uait
 'S e bhuannuich dhuit mo ghradh:
 Ge h iomadh crois bhiodh air mhile troch
 Da phaipeir scriobhuidh bàn
 Gur liutha lot ata am corps
 Ag ofnuich ort gach la.

Mar chobhar traigh a chaoidh' gach la
 Do bhragad ta gu dearbh,
 No faoluinn bhàn air cuan ag fnamh,
 No èiteag gheal nan carn;
 Falt fada reidh air fiamh nan teud,
 No 'n t or as deirge neul

Ga t amharc uam mar bhoisg d'an Ghrein
As t eugmhuis ta mi dall.

Do bheul mu d' dheuduigh lan do cheil
Nach breugaich * fgeul ach dearbh :
As lionmhor creuchd a dh'fhag thu 'm chre
O'n ghabh mi speis do d' dhealbh ;
Gur truadh nach mise bha am aon
A dh'fheadagh teacht os aird
Gach uair re 'm fheum a d'fhios mo leigh
Tra smeintichinn a h aill'.

Do chos o'n ghlun bu ro mhaith lùs
'S thu dul air urlar ard
Tra chluineadh tu na teuda ceuil
'S iad dhuifgeadh tu o d' phramh.
Gach cleas is mais ta fuaidhte riut
A dh'fhag mi caoidh gach la :
O Rìgh nan dùl cuir ceart gach cuis
Is leig dhuinn bhith mar b' àill.

Air Cath Raon-ruairidh, Le Ian Lom.

'N Ainm an aigh ni mi tùs
Air a mhainm-s' a tha 'm rùn
Cha 'n i fo 'n aimfir mu 'n duin
An Ceitein duinn †.

Nach fhaic sibh loingis an Rìgh
Cuir an spionnuidh gu tìr
Cha 'n e 'n t Uilleam
Tha mi cho deigheil air.
Nach Fhaic, &c.

Ach Rìgh Seumas 's a fhiol
A dh' orduich Triath gu ar dion';
Cha Rìgh iafachd d' am fhiach
*Dhuinn geilleachduinn.
Ach Rìgh Seumas, &c.

* Breugach.

† Oirn.

Ach mur tig thu air ball
 'S do leinte crìofa 'ga 'n call
 'S ceud misfe leom thall

'S an Eiphit thu
Ach mur tig, &c.

An comunn ciotalach tla
 Shuidh an ionad nan Stait,
 Mar choi-meata * chuir fatan
 Seula riu.

Paca slioghach nan cealg
 Do 'm bu dligheach a mheirg,
 Dhubh am fiach le falchar
 Ea-coir fibh.

Cha b' e 'm brathadoir coir
 Bha cuir gabhail foi 'n fhoid,
 Ach fear † an tigh' nach bu choir
 Bu pheacan duibh ‡.

Ann fa bheatha bheag òg
 Bha foi bhaile Mhic Dheors',
 Gur h iuma fear froil
 Bha reubtadh am.

'S iomad biorraid is gruag
 Bha 'ga 'n spealtadh mu'n cnuac,
 Bha fuil daite na stuaigh
 Air feur a-muigh §.

Fhuair fibh dìonnal fa choill
 O lannuibh fhiol Chuinn §
 Chuir 'nar deannuibh thair tuinn
 Trom chreuchtach fibh.

Ann Raon-ruaridh nam bad
 'S lionmhor uaigh is corp rag

Mile

* Co-mate, cho-chaidreach ? † Mac an athar. ‡ Na sheconds orr.
 § Feuruibh ann. § Choll'.

Mile fluaifid is caib
'Ga 'n leidigeadh *.

A fhar Chlebhheris nan each
Bu Cheann feadhn' thu air feachd
Mo chreach-leir an tus cleachd †
Mar dh'eirich dhuit.

Bu lafair theine dhoibh t fhearg
Gus an d' eirich mi-shealbh,
Bhuail am peileir fuidh earball
T eaididh thu.

Bu mhor cofgradh do lamh
Fuidh ‡ aon chloguide ban :
'S do chorp nochduidh geal dàn
Gun eaididh air.

Cha robh eas-caraid fuas
Eidh Arc'amh is Tuaid
Mur bhiodh 'n tacaaid a bhuail
'S an eadain || thu.

Nuair bhruchd t Uailfin amach,
Cha scaoth bhuachaillibh mhart,
Ach luchd buala' n' an cnap
Gu speuradail.

Air a bhrudhach a stad
Os cionn dubhar n' am bad
Luchd cuir n' an fiubhal gu grad
Nan ea-corach.

Clann Domhnuill an aigh
Luchd a chonnfach gach blair,
Cha do ghabh iad riamh scàth
Roimh Reubaluich.

U

'S

* Cuir fteite orr.

† Gleac.

‡ O aon.

|| Fci t eaididh.

'S lion'ar spalpaire * dian
 Bha foi d' Bhrataich dol fios;
 Cha b' ascardach lion
 Do Reifeamaid.

'S ioma fiuran deas og,
 Gun lan duirn air a dh'fheoil,
 Ghearradh cloigne, is smois,
 Is feidhinnin.

Mo ghaol an Domhnull gorm og
 O 'n tùr fhleibhteach 's o 'n Ord,
 Fhuair thu deuchain 's bu mhor
 An sgeula e.

Mo ghaol an Tainisteir ùr
 'S a gheur Spaineach na smuid
 Cha b' e 'n t umadhih air chul
 Na sceithe e.

Gradh an t Alastair 'duth
 O Ard-gharadh n' an fruth,
 Chuir n' an fiubhal gu tiugh
 Na Reubaluich.

'S do bhrathair eile Ian og,
 Dh' aonuich peileir throimh † fheoil,
 'S caol a thearuinn e beo
 O'n speileireachd.

Tha 'n cogadh fo fearbh
 Air a thogail gu garg;
 ‡ Ge ceann naithreach bithidh earball
 Peacoig air.

Oran an aghaidh an Uinein, le Ian Lom.

GE b' e dh' eireadh fan lafair
 Nam fadadh na smuide,

Theid

* Lafcaire.

† S mar cheann mar 's ceann.

‡ Their.

Theid an cuimhreach mu'n chapull
 Mur bhiodh fada foi gluinibh;
 Ach fhir a dh' eirich le gradachd
 Chuir am fastadh nan taod ria
 Spar thu 'n goisnein mu ladhar
 Mar eun chladhach an rucain.

Bhris thu lairg ann fa chrann fin
 'S chuaidh an feann damh a mearachd
 Na daimh oga ag beucaich
 Chuaidh an Drobhair a mearoll
 Fhir a b' abhaist an ceansach
 'S an tiontadh le h ain-iochd
 'S e Diuc Adhoill le durachd
 A bhris do luban a dh' ain-deoin.

Ge b' e leanadh gu direach
 Diuc fireannach Adhoill
 'S Rainn * chruthaicht' thair fluagh e
 Bhuidhneadh buaidh mar rinn athair,
 Bha thu 'n aghaidh luchd cife
 Ghabh na miltin mar rodhain
 Ach fagaidh mis iad gu h ifeal
 Nan luidhe fhios anns na spleadhan †.

'S mor tha ghliocas na Rioghachd
 Deagh scriobht ann ad mheodhail
 Bha thu g' fholmunn as t oige
 Chuir na corach air adhairt
 'N aghaidh Banntairin misgeach
 Bha re briseadh an lagha
 Nam biodh iad uile gu m' ordu
 Gheabhadh iad cord agus teadhair.

Na biodh ortfa bonn airtneal
 Tha Fir Adhoill nan seasamh
 Luchd nan gorm lanna geura
 Dheanadh feum dhuit ga d' fhreasdal

Mar fud 's do dheadh Bhraithre
 Luchd nan far bhuillidh scaiteach *
 Fir a chaitheadh nan faighead
 'S a ro ghleithheadh na cartach.

Na biodh ortfa bonn mighean
 Tha fir do thire gle ullamh
 Corr mor is deich mile
 Ge do libhinn † a thuille
 Mhead 's a bhuinnig e phris duit
 Chuaidh e scribhte do Lunduinn,
 Na chuireadh dragh air an Alba
 Gu roibh nan armaibh gle ullamh.

La Rann-dabu 'n 't fleibhe
 Bha mi fhein ann is chunnairc
 Bha na trupana frein ann
 Bha na ceudan ag cruinneach
 Ge b' e ghabhadh air anam
 Gu raibh mnai mar dhuin' ann
 Gu rachadh faighead nan armaibh
 Gus an tearrail i 'n fhuil ast'.

Mhor'air D—pl—n gun fhuireach
 Dh'fhoscail fhuineog do scornain
 Dh'eirigh roscail ‡ ad chroidhe
 'Nuair chual thu tighin an t òr ud,
 Shluig thu 'n aileog d'an gheanach
 Dh'at do scamhan is bhoc e,
 Dh'fhoscail teanscal do ghoile
 'S lafaich grealllog do thona.

Cha b' iunadh fud duit a thachairt
 Odha Bhaigeire Luinfai
 'S a liudh dorus mor Caisteal
 Ris 'n do stailc e chnaimh tiompain
 Cha d'fhag e baile gun fiubhal
 O Chille-rudha gu Frainse ||

Mar

* Gastadh.

† Relate.

‡ Joy.

|| Grainse.

Mar ghabhas fin 's an t ord gallach
Gu ruig e baile Earl Andrum.

Odha Baigeir na luirich
Ciod e do chuis an Tigh-Pharla
Mur deach thu dh'fholmuinn a gheanaich
Mar bha 'n seana'ir o'n d'fhas thu
Cha d'fhag e urfuinn gun locradh
Edir Rois is Ceanntaile
Bhiodh a dhiofg-san gle ullamh
Nam cromadh fui 'n fhardorus.

Tha *Queensberry* an trafa
Mar fhear sraice cuir thairis
Eis' ag tarruing gu direach
Mar ghearran dian ann an greallaig
'S luchd nam Putagan anairt *
Lan smior agus geire,
'S na 'm bu mhife an Ceannair'
Bhiodh an ceann d' an amull air deireadh.

Tha Diuc Adhoill 's Diuc Gordon
Gle *chloiste* 's iad duinte
Air an scriobhadh gu daingeann
Ach tha Hamilton dubailt;
Earla Bhrathainn bhiodh mar ris
Cha bhiodh' mealla fa chuis ac,
Toirt a Chruin uain le ceannach
'N ceart fhradharc ar ful fhein †.

Tha Meinearach Uaimh ann
Gle luaineach na bhreathal,
'S e mar dhuine gun fuilín
'G iarraidh iuil air feadh ceathaich;
Ach thig e fa'fd le umhlachd,
Chum an Diuc, ma's i bheatha,
'S biaidh a shannt 's a mbio-dhuthrachd
Ann san smur, gun aon rath air.

Earla

* Pock pudding.

† Suilin.

Earla Bhrathuinn a Seaforth
 Cha blith fìoth-shaimh re d' bheo dhuit,
 Gu 'm bith ortfa cruaidh fhaodhaid
 Thall a stigh d'an Rainn Eorpa;
 Ach nam faighinn mo roghainn
 'S dearbh gu 'n leaghainn an t or dhuit
 A stigh air faochaig do chlaiginn
 Gus an cás e do Bhòtin.

* Miann a Bhaird aofda.

1 **O** ! Cairibh mi ri taobh nan àllt
 A shiubhlas mall le ceimibh ciùin
 Fo sgail a bharraich leag mo cheann,
 'S bi thus a Ghrian ro-chàirdeil rium,

2 Gu focair fìn 'fan fhèur mo thaobh
 Air bruaich n' an dìthein, 's na'n gaoth tlà:
 Mo chos 'ga fliobadh 'fa bhraon mhaoth,
 'Sè lùbadh thairis caoin tre 'n bhlàr.

3 Biodh fòbhrach bhàn is àillidh fnuadh
 M'an cuairt do m' thulaich 's uain' fo dhrùchd,
 'S an neoinein beag 's mo làmh fo chluain,
 'S an ealabhuidh ri m'chluais gu cùr'.

4 M'an cuairt do bhruachaibh àrd mo ghlinn'
 Biodh lùbadh ghèug, is orra blàth,
 'S clann bheag n' am preas a' tabhairt fèinn.
 Air chreagaibh aofd le h òrain graidh.

5 Briseadh tre chreig na 'n èithean dlù,
 Am fuaran ùr le torraghan tròm;
 Is freagradh Mac-talla gach ciùil
 Ri frann-fhuaini frutha dlù na 'n tònn.

6 Freagradh gach cnoc, agus gach fliabh,
 Le binn-fhuaime gheur n' an aithean mear,
 'N sin cluinnidh mise mìle géum
 A' ruidh m'an cuairt dhomh 'n iar 's an ear.

Sruthadh

* This poem is more complete than the one published in M'Donald's collection.

7 * Sruthadh air fgeith na h ofaig mìn
 Glaoghain mhaoth na 'n crò gu m' chluais;
 'N fin freagraidh mheanbh-sprèidh 'n uair chluin,
 An gineil, 's iad a' ruith a nuas.

8 M'an cuairt dhomh bithidh lùth-chleas na 'n laogh,
 Ri taobh na 'n fruth, no air an leirg;
 'S am minnein beag do 'n chòmhrag fìgh. Chi
 A'm' achlais a' codal gun cheilg.

9 O! ceum an t fealgair ri mo chluais,
 Le frannadh ghath, is chon feadh flèibh;
 'N fin dèarrfaidh an òig air mo ghruaidh
 'Nuair dh'èireas toirm air fealg an fhèidh.

10 Duifgidh 'n smior a'm' chnàimh 'n uair chluinn'
 Mi tailmrich dhos, is chon, is fhreang;
 'Nuair ghlaodhar "Thuit an damh" tha mo bhuinn
 A' lèum gu beo ri àird na 'm beann.

11 'N fin chi mi, air leam, an gaothar,
 A leanadh mi anamoch is moch;
 'S na fleibh bu mhiann leam bhi taoghall,
 'S na creagan a fhreagradh do 'n dos.

12 Chi mi 'n Uaimh a ghabh gu fial
 'S gu tric ar ceimibh o 'n aoich:
 Dhuifgeadh ar fùnn le blàs a crann,
 'S 'na fòlas chuach bha mòr aoibhneas.

13 Bhiodh ceò ar fleadh bhàrr an fhèidh,
 Ar deoch a Trèig, 's a tonn ar ceòl,
 Ge d' fheinneadh † Tathaisg, 's ge d' rànadh flèibh,
 Sìnt ann fan Uaimh bu fhèimh ar neòil.

14 Chi mi Bèinn-ard is àillidh ‡ fniamh,
 Ceann-feadhna n' am mìle beann;
 Bha ailing n' an damh 'na || ciabh,
 'Si leaba n' an nial a ceann.

* Ruidhadh.

† Ghosts.

‡ Snuadh.

|| Cluain.

15 Chi mi Sgur-cilt air bruaich a ghlinn'
An goir a chuach gu binn 'an tùs;
Is gorm mheall-ailt n' am mìle giubhas,
N' an luibhean n' an earba, 's n' an lon.

16 Biodh tuinn òg a' fnàmh le fùnn
Thair linngidh, 's mìne giubhas gu luath,
Srath-ghiubhais uain' air a cheann,
Is lùbadh caorran dearg air bruaich.

17 Bithidh * nighean àluinn an uchd-bhàin
A' fnàmh le sprieich air bhàrr n' an tonn:
'Nuair thogas i sgiath an àird
A measg n' an nial, cha 'n fhàs i tròm.

18 'S tric i ag afdar thair a chuan,
Gu aifridh fhuar n' an ioma tonn,
Ann fnach togar brèid ri crann,
'S nach do reub fròn daraich tuinn.

19 Bithidh d' thufa ri dofàn n' an tòrn
Le cumhadh do ghaoil ann ad bheul,
Eala thriall o thìr n' an tonn,
'S tu fèinn dhomh ciùil 'an àird n' an spèur.

20 Co 'n tìr o'n ghluais a ghaoth
Tha giùlain glaidh do bhròin o'n chraig,
Oig-fhir a chaidh uainn a thriall,
'S a dh'fhàg mo chiabh glas gun taichd?

21 Bheil deòir do roisg mo thùs na rìbhinn
Is mìne mais', 's is gile làmh?
Sòlas gun chrìoch do'n ghruaidh mhaoth
A chaoigh nach gluais o'n leaba chaoil.

22 Eirich, O! thus', le d' òran ciùin,
'S cuir naigheachd bochd do cheòil a'm' bheul:
Eifd thus' a mhic-talla gach ceòil,
Ach an gath geal 'na muinnach pìll.

Tog

* Uchd-ghéal n' an fruth.

23 Tog do fgiath gu borb thair chuan,
 Glac do luathas o neart na gaoith :
 'S èibhinn ann am chluais an fhuaim,
 O d' chriodhe lot', an t òran gaoil.

24 Innfìbh, o thrèig mo fhùil a ghaoth
 C'ait' a bheil a chuile a' gabhail tàmh,
 Le * glao dhain bròin, 's na geal-bhric ri taobh
 Le fgiath gun deò a' cumail blàir.

25 Togibh 's, càiribh mi le'r làimh thrèin,
 Is' cuiribh mo cheann fo 'n bharrach ùr :
 'N uair dh'èireas a ghrian gu hàrd,
 Bithidh fgiath uaine os cionn mo fhùl.

26 'An fin thig thu fa ailing chiùin.
 Tha 'g astar dlù meafg reult na h' aoich
 Biodh gnìomh m' aoich ann ad cheòl,
 'S thoir aimfir mo mhùirn gu m' chuimhn'.

27 O m' anam faic an Rìbhinn òg,
 Fo fgiath an daraich, Rìgh n' am flath ;
 'S a fneachd-lamh am meafg chiabhan òir,
 'S a meall-fhùil chiùin air òg a gràidh.

28 Efan a' fèinn ri taobh, 's i balbh,
 Le criodhe leum, 's a' fnàmh 'na cheòl :
 An gaol o fhùil gu fùil a' falbh,
 'Cuir stad air fèidh n' an flèibhte mòr.

29 'Nis thrèig an fhuaim, a cliabh geal mìn,
 Ri uchd 's ri criodhe a gaoil a' fàs ;
 'S a bilibh ùr mar ròs gun fmal
 Mu bheul a gaoil gu dlù 'an fàs.

30 Sòlas gun chrìoch do'n chomunn chaomh ;
 A dhùisg dhomh 'n t aoibhneas ait nach pill
 Is beannachd do t anams' a rùin,
 A nighean chiùin n' an cuach chiabh grinn.

31 'N do thrèig thu mi, Aisling n' am buadh ;
 Pill fathaist, aon cheum ele, pill ;
 Cha chluinn thu mi, Ochoin, 's mi truagh :
 A bheannaibh mo ghráidh, slán leibh.

32 Slán le comunn caomh na h òige,
 Is òigheannan bòidheach, slán leibh.
 Cha lèir dhomh sibh ; dhuibhfe 'ta fòlas
 Samhruidh, ach dhòmhfa ta 'n geamhradh a chaoidh.

33 O cuir mo chluas ri fuaime eaf-mhòir,
 Le chrònan a' tèarnadh o'n chraig,
 Biodh cruit agus flige ri m' thaobh,
 'S an fgiath a dhion mo shinnsr 'fa chath.

34 'Thig thu le d' chàirdeas thair a chuan,
 Ofag mhìn a ghluais gu mall :
 Tog mo cheò air fgiath do luathais,
 Is imich grad gu cilean Fhlaitheas,

35 Far a bheil na Laoich a dh'fhalbh o shean
 'An cadal trom, na'n dol le chèol ;
 Fosgluibhs', talladh Oiflain is Dhaoil ;
 'Thig an aoich, 's cha bhi 'm Bàrd air bhrath.

36 Ach O ! m'an d' thig è, feal m'an triall mo cheò
 Gu teach n' am Bàrd, air Aird-bheinn, as nach pill ;
 'Thugaibh dhomh cruit, 's mo shlige dh' ionnsui 'n ròid,
 'S 'an sin mo chruit 's mo shlige ghráidh, slán leibh.

M10 Cath Rìgh Sorcha. 176 luns

TA sgeul beag agam air Fionn,
 Ge bè chuireadh an fuim è
 Air Mac Cuthail bu dearg dreach,
 'S eibhinn leam re mo rè,

2

Lath dhuinn air bheagan fluaigh.
 Aig eas ruadh na n' éighin mall,

Chunncas

Chunnacas fuidh sheòl o 'n Ear
Curachan oir is bean ann.

3
Caogaid Laoch finne fa thre.
Bu mhaith air gnìomh cairt,
Fìr nar deigh gur mairg do chi,
Ge be tìr am bì mid cuairt

4
Dh'èirigh fìnn uile gu dian,
Ach Fionn n' am Fiann agus Goll,
Dh'fheitheamh an Curachan a b' 'airde
'S do bhi treun aig sgolta thonn.

5
Nìor ghabh sì eùradh no cosg,
Nìor ghabh sì caladh a'm port gnàth,
Air teachd don churachan air an eas,
'Se dheirich as macaibh Mnà.

6
B'ionann dealra dhi 'S do n' Ghrèin,
'Saoibhir a mead, maith a deilbh,
An Inghin ùr do thàinig an cèin,
Do bha fìnn fein roimpe soirbh.

7
Do ghluais i gu pobull Fhinn,
Is bheannuigh i gu grinn dhà
Fhreagair Mac Cuthail gu binn
Am beannacha a roin li dhà

8
“ Brìgh do thurais air gach ròd,
“ Inghean òg as àilte dealbh,
“ Airis an toisach do sgèul,
“ Cia thu fein no creud è d' ainm”

9
'S Inghean mì do Rìgh na Suain
Innsim Dhuit gu cruinn mo sgèul,
Is nì bhuil fruth fuidh luidh grian,
Nach fuibhlain, air iartras Fhiannibh fial

10
Mo chomarich ort fein ma's tu Fionn
Se thuirt ruinn an macaibh mnà,

Do bhri do mhorachd 's do bhuaidh,
 Gabh mo Chomruich uam gu trà,

11
 “ Ghabhamfa do Chomruich a bhean,
 “ Thàir aon fhear ga bheil fa Chrìch,
 “ Labhair mo Rìgh bu mhaith fios,
 “ Cia noife atà air do thì”.

12
 Fiachaibh ata orm thair muir,
 Triath is mòr gaol air mo lorg
 Mac Rìgh na Sorchais gèur Airm,
 Gur è 's ainm dha Daighre borb,

13
 Do chuirfeas geasa ann a cheann,
 Gu'm beireadh Fionn mi air sàil,
 'S nach bithin aigefan mar mhnaoi,
 Ge mòr leis a ghniomh is àgh.

14
 Se thuthairt Óscar le ghloir Mhìr,
 An Laoch sin a chaisgeadh gach Rìgh,
 No gu 'n cuireadh Tionn do Gheis,
 Nì 'n rachadh tù leis mar mhnaoi.

15
 Chunnaca a teachd air fteud,
 Fear 's a mheud thar gach fear,
 Marceach na fairge gu dian.
 'San iùl cheudna, thainig a bhean.

16
 Da Chraòiseach Catha na dhòrn.
 A teachd fan ròd air a fteud,
 Air ghile, air dheirge, 's air dhreach,
 Nì 'm faca mar neach mar e,

17
 Do bhi flath agus rosg Rìgh,
 'S an aoghaidh b' aithe lì is cruth,
 Bu bhinne a ghuth no gach teud,
 'S bu mhireadh a fteud no gach fruth.

18
 Cloidheamh trom trofdail nach gann,
 An teannt air taobh an fhir mhòir,

Sgiath leobhar nach mochd air ais,
Se g 'iomairt a chleasa corr.

19
O thuinn trá thainig fe gu tìr,
Labhair mo Riogh bu mhaith cliù,
An aithnuigh thu fein a bhean,
'Ne sud am fear a deir thù?

20
Aithneachas a Mhic Cuthail ghrinn
'S mòr am pughar leibh gur he,
Tairgidh se mise a bhuin leis,
(Ge mòr bhur treis) as an Fheinn.

21
Na dean'fa bòfd a bhean,
As aon fhear da bhuil da phòr,
Ge 'd fhiubhladh fe n 'domhain gu leir
Gheibh't san Fheinn fear da chomh,

22
Dheirich Cairioll agus Goll,
Dias a fhuair an losgadh trom an cath,
'Nan seasamh an gar an t' floigh,
Eadar am fear mor 's na Flaith.

23
Ni 'n d'fheuch é lann no fgiath,
Do Laoch na Triath da 'n rabh ann,
Gu 'n draoinn é tair air an Fheinn,
Gus an d' thainig é gu Fionn,

24
Air teachd do oig fhear bu mhaith, dreach
Thugainn le neart, feachd, is feirg,
Gu'n d'fhuaidich e uainn a bhean
Bhi 'n deas-ghar do laimh Fhinn eilg,

25
Thug Mac morn an urchair dhian,
Gu fada na dheigh do fhleagh,
An urchair nior chuaidhe da reir,
'S da steud chearna fi da bhloidh.

26
'N trà thuit an steud air an leirg,
Thionnda e le feirg 's le fraoch,

Smaoinntich e ge cruaidh an càs,
Comhrag na'n tri chaogad Laoch.

27
Mar-bhith na laoich a bhi garg,
Is fhagail doibh do t' airm an leoir,
Bhidh fiad fa chobhair a smachd,
Da n geibhte uaithe a cheart choir.

28
Leig e nàò naònar gu luath.
San iarguil chruaidh mu'n do fguir,
Ceangal guineach nan tri chaol,
Air gach Laoch dhiubh fin do chuir,

29
Clann Morna cruaidh an càs,
Fhuair iad bàs bu mhor an sgeul,
'S ni n' raibh aon neach a chuaidhe as,
Gun a chneas fa ioma créuchd.

30
Dheirigh Goll an aigne mhir,
Leadairt an fhir an cath gh'leo,
Ge be chifadh iad an fin,
Bu gharbh an gaoil is an sgleò.

31
Re sgoltadh fgiath, 's re leadairt chorp,
Gu feardha fear treun calma cruaidh,
Na leoghainn laidir, ghuineach, dhifgir,
Araon comh chiocrach gu buaidh.

32
Do chlaoidh Ioluinn na mòr fheachd
Mac Rìgh na Sorcha sgeul truagh,
Gur mairg gus an 'tainig a bhean,
Far thuit am fear on chuan.

33
Do Dhalaicmar aig an eas,
An gaisgeach bu mher treis is brìgh,
Is chuirfadh air fa bharr gach mèir,
Fail òir ann onoir mo Rìgh.

34
Do bhi inghean Rìgh fa thuinn,
Bliadhna na mhnai aig Feann san fheinn

Taréis tuìteam an fhir mhòir,
Le neart an t floigh, truagh an sgéul !

M20 Marbh-rann Ofsair. 120 lines (X)

A N cuala sibhsé truas fhinn,
?N uair a ghluais è gu h innse Eirionn,
{ Cairbhair fleaghach lamhach garga,
{ Ghlac è Eirionn fa aon smachd. 2
{ Sud sgeul bu duilich leinn,
{ E bhuntainn uain ar Tighearnais. 3
{ 'S dh'fhalbh finn le dean damhair,
A lion do 'n Fheinne uile 's a bha finn,
Leagadh leinn ar feachd 's ar fluagh,
An taobh mu thuath do dh' Eirionn.
Chuireadh le Cairbhair anuas,
Fios air Oscar óg na Féinne ;
Dhol a dbionsuidh feisd an Righ.
'S gu faigheadh e cìs da rèir.
Ghluais (o nach d ób e namh,)
An t 'Oscar aluin gu teach an Righ,
Tri-chéud fear trein a dh imich leis,
A fhreasdal da thoil 's da fheum,
'S dhás briathra garbh leith mar leith,
Eadir Cairbhair agus Oscar,

CAIRBHAIR.

Malairt fleagh a baill leam uait
Ofsair dhuinn a' h Albuinn :
An t fleagh a bha an talla an Righ,
Gur ann dhomh fein bu dual i,

OSCAR.

Ciod a mhalairt fleagh a th' ort,
A Chairbhair mhoir n' an long-phort ?
'S tric bu leat mi fein 's mo fleagh
An la cuir catha na comhraig,

Thuid

This Version is so broken that it cannot
easily be divided into Verses.

Ach malairt cinn, na iomloid croinn,
 B' eucorach fud iarradh oirn,
 'Se am fath mu 'n iart oirn è,
 Sinn a bhi gun Fheinne gun athair,

CAIRBHAIR.

Ged a bhitheadh an Fheinne 's t athair,
 Co maith fa bha iad re n lathaibh,
 Cha builear leamfa re m' linn
 Na feoid a dhiaruinn gu 'm fuighinn.
 * 'Na'm bitheadh an Fheinne agus m' athair
 'Co maith fa bha iad ra'n laithaibh,
 Cha'n fhuigheadh tus a Charbhair Ruai
 Leud do thraighith do dh Eirinn.
 † Ghluais fuarachd na'n Laoch gach lamh,
 Ri cluinntin na h iomairt aca bha,

CAIRBHAIR.

'N sin nuair a labhair Chairbhair ruadh,
 Briathra bheirimfe gu m' uaimh,
 An t fleagh sin ann ad laimh,
 Gur ann uimpe tha luaidh do bhàis.

Chualas Orran le guth tiom,
 Air clarfaich bhinn a tuireadh bais,
 Dheirich Oscar le mor th'eirg,
 'S è mosgladh gu Righ na h Eirionn,
 An t feisear a b fhaifge do 'n Righ,
 Da m bu dual gaifg 's gnìomh,
 Thuit fud le lamh Ofcair thall,
 'S é mosgladh gu Righ na h Eirionn.
 Nuair chunnaic an Cairbhair ruadh
 Oscar afnuigheadh a fhluagh,
 An t fleagh neathe bha na laimh
 Leig è fud na cho-dhail.
 Chuaidh Oscar air a ghlùn deas,
 'S an t fleagh neathe t-roimh a chneas,

Thug

* Oscar speaks.

† The bard speaks.

Thug e urchair eile nunn—
'S mharbhadh leis Rìgh na h Eirionn.

CAIRBHAIR.

Art mhic Carbhair glac do chlàimh,
'S dean feasamh an aite t Athar,
'S mar dean an 't eug do thoirt
Diol mo bhas le meud do ratha,
Thuit le Oscar gnìomh nach cuimseach
Art mac Chairbhair air 'n ath urchair,
Sgar è dheth an clogaide, 's an ceann,
Be gnìomh mu dheirre mo dheagh-mhic.
Chualas aig an traigh mu thuath,
Eigheach fluaigh is faoghair arm,
Chlìf'g air gaisgich gu luath,
'S fhuaras Oscar—leith-mharbh.
'Sin nuair thainig oirne Fionn,
Air an tulaich os ar ceann,
Shìleadh na deoir air a rosga,
Thiondaidh é ruinn a chul-thaobh,
“ Mo laogh fein thu 's laogh mo laogh !
“ Leanamh mo leinimh ghil chaomh !
“ 'S é mo chridh th' air a lot gu trom,
“ 'Sgula bhràth cha 'n eirigh Oscar,
“ ——'S measa a mhic a bha thu dheth
“ Ann la cur catha beinn Eudain
“ Shnamh na corrain roimh d' chneas,
“ Si mo lamhsa roinn do leigheas.”

OSCAR.

“ Mo leigheas cha n' eil è n' dàn,
“ 'S cha mho nithear è gu brath,
“ An gath domhain am thaobh deas,
“ Cha dual do n' Leigh a leigheas.”
Chuir Carbar sleagh na 'n feachd feang,
Eidar m'airnean agus 'm iomlag

Thug mise urchair cill a nunn
 Mu chumachd fhuilt agus eadain,
 'S n'an ruigeadh mo dhuirn a chneas
 Cha deanadh Leigh a leigheas.

FINGAL.

'S truagh nach mise a thuiteadh ann,
 An cath 'g àrach gnìomh nach gann;
 'S thus a near 's a niar.
 Bhi roimhe na Fiannaidh Oscar!

OSCAR.

Ge 'd bu tusa thuiteadh ann,
 An cath 'g àrach gnìomh nach gann;
 Ochoin! a near no niar
 T' iarguin cha deanadh Oscar.
 Cha didir duine riamh,
 Gur criodhe feola bha am chliabh,
 Ach criodhe do chuilbhne cuir,
 Air achomhdacha le fàilinn
 'Tathanntaich n'an con re 'm thaobh,
 'S buireadh n'an sean Laoch,
 'S gul a pannail ma feach
 Gur è fud a chraidh mi 'm chridh,
 Thog sinn oirn an 't Oscar aluin,
 Air ghuailibh n'an sleagh a 'b airde,
 'Thug as iomchar 's giulan grinn
 Gus an d' thainig sinn Tigh Fhinn,
 Cha chaoineadh fear a mhac Fein
 'S cha mho a chaoineadh fear a bhrathair
 Cia lion s a bha sinn mu'n teach
 Bha sinn uile a' caoineadh Oscair

Mu. Mu mharbhadh Bhran.

A N la mharbh sinn an Torc,
 'S iomad Fiann a bha san t fliabh,

'S iomad Cuilean taobh gheal feang,
Bha taobh re taobh fa bheinn bhuig. 2

'Nuair a fhuidhich Fionn an t fealg,
'Sin nuair a ghabh bran fearg ra chuid;

'Throid an da choin fa 'n t sliabh

Bran gu dian agus Cù Ghuill. 3

Mun d' fheadas smachd a chuir air Bran,

Dhealaich è naoi uilt ra dhruim,

Dh'èirich Goll mòr mac smàil,

Cuis nach ba choir mu cheann coin

Bhagair é 'n lamh an raibh Bran 4

Gun dail a thoirt da ach a mharbha,

Dheirich Ossian beag mac Fhinn,

'S cuig ceud deug an codhail Ghuill.

Thainig bran mun cuairt, 5

Sann leam bu chruaidh gu n'tainig,

Bhuail mi buille do 'n eil bhuighe,

'S do na bailgibh fui an dairnich, 6

Dh' adhlaic me 'n tòr na cheann,

'S truagh a roinn me am bèud ra theinn!

Sheall mo chuilain thair a ghualainn

Bioghnadh leis mi ga bhualadh; 7

An lamh fin leis an do bhuaileadh Bran,

'S truagh on ghualain nach do sgath,

Mun d rinn mi am beud a bhos,

Gur truagh nach ann eug a chuaidheas

—Ciod a bhuaidh a bhith air Bran? 8

(Arfa Connan uaibhreach mear)

On a 'b aois Cuilean do Bhran, 9

'S on chuir mi riabh Coin-ial air;

Cha'n fhacas le Fiandaibh fàil,

Lorg feigh an deigh 's fhagail, 10

'S bu mhaith e thoirt a Bhruc a tuill,

Bu mhaith thu chuman Dorain duin, 11

Achèud leigeadh fhuair Bran,

Air druim na caoilleadh coir-liath, 12

Naonar do gach Fiadh air bith,

Mharbh Bran air a cheud rith,

Cofa buighe bhiodh, aig Bran,

Da fhlios duth, is tarr geal ;

Druim uaine on fuighe fealg,

Cluafa corracha cro dhearg

14 — An lamh fin leis an do bhuaileadh Bran
Struagh o 'n ghualain nach do fgath.

ORAN

O R A N

DO'N

OLLA SHASGUNNACH,

SAMUEL JOHNSON;

Eir fonn. 'S i laoidh mo chagair Mōrag, &c.

TUIRIBH. CHORUS.

*O mozgladh Mit a Ghāidheil,
A's nochdadh Mit gu lætheil,
Do'n Fhocalair ro Strāiceil,
Nach fuigbeal fochaid dh'ā Sinn.*

A, *a* Lunduinn thainig *b* Siar Oirn
c Fear-turais na droch Scialachd,
Neo bhunailtach, gun Riasan,
Mar *d* Ulabeist *e* Mi-chiallach;
'S *e f* fuileachdach gu *g* Riasladh.
O mozgladh mit a Ghāidheil, &c.

Ach ma's Mac Iain fìor thu
'S neo-dhlioghach thu re d' *b* Shinnfir,
'N uair rith thu a chur binn orr';
'S a fhuidhich thu a' d' Inntin,
Gach Uithim a chum Miltich.
O mozgladh mit a Ghāidheil, &c.

Cia mar fhuair thu dh' Aodunn,
Ceart bhualadh eir ar n *i* Aoireadh,
Le *k* Tuairisgeul gun A'bhar,

'S₂

a London. *b* West. *c* Journalist, tourist. *d* Monster. *e* Mad.
f Sanguine. *g* To tear asunder. *h* Ancestors. *i* To satirize. *k* Sgeul-
duaireachaidh, *i. e.* Dissuasive tale, slander.

'Sa *a* gluafad feadh an t faoghail,
 Lan Uaibhreachais a' d' fhaothair ?
O mofgladh mit a Ghàidheil, &c.

Bu tuile 's mōr an t eanchain
 Dhuit, *b* fōnas chur eir Albainn,
 'S a liughad *c* Dōruinnn *d* ghailbheach,
 A *e* chreòdnadh le' gu *f* Meamnach :
 Faic Leabhraichean an t sean'chais.
O mofgladh Mit feadh Albainn
A's Nachdadh mit gu Calma,
Dò'n Fhocalair ro dhalma
Gu'm boicnich Sinn gu garbh e.

O n' bha thufa *g* Dòlum,
 Lan Mufaich agus *b* Rōice,
 Bu ghufaire gu Mōr leat,
 Le *i* rucas bhì ga *k* t fhōirneadh ;
 Na *l* trusadh do'n Tigh-ōsta.
O mofgladh mit a Ghàidheil, &c.

Nach b'e Aird *m* a Mhi-mhoidh
 Dhuit, bhì to'irt Ghāsaid Scriobta,
 Mu d' chāradh eir gach *n* Diota,
 'S tho'irt mar phaidheadh *o* Cife
 Dhoibh, *p* 'Tàir a's Nàir a's *q* Mìchliu.
O mofgladh mit a Ghàidheil, &c.

'Tha *r* Mi-mhodh co'fuaighle,
 'S nach h innleachd dhuitse fhuafgladh ;
 A's *s* Mionos tiugh a' d' ghruaidhean,

A

a To move, to circulate. *b* To disoblige, to vex ; to put into a pet.
c Calamity. *d* Terrible, boisterous. *e* To crush or depress ; to prevent
 the growth of a young person by extreme poverty or sickness. *f* Mag-
 nanimously. *g* Sordid, niggardly. *h* Luxury of the table, fondness of fat
 meats. *i* Arrogance. *k* Intruding. *l* To go to ; to repair to. *m* Im-
 pertinence, unmannerliness. *n* Dinner. *o* Custom, tax. It is said in
 burlesque, of a person that sorns upon others, *Tha e togail Cis diubbh.*
p Contempt. *q* Defamation, infamy. *r* Immodesty. *s* Unchastity.

A thī nach d' rug eir *a* Suairceas :
Tha 'n fhirinn dhuit ro fhuathach.

O mofgladh mit feadh Albainn, &c.

'Tha *b* Droch-Oilein Spāirt ort,
'S cha deilich e gu brāth riut :
'S 'ge d' theirinn e cha *c* bhārdachd,
Gur trom an t eir' eir *d* fārdoich,
Do *e* Sheileir chumail *f* Sāghach.

O mofgladh mit feadh Albainn, &c.

Thug thu Leafan mōr dhuinn,
Na h uile *g* peafan *b* spōrfail,
A thig an feast 'n ar *i* Corfaibh,
A *k* sheifeachd mar bu chōir dhoibh ;
'S an *l* eiteach o ar *m* Bōrdaibh.

O mofgladh mit a Ghāidheil, &c.

Fhuair thu ainmbhi *n* Ionnfaicht',
Eir *o* Canmhuinnin gach Prionnfa,
A dh'fhalbh, s na thann, O *p* thionnsgnadh ;
Ach 's olc a dbearbh an ionnfaidh,
Thug thu eir Albainn, Dhuinn fid.

O mofgladh mit feadh Albainn &c.

Cad an fēum tha t fhōlum
'S nach ēighear Duine Cōir riut,
Gun spēith aig beag no Mōr dhiot ;
Ach dēigh Aca Mar chōmhla,
Do chur do'n Eipht' eir *q* fōgradh.

O mofgladh mit feadh Alb. &c.

Shocraich thu mar Mīneach',
Eir *r* Focalair, a' d' Scriobhadh,
“ *s* Gur Duine bochd ro dhīblich,

Neo-

a Clemency. *b* Bad breeding, ill behaviour. *c* Sarcasm. *d* House, a dwelling-house. *e* Cellar, pantry. *f* Satisfied, full-bellied. *g* Varlet. *b* Foppish. *i* Coasts, districts. *k* To treat, to entertain. *l* To refuse. *m* Tables. *n* Learned. *o* Languages. *p* Beginning. *q* Banishment. *r* *Fhocal-fhear*, no *fhear-fhocal*. Lexicographer. *s* A harmless drudge cannot be rendered otherwise here.

Neo-lochdach," is ceart bhrīdh dha' :

Ach nochd thu nach tu fhīn fīd.

O mofgladh mit feadh Alb. &c.

Nach mōr tha ghabhail Cealgoir,

A' d' Stōruidh *a* labhar *b* chearbach ?

Gach *c* Congnadh Rathaid, 's *d* tearmad,

A dhēonaich Maithibh Alb' dhuit,

e A fprēodadh, 's *f* faigheil Cearb orr'.

O mofgladh mit feadh Alb. &c.

'S tric le Daoine *g* faoine,

Bhi 'n *b* drip mu ghnothach aotrom ;

'S ma gheibh iad lide 's caoile

i Chuis mhīofgoinn, eir aon taobh dhiubh ;

Gu 'n *k* cuir iad ris na dh' fhaodas.

O mofgladh mit feadh Alb. &c.

Rinn thusa fuas do shean' chas,

Le *l* tuairisgeul, a's *m* aim'sgeachd,

Nach *n* luaigheadh Duine *o* geinmni :

Tha *t* *p* fhuarlanachd do dh' Albainn,

Eir cruaghachadh a' t ean'chainn.

O mofgladh mit fealdh Alb. &c.

'S *e* do Thuras *q* Aimilisc,

A bheir an *r* Dunaidh *s* gharbh ort,

B' dh' gach Duine ann Albainn,

Gu *t* guineach ann do *u* shealbhan ;

A's *cō* is urrainn *x* teanachdas ?

O mofgladh mit fealdh Alb. &c.

Chuala

a Loquacious. *b* Awkward, inconsistent. *c* Assistance. *d* Defence, protection. *e* To censure or blackguard, to treat scurrilously. *f* To cavil. *g* Trifling, vain. *h* Perplexity. *i* A reprehensible or blameable affair; or an affair causing indifference or a slight disdain in the beholders. *k* To exaggerate. *l* Slander. *m* Impurity. *n* To mention. *o* Chaste—Moderate. *p* Malignity. *q* Confused. *r* Infelicity—Affliction. *s* Great, Grievous. *t* Keen. *u* Throat. *x* To defend, to save from imminent danger.

Chuala mi na *a* chōmhra'
 Gu 'n d' fhuair thu O Rìgh Deōrfa,
 Tuarasdal re d' *b* bheo'laint':
 Cha chual' e leath do *c* Dhō-bheairt,
 No dh' *d* fhuadaich e thu 'n Olaint.
O mofgladh mit feadh Alb. &c.

Cad an *e* tlachd no *f* chiatfa',
 A bhio's 'n ar *g* beachd mu *b* Riagháilt,
 Na h *i* aitim fin na *k* Diaghachd,
 Thug *l* fasga dhuit fui' n sciathan?
 'S cuis mhaflaidh fid d'an Iarmads'.
O mofgladh mit feadh Alb. &c.

Tha mi ann an *m* imcheist,
 Cad a *n* bharail chuimiseach,
 'S *o* airidh dhamh bhi 'g *p* iomachar,
 Mu 'r Fearaibh; 'nuair a dh' fhuil'geadh
 Iad, *q* anablas fin t *r* uirighioll.
O mofgladh mit feadh Alb. &c.

Thug thu *s* Ionnsaidh t fhiadhaich,
 Eir *u* Fionn a chur a' *x* miadh oirn,
 Nochd fid do dhìom a's *y* t iadach,
 A's t ionnsachadh lan *z* iargain;
 'S cha Chungaifich thu *aa* Iarmad.
O mofgladh mit a Ghàidheil, &c.

Chi thu fein le d' fhùilean,
 Gu bheil a Ghàilig *bb* fùghar,
 Gun fhaillin[†] Deiseachd *cc* munaidh,
 Gu làidir, seafach, fiubhlach;
 Ge d' *dd* Chàin thus' i mar *ee* fhionnsgeul.
O mofgladh mit a Ghàidheil, &c.

Z

Tha

a Conversation. *b* Liferent. *c* Vice. *d* To banish, to chase away. *e* Liking. *f* Favourable opinion. *g* Pointed thought, or conception. *h* Regulation. *i* Persons, folk. *k* Divinity. *l* Shelter. *m* Anxiety. *n* Suitable idea. *o* Worthy, deserving. *p* To entertain. *q* Insipidity. *r* Narration, oration. *s* Essay, attempt. *t* Wild. *u* Fingal. *x* Regard, esteem. *y* Jealousy. *z* Sediment, dregs. *aa* Posterity, offspring. *bb* Substantial. *cc* Instruction. *dd* To rail, revile. *ee* Fable.

Tha Ghàilig *a* Rì'teach, *b* lionmhor,
c So thá na h uilt, 's ro *d* fhiolar,
e Ro-thlā, *f* neo-thuisleach, Cinteach :
 Bu dāna dhuitse diteadh,
 'S gu brāth nach tuig thu h *g* iomhaigh.
O mozgladh mit a Ghāidheil, &c.

'S e Leabhair Mhai'fdir Dōmhul,
 Thug Rabbadh dhamh mu d' *h* Rōisgeul ;
 Na 'm faighinn e na b' òige
 Cha mhathainn dhuit do *i* bhōilich
 Gun *k* chathachadh fan chōir riut.
O mozgladh mit a Ghaidheil, &c.

MAC NEACAIL *a'* Gleannurchaidh,
l Bheachdaich ceart le *m* cuimis' ort,
 'S e thug o t eachdraidh *n* bunchar,
 Mar leaghas sneachd' na *o* thuil-mhoim ;
 Le *p* leacontachd, gun *q* tulgadh
O mozgladh mit a Ghāidheil, &c.

Dean aithreachas neo-chealgach,
 Le caithris re math t anma,
 A's aithris le balla chrith,
 Gu 'm b' airidh thu eir Damnadh ;
 Mu 'n tarruing e ro anmoch.
O mozgladh mit feadh Alb. &c.

Dean t aithri'-bheatha scriobhadh,
 'S na bi' 'g a ghleathadh diomhair ;
 Bi h uile latha 'g inseadh,
 Nach b' aon *r* fhear-noigheachd fìor thu :
 A's ni sinn fathaft fìoth riut.
O mozgladh mit feadh Alb. &c.

Cha'n

a Fluent. *b* Copious. *c* Easily connected. *d* Generative. *e* Soft, smooth, bland. *f* Infallible, stable. *g* Image, idiom. *h* Romantic tales. *i* Blustering. *k* To contend, to battle. *l* To point, to remark. *m* Exactness. *n* Foundation. *o* Inundation, torrent. *p* Precision. *q* Firm, unshaken. *r* Novelist, newsmonger.

Cha'n Aideachadh no *a* faoifid,
 Re sagairt no Fear adhraidh,
 A *b* chabaicheas ar faobhar,
 No lagaicheas a chaonnag;
 Ach aidmheil feadh an t faoghail.

O mozgladh mit féadh Alb. &c.

Labhradh mit le chéile,
 Le farmad Co is *c* gēire,
 San^rCharmafg thog an *d* t ēisg-fhear,
 'S na dealcha' mit r'ar Reufan,
 Cha 'n *e* Arrghloir a ni fēum dhuinn.

O mozgladh mit feadh Alb. &c.

So *f* Chaifiomachd ro Ghrādhach,
 Do Ghaifgich-scriobhuidh Gāilig;
 'S e M' *g* Athuinge gu brāth dhuibh,
 Gu 'n taisbein sibh bhur *h* tābhachd,
 Do 'n *i* Afcu! a Rinn tāir Oirn.

O mozgladh mit a Ghāidheil, &c.

Q₂

ORAN

a Confession. *b* To blunt. *c* Accutest. *d* Satirist. *e* Nonsensical prattle, trifling loquacity. *f* Alarm, *i. e.* *Casfomachd*, no *Gluafad-le Cabhaig*. *g* Entreaty or supplication. *h* Valour. *i* *Ablach*—The remains of a creature destroyed by the fox or eagle, &c. which is said to persons in contempt. + *Contention*

O R A N

CONNSACHAIDH, &c.

Eir fonn, Dainty Davie, as played upon the fiddle.

CHORUS. TUIRIBH.

*Riasanaiche mit a Chūis
Ris an Olla, thog an Alla *,
'S feacha' mit ann sin Co-dhiū,
Gheibhir ann san eacoir.*

S Gach Cūis theid eir bhialabh brithe;
Eir tūs, 's 'ēadar scial na dithis,
A scrūdadh O fhreamh an Croidhe;
Man dlioghar an Rēiteach.
Riasanaiche mit, &c.

THE CHARGE.

Thog thu oirn an Scainnil Oilteil,
Gu bheill finn ain-eolach, boisceil,
Mar Mhadaidh-alla nan Coiltean,
Bhios eir Scoim feadh Slēabha.
Riasanaiche mit, &c.

Rud eile chanadh gu dearbh leat,
Gu bheil finn *a* An-fhiosrach, *b* All'mhar',
'S gach Eilein, Camus, a's Garbhlach;
'S barbarra, Michēillidh.
Riasan. &c.

Athais

* *Alla* here signifies Defamation, though in other cases it means Fame.
As *Droch alla*, a bad report: *Deadh alla*, good report. Also wild, or not tame. † Ignorant. *b* Savage.

Athais *a* thilg thu 's i 's *a* Neonaich,
 Nach athach leinn bhi' gun Eolas
 'S nach Moa tha sinn ann tōir eir,
 O'r n oige gu'n ēug finn.

Riasan. &c.

Osbārr, thu'irt thu ni 's mor *b* iūnadh,
 Nach bheil grādh againn do dh' ionnfach',
 'S nach pāirtich sinn aon ni 's *c* fionn duinn,
 No chluinn sinn, re chēile.

Riasan. &c.

Maraon, thu'irt thu, 'nuair a mhūthas
 A h aon againn eir a Dhūthaich,
 Nach radhnaich *e* ria tiūntadh,
 Thaobh nach fiu a *d* gne leis.

Riasan. &c.

Dh' airis thu le briotal bōilich,
 Nach aithne dhuinn *e* Litir-fhōlum,
 No Chann'ainn ann tric ar Cōmhradh,
 Chuir ann Clō, no lēughadh.

Riasan. &c.

Chuir thu *f* Sāradh ann sna Fiantaibh,
 Ag āicheadh nach rabh iad riabh ann,
 'S gur ni dh' āraich sinn an scialachd
 Chum ar Miadh a *g* Shēideadh.

Riasan. &c.

Thu'irt thu Mōran tuille mearachd,
 Ach fōnaidh na rinn mi airis,
 Abhōradh gach Cluais tha *h* Screamhail
 San bheil ceineal ēifteachd.

Riasan. &c.

Chuaidh

a Strange. *b* Curiosity. *c* To know by experience. *d* The native property. *e* Literary learning. *f* Opposition, obstacle. *g* To spread by report; to sound the praise. *h* Disgustful.

R E P L Y.

Chuaidh tu mu Thuath eir droch Thuras,
 Gabhail ort fuaircis a's furain;
 San cheart uair a bha thu guineach,
 Thun ar fuil a *a* dhēabhadh.

Riasan. &c.

Ge d' tha ar n aineolas ainmeil,
 Ann a d' sclāmhruinn, fhalaich, aimsgis',
 Nam b' aithne dhuit Cāil ar feanchais,
 Dhearbhadh e do bhreug dhuit.

Riasan. &c.

'S ioma Duine cōir 'n ar Dūthaich,
 A chuireadh *b* Scleō eir do Shūilean,
 Nan cluinneadh tu chōmhra'-dūrachd,
 Eir chūisibh na Clēire.

Riasan, &c.

Bheir iad ann Caint Cūntas Riochdail,
 Eir gach Clann, a's co d'an Sliochd iad;
 'S gach aon Dream ata 'n a'r Measg-ne:
 'S nach fìofrachadh gēur fin?

Riasanaiche, &c.

'S ioma fear-riomhach tha 'n Sasgunn,
 Nach urrain innse co as d'a,
 No co fhinnsearrachd chuaidh feachad,
 Gu beachdail, tri *c* lēabhaidh.

Riasan. &c.

Tha finn gu fuithichte, ciallach;
 Le lan bhuitheachas do'n Trianaid;
 'S gun a liuthad cron 'g a dheanadh
 'S tha measg Chiadan *d* Easfaics.

Riasan. &c.

Ge

a To drain, to dry up. *b* *Glaucoma*, to cloud the sight as after looking long at the sun, &c. *c* Generations. *d* Effex.

Ge d' dh'fhalbhas mi eir feadh Albainn,
 Gun Armachd, ann frath fan Garblach;
 Cha mharbh iad mi eir fon M'airgid;
 'S cha tairg iad mi-bhēus damh.

Riasan. &c.

Feuch an d' ēirich sin do shasgunn?
 Ma dh' fhēumas tu dol eir Astar,
 Bio'dh an *a* Clēireineach a' tachlais,
 'S paithir Dhag 's gach sgēath ort.

Riasan. &c.

Cia lion latha thig fa bhlianna,
 Nach cluinn sinn nuaigheachd le *b* iargain,
 Eir millteachd Rathaid, 's luchd trialla,
 'Niarmhain'ftein, no'n Dēvon?

Riasan. &c.

'S ioma Fear-spuinnidh a's Murt-fhear,
 Fear-millidh Cuinnidh, a's Cusmuinn,
 Tha d' Dhuthaichse faidheil *c* Duischill;
 Seach aig luchd an Fhēilidh.

Riasan. &c.

Caite bheil Mnāidh tha co'lochdach
 'S tha eadar Fālmouth a's Portsmouth?
 'S mor an tamailte do'n Dotair
 Bhi 'n fochar nam bēistean.

Riasan. &c.

B'ainmeil Sodom a's Gomōrah,
 Eir ana-cneastachd, agus Do-bheirt,
 Ach bu mheanbh an Ainiceachd fheōlar,
 Seach an Pōr tha d' *d* chlēabhfa.

Riasan. &c.

Bhur

a Sword. *b* Sympathetic sorrow. *c* Sanctuary. *d* Association, connection.

a Bhur mòr Luchd-adhraidh tha Stoirmeil,
 A nì mòrchuis as na h Orgain,
 Cha sòr iad Dòmhnach gu Mearrachdas,
 'N uair dh'fhalbas 'n luchd-èifteachd.

Riasan. &c.

'S lionmhor b Deadhan, a's Pears'-Eaglais,
 A chiotar Saoth'reach nan Teagaisg ;
 Le iota, 's gaorrfachd, nam breislich,
 Mu eadradh ag èiridh.

Riasan. &c.

A chrùnadh bhur Rag-bheirt thràilleil,
 Dh' fhùdraich sibh sagairt, a's Pāpa,
 ⁊ Ath urach' againn, mar b' ābhaift ;
 Ave-Māiri, 's d Easb'luid.

Riasan. &c.

Cha 'n fhior nach Spèiseil leinn Eolas,
 Do-rìreadh tha finn ann tòir eir,
 Ag strì cò is Moa porfan,
 'S gach còmh dhail ann d' theid finn.

Riasan, &c.

Tha ionnfachadh leinn ro luachar,
 'S e prionnsapal gach deadh-bhuaidh e ;
 G'ar n ionnsaidh gabhaidh, 's bheir uainn e
 Gun uabhar, gun e èislein.

Riasan. &c.

Tha mis' ann am fhia'nuis Mairionn,
 Measg nan Ciad dhe' 'n iarmad thairis,
 Le 'm bu mhiann bhi 'g iarruidh barrachd,
 Gach Bealach a theid finn.

Raisan. &c.

Ge'd' tha mi fann am so chòmhnuidh
 Ann fa Ghleann aig Ceann na Mòintich ;

A a

Tha

a Your. b Dear. c To renew. d i. e. *Easbulloid*, viz. Absolution.
 e Grudge.

'Tha mi 'n Geall eir Rann a's Rōfg ann,
San Chōmhradh nach lēugh thu.

Riasan. &c.

Na'm bio'dh Clō-bhualadh cho' ulladh
D'ar cōirne, 's tha dhuits' ann Lunduinn;
Bheire' mit fōlum do'n *a* Chruinne,
A' *b* ionnas ar *c* Sēudan.

Riasan. &c.

'Ge do scriobhadh mit na Ciadan,
Eir na firinnibh is Ciataich;
Dheannadh tu 'n dīteadh nach b'fhiach iad,
Mar na Fianntaibh thrēubhach.

Riasan. &c.

B'ìdh an Fhiann gu mōr na's alloil,
(Mar is fiach 's is Math an Airidh.)
Cuig Ciad blianna 'n dēigh dhuit *d* faileadh,
Na do Scallais Eisceils'.

Riasan. &c.

Dearbhadh lāidir agus fallain;
An ainm dh'fhāg iad eir am Fearuinn,
Gun tearbadh a ghnā, 's a'mairionn
O'n *e* Alloid, gun trēigfin.

Riasan. &c.

'S beag a chunnaic thu do Ghāidheil;
Chuidh eir 'Turas do *f* Thir-nābaidh,
A thuinich ann fad an lāethean,
'S nach tairneadh gu 'n *g* Rēlic.

Riasan. &c.

Tha finn cho' Grādhach, 's cho' ēudmhor,
Mu'r naite tām, 's ar *b* reamh-chēumaibh;

'S

a Universe. *b* Riches. *c* Jewels. *d* To putrify; this is said of a creature that lies dead till its hair is falling off. *e* Antiquity. *f* Neighbouring country. *g* Church yard. *h* Ancestors, generations that were before us.

'S a bha Jacobh mu Mhachpēlah;
'S e san Eipht' eir chēilidh.

Riasan. &c.

B' fhiu dhuit an Earaoil 'fan fairebhein,
Bhi ūr a' t' arie gun Dearmad;
“ Gun smuirnein tharruinn a' m' bhalg-shuils',
“ Feadh tha spealg a' d' Rēasp-shuil” *.

Riasan. &c.

Nois a Bhrithe tha gun leath-phairt,
Chual' thu nar dithis ar Teistias,
Innis O d' Chroidhe, co 's treise,
Gun Eifimeil, 's ēifdim.

*Riasanaiche mit a chuis,
Ris an Olla thog an a Doirionn.
'S feachd' mit ann sin Co-dhiu,
Gheibhir ann san ēacoir.*

* The Author is sorry for the violence he has been obliged to do the sacred text here, for metre's sake.

a Dou-shion ; Sion dona : Storm.

O R A N

D O

MR. DOMHNUL MACNEACAIL,

MINISDEIR LIOSMOIR,

Eirson a ro scairtealachd agus a Chothaich e, ann
Adhaigh an Olla Lunduinnich.

Eir sēifd; 'Scoma leom Mur d'thig thu idir, &c.
To the Tune of, Sir ALEXANDER M'DONALD's Reel.

TUIRIBH. CHORUS.

*'S e Maifdir Dōmbnul Mac Neacail,
An a Gaisgeach Cōmbraig tha b reachdmhor,
Chuir c Gafd' ann ōrda an eachdraidh,
Thug d feachdadh do'n e daormunn.*

NUAIR a bha Albainn f fui' lighe,
Aig a Chealgaire Mac Iain,
Chuaidh tu gu Calm' ann a tuighim,
'S thug thu rithis Saor i.
Se Mr. Dombnul, &c.

Bha na Gaidheil aig Mac Iain,
Mar a bha Saul aig Goliah:
'S tufa Mar Dhaibhidh 'n deadh Chroighe,
O g Righe nan Caorach.
'S e Mr. Dombnul, &c.

'Nuair bhā finn uile fui' b Mhafladh,
Gun Aird fa Chruinne dol as duinn,

'S

a Conflicting hero, or champion. *b* Energetic, pithy; high-spirited.
c Handsome, prettily. *d* Flexure, curve, a bend. *e* Curmudgeon, a
niggard. *f* Overwhelmed. *g* Sheepfold. *h* Reproach.

'S tu *a* thàrr fa Chumafg gu Tapaidh,
Agus *b* thachd thu 'n *c* Craofair'.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

'S ni bhà finn uile mar bhalbhain,
No Duin' eir am bio'dh *d* Glascharbaid,
Gus 'n do chuir thu umad tarmachd,
Ghuineach, Ghailbheach, *e* fhaoluimt'.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

'Nuair a bheachdaich thu Mu'n cuairt duit,
'S nach deachaidh do thaic re d' Ghualainn,
Chuir thu *f* spraic ort ris a Chruadal,
'S bhuail thu Steach do'n *g* Schaonnaig.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

'S mor an t òibhneas bh' orm re fhaicfin,
Gach lèum thug thu eir an t Saf'nach,
A's tu 'g èiridh eir le d' Chafan,
Ann an Clais an Aolaich.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

'S mor Maoitheadh nan Cinneach Tuathach
As an *b* Saoithean a's an Cruadal;
(Eadar Siol-Chuinn 's an taobh fhuas diubh.)
Gun ghluafad a' tabhar.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

Ge d' theirir gu bheil a *i* Chèolraidh
Ann sna h Eileinibh ann Comhnuidh,
Cha d, rinn iad *k* Ceileir, no Oran,
Do Dhōmhnuil mo Ghaoilse.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

'S mall leam gach *l* Filidh 's luchd fòlum,
Feadh Galtachd, Innis, a's Mōrr-thir;

Nach

* *a* Tharr ann; entered into, or engaged. *b* Suffocated: To stop a person from speaking by, exposing his falsehood, &c. *c* Gaper. *d* Jaw lock. *e* Disciplined. *f* Terrific countenance. *g* A battle or fight. *h* Brave or gallant men. *i* The muses. *k* Recitative. *l* Philosopher.

Nach d'rinn rann, no *a* grinneas rōfg dhuit,
Chuir ann Clō gu *b* Scaoileadh.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

Cha Mhoa fhuair iad do Chroighe,
Dol san tuafaid re Mac Iain;
Ge do 's iad a fhuair an *c* Ruigheachd,
Le *d* Fiothach nan Aoirean.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

Ge d' thā ar Colaifdean *e* Oirdheirc,
Fui' *f* dholaidh *g* scoilim an *b* oilbheum;
Cha do chronaich iad na *i* lorg fīd,
k Coirbeach a *l* bheoil scaoilte.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

'S tusa an t aon Duin' ann an Albainn,
Dhe' 'n d' rinneadh *m* umpair na h *n* arguin;
Chhaidh t *o* ungadh mar *p* radha *q* feanchaidh,
'S dhearbhu thu gu *r* neo-chlaon *e*.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

Nois O na sheas thu 'n ar āite,
Tha finn a' t *s* eifimeil āraid,
'S mor an easbhuidh *e* 'n ar *t* Cāileachd
Mur pāidh finn thu t faothair.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

'S duillich leom gu 'm faod mi īse,
Eir *u* guinich do Dhaoine *x* spiochdach,
Tha cur *y* cuinnil thaobh do Ghniomhfa
'S aig īse gur *z* baoth *e*.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

Ach

a Finery elegance. *b* To promulgate or spread abroad. *c* To penetrate or affect the mind. *d* Raven. *e* Excellent. *f* Harm, loss. *g* Trivial loquacity, chatterer. *h* Offence. *i* In consequence of. *k* That which corrupts or vitiates. *l* Open-mouthed, brawling. *m* Umpire. *n* Argument. *o* Anointed. *p* Choice, best. *q* Genealogist, historian. *r* Honestly, not declining from the right. *s* Under obligation to, owing regard or reverence. Beholden. *t* Constitution. *u* Bitter minded, keen antagonists. *x* Low-lived, mean spirited. *y* Objection. *z* Morally bad.

Ach *a* dhainn-deoin a *b* miosguinn *c* ascaoin,
 'S mor a' meas th'aig luchd blas eir;
 'S cha 'n fhag *d* luchd-tiolpaidh nan facal
 Co' taitneach fan t faoghal.

'S e *Mr. Domhnul*, &c.

'S ioma Pears-Eaglais ro scairteil,
 B' ionunnsan *e* dreug, leo gu 'm faicte,
 Do Leabhar *f* Eigse na 'n *g* t asguidh,
 Le 'n gealtachd roi' 'n *h* daor-chu.

'S e *Mr. Domhnul*, &c.

'S tusa fhuair an Barrachd Mifnich,
 Cha ghabh thu fuathas, no *i* miotag;
 Bheir thu uabhar *k* Fir na brisc-ghloir,
 A chlisgeadh gu *l* faoisid.

'S e *Mr. Domhnul*, &c.

Eir leam fein gut *m* breamas *n* Cearbach
 Do'n Ardsheanadh fin na H Alba',
 Nach d'rinn ni *o* Ceinealta thairgse
 'N co' leanmhuin do fhaoth'reach.

'S e *Mr. Domhnul*, &c.

'S ioma gnìomh *p* fuarrach *q* neo-shnafor,
 'Tha 'g iomachd mu 'n cuairt *r* fui' fhasga,
 Nach ionunn luach re d' Remarksa
 Dh'fhāg ar *s* Macaibh aobhach.

'S e *Mr. Domhnul*, &c.

Bi'dh *t* beannachd *u* coisrigte ghaidheil,
 Leanailt do chois-cheum sgach aite,
 Eadar Oisein a's a Chairdean
 'S ar Bardan is aofda.

'S e *Mr. Domhnul*, &c.

'S

a In spite of. *b* Malice. *c* Inelement, unsound; harsh. *d* Cavillars; captious disputants. *e* A meteor supposed to foretel the death of great men. *f* Science. *g* Repository; custody. *h* *Dobhur-chu*, i. e. King of the otters. *i* Fright. *k* Tatler, or prattler. *l* Confession, i. e. to confess his demerit. *m* Accident. *n* Absurd. *o* Genteel. *p* Invaluable. *q* Inelegant. *r* Shelter, patronage. *s* the Macs; meaning the Highlanders in general. *u* Benediction. Consecrated.

'S cinteach mi gur *a* cliuteach t *b* alla,
 Diaidh dhuit a bhi d' smur fan *c* Taladh,
 Na fan uine tha thu Mairionn ;
 Thaobh nach d' 'ainich Daoin' thu.

'S *e* Mr. Domhnul, &c.

Na 'm bio'dh *d* MacCailein na Ghāidheal,
 Mar na h Athraichean o 'n d' thāinig,
 B' airidh dh'a Baile, no dhā dhiubh,
 Tho'irt re d' lāethean faor dhuit.

'S *e* Mr. Domhnul, &c.

Infidh mis' an fhirinu trā dh'a ;
 Ma leigeas e fios a Ghāilig,
 B' dh meas iofal ann sna Blāimeir,
 Le *e* how's a' 's le'n Caoirich.

'S *e* Mr Domhnul, &c.

Na 'm bio'dh ar Roigh Deorfa na *f* fhuighe,
 Mar bu *g* deōnach leom a *h* ghuighe ;
 Bheireadh a *i* Mhōrrachd dhuit *k* luigheachd,
 Bu *l* chuibhidh dhuit fhaotainn.

'S *e* Mr. Domhnul, &c.

Bheireadh e dhuit cāraid Chiadan,
 Fad do lāethean h uile bliadhna,
 Bharrachd eir *m* Pārraiste *n* fiacheil,
 Bhios tri Chiad na h *o* aoradh.

'S *e* Mr. Domhnul, &c.

Righ nach mise fhuair an Comas,
 Duais tho'irt duit eir son na *p* Comain ;
 An Ruaig a chur eir an Olla :
 'S bu *q* fheomalta *r* maoin dhuit.

'S *e* Mr. Domhnul, &c.

B b

Gabhaidh

a Famous, renowned. *b* Report. Popular fame. *c* Earth. *d* The Duke of Argyll's most ancient Galic name. *e* Alluding to the shepherds usual salutation. Settled, free from disturbance. *g* Willingly, very fain. *h* To wish, to imprecate. *i* His Majesty. *k* Recompense, allowance. *l* Due, fit, proper. *m* Parish *n* Valuable, worthy. *o* Adhering, following ; peculiar to. *p* Obligation ; favour which binds to gratitude. *q* Largely, bulky. *r* Wealth, means.

Gabhaidh mi 'n uair fo mo chead diot,
 'S na bio'dh gruaman ort re m' bheadachd,
 Ge d' rinn mi 'n Duanag *a* neo-eagnaidh,
 Mar Eifempleir *b* aotrom.

'S e Mr. Domhnul, &c.

ORAN

a Inexact, inaccurate. *b* Light, slight.

ORAN GAOL

LE

SOMHAIRLE CAMERON,

ann an RAINACH.

S mi m' shuidhe m' ònar air Tulich bhoidhich,
'S mi gabhail òrain 's cha d' thèid e leam ;
Mo chriodhe 'n comhnuidh mar chloich air moinntich,
Is mòran feoil aig air dol gu grùnt ;
Gu grùnt cha d' thèid e gun fhios d' an Eucaig,
'S ma ni i rèite rium gur fheard a chùis ;
'S mur taobh i fèin mi gur leis an èug mi,
Le shaighidibh gèuradh teachd orm as ùr.

Do shaighiden gèur annam taobh ga chèile',
A dh'fhàg mi rèibte le iomad lott ;
Gur turrifach m' èislein gach là 'g èiridh,
Gur trichd mo lèine' co fhliuch ri lòn ;
Mar ghaoidh o thuath a thig bharr n'an cuainntan,
A dh' fhalabhas uainne mar chi sibh an ceò ;
'S e 'n samhladh thuair mi do ghaol na gruagaich,
A rinn mo bhuairadh air iomad feol.

Ochòin ! a ghruagach nach gabh thu truas rium,
Do ghaol a bhuair mi gun fhios do'n t-floigh ;
'S mur faigh mi fuarach o 'n ghaol fo bhuair mi,
Gu dearbh cha dual domh bhi fada beò ;
Mo chriodhe luaineach gach là air luafgan,
Mar Luing air chuan agus i gun feol ;
Na tuinn le buairas 'g eiridh fuas ri,
'S mur eirich buaidh leith cha d' theid gu feor.

Gu feor cha d' thèid i 's gur beg mo speis dhi,
Mur faigh mi an Eucag as gile' dreach ;

Do fhliofan glè-gheal mar shneachd air ghèugaibh,
 Gur turrifach m' èiridh gun luith leat;
 Tha m' intinn cianail gach là ga riabadh,
 'S mi 'n tòir air d' iarraidh le cogais cheart;
 Do nàdur comhnard a chlaoidh as m' òig mi,
 'S cha'n e do stòras a bh' ann mo bheachd.

Stòr no fèdail ga mòr ar speis dhiubh,
 An diugh cha leir leam a bhi g' an dìth;
 Is stochd no airnnais cha'n e a b'fhear leam,
 'S cha bhraid no meilre air a bheil mi'n tì;
 Cha chrodh air bhuailtibh 's cha ghreidh air fuaran,
 A chuir an duairas fo ann mo chrìodhe;
 Ach Eala bhuaidhach 's ì fnamh n'an cuainntan,
 'S mo lian m'an cuairt dhi ga toirt gu tìr.

'S mas d' thus an Eala tha air a chuan fin,
 Gur mise 'n t-uan a tha air an traigh;
 'S na mengain bhuaidhach ag fàs m'an cuairt domh,
 Mur tuit mi 'an buair air do shon a ghraidh;
 Cha dìbhail ceille' thug miad mo speis dhuit,
 'S ma ni thu rèite' cha deigh dhoinh e;
 O's tu mo chèad gliradh 's gu'n lùb thu fein leam,
 Gu 'm bith mi aoibhneach dheth gach aon là.

Do chuach-fhoit boidheach air dhath, an neònain,
 'S e fàs gu modhar na dhualibh grinn;
 Na chiobhan òr-bhuigh mar shiain còrnna,
 Gu bann do chota' o chùl do cheinn;
 Camlubach dualach gu cleachdach cuachach,
 Is car m'an cuairt anns gach foiltain mìn;
 Air a thrufa' suas ann an fiodadh buaidheach,
 An leadan dualach nach dochinn cìr.

Do fhlios mar chanach mar bhrèid do 'n anart,
 Mar shneachd air bharrach gun dol gu làr;
 Do ghruaidh dhearg thana mar chaorrann mengain,
 Fo d' fhuil ghuirm mbeallaich gun ghoinh gun sgàth;
 Tha

Tha maife a' d' aodann thar clann n'an daoine,
 'S e dh'fhàg mi daonnan co daor a' d' ghràdh ;
 Ach thig le d' ghaol 's thoir a' glacaibh an zoig mi,
 No dhain-deoin daoine gun faigh mi bàs.

'S ma gheabhther bàs leam air fon do ghraidhfa',
 Cha bheg an tamailt e m' chairdibh mòr ;
 'S na craoinn o'n d'fhàs mi co maidh ri d' phairti 's,
 Ge d' iarr thu naird iad gu nuig na meoir ;
 O linn gulinn, iar a mach mo fhinnfir,
 'S ma gheibh thu mì-mhodh do dhuine 'n t-floigh ;
 Grad chul do cheinn ris gach gèig a chinn diubbh,
 'S cha raibh do thiom dhiubh ach gearr gu leor.

'S ma chumar uam thu le goimh an t-fluaigh fin,
 A thogas tuailas le cainnt am beoil ;
 Tha cairdean dìleas m' an cuairt O's 'n iofal,
 A thogas mì-thlachd 's nach ftrìochd d'an choir ;
 Luchd bhrèug is tuailais ga'n gnath bhi buaireadh,
 Tha m' fhuil air fuachadh riu, 's m' fheoil ;
 Buinidh an trèud ud do mhammon dèistneach,
 Le 'n tèngibh èisgail toirt bèum do'n choir.

Tha naimhdean fallfail fo fgaile cairdis,
 A togail fhannfgeulen oirn le cheile ;
 Luchd mi-ruin teanga pioca taingeadh,
 A dealbh an aimhlais 's a dèanibh bhrèug ;
 An puinfain mar lòn agus neimh re ol doibh,
 Is e bhi 'n comhnuidh gu fearbh 'n am bèul ;
 Luchd dheanaibh fgeoil buinidh iad do Mhomman,
 'S iad a sheilbh gu fonruight luchd dheanibh bhrèug.

Ma chi fibh neach bliis a cur re cheile,
 Mar Phiaid thrèubhaich 's i deanibh neid ;
 Bithidh neach a cuairtachadh steach le h' èginn,
 Is neach a reiteachadh cuairt an neid ;
 Ma thig gaoth luaineach oir' bhar n'an cuainntan,
 A chuireas luafgan air meoir a phreis,

Falbh

Falbhi uaipheadh an nead 's a chuairtag,
Is faic an truaigh cia mòr i nis.

Mar sin mo Bhantag na gabh's angar,
Ge d' their do chairdean gu bheil mi bochd
Tuig Rìgh Daibhe san staid an b' aird e,
Bha chrìodhe trailleil mar dhuine bochd;
Cha d' ghabh an Rìgh sin a bheg thoilintinn,
'S a chaithair righeil ách moran sprochd;
'S ma lèubh thu an pìoball tha pairt de 'g infeasdh,
Gu'n d' rinn e ìleach mar dhuine bochd.

Thug mise as m' òige re tamaill gorrach,
Nis tha tha mi deonach air cintinn glichd;
Tha tiom gu bròn agus tiom gu fòlas,
'S e dara feol air na chaochail mis;
Glacfidh mi gu feolta mo rìbhaid cheolbhar,
On tha mo fhòlas a nis air teachd;
Is theid mi chomnuidh gu Tulich bhoidhich,
'S bithidh mi mar sìneorich 'an barr a phris.

Ifeabail Nic Aoidh.

ISEABAIL Nic Aoidh aig a chrobh Laoigh
Ifeabail Nic Aoidh 's i na h aonar.
Ifeabail Nic Aoidh aig a chrobh Laoigh
Ifeabail Nic Aoidh 's i na h aonar
Ifeabail Nic Aoidh aig a chrobh Laoigh
Ifeabail Nic Aoidh 's i na h aonar.
Ifeabail Nic Aoidh aig a chrobh Laoigh
Ifeabail Nic Aoidh 's i na h aonar.

Mhuire 's a Rìgh!
A dhuine gun Mhnaoi,
Ma thig thu a chaoidh'
'S i fo do linn:
Nach faic thu nic Aoidh,
Aig a Chrobh laoigh,
Am bonnaibh na frith
'S i na h aonar?

Nach faic sibh bean tigh'
 Air Righean nan damh
 Muigh aig a chrobh
 Gun duine mar ri
 Nach faic sibh bean tigh
 Air Righean nan damh
 Muigh aig a chrobh
 'S i na h aonar ?
 Ach duine sam bith
 Th' air son a Cluich,
 Do chinneadh mhaith,
 Le meud a Croidh,
 Deanadh e ruidh
 Do Rithean nan Damh
 'S gheabh e Bean Mhaith
 Cuireadh e ri
 Nach faic sibh an obfec
 A 's coslach r'a glacadh
 Am bliadhna ga cleachda
 Air acha na h aonar ?
 Nach neonach am fasan
 Do fhleascaich tha dh' easbhuidh
 Na'n nithin bu taitneach
 Dhoibh fein a bhith aca ;
 Bhith fulang ga faicin ?
 Am bliadhna ga cleachdadh
 Le Crobh agus Eachaibh
 Air Acha na h' aonar :

Nach faic sibh fein a cheannuidheachd
 Ann imealaibh nam mullaichin
 Am bliadhna 's i gu muladach
 Na h' uile la n h aonar
 Innsidh mis ann rannuidheachd
 Do na h' uile neach a chluineas iad
 Gu m bheil i air a cunbhail
 As na h' uil aite follasach
 Am bliadhn' is i gu Mulladoch

Le ballanan is cuineagan
Ann imealaibh na Mullaichin
'N ha uile la na h' aonar.

Thogaireadh bean Aoith.

THOGAIREADH, Bean Aoidh, Thogaireadh Bean
Aoith

Thogaireadh, Bean Aoidh, Uain do dh' Aishear
Thogaireadh, Bean Aoith, 'n aghaidh na gaoith
Rinn iad Mac Aoidh 'n lochan nan claimheach.
Nach fuarach an t uighim
Do Ghruagach no Ninghin
Bhith pronnadh 's a bruigheann
'S Caib orra Gaireachdaich
Bhi trial chum na h uidhe
Gun ghnothach gun ghuidhe
Ach do mhealladh le n teangaidh
Paisteachan ba-bhuachaill
Ma ta aguibhs do chriodhe
Na philleas mo bhruighin
Theid mis chum na h Uidhe
Agus feachaidh mi n taite Dhuibh
An raibh sibh nar deis
Nar luidhe 's nar fuidhe
'S mun ruithe Ghillduibh
B'fhearr gun chlaistín e

Cairdean bu dealaidh a stigh
Chairich iad iomad fear reimh
Dh' fheachain an cumadh iad uaith
Ailleas nach fhuilig an Lagh
Thiondadh i bus ris an fhraidh
Bhoidich i nach tilleadh i traigh
Chaidh gus an rigeadh i n fheadh
B' abhaist do n ghille bhith reimh

Dh'fhag

Dh'fhag i an t aran bha bruigh
 'S dh'fhalbh i o thilleadh a chroidh
 Dh' aicheadh i comhairl sam bith
 'S fhnamh i n Amhain air chrith
 'N diaidh a ghille Mhoileinich Dhuibh
Thogairiadh bean Aoith, &c.

Ann Comunn.

N Rair a chunna mi 'm Bruadair,
 Ribhinn shuairce nam choir;
 Beul meochair gun ghruaman,
 O'n Suairc an tig gloir,
 Nar a Dh'eirigh mi 'm Shuighe,
 Los ruighin air Poig,
 Cha b' fhas a dhamh feadain,
 Na na Reult os no Neoil

Chuidh an Comunn an Comunn,
 Chuidh an Comunn air chul,
 Dhealuigh Comunn re cheile,
 'S deanaibh fein d' e sgeul urr
 O nach raibh mi co gleufta,
 'S gun tugin beum air do chul,
 'S gaoil an Comunn o cheile,
 'S thug e deur air mo shuile.

'M fear a thigeadh an Tofach
 Gheabh e coft an da thradh,
 'M fear a thigeadh a ris
 Gheabh e criodh 's e blàth,
 'M fear a thigeadh fa Dheireadh
 Gheabh e foileireachd Graidh,
 Car san Iuchar 's na ceil e,
 Lafair choi-'liont dam Ghraidh,

Ninghin og a chuil dualich,
 Bha Mi uair is tu reidh,

Nios on thiontadh thu t fhuath orm,
 Chuir sud suarach mi fein,
 Chiur thu t aireadh air Duine uasal,
 Deang an Cruas 's dean da feum,
 Dh'fhag thu mise mu'n cuairt duit,
 Mar chaoradh fhuadain air Spreidh.

Dh'innfin aogas mo Leannain,
 Cul Clannach, Cas, Dluth ;
 Ruit a dheilcheas gach sgannail,
 Ruit a Leannas gach Cluith,
 'S maith sineadh do mhala,
 'S glan fealladh do fhuil,
 Aghaidh shoillear an fgathan,
 'S glan Dearfa do ghnuis.

Dh'innfin Cleas nam ban Diolan,
 Co cinnte re bas,
 Bios iad Bead arach prìofail,
 Car tioma na dha,
 Nar a dh'eireas an Criosan,
 'S a bhios na Ciochan fas làn,
 Togaidh 'n t ogan a ghaol dhuibh,
 Mar Ghaidh air Cuan ard.

Ach na 'm faice sibh Maighdin,
 'S i gu faireachail glic,
 Mis am am adan Gorch,
 Cost mo Stora's 's mo Neith ?
 Nar a thiondadh i Cul rium,
 Bhiodh mo Chrun air a crios,
 Fear eile toirt phog Dhi,
 'S ag cost a Stora's gu tric.

Rìgh gur Carrach an Sionnach,
 Theid air thuris d' an Ghlean,
 Bheir e Baite do Chuilein,
 Agus fuil as a Mheann ?

Gam bheil fhiacail co guinneach,
 'S i fuireach na cheann,
 Gun sgoilt i 'n Cuillin
 Bhiodh an uilleann nan Ald.

Tha na Maighdinin Seolta,
 'S tha na h' Og-fhearran ba,
 Ge do ghealladh iad Pog Dhuit,
 Bhiodh car na Seoltachd nan Dail,
 Am fear a Leagadh iad Seachad,
 B' e sud fafan a b' fhearr,
 An tea a's Ailt' thig a stech dhiu,
 Biaidh na faicill do ghna,

A Cheithir Bliadhna na taic fo,
 Ghabh mi tlachd dhìot an tos,
 Le fugaradh 's le Macnus,
 Mar a 's cleachd le Cloinn Oig
 Bha Car fo d' laimhse gun fhios,
 Nach do Dh'fhiosraich mi nos,
 Dh'fhag thu mise mar thalcais,
 Beannach leat ma's i Choir.

'S gur truadh nach bheil mise,
 Faoi Lic an diaidh Bhais,
 Mun tug mi 'n Gaol falaich
 Dan Ealla chaol bhain?
 'S mi mar sheabhaig na h' ealta,
 Bhios ag Glacadh nan Eun,
 Ciod e 'm fadh bhi ga Chuiltin,
 Sud i Bh'acfan Air Laimh.

Tha mo chion air a mhaidin,
 Gur h i maidhre glan ur,
 Ge do dhiult thu mo chaimhneas,
 Air 'n aile dh'fhaineachdainn tha
 'S tu mo Chainil ann Cailleir,
 'S tu mo Reul 's mo Chirt Juil,

'S mo bhan chompanach Chacail,
Tair gu 'm facadh mi thu.

Och, nan och, mar tha mise,
Gun fhios do 'm luchd daimh,
'S nach innis me Dhuine,
Faddh mo mhulaid 's mo phraimh?
Mar Chraobh as a bun mi,
'N deis a Duilich a chall,
Threig mo spionadh 's mu luth mi,
Agus lùb mi gu lar.

Mìle mallachd dh'aon Duine,
'S ann tuile gu brath,
A chreidas fgeul Cinnte.
Bh' arr Inntine mnaife?
Nar mheabladh i d' chuid uait,
'S bhi gad fhior chuir air Dail,
'S a ghealladh a beul Duit,
Na Reultan a b' Laimh.

Bealach a Ghraidh.

*Ochain a Laisigh, leag iad thu,
Ochain a Laisigh, leag iad thu,
Ochain a Laisigh, leag iad thu,
'M bealach a' ghraidh.*

S Truagh nach raibh mis ann sin,
'S truagh nach raibh mis ann sin,
'S truagh nach raibh mis ann sin,
As Ceathr' air each laimh Dhamh.

An Leann thog iad gu d' bhanais,
An Leann thog iad gu d' bhanais,
An Leann thog iad gu d' bhanais,
Air t fhaireir' bha e.

Bha Mi 'm Bhreidich, a m' Ghruagaich,
Am bhreidich, a m' Ghruagich,

Am bhreidich, a m' Ghruagich,
'S a 'm. bhantraich fan aon uair ud.

Gun chron air an t faoghal ort,
Gun chron air an t faoghal ort,
Gun chron air an t faoghal art,
Acù nach d'fheud thu faoghal buan fhastinn
Leag iad thu laogh, &c.

Do Mhinistair Cill-an-Inair.

CHUNNE mi bruadar a chuir smuairean gu leòr orm,
Bha mi a' m' chaddal a's dhuifg fud mì;
An leannan bha agam a' nochd dol a phòsa,
Bha mi, &c.

'S tu's millse pòg 's as folminnte labhairt,
'An Gaelic 'an Bearle 'an Grèigis 's 'an Laidinn;
Cha 'n fhaichdear a d' dheigh fear d' èugais 'an crannaig,
G' an rabh mi a' m' chaddal a's dhùifg fud mì.
Aig taobh na h-aibhne bo chaoineil leam d' fhailte.
Bha mi, &c.

Le foilse na grèine cha bo lèir dho bhi nàrach;
Bha mi, &c.

Cha rabh aon ni 'an folach nach fhaca' tu ghraigheìn,
O mhullach mo cheinn gu bònn mo fhailte;
G' an rabh mi ma d' choinnibh mar bha mo chèid mhathair,
Bha mi, &c.

'Nuair thain' fios cinnteach gu'n deacha' tu feachad orm.
Bha mi, &c.

Thàr leam fhèin ga'm bo mhòr a' mearachd fud;
Bha mi, &c.

Nandianadhd' thu m' iarruidh reachainn gu d' Bhàinis leat,
A's

A's dhenainn duit maiddeann dhileas thairist ;
 Cha bhiodh air do chùl aon ni ann an an-fhios duit,
Bha mi, &c.

Ach thaoth thusa cailin n'an meall-shuile' mòdhar,
Bha mi, &c.

Tha * a mala gun ghruaman 's i 's binne † guth òrain ;
Bha mi, &c.

'S i m' achuinge bhuan gach buaidh bhi maille ribh,
 Sibh bhi gu muirnneach ceòlar aithearach ;
 Crodh air ar buailidh 's clann m' ar teallach,
 'S 'n uair thèid sibh a chaddal g'an fairich sibh slàn,

Cuachag an Fhafaich.

*A Bhanarach dhonn a chroidh
 Chaoin a chroidh dhonn a chroidh
 Cailin deas donn a chroidh
 Cuachag an Fhafaich.*

A Bhanarach mhiagach
 'S e do ghaol thug fo chìs mi,
 'S maith thig lamhinnean fiod'
 Air do mhin-bhosabh bàna'.
Bhanarach dhonn a chroidh, &c.

'S mòr bo bhinne bhi d' èisteachd
 'An àm bhi bleothan na spreidh,
 N'an smeorach 's a Chèiteain
 'An barr gèig ann an fàs-chaoill'.
Bhanarach, &c.

'N úair a fheinne' tu chaoilleag
 A leigil mairt ann an caoilleidh,
 Dhèleaigh eunlaidh gach daoire'
 Dhèisteachd caorail do mhàrrain.
Bhanarach, &c.

* A-mute.

† Gu oran.

'S ga b' fhònnar an fhiodhall
 'S a tèudan 'an rithidh,
 'S e bhèireadh damhns' air gach criodhe
 Ceòl nighinn na h-àiridh.

Bhanarach, &c.

Ceòl farasta fìor-bhinn
 Fònnar faramach dìanach,
 A Shèinn an Cailin donn mìagach
 A bheireadh bìog air an Arainn.

Bhanarach, &c.

Gu'm bo mhòdar mo bheadradh
 Teachd do'n bhuaile' m'an ead' thra,
 Seaghach seang-chorpach beirir
 A's bùarach greasad an Ail aichd.

Bhanarach, &c.

'Sciatach nùallan na gruagaich,
 A bleothann croidh ghuaillinn,
 A' fteolladh bairn' ann an Cuachaig
 A's boghar ùaim aig a chlàrabh.

Bhanarach, &c.

Da mhao-bhois bo ghrinne'
 Fo'n da ghaoirdean bo gheile',
 'Nuair a fhinnt iad gu sgileil
 Gu fininnean fhasga'.

Bhanarach, &c.

Glachd gheal a b' aird gleothar
 A Steolladh bairn an cuaich bhleoinn,
 A feinn luinneagadh seaghach
 Na fuidh an gothal na blaraig.

Bhanarach, &c.

Do chùl amlagach teudach
 Buchdlach feoirnn eanach cèutach

Do chnomhan nà gèige'
 A cheapadh gleatach a làn diu.
Bhanarach, &c.

Chuireadh maill air do lèirfinn
 Ann an madainn dhrùchd chèitein,
 Na gaithnean grèine
 'Thig o d' thèud-chul cas fainneach.
Bhanarach, &c.

Bheireadh dùlan na grèine
 A dearfa' moch air fhoir d'eùdainn,
 'S gum b' aite leam r'a lèirfeinn
 Bòisgeadh èibhinn Cùil Màri.
Bhanarach, &c.

'S taitneach fiubhal a Cùaillein
 Ga chrathadh m'a cluasaibh,
 A toirt Muigh air feit lùachrach
 'An Tigh buaile' an gleann fasaich,
Bhanarach, &c.

Do mhuineal geal boidheach
 M'an iathadh an t òmar,
 A's dhàth fèin air gach feòrsa'
 Chìte dorte tre d' bhràgad.
Bhanarach, &c.

'Nuair a thogadh i bhuarach
 Cuach a's currafan na buaile',
 B'e-coltach a gluafad
 Ri Guanaig na fraide'.
Bhanarach, &c.

Do chalapanna menmneach
 Mar Philerean marabill,
 Co-ghile re canachein
 Chinneadh fanna-gheal 's na blàraibh.
Bhanarach, &c.

Tha dèirg agus gile'
 Cleachd an gruaibh na fine',
 Bèul mìn mar an t-fhirist
 G'an milis thig failte.

Bkandarach, &c.

Mar phàirc thaitnich d'an Ibhi
 Tha deudach na Rìbhinn,
 Gur i an Donna-ghealach smideach
 Is ro mhìg-shuileich failte.

*Bhanarach dhonn a chruidh
 Chaoìn a chruidh dhonn a chruidh
 Cailin deas donn a chruidh
 Cuachag an Fhaisich.*

Oran Luathaidh.

TOGAMID fonn air luathadh a chlòlain,
 Gabhamid ceol is orain mhatha.

*Horo gu'n togain air shugan fhathasd,
 Horo i io man d' theid mi laidhidh;
 Horo gu'n togain air shugan fhathasd.*

B'fheaird' an clo bhith choir nan gruagach,
 Dheanadh an luathadh le 'n lamhan.

Horo, &c.

Nuair thiondadh iad air cle e
 Chluinteadh fuaim gach te dhiu labhairt.

Horo, &c.

Orain ghrinne, bhinne, mhifile
 Aig na rìbhinan 'g an gabhail.

Horo, &c.

See P. 29.
 See Clavis Ossian P. 27.
 288. Compared with the version in Ossian.
 The two versions in this differ considerably, and seems to be improved.
 1871.
 (210) Galie.
 M21

Mhahline's Brughdar le Ossain. 57 lines. Ⓢ

- S** E guth anaim mo ruin a tha 'nn,
 O! 's ainmach gu aislin Mhalmhin' thu,
 Fosgluibh-fe talla nan speur,
 Aithir Oscair nan cruaidh-bheum;
 5 Fosgluibh-fe doirsa nan nial,
 Tha ceumma Mhalmhine go dian.
 Chualam guth a' m' aislin fein,
 Tha fathrum mo chleibh go ard.
 C' uime thanic an Ossag a' m' dheigh
 10 O dhubh-shiubhal na linne od thall?
 Bha do sgiath fhuaimneach ann gallan an aonaich,
 Shiubhall aislin Mhalmhine go dian,
 Ach chunnic is' a run ag aomadh,
 'S a cheo-earradh ag aomadh m' a chliabh:
 15 Bha dearfa na greine air thaobh ris,
 Co boifgeal ri or nan daimh.
 'S e guth anaim mo ruin a tha 'nn,
 O! 's ainmach gu m' aislin fein thu.
 'S comhnuidh dhuil anam Mhalmhine,
 20 Mhic Ossain is treine lamh.
 Dh'eirich m' ofna marri dearfa o near,
 Thaom mo dheoir measg shioladh na h oiche.
 Bu ghallan Aluin a' t fhianais mi Oscair,
 Le m' uile gheuga uaine ma m' thimchìol?
 25 Ach thanic do bhas-fa mar Ossag
 O'n fhasach, i dhaom mi sios.
 Thanic earrach le shìoladh nan speur,
 Cha d'eirich duill' uaine dhamh fein;
 Chunic oigha me samhach 's an talla,
 30 Agus bhuzil iad clarsach nan fonn.
 Bha deoir ag taomadh le gruaidhean Mhalmhine;
 Chunic oigh rae 's mo thuirladh gu trom.
 C' uime am bheil thu co tuirfeach, a' m' fhianis,
 Chìomh Ainnir-og Luath-ath nan fruth.
 35 An robh e sgiamhach mar dhearfa na greine?
 Am bu cho tlachdor a' shiubhal 's a chruth?

'S

Ⓢ This will not make verses

'S taitneach t fhonn an cluais Ofsain,
Nighean Luath-ath nan fruth dian.

Thanic guth nam bard nach beo,

40 Am measg t aiflin air aomadh nan fliabh,
Nuair thuit codal air do fhuilean foirbh,
Aig cuan mor -fhruth nan ioma fuain,
Nuair phil thu flathail o 'n t feilg,
'S grian la thu ag fgaolta na bein.—

45 Chual thu guth nam bard nach beo :
'S glan faiteal do chiuil fein.
'S caoin faiteal nam fonn o Mhalmhine !

Ach claonidh iad anam gu deoir ;

Tha solas ann Tuireadh le fìoth,

50 Nuair dh'aomas cliabh tuirse gu bron ;
Ach claidheadh fad-thuirse fiol dorthuin,
Fhlath-nighean Ofsair nan cruaidh-bheum.

'S ainmach an la gan nial

Thuiteas iad, mar chuifag, fo 'n ghrian,

55 Nuair sheallas i fios 'n a foilse,
Andeigh do'n dubh cheathach fiubhal do'n bheinn,
'S a throm-cheann fo fhioladh na h oiche.

M I Claidhamh Guth-ullin.

13 lines

CHUIR e an claidheamh, fada, fìorchruaidh,
Fulanach, tean, tainic, geur,

'S a cheann air a chur ann gu focair,

Mar chuis mholta gan dochair lein,

'S e gu dìreach, diafadach, dubh-ghorm,

'S e cultuidh, cumtadh, conalach,

Gu leathan, liobhadh, liobharadh,

Gu focair, fàsdadh, fo-bhuailte,

Air laimh-chli a' ghaifgich ;

Gur aifliche do naimhdean a sheachnadh,

Na tachairt ris 's an am fin ;

Cha bu lughe no cnoc fleibh,

Gach ceum a dheanadh an gaisgeach.

D d 2

Moladh

Moladh Mòraig.

Air fonn Pibaireachd.

URLAR.

S Truagh gun me 's an choill
 'Nuair bha Morag ann,
 'Thilgimid na crainn
 Co ba bhòich againn :
 Inghean a chùil duinn,
 Ar a bheil a loinne,
 Bhimid air ar broinne
 Feadh na ròsanann ;
 Bhreugamid sinn-fein,
 Mireag air ar blòn,
 A buain fhobhrach mìonbhu
 Na cosagan :
 Theannamid ri strì
 'S thaoghlaimid 's an fhrì,
 'S chaillimid sinn fhìn
 Feadh na strònagan.

URLAR.

Suil mar ghormdhearc driùchd
 Ann an ceo mhaidin ;
 Deirg' is gil' na d' ghnùis
 Mar bhla òirfeidean.
 Shuas choi'-min ri plùr ;
 Shios garbh mo chluaidhchiuil ;
 Grian na planaìd coùrs,
 A meafg oigheanann ;
 Réula glan gun smùr
 Meafg na rionag-uill ;
 Sgathan-maise air flour
 No bòichid u ;

Ailliugan

Aileagan glan ùr,
 A dhallas ruisg gu'n cùl;
 Ma's ann do chriaghaich ù
 'S aobhar mòr-iunaidh.

URLAR.

O' n thainig gné do thùr
 O m' aois òige dhomh,
 Nir fhacas créatair dhiu,
 Bu chomh-glormhoire;
 Bha Malli's dearbha caoin,
 'S a gruaigh ar dreach na'n caor;
 Ach caochlaideach mar ghaol,
 'S i ro òranach;
 Bha Pegi fad an aois,
 Mar bhith sin b' i mo ghaol;
 Bha Marfaili fìor aotrom.
 Làn neonachais;
 Bha Lili a taitne rium,
 Mar bhith a ruisg bhi fiunn;
 Ach cha bu fhà buirniunlaid,
 Do 'n Mhoraigs' iad.

SIUBHAL.

O! 's coma lium, 's coma lium,
 Uile iad ach Morag;
 Ribhainn dheas chulach
 Gun uireasabh fòlum;
 Cha 'n fhaidhir a tiunnail,
 Air mhaife no bhunailt,
 No 'm beufamh neamhchumanta,
 Am Muile no 'n Leoghus.
 Gu genmni deas furanach,
 Duinail gun mhòrchuis;
 Ar thaogha na cumachd,
 O mullach gu brogamh;
 Ar néul tha neamhchurì,
 'S a h aignidh ro lurach;

Gu brìdalach, cuireadeach,
Urramach, feolta.

SIUBHAL.

O guilieagag, guilieagag,
Guilieagag Morag !
Aice ata chuluidh
Gu cuiridh na 'n òigfhear :
B' é 'n t aidhir 's a fulas,
Bhì sìnte ri 't ulaidh,
Seach daonan bhì fuireach
Ri munaran pòsaidh.
D' am pianadh, 's d' am ruagadh ;
Le buaireadh na feola ;
Le aisingin connain
No colna d' am leonadh ;
'Nuair chidhinn ma m'choinnimh,
A ciochan le coinneal,
Theid m' aignidh air bhoille,
'S na theine dearg fòlais.

SIUBHAL.

O Fairigan, fairigan,
Fairigan Morag !
Aice ata chroiteag
As toite 's 'n Eorpa ;
A ciochan geal crioistoil,
Na faice tu stoit' iad,
Ga 'n tairnidh ga beagnair',
Ceann eaglais na Ròimhe.
Air bhuige 's air ghile,
Mar lili na lònna ;
Nuair dheana tu 'n dinnidh
Ga 'n cinnidh tu deonach ;
An deirgiod, an grinniod,
Am minead, 's an tinniod ;

Ga 'm b' àfainn chur spionnaidh,
 Agus spiorad a feoil iad.

URLAR.

Thogamid ar fonn,
 Anns an ògmhadin;
 'S Phebus 'dath na 'n tonn,
 Air fìobh òrenfin;
 Fa'r céil cha bhiodh conn.
 Ar fga' dhor' is thom,
 Sinn air daradh trom
 Le 'r cuid gorraileis;
 Direach mar gu 'm bìodh
 Maoiseach 's boc a frì,
 Cromruaig a cheile dìan
 Timchiull òganan;
 Chaillimid ar clì
 Ag gaireachdich linn-shin,
 Le bras mhacnas dian fin
 Na h' ògalachd.

SIUBHAL.

O dastram, dastram,
 Dastram Morag!
 Ribhinn bhui bhastalach,
 Leacruiteach ròfach;
 A gruaidhin air lafadh,
 Mar an lafair chlach dhaite,
 'S a deud mar a sneachda,
 Cruinn-shnaite an dlu òrdu.
 Ri Venus chomhtlachdor,
 An taitneachdainn fheolar;
 Ri Dido cho'-maiseach,
 Cho'-snafor 's chomh-còrr r'i;
 'S e thionsgain dhomh caithibh,
 'S a laodaich mo raithin,

A bhallag ghrinn laodhach,
Chuir na gaithionfa m' fheoils'.

SIUBHAL.

'S mar bìthinn fa ghlasamh,
Cruaigh paisgte le pòsadh,
Dh' iobrainn chridhe mo phearsa
Air an altairfe Moraig ;
Gu n' libhrain gun air fteal,
Ag stòllibh a cas e ;
'S mar gabhadh i tlachd dhiom,
Cha b'fhad a sin béo me.
O n' urram, an urram,
An urram, do Mhòraig !
Cha mhor nach do chuir i
M' fhuil uile as a h òrdu ;
Gu 'n d' rug orra ceumtuiflidh,
Fa iomach dmo chuislion,
Le teas is le murtachd,
O mhochthra Diadonaich.

SIUBHAL.

'S tu réula na 'n caillean,
Làn lannir gun cheo ort ;
Fior chomhnard gun charraid,
Gun arral, gun bhéolam ;
Choi'-min ri cloigh eala,
'S choi'-geal ris a ghaillinn ;
Do sheangshlios féamh fallain,
Thug barrachd ar mòran.
'S tu Bainrigh na 'n ainir,
Cha sgallais an còmhradh ;
Ard foinni na d' ghallan
Gun bhallart, gun mhòrchuis ;
Tha u coimhliont na d' bhallamh
Gu h infgineach ealamh ;

Caoin, mechair farast,
Gun fhathrom, gun ròpal.

URLAR.

B' fhearr gu bithinn fgaoilt
As na còrdamhsa,
Thug me tuilleadh gaoil
A's ba chòir dho' dhuit ;
Go d' thig fa dhuine taom,
Gu droch gnìomh bhio's claon,
Cuireadh é cruaidh-shnuim
Air on ghòrraich fin:
Ach thug i fo mo chiall,
Uile uam gu trian ;
Cha 'n fhaca me riabh
Tiunnail Mòraigs,
Ghaid i uam mo chrì,
'S fhlaid i uam mo chlà,
'S cuiridh i 's an chill,
Fa na fòdamh me.

SIUAHAL.

Mo cheist agus m' ullaidh
Do 'n chunnaic me d' fhéors' thu,
Le d' bhroilleach gealthuireid,
Na mullaichion boidheach ;
Cha 'n fhaidh me do dh' fhuras,
Na ni mionaid uait fuireach,
Ga d' tha buarach na dunach
D'am chumail o d' phòfadh.
Do bheul mar an tfrìst,
'S e millis ri phògadh,
Choimhdearg ri bhermilion,
Mar bhileagan ròsan :
Gu 'n d' rinn thu mo mhilleadh,
Le d' Cupid d' am bhioradh,

'S le d' fhaighdean caol biorach,
A rinn cìothram fa 'm chòta,

SIUBHAA.

Tha me lan mullaid,
O 'n chunnaig me Morag,
Chomhtrom ri cloch mhuillinn,
Air lunnabh d'a féoladh :
Macsamhailt na cruinnaig,
Cha 'neil anns a chruinnidh ;
Mo chri air a ghuin leat,
O 'n chunnaig me t òrchul
Na fhlamagan bachlach,
Cafurlach, còrnach ;
Gu fainneagach, cleachdagach,
Dreachlubach, glòrmhor ;
Na reullagan cearclach ;
Mar usgruichion dreachor,
Le fudar 's an fhafan
Grianlafda, ciabh òrbhui.

SIUBHAL.

Do fhlios mar an canach ;
Mar chaineal do phogan ;
Ri Phenix cho' ainnibh ;
'S glan lannir do chòta :
Gu mùirneaneach banoil,
Gun àrdan gun stannart ;
'S i còrr ann an ceneal,
Gun ainnis gun òtus.
Na faichte mo leannan
'S an mhathshluagh Diadòmhnaich,
B' i coltas an aingil,
Na h earradh 's na còmhradh ;
A pearfa gun talach
Air a gibhtin tha barrachd ;

A 'n, ti dh' fhàg thu gun ainimh,
A rinn do thalamh rud boidheach.

URLAR.

Tha faoghal lan do fmaointeanan feolar,
Mamón bi'dh d'ar claonadh
Le ghoisnichion;
A choluin bheir oir'n gaol
Ghabhail gu ro fhaoín,
Ar striopachas, air craos,
Agus strothalachd:
Ach cha do chreid me riabh
Gu'n do sheas air sliabh,
Aon do bha choi'-ciatoch
Ri Moraigs';
A fubhailcean 's a ciall,
Mar gu 'm biodh baindia,
Leugh i crì am cliabh
Le cuid òrrachan.

SIUBHAL.

Ar comhairle na ceilibh or'm.
Ciod eile a h eir na nì me?
Ma 'n ribhainn ba tearc ceileireadh,
A fheinneadh air an fhìdeig;
Cha 'n fhaidhir a leit eile fo,
Air tir-mòr na 'n oiiénibh;
Coimhiumlain, 's coimheireachdail,
Coimhteiridneach, 's coimbhìogail,
'S nì cinntéach gur nì deireasach
Mar ceilir fo air Sìona,
Me thuitim an goal leathphairteach,
'S mo cherenion am dhiobhail;
Cha 'n eil do bhùrn a Seile fud,
No shneachd an Chru. nan eilideach,

Nabheir aon fhionnachd ciridneach
Do 'n teine a 't' ann am ìnsgin.

SIUBHAL.

'Nuar chuala me ceol leudanach
An fheadain a bha 'g Moraig,
Rinn 'm aignidh damhsa beudarach,
'S é freagra dh' à le fòlas;
Sèamh ùrlar, fochdair, leudurra
A puirt, 's a meoir a breabadaich;
B' e fid an oirfeid euggurra,
Do 'n bhéus na creuga mòra.
O chòin! a feadan bailleugach,
Cruaigh sgailleugach, glan céolar,
Nam bionn-phort stuirteoil trileònta,
Ré mindhìonach, bog rò chaoin;
A màrsal comhnard staideoil fin,
'S e lùthor grafor caismichdeach;
Fior chruinnlùadh, brisg, spalppara,
Fa clialù baschaoin sporfoil.

SIUBHAL.

Chinn pròis, is stuir, is sprachdolachd,
Am ghnuis 'nuair bheachdaich guamag,
A feinn an fheadain ioroltaich,
B' ard iolach ann am chluasabh;
A fuain cheol, fiatha mireneach;
Mearstoirmeil, poncoil, mionaideach;
Na b' fhoirmeile nach fireamaid,
Ar mhirid ri h uchd tuafaid.
O 'm buille meoir ba lommorra,
Go pronnadh a phuirt uairich!
'S na h uilt ba luthor cromaidhin
Ar thollabh a chrainn bhuaghaich!
Gun flaoidmheoirich, gun ronnaireachd,
Erisg, tioram, fochdair, collaideach;

Geal-lùdag

Geal-lùdag na 'n gearracholluinnin,
Na craplù, loinneoil, guanach !

URLAR.

Caifgimid ar n' òt
Le glain fhion a fin,
'S bhuailimit gu dian
Air gloir fhìbhalta ;
Tuilleadh cha bhiodh ann,
Gos an tigidh am,
A bhi cluidh air dam,
Air na tìodhan-fin :
Dh' òlaimid ar dram,
Dh' fhògradh uainn gun tainc,
Gach nì chuireadh maill
A bhi mìogchuisseach ;
Maighdean na'n ciabh fann,
Shnìomhanach na 'n clann ;
Mala chaol, dhonn, cham,
Channach, fhionalta.

AN CRUNLUATH.

Mo cheann tha làn do sheillenibh
O dheilich me ri d' bhrìodal ;
Mo fhròn tha ftoidte a dh' elebor,
Na deil, le teine dìmbis ;
Mo fhuilean tha choi'-deireasach,
Nach faic me gné gun telescop.
'S go d' bhiodh méadach beinnidh ann
'S ann h' eirinn gur e frìd é.
Dh' fhalbh mo chéudfa corporra
Go docharach le bruadar,
'Nuair shaoil me fortan tha chairt domh,
'S me 'm thorroichim air mo chluasaig :
Ar dufgadh as a chaithream sin
Cha 'd fhuair me ach aon failéus d'eth

An ionad na maoin bearraideach
A mheal me gu feachd uairion.

Ach, ciod thug me gu glan fhaireachadh,
Ach carachadh rinn Cluanag :
'S co so, o thus, ba Mhorag ann,
Ach Siona an òrfhuilt chuachaig ;
'Nuair thùr i go 'n do lagaich me,
'S go féimin rag chuir stalcaidh ann,
Go 'n d' rinn i draoidheachd-cadoil domh,
Rinn cruaigh fìor rag d' am luaidh'ibh
Bha chleasachd sa choi fionalta,
'S coimhinnleachdach mancuairt d'i,
Nach faoidainn shìn thaobh fìobhaltachd,
Gun dligheadh crìon thoirt uam dh'i ;
Go 'n thiuntaidh me go h orduil r'i ;
'S gu 'n fhaoil me gu 'm b' i Mòrag i ;
'S gu 'n d' aifig me na pògan d'i,
'S cha ro d' a coir dad uaith'.

Oran na Comhachaig.

A Chomhachag bochd na froine,
A nochd is bronach do leabadh,
Ma bha u ann re linn Donnaghail,
Cha n iunadh ge trom leat t aigne.

'S co-aoise mise do'n daraig,
Bha na fhaillein ann sa choinnich,
'S ioma linn a chuir mi romham,
'S gur mi comhachag bochd na stròine.

Nois o'n thà u aosda,
Deansa t aoifid ris an t shagart,
Agus innis dhà gun èaradh,
Gach aon sgèul ga bheil agad.

Cha d' rinn mise braid no brèugan,
Na clòdh na tearmad a bhrifte,

Air m fhear fèin cha d' rinn mi iumluas,
 Gur cailleach bhochd iùnraig mise.

Chunncas mac a Bbrithe chalma,
 Agus Feargus mor an gaisgeach,
 Agus Torradan liath na froine,
 Sin na laoich bha domhail taicail.

O'n thòisich u re seanchas,
 A's èigin do leamhuinn nas faide,
 Gu 'n ra 'n triur bha sin air foghnadh,
 Ma 'n raibh Donnaghail an fan Fhearfaid.

Chunnaic mi Alastair carrach,
 An Duine is alloile bha 'n Albainn,
 'S minig a bha mi ga èisteachd,
 'S e aig reiteach na'n tom sealga.

Chunnaic mi Aonghus na dheaghaidh,
 Cha b' e sin raghuinn ba tàire,
 'S ann fan Fhearfaid a bha thuinidh,
 'Sroinn e muileann air allt Laraich.

Bu lìonar cogadh a's creachadh,
 Bha 'n Lochabar ann fan uair fin,
 Caite am biodh tusa gad' fhalach,
 Eoin bhig na mala gruamaich.

A's ann a bha cuid do m' shinfridh,
 Eadar ann Innse a's an Fhearfaid,
 Bha cuid eile dhiu' ma'n dèathagh;
 Bhiodh iad aig càbhach fa'n fheasgar.

'N uair a chithinnse dol seachad,
 Na creachan agus am fuathas,
 Bheirinn car beag fàr an rathaid,
 'S bhi'inn grathunn fa chreig ghuanich.

Creag mo chridhe-fe a chreag ghuanach,
 Chreag an d' fhuair mi greis do m' àrach,

Ùreag na'n aighin 's na'n domh siùbhlach,
A chreag aidhireach urail ianach.

Chreag ma'n iathadh an fhàoghaid,
Bu mhiann leam a bhi ga taoghal,
'N uair bu bhinn guth gallain gaodhair,
A cur graidh gu gabhail chumhainn.

'S binn na h h iolarain ma bruachabh,
'S binn a cuachan 's binn a h eala,
A's binne na sin am blaoghan,
Ni an laoghan mean-bhreac ballach.

A's binn leam toraman na'n dos,
Re uilin na'n corri-bheann cas,
'San ellid bhiorach is caol cos,
Ni fois fuidh duilleach ri-teas.

Gun do chèil aic ach an damh,
'S e 's muime dhi fèur a's cneamh,
Mathair an laoigh mhean'-bhrìc mhir,
Bean an fhir mhal-rosgaich ghlain.

'Siùbhlach a dh' fhalbhas e raon,
Codal cha dean ann fa'n smuir,
B' fhearr leis na plaide fui thaobh,
Bàr an fhraoich bhadanaich ùir.

Gur aluinn fgeamh an Daimh dhuinn,
Thearnas o fhireadh na m beann,
Mac na h eilte ris an t fhonn,
Nach do chrom le spid a cheann.

Eilid bhinneach, mheargant, bhallach,
Odhar eangach uchd re h àrd,
Damh togbhalach croic-cheannach fgiamhach
Cronanach ceann-riadhach dearg.

Gur gasda a rithe tu fuas
Re leachduinn chruaigh a's i cas,

Moladh gach aon neach an cù,
Ach molams 'n tru tha dol as.

Creag mo chridhe-fe a chreag mhor,
'S ionmhuinn an lòn tha fuidh ceann,
'S annfa an lag tha air a cul,
Na machthir a's * mùr na'n gall.

M' annfachd beinn sheafgach nam fuaran,
'N riafgach o'n dean an damh rànán,
Chuireadh gaodhar is glan nuallan,
Feidh na'n ruaig gu h inbhir-mheorain.

B' annfa leam na dùrdan bodaich,
Os ceann lic aig eararadh sìl,
Bùirein an daimh 'm bi gne dhuinnid,
Air leacainn beinne 's e ri sìn,

'N uair bhùiris damh beinne bige,
'S a bheucas damh beinn na craige,
Freagraidh na daimh ud da cheile
'S thig feidh a' coire na snaige.

Bha mi o'n rugadh mi riabh,
Ann an caidribh fhiagh a's earb',
Cha n fhachda mi dath air bian,
Ach buidhe, riadhach, a's dearg

Cha mhi fhin a sgaoil an comunn,
A bha eadar mi 's creag ghuanach,
Ach an aois ga'r to'irt o cheile,
Gur grathunn an fheil a fhuaras.

Si creag mo chridhe-fe chreag ghuanach,
A chreag dhuilleach, bhiolaireach, bhraonach,
Na 'n tulach àrd, aluinn, fiarach,
Gur cian a ghabh i o'n mhaorach.

F f

Cha

* Daingneach.

Cha mhinig a bha mi'g eisteachd,
 Re feitrich na muice mara,
 Ach 's tric a chuala mi moran,
 Do chrònanaich nan Damh allaidh.

Cha do chuir mi duil fan iasgach,
 Bhi ga iaraidh leis a mhadhar,
 'S mor gu'm b' annfa leam am fiaghach,
 'S bhi air falbh na'n sliabh is t fhaghar.

'S aoibhinn an obair an t fhealg,
 'S àit a cuairt ann airde beachd,
 Gur binne a h, aidhir 's à fonn
 Na long a's i dol fuidh beairt.

Fad a bhithinn beo na mairinnn.
 Deo dheth 'n anam ann mo chorp,
 Dh' fhanainn am fochar an fheigh,
 Sin an spreidh ann robh mo thoirt.

C'àite an cualas ceol bu bhinne,
 Na mothar gaodhair mhoir a' teachd,
 Daimh fheanga na'n rith le gleann,
 Mìolchoin a' dol annta 's aist'.

'N uair a bha mi air an da chois,
 'S moch a fhiubhlain bhos a's thall,
 Ach anois on fhuair mi tri,
 Cha ghluais mi ach gu mìn mall.

Tha blagh mo bhogh' ann am uchd,
 Le aogh maol odhar is ait,
 Ife geanail 's mife gruamach,
 'S cruagh an diu nach buan an t fhlat.

'S truagh an diu nach beò an fheoghain,
 Gun ann ach an ceo do'n bhùidhinn,
 Leis 'm bu mhiannach gloir na'n gaodhar,
 Gun mheoghail gun òl gnn bhrithinn.

Bratach Alastair na'n Gleann,
A strol faramach re crann,
Suaic heantas soilleir fhiol Chuinn,
Nach d' chuir fuilm ann clannabh gall.

'S ann an Cinn-ghiubhfaich na laidhe,
Tha namhaid na graighe deirge,
Lamh dheas a mharbhadh a bhradain,
Bu mhath e 'n t fhabaid na feirge.

Dh' fhag mi fan ruidhe fo fhios,
Am fear a b' olc dhomhsa bhas,
'S tric a chuir e a thagradh an cruas,
Ann cluais an Daimh chabrich ann fas

Raonull Macdhomhnuill ghlais,
Fear a fhuair fòghlum gu deas,
Deagh Mhac Dhonuill a chuil chais,
Ni'm beo neach a charaig leis.

Alastair cridhe na'n gleann,
Gun e bhi ann mor a chreach,
'S tric a leag u air an tom,
Mac na sonn leis a choin ghlais.

Alastair Mac Ailain mhoir,
'S tric a mharbh fa bheinn na féigh,
'Sa leanadh fad air an toir,
Mo dhoigh gur Domhnullach treun.

A's Dòmhnallach u gun mhearachd,
Gur tu buinne geal na cruaghach,
Gur càirdeach u do Chlannchattain,
'S gur a dallt u don chreig ghuaanaich.

Ma dh' fhàgadh Domhnull a muigh,
Na aonar a' tigh na fleagh,
'S gearr a bhios gucag air bhuil,
Luchd a chruigh bioidh iad a stigh.

Mi'm shuidh air sìth bhruth na m beann,
 A coimhead air ceann loch a treig,
 Creag ghuanach am biodh an t fheàlg,
 Grianan àrd am biodh na fèigh.

Chi mi na dubh-lochain uam,
 Chi mi chruach a's beinn bhreac,
 Chi mi strath Oiffian na m Fiann,
 Chi mi ghrian air meall nan leac.

Chi mi beinn iobhas gu àrd,
 Agus an càrn dearg re bun,
 A's coire beag eile re taobh,
 Chit a's munadh faoin as muir.

Gur rìomhach an coire dearg,
 Far 'm bu mhiannach leinn bhi fealg,
 Coir' na'n tulachanan fraoich,
 Innis na'n laogh 's na'n Damh garbh.

Chi mi braidh bhidin nan dòs,
 'N taobh fo bhos do sgura líth,
 Sgura chòinneach na'u Damh feang,
 Ionmhuinn leam an diu na chi.

Chi mi strath farfaing a chruigh,
 Far an labhar guth na'n fònn,
 A's coire creagach a mhaime,
 A' minig an tug mo làmh toll.

Chi mi garbh bheinn na'n damh donn,
 Agus flat bheinn na'n tom síth,
 Mar sin agus a'n leitir dhubh,
 'S tric a rinn mi fuil na' frí.

Soraidd gu beinn allta uam,
 O'n 'si fhuair urram na'm beann,
 Gu slios Loch-eireachd an fheigh,
 Gu'm b' ionmhuinn leam fèin bhi ann.

Thòir foraidh uam thun an Loch,
 Far am faic mi 'bhos a's thall,
 Gu uisge Leamhna na'n lach,
 Muime na'n laogh breac 's na meann.

S è Loch mo chridhse an Loch,
 An Loch air am biodh n Lach,
 Agus iomad eala bhàn,
 'S bhiodh iad a fnàmh ma n feach,

Olaidh mi a' Trèig mo theann-fath,
 Na dhèidh cha-bhiodh mi fui' mhulad,
 Uisge glan na m fuaran fallain,
 O'n feang am fiagh a ní 'n langan.

'S buan an comunn gun bhrifteadh,
 Bha eadar mise 's an t uisge,
 Sùgh na mor bheann gun mhise,
 Mise ga òl gun trofgeadh,

'S ann a bha an communn brifteach,
 Eadar mise 's a chreag sheilich,
 Mise gu brath cha dirich,
 Ife gu dilinn cha teirinn.

O labhair mi fibh gu lèir,
 Gabhaidh mi fhein dibh mo chead,
 Dearmad cha dean mi fan àm,
 Air fiaghach ghleann na m beann beag.

Cead is truaighe ghabhas riabh,
 Do 'n fhiaghach bu mhòr mo thoil,
 Cha 'n fhalbh le bogha fui' m' sgè,
 'S gu la bhràth cha leig mi coin.

Mise a's tusa ghaodhair bhàin,
 'S turfach air turas do 'n ealain,
 Chaill sinn an tathunn 's an dân,
 Ge d' bhà sinn grathunn re ceanail.

Thug

'Thug a choille dhìotfa an earb',
'S thug an tàrd dhìomfa na féigh,
Cha n eil nàire dhùinn a Laoich,
O'n luidhe an aois òirn le chèil'.

Aois cha n'eil u meachair.
Ge nach fèadar leinn do sheachnadh,
Cromaidh tu 'n duine dìreach,
A dh' fhàs gu mìleanta gàfda.

Gearraichidh tu a shìoghal,
A's caolaichidh tu 'chafan,
Fagaidh tu cheann gun deadach,
'S nì u eadunn a chafadh.

A fhine chafadunnach, pheallach,
A shream-shuileach, odhar, èididh,
Cum ma 'n leigin leat a lobhair,
Mo bhogha thoirt diom airèiginn.

O'n 's mi fhìn aò' fhearr an airidh,
Air mo bhogha ro-mhath iubhair,
Na thufa aois bhothar sgallach,
Bhios aig an teallach ad shuidhe.

Labhair an aois a rithis,
'S mo 's rìghinn tha thu leantail.
Ris a bhogha fin a ghiùlan,
'S gur mò bu chuibhte dhuit bàta.

Gabh thufa uamsa 'm bàtà,
Aois ghrànda chairtidh na pléide,
Cha leiginn mo bhogh' leatfa,
Do mhathas na d'ar, eiginn.

'S iomadh laoch ab' fhearr na thufa,
Dh' fhág mise gu tuilleach an-fhann,
'N dèigh fhaobhach as a sheafamh,
Bha roimhe na fhleasgach maininnach.

Luinneag le Calum a Ghleinne.

*Mo Chailin donn òg 's mò nighean duth thogarrach,
Thogainn ort fonn 's neo thròm gu'n togainn,
Mo nighean duth gun iarraidh, mo bhràthar gan Togainn,
'S gan innsinn an t-aobhar, mu nach eil is gad Thogradh,
Mo nighean donn òg.*

GU bheil thu gu boidheach bàndaidh Banail
Gun-chron ort fo'n ghrein, gun bhèum gun sgainir;
Gur gile thu fo d' lèine' na èiteag na mara,
'S tha chaoir agam fèin gun chèile' bhi ma' riut.
Mo Chailin, &c.

Gur muladach mi 's mì'n dèigh nach maith leam
Na dheanadh dhomh stà aig càch ga mhalairt;
Bhiodh d' athair an comhuid 'g òl le caithream,
'Se eòlas n'an còrrn a dh'fhag co-falabh.
Mo Chailin, &c.

Nan bithinn ag òl mu bhòrd na dithe
'S gu'n faichdinn mo mhìann 's mo chiall a' teighinn;
'S e 'n copan beg donn thogadh fònn air mo chriodhe
'S cha d' ugainn mo bhriathar nach jaruinn è rithist.
Mo Chailin, &c.

Bithidh bodaich na dùcha' ri bùirt 's ri fanaid,
A canntàinn rium fhein nach gèill mi dhainnis,
Ge d' tha mi gun sprèidh tha tènd re tharrainn
'S cha fguir mi do'n òl fad as beò mi air thalamh.
Mo Chailin, &c.

'S iomad bodachan gnù nach dùrig m' aithris,
Le theanal air spreidh 's iad ga threigfenn a's t-earrach,
Nach cosg ann an bliodhna blaigh trìan a ghalain
'S cha d' oir e fo'n ùir nì's mòth na bheir Calum.
Mo Chailin, &c.

Na'n

Na'n bithinn air fèill 's na cèudan ma' rium
 Do chuideachda' chòir a dhola' drama';
 Gun fuidhinn mu bhòrd's gun traighinn mo shearag;
 'Scha duirt mo bhean riamh rium ach Dia leat a Chalum.

Mo Chailin, &c.

Ge d' tha mi gun fòr le h-òl's le h iomairt
 Àir bheagan do nì le prìs na mine';
 Tha m' fhòrtan aig Dia 's e fialaidh uime
 'S ma gheibh mi mo fhlaointe gun pàigh mi na fhir mi.

Mo Chailin, &c.

Ge mòr le cach a tha mi milleadh
 Cha d' thugainn mo bhòid nach òlainn tuilleadh;
 'Se gaol a bhi mòr tha m'fheoil a' fireadh;
 Tha 'n sgeul ud ri aithris air Calum a Ghleinne.

*Mo Chailin donn òg 's mo nighean duth thogarrach,
 Thogainn ort fonn 's neo-thròm gun togainn,
 Mo nighean duth gun ìarraidh, mo bhràthar gan Togainn,
 'S gan innfìnn an t-aobhar, mu nach eil is gad Thogradh,
 Mo Chailin donn òg, &c.*

Translation from A. R.

BHEIL fhios co chunna' mise an raoir,
 A teachd a nuas an t-fraid a'm' chòir;
 Mo leannan fèin 'an breachdan ùr,
 Bo mhaifeach i 'fa cùl mar òr;
 Thuirt mise buicheas d'an ùair*,
 Nach d' iar luchd gaoil a chuir 'an call;
 'S on tha do mhathair gun bhi d' chòir,
 Nach doir fìnn fraid d'an bheinn ud thall.

A Cheit a ghaoil nach fhalbh thu leam,
 A's fàg an Baile' fo gun tamh;
 Tha chaoille' 's gach gleann fo bhlàth gu tròm,
 'S an samhradh feoltainn air gu caomh;

Bithidh

* Aòiche.

Bithidh smeorach 's uisag air gach bàc,
 'S an Eilit bheag le a meann 's a choill':
 'S gach ailein gorm a's lòn a's pairc,
 Bheir dhuit buan fhlaointe 's beath oil.

Nis on thain' an samhradh blà,
 'S a dhoirteas è a nuas a dhirùchd;
 Theid finn gu taobh an aoilt gun tamh,
 A thrusadh lus mu bhun n'an stùchd;
 Gheibh finn an neonain a's an creamh,
 'S a bhuigheag anns an lòn gu dlù;
 'S aig glachda' chèileadh laimh air laimh,
 Gun tuit finn air a chòinich ùir.

'Sa ghleannan chèutach bhrighear bhlá,
 Tha dháras taitneach m' Athar dlù;
 Chì thu easan lusach tlá,
 'S an beatha fás'm'an cuairt mar bhù;
 'S'an am d'an ghrèin bhi ard a's blá,
 Gu áite duthair gluaifidh finn;
 'S a' m' lamhaibh glachda' mì thu trà,
 A's bheir mì gaol a's pòg a's rùn.

M 5 Ceardach Mhic Luin. 104

L A dhuinn air Luachar Leobhar
 Do chearar chrogha do'n bhuighinn
 Mì fein *, is Oscar † is Daorghlas
 Bha Fionn fein ann, is b'e Mac-Cumhail.

2
 Chunncas tighinn o'n mhaigh
 An toglach mor is e air aòn chois
 Le chochal dubh, ciar-dubh craicion,
 Le cheann-bheirt lachdainn is i ruadh-mheirg.

3
 Bu ghranda coslas an òglaich,
 Bu ghranda fin agus bu duaicnidh,

G g

* Offian.

† Diarmad.

Le

*lines of this a version
 is in Mac Nicols
 manuscript
 Read Feb 10 71.
 It varies a
 good deal.*

Le chlogaid ceann-mhor cèutach,
Mar mhaol eidi' dh'fhàs duaicail.

4
Labhair ris Fionn Mac-Cumhail,
Mar dhuine bhiodh dol seachad ;
Cia i an tir am bheil do thuini'
Ghiulla le do chulai' chraicion.

5
Lun Mac-Liobhain, 's e m' ainm ceart,
Na 'm biodh agaibhse beachd sgeul orm,
'S gu 'm bithinn re obair Gobhainn
Aig Ri Lochlainn ann an Spaoili'.

6
Thainig mi gur cuir fo gheafaibh
O 's luchd sibh tha freasdal armaibh,
Sibh gu mo leantain buighinn fhocair,
Siar gu dorfaibh mo Cheardaich.

7
Ciod am ball am bheil do Cheardach ?
Na 'm fearda finne g'a faicfin ?
Faiceadh sibhse fin, ma dh' fhaodas,
Ach ma dh' fhaodas mise, cha'n fhaicfìbh.

8
Sin n'ar chuaidh iad nan fiubhal,
Mar chuige mugha na luimedheirg
Air sliabh buidhe mar bheithir
Gu'n robh finn' nar ceathrar buighnibh.

9
Bu bhuighinn dhiubh fin an Gobhainn
'S bu bhuighinn eile dhiubh Daorghlas,
Bha Fionn 'nar deidh fan uair fin
Is beagan do dh'uaifibh na Fèine.

10
Cha deanadh an Gobhain ach aon-cheum,
Thair gach gleannan faoin 'n robh fàfach
Cha ruigeadh oirne ach air eigin,
Cearb d'ar n' aodach shuas ar mafaibh.

11
Tearna gu urlar a choire
Dìre re bealach na faothair ;

Fofa beag ort, ars' an Gobhain,
Druidfe romham arfa Daorghlas.

12

'S na fàg mi 'n dorfaibh do Cheardaich
Ann aite tean is mi'm aonar.

* * * * *

13

Fhuaras ann fin builg g'an feide
Fhuaras air eigin ceardach
Fhuaras ceathrar Goibhnibh re meirbhidh
Do dhaoine dairbhe mi dhealbhach.

14

Gu'n do labhair fear do na Goibhnibh
Gu grimeach agus ga gruamach
Co e am fear caol gun timeadh,
A fhineadh mach tinne Cruadhach.

15

Dubhairt Fionn fear fuafgla' na ceiste,
(An lamh nach teagamh 'san fhiadhach)
Cha bhi 'n t ainm fin sgaoilte,
Bha Daorghlas air gus an uair fo.

16

Bha feachd lamhan air a Ghobhin
Agus feachd teanchair leobhar aotrom,
Na feachd ùird a bha gà spreige,
'S cha bu meas a fhreagra Caoilte.

17

Caoilte fear fhaire na Ceardaich,
Sgeul deirbhte gu'n troid e
Gu'm bu deirge na'n gual daraich
A fhruadh, a toradh na h oibre.

18

Fhuaras ann fin na'n sìne,
Do armaibh dìreach daite
'S an coliana air an deanaibh
Do dh'armaibh sìnte na faiche.

19

Fead, agus Faci' agus Fafdal,
Is a Chonnlann nic na Ceardaich,

'S an lann fhad' a bh'aig Diarmad
'S ioma' la riamh a dhearbh i.

20

Agam fein a bha Deire na'n colag,
Bu mhor farum 'a truide
'S Mac-an-Lùin a bh'aig Mac-Cumbail,
Nach d' fhag fuigheal do fheoil dhaoine.

21

Gu'n do ghabh sinne ma fhiubhal,
Ghabhail sgeula do Rì Lochlan;
Sin n'ar labhair an Rì uasal,
Le neart fuairc mar bu chuma.

22

Cha tugamaid air bhur eagal
Sgeul do fheisir do'r buighinn
Gu na thog sinn na fleaghan
'S gu'm b'ann re aghaidh na'm bratach.

23

Bha iadfan ann na'n seachd cathan,
Cha do smuainich flath re teiche
Ach air lar na foide sineadh,
Cha robh sinne ann ach feisir.

24

Bu dithis diubh sin mis; agus Caoilte
'S bu triuir dhiubh Faolan feall,
Bu cheathrar dhiubh Fionn air thoiseach,
'S bu chuirear dhiubh an t Oskar calma.

25

B' e fheisir Goll Mac-Mòrna,
Nach d' fhuiling tàir re m' chùine
Togaibh mi tuile dheth 'n àireamh,
O chuaidh 'n Fheinn gu fodra'.

26

Bu mhath mi la na teann-ruith
Ann am Ceardaich Lònach Lìubhain.
An nochd 's anmhanh mo chàil
An dèis a bhi 'g rìreamh na buighne.

ORAN cumhadh Choire-'n eaf-a leis a Phiobaire
dhall.

MI 'N diu a' fàg' ail na tìre,
'Siubhal na frìgh air a leath-taobh,
'S è dh' fhàg gun airgid mo phòca.
Ceann mo ftoir bhi fuaidh na leacabh.

'S mi ag gràighe 'n alltain riabhaich,
Aig iaraidh gu beallach na fèatha,
Far am bi Damh dearg na cròice
M' fhèill-eoin-roid a dol san dàmhair.

b/ r/
dàmhair

'S mi 'g iaraidh gu Coire an eafa,
Far a minig 'n do sgapadh fùdar,
Far am biodh miol-choin ga 'n teirbairt,
Cur mac na h èilte gu dhùbhlàn.

'Coire gun easbhuidh gun iomrall,
'S tric a bha Reabard ma d' chomraich,
Cha n'èil uair a ni mi t imradh,
Nach tuit mo chridhe gu trom-chràdh.

'S è fin mise coire an eafa,
Tha mi seafamh mar a b' àbhaist,
Ma thà thufa an t fhear ealain,
Cluinneamid annas do làimhe.

An aill leat mise a rusgadh ceoil dhuit,
'S mi am thuidhe mar cheò air bealach,
Gun speis aig duine tha beò dhiom,
O'n chuaidh an Còirneilair fuaidh thalamh.

Mo chreach mo thùrsa 's mo thruaighe,
Ga chuir san uair fo dhomh ann fhire,
Mhuintir a chumadh rium uaisle,
Bhi 'n diu ann san uagha ga m dhi-se.

Na'n

Na'n creide tu uam a choire,
 Gur e doran fud air m' inntinn,
 'S cuid mhoir e dh' abhar mo lei-sgail,
 Nach urraim mi feasa re feinn duit.

Meafar dhomh gur tu mac Ruairidh,
 Chunaic mi marris a Chòirneal,
 'N uair a bha è beo na bheatha,
 Bu mhian leis do leathaid na sheòmar.

Bu lion'ar do mhaithin na h Eirinn,
 Thigeadh gu m' rèlain le h eàlaidh,
 Sheinneadh Ruairidh dall dhomh fàilte,
 Bhiodh mac Aoidh 's a chairdin mar ris.

O'n tha thusa a' caoidh na'n armunn,
 Leis am b' abhaist bhi' ga d' thaghal,
 Gu 'n feinnims' eàlain gun duais duit,
 Ge fada uam 's mi gun fhradharc,

'S lionar caochladh teachd san t shaobhal,
 Agus aobhar gu bhi dubhach,
 Ma sheinneadh san uair sin dhuit failte,
 Seinnear an tra fo dhuit cumha.

'S è fin ceòl is binne thruaighe,
 Chualas o linn nìhic Aoidh is Dhòmhnùill,
 'S fada mhairis è na 'm chluafabh,
 An fhuam a bh' aig tathunn do mheòirin.

Beannachd dhuit agus buaidh làrach,
 Ann 's gach aite 'n dean u feasamh,
 Air son do phuirt bhlasda dh'ionach,
 Sa ghrian aig teannadh re feasgar.

'S grìonach t uirsin fein a Choire,
 'S gun fhèidh a' tearnadh gu d' Bhaile,
 'S lomad neach da m b' fhiach do mholadh,
 Do chliath chorrach, bhia'char, bhainneach.

Do chlob do bhorran do mhìnteach,
Do fhlios a choire gur lianach,
Lubach, luitheach, daite dionach,
'S fàsgach do chuilidh 's gur fìarach.

Tha t èideadh uil air dhreach a chanaich,
Cìreain do mhullaich cha chreannaich,
Far 'm bi' na fèigh gu torach,
'G èiridh faramach ma d' fhireach.

Slèamhuin fhios fhad do fhliochd araich,
Gun an gart na'n cal ma t iofail,
Mangach, mabhach, aoghach, tearnach,
Graidheach craiceach fradharc frithe.

Nòineineach, gucagach, mealach,
Lòineineach, lufanach, iumaidh,
'S bòrcach do ghorm luachair bh'èalaich,
Gun fhuachd re doinionn ach cireach.

Simragach, fealbhagach, duilleach,
Min-leachdach gorm-shlèiteach gleannach,
Biachar, riabhach, riafgach, luidheach,
Le 'n dilte cuideachd gun cheannach.

'S fcuirtail leam gabhail do bhraighe,
Biolaire 't uisge ma t innfìbh,
Miodar maghach, cnochdach cathair,
Gu breac blathair ann uchd min fheoir.

Gu gormanach, tolmanach, aluin,
Lochach, lachach, dofach, crai-ghia'ch,
Gadnarach, faghaideach, braigach,
'G imain na h eilid gu namhaid.

Bùireineach, dubharach, bruachach,
Fradharcach, cròic-cheannach, uallach,
Fèòirneineach uisg na 'm fuaran,
Grad ghaisgeant' air ghaisgàn crua'laich.

Balg shuileach fàileantadh, biorach,
 Sheangshronach, eanglarach,
 'S an anmoch is meanbh-luath fireadh,
 Air mhire a' dìreadh fa chòire.

'Sa mhadin aig èiridh le'r miolchoin,
 Gu muirneach, maifeach, gasda, gnìomhach,
 Lubach, leacach, sgiamhach,
 Carach, cabrach, cnagach, fiamhach.

'Nam da'n Ghrèin dol air a h uilinn,
 Gu fuilteach, rèubach, glèusda, gunnach,
 Snapach, armach, calgach, ullamh,
 Riachach, marbhach, tarbhach, giullach.

'Nàm dhuinn bhi' tearna gu d' rètlain,
 Teinnteach, cainteach, cainnleach, cèireach,
 Fionach, cornach, ceòlar, tèudach,
 Ordail, eòlach, 'g òl le rèite.

Sguiridh mi nois dhìot a choire,
 O'n tha mi toilicht do d' fheanchas,
 Sguiridh mise shiubhal t aonaich,
 Gu's an tig mac Aoidh do dh Albain.

Ach 's è mo dhùrachd dhuit a Choire,
 O'n 's mor mo dhùil re dol tharad,
 O'n tha sinn tuisleach fa mhunadh,
 Biodh mid a' triall thun a Bhaile.

ORAN le Uilliam Mac Coinnich, do inghean
 Choinnich ruaidh mhic s'r na Comraic.

,S Cianail m' aigne o na mhaduinn,
 S Ghabh mi cead do 'n ribhin,
 Tì Chomh-thaitneach riut cha'n fhaic mi
 Ann an dreach no fiamhachd;
 Bu trian do m' lòn do bhriathribh beòil
 A teachd mar cheol a sìoth-bhruth,

'S an t sheirc atà'nad' bhraighe bàn,
A thaifg mo ghràdh gu diomhair.

Ciochan corrach, lìonta foluis,
Air do bhroilleach rè ghlan ;
Do sheang-shlios fallain mar an eala,
Na mar chanach fleibhe ;
Bas ionmhuinn caoin na'n geal mheur caol,
A' dealbh na'n craobh air pèurlain,
'S tu fialaigh glic 's do chiall gun tig,
Air diamhaireachd na rèultan.

Do bhràighe gle-gheal mar ghath grèine ;
T' aghaidh re ghlan mhòthar ;
Tiunnail t eug'ais tearc re fhèatuin,
Gur tu rèul na n òighean ;
Gur bachlach, dualach, casbhui, cuachach,
T' fhalt ma'n cuairt ann òrdubh ;
'S ann tha gach ciobh mar fhàin air sniamh,
'S gach aon air fiamh an òir dhiubh.

Inghean aingil na rosg malla,
'S na'n gruaigh glan tha narach ;
Dà fhùil ghorm mheallach, fuid chaol mala,
'S gach aon a' mhealladh graidh dhiubh ;
Tha maise ad ghnuis, gun easbhuidh muirn ;
Beul meachair ciuin ni màran ;
Do bhriodal caomh, 's do loinn màraon,
A rinn mo ghaol-sa fhàradh.

Corp seamhaidh bàn, cho-lìonas gràdh
Gach tì a tharbhich iul ort ;
'S ann tha do shnuagh, to'rt bàr air fluagh,
'S tu 'n ainnir shuairc chluiteach ;
Do dheas chalpannan ro dhealbhach,
Gun bhi' meanbh na domhail ;
Troigh chruinn chòmhnard' fhalbhas mòthar,
Nach dean fèoirn' a lùbadh.

Choirn

Choimh glain is tù 's neo-shoilleir dhùinn;

'S mar gheallach u 'n tùs èiridh ;

Bèul tana dearg mùint' 's anail chùbhraidh,

'S tiunnail u do Vènus.

'S e chrùn do thlachd deud mùirn mar chailc,

Air a dhluth a ceart re chèile,

O' n tig an t oran, èatrom ceolmhor,

Mar an smeòrach chèitain.

O thla nan dùl tùs rath' fhuair thu,

Bhiodh modhail, ciùin gun àrdan ;

Tha iochd is cliù, as loinn, as muirn

Air a ghlaoigh dlù re d' nàdor ;

'S tu air do bhuain a freamh na'm buagh,

Do 'n trèun fhuil uafail' statoil ;

U falaidh pailt ann gnìomh fan tlachd,

'S do chiall co-fhreip rè t àilteachd.

Os cionn t àilteachd riabh cha dàinig

Gnùis o laimh na trianaid ;

Gur foilleir dhùinn, 'n uair rinneadh thu,

Nach robh na Dùilin diamhain ;

Ur riomhin thlà 's ro rioghail gna's,

Do dhìlsin graidh tha lion'ar ;

A ghèug na m buagh, ge cian mi bhuat,

Na gèill-sa chluain luchd mì-ruin.

Mi cian o d' chaidribh, 's buan dhomh fhaidid,

Dh' fhàg fùd m' aigne piànail ;

Ofnadh ghna gun fhois gun tamh,

A fhrois gach blàth do m' fhion-fhuil.

'S e bhrosnaich deoir 's a chlaoidh mo threòir

An ribhinn òg fo thrial uain ;

'S tu 's trom a dh' fhag mi, oigh mo ghràidh,

Le d' bhron atà mi cianail.

Oran le Oig-mhnaoi d' a Leannan.

GUR e m' anam is m' eudail
Chaidh 'n de do Ghleann-garradh ;

Fear

Fear na gruaig' mar an t-òr
'S na poig air bhlas meala.

Ho ao o ho u o

Ho ao o ho u o

I ri ri o ho ao o

I ri ri 's i o dbialì o.

Fear na gruaig, &c.

'S tu 's fhearr do 'n tig deise
Do na sheafamh air thalamh,
Ho ao o, &c.

'S tu 's fhearr do 'n tig culaddh
Do na chunna mi dh' fhearuibh.

Coitain Lunduinneach du-ghorm,
'S biaidh na cruintain ga cheannach.

'S tu 's fearr do 'n tig ofan
'S brog shocrach nam barr-iall.

'Nuair a rigeadh tu 'n fheill
'S e mo ghear-s' a thig dhathigh.

Mo chrìofan, mo chire
'S mo stiomag chaol cheangail.

Mo lamhainne boidheach
'S deis oir air am barruibh.
Mo sporan donn iallach
Mar re scian nan cas aineamh.

Thig mò chrìos a Dun-eudain
'S mo bhreid a Dun-chailiunn.

Cuim am biodhmaid gun eadail
Agus ni aig na Gallaibh?

Gheibh finn Crobh as a Mhaorann
Agus Cairich a Gallamh.

'S an a bhios finn ga 'n arach
Air airidh 'm Braidh-raineach.

Ann am bothan an t sugraidh.
'S gur e bu dhuna' dha barrach.

Bhiodh a chuag 's an smudan
Ag gabhail ciuil duinn air chrannaibh.

Bhiodh an damh donn fa bhuireadh
Gar dufgadh fa mhaduin *.

A Bhainnis bhan, le Fear Srath-mhaifidh.

AIR FENN.

*Mo rùn air a chomunn ud
Cha fómolta neo-thomadach,
Mo dhùrachd do 'n chomunn ud
Gun bhò gun bholla gann doibh †.*

AN cuala' sibhs' a bhainnis bhàn,
Bh'aig Eohban Mac-Dhùghail Dia-mairt,
Ann am Pachd-ulla gu h ard
Aig na thràigh iad angar.

'Nuair a thainig iad a nios
Rinn iad ath-chuinge re Brìan
Iad a bhi uille co-liath,
Re ciabhag Fhir na bainse.

Labhair Fear na bainse fein
Tha dath airgid oirn' gu leir
Ciod an cron tha oirn fui' 'n ghrèin
Mar dean fear-beurra rann oirn.

Thuirt

* Le langan. † Paccolla, ‡ Orr.

Thuirt Paul Mac-Mhuirich gu fòil
 Agam-fa 'ta bhratach fhroil
 Mar fguir am Bàrd ga sgleo
 Tha mi beo theid freang air.

Thuirt an Cleireach gu dàn'
 Agam-fa 'ta ceart thair chàch;
 Theid am Ministair am' phairt
 'S gun d' theid am Bàrd fa Bhrangas.
 Thuirt am Maighfidir-Scoile liath
 Mu 'se gleus air mhas a mhiann,
 Mo roghuinn-s' e th'air feachd ciad
 'S i cheird bha riamh cuir ann damh.

Thuirt fear bu dàine na càch
 Agam cha'n'eil speis d'ar dàn,
 Eiribh 's cuimt' * an t urlar blà'
 'S gu'n lion mo lamh-fa dram dhuibh.

Dh'eirich iad uil co bhras
 'S ann an fud bha farum chos,
 Mar gu'm bìodh an *Troup* ghlas,
 Ag dol am baileal *Frangach*.

Cha di-chuimhnich mi gu bràth
 Gus an d' theid mo chridh o 'n lar
 Comunn ciar-duth glas mo graidh
 A bha fan am fo dannsfadh.

Duanag.

CHUNA' mise mo leannan
 'S cha d' aithnich e 'n de mi.

Na bi u i borin, o

O bo chall eile

Na bi u i borin o.

Cha

Cha d' fhiosraich, cha d' fharraid,
 Cha do ghabh e mo fgeula.
Na h u, &c.

Cha bann aig bha choire,
 Ach nach d' fhuirich mi fhein ris.

Gu'n cinnich an Domhnach
 Le Clann-Domhnuil nan geur lann.

Luchd na'm boghanna iudhair
 Chuiridh fiubhal fuidh shaighdibh.

Luchd nan claidheanna geala
 Chuireadh faileas re grein diubbh.

Luchd nam musgaide tromabh
 Chumail coinneamh re cheile.

Thug sibh mionnan a Bhiobail
 Ann frath iosal uilt-cirinn.

Nach d' re' cloidheamh an duille
 Gus an cruinte Rìgh feumus.

Oran le oigh d'a leannan, a bha 'n cunntart a
 treigeadh.

TRI nithean gun iarruidh
 'S e eagal, is iadach is gaol,
 'S bu bheag a chuis mhaflaidh
 Ge d' ghlacadh leis mis air a h aon,
 'S a liuthad bean uafal
 A fhuaras fa chiont ud robh mi,
 A thug an gaol fuadain
 Air ro bheagan duaise ga chionn.

*Fàil irin illirinn uillirinn.
 Oro laoidh*

Gruaidh

*Cruaidh fhòrtan gun fhios
A dh'fhag mise fo thruim do ghaoil.*

Bu laoghaid mo thamailt
Na m' b' earruinn a b' fhearr a bbiodh ann,
Ach dubh chail' a bhuachair
'Nuair ghlacadh i buarach na laimh;
'Nuair a thig an droch earrach
'S a chaillear an ni ann fa ghleann,
Biaidh aois' air an tulaich
Gun tuille ga bunailteas ann.
Fail irinn, &c.

Fhir a dhireas am beallach
Beir mo shoruidh d' an ghleann o thuath
Is innis do m' leannan,
Gur mairionn an gaol 's gur buan
Fear eile cha ghabh mi
'S cha 'n fhuiling mi rium a luaidh;
Gus an dean thu ghaoil m' aicheadh,
Cha chreid mi o chach gur fuath.

Mur d' thig thu fein tuilleadh
Gur taitneach ata mo chliu,
Cha d' rinn mi riut comunn
'S cha do luidh mi leat riamh an cuil,
Cha ghabhain bonn maslaidh
O dhuine chuir ad air a chrùn,
Bha m' intinn cho beachdail
'S gu'n smachduichinn gaol nach b'fhiu.

Mur d' thig thu fein tuilleadh
Gur aithneamh 'm mhalairt a bh'ann,
Nach robh mi cho beairteach
Re cailinn an achaidh ud thall
Cha toirinn mo mheifneach,
Mo ghliocas is gnìomh mo lamh
Air buaile chrobh ballach
Is cailinn gun iul nan cèann.

Fhir

Fhir nan gorm shuile meallach
 O'n ghleannan am biodh an ceo,
 Ga 'm biodh a chaoin m'hala
 Mar chanach an t fleibh fo dhriuchd;
 Nuar rachadh tu air h uillinn
 Bhiodh Fear dhireadh nan stùc,
 'S nam biodh do ghaol mar riut
 Cha b' aireach an ceile leam thu.

Cha b' ann air fon gaduichd
 No idir mar thailceas air spreidh,
 Cha b' ann do fhiol bhodach
 Bha m' ofna cho trom ad dhiaidh,
 Sar mhac an duin' uafail
 Fhuair buaidh air an duthaich gu leir
 Ge do bhithmaid falamh
 'S ioma caraid a chitheadh oirn feum.

'S truadh nach bheil mi 's mo leannan
 'S a chrannaig air stiùireadh le gaoith,
 No 'm buthaig bhig bharraich
 Aig imeal na mara fo thuinn,
 No 'n loistean d' an darach
 Aig taobh na mara o thuath,
 Gun chuimhn' air a chailinn
 A dh' fhag mi an caraibh chruidh laoidh.

Oran do Mhac Baroin nan Crun an Arasaig.

AN diu 's mor liam a ghaoth
 Th' aig buigheann mo ghaoil
 Air ruidheachuibh faoin gun aird orra.

'S tu m' anam 's mo ruin
 Mar ai-leus an t iuil,
 Mhic Baroin nan Crun air Arasaig:

A mhic an Athar gun ghruaim
 Air an ro mhor mo luaidh,
 Gu ma fallain 's gach uair slainte dhuibh.

Clann Demhnuill mo ruin
 Luchd a dhioladh nan crun,
 Bheirin tofach air thus failte dhuibh.

Sud an comunn gun gho
 Ga 'm bu chomus an t ol,
 'Nuair a fhuidheadh na h oig san tabhairne.

Dream eile fo dheas
 Gu'n eirgheadh fud leat
 Clann Neil cha b' e 'n treas fagalach.

Siol Dughaill a ris,
 Fir ura 's mor pris
 'S iad nach fhuingeadh an spid thamailteach.

Mac Mhic Mhaistair oig
 O Chaisteal an t froim,
 'S Mac Ionmhuinn o'n Chro 's gu'm fheird sibh e.

Thig fud oirn a nall
 Mar fud anns gach am,
 Fir mhuideart nar ceann is Arasaig.

B' ait leam fud or r'a sheinn
 Ga 'm bu Thormaideach treun,
 Siol Torcuill o'n Bheinn 's o'n Bhana leat.

Ri gu 'm b' ait leam bhur cliu
 Dhol farfuing 's gach taobh,
 'S e 'm pailteas a's tus natuir dhuibh.

'N taobh eile d'an chaol,
 Cuim an ceilinn na laoidh,*
 Tha Mac-Coinnich 's Mac-Aoidh cairdeach dhuibh.

Clann Ghill-Eoín nan tur,
 Cha mhearachd da m' run,
 O 's sean agus ur bhur cairdeis riu.

Ach beir foruidh no dho
 Da m' Ghraugaich ghil oig,
 Ann di-chuimhn' da m' dheoin cha 'n fhagàin i.

Ach nam faighin o m' Rìgh
 Mar thaghain damh fhein
 Cha chluinnim fhein gnìomh bhur naire chaidh.

M 6 Duan a Mhuireartuich, no Mhuileartuich. 172 *lms*

LATHA d' an Fheinn air tulaich shoir
 Ag amharc Eirinn mu'n timchioll
 Chunnairc iad ag teachd air fonn
 An t arracht eitidh creathoil crom.

²
 'S e b' ainm d' an fhuath nach robh tiom
 Am Muireartach maol ruadh Muingeann
 Bha eadan du-ghlas air dhreach guail
 Bha deud a charbuid claon ruadh.

³
 Bha aon fuil ghlogach na cheann
 S bu luaithe e na rionnach maodhair
 Bha greann ghlas-dubh air a cheann
 Mar choille chrionuich fo chrith-reo.

⁴
 Re faic'inn na Feinne bu mhor goil
 Shantuich a bheist a bhith nan innis
 An tofach mireadh agus àir
 Rinneadh leis gean gun chomain,
 Mharbh e le abhachd ceud laoch
 'S a ghaire na gharbh chraos.

⁶
 O loch nan Cuach thainig mi
 Gu teith dìomafach deadh dhian,
 Geill as gach aon fhear fa chath
 Gur e dh' iar am fuath gu comhrag.

⁷
 Fear is fear mar chomhrag cheud
 Cheireadh an rìgh du' fhios na beist,

'S mar ruitheadh a mhuir-chlach muigh
Mhàrbhadh am Muireartach Muingeann.

8
C'ait am bheil fir a's fear na fud;
'S e labhair am Muireartach Muingeann,
San tìr san tainig mi chugaibh,
Mhic Cumhaill, gu grain nan oilein.

9
Chuirinn-se fud air do laimh
A Mhuileartuich Mhuingeann chlaoìn chaim,
Air scath luchd chumail nan cón
Na bith oirne ga d' mhaoitheadh.

10
Gheibh thu cumhadh 's gabh sìth,
Thuirt Mac Cumhaill an t ard rìgh,
Deich ceud ubhall d' an òr ghlan
'S tog dh'inn a chulanuichnan coin.

11
Ge d' gheabhuinn-se brìgh Eirinn uile
A h or a h airgiod 's ah ionmhas
B' fhearr leam fo chosgairt mò shleagh
Oscar, is Raoine, is Cairioll.

12
Labhair laoch nach d'fhuiling tair
Mac Mornai d'am b' ainm Conan,
Caillidh tu dos a chinn chrin
Re deagh Mhac Oissain d' fhoir rìgh.

13
B' asadh dhuit òrd crothadh nan cloch
A chagnadh fo d' dheudaich
Na combrug nam Fiann fuileach
Air nach do bhuadhaich aon duine.

14
Dh'eir'ich Fionn slath na Feinne,
Nuair chunnair e colg na beiste
Dh'eir'ich Oissain slath nam fear
Dh'ei'rich Oscar agus Iulunn.

15
Dh'eir'ich Ceothach nan arm nuadh
Dh'eir'ich fud is Raoine ruadh

Dh'eir'ich Ciar-dhubh Mac Brabh
 Dh'eir'ich Art Mac Morain nam Mionn,
 Dh'eir'ich diais a b' aluin dreach
 Cuchuluinn is Faolan neo mheas.

17
 Dh'eir'ich na laoiach nach bu tiom
 Laoich Mhic Cumhaill nan arm grinn
 Rinn iad cro chum a chatha mhoir
 Mu'n arracht air faiche nan fcleo.

18
 A cheathrar laoch a b' Fhearr san fheinn
 Chomhruigeadh e iad gu leir
 Is fhrithealadh e iad mu'n seach
 Mar ghath rainne na lafrach.

19
 Thachair Mac Cumhaill an aigh
 Is a bheiste laimh air laimh ;
 Bha taobh a cholla re guin bualuidh,
 Bha braon d' a fhuil air na fraochuibh.

20
 Thuit am Muileartach leis an righ,
 Ach ma thuit cha b' ann gun stri
 Deuchainn cha d' fhuair e mar sin
 O la ceardaich Lóin Mhic Libhainn.

21
 Dh'fhalbh an Gobhain leis a bhrigh
 Gu teach athar an aird righ ;
 Rinneadh beud, deir Gobhain nan cuan,
 Mharbhadh am Muireartach ruadh.

22
 A righ Beatha dhuit is nair
 Ar faruchadh le luchd aon oilein.

23
 Mur do loisg teine, mur do bhath tonn,
 Mur do shluig muir leathann lom,
 Cha robh do dhaoineibh air domhain
 Na Mharbhadh am Muileartach Muingeann.

24
 Cha b'e mharbh e ach an Fhiann
 Buidheann leis nach gabhtadh fiamh ;

Cha d' theid fuath na airrachta's
O'n t sluagh aluin fhalt-bhuidhe chas.

25

Bheir mise briathar a ris
Ma mbarbhadh am Muileartach min
Nach tog mi do Eirinn aigh
Tom, innis, no oilein;

26

Nach tog mi an corruibh mo long
Eirinn chorranta cho-throm
Cuiream breabanuich air muir
Ga togbail as a tonn-bhalla,
Crocain chroma re tir
Ga tarruing as a taibhe.

27

Is mor an luach do loingis bhain.
Eirinn uile a dh' aon laimh
'S nach deachaidh loingear air fal
A thogadh cuige do dh' Eirinn.

28

Chuir e fios gu flathaibh Fail
Am Muireartach fhaotain da slan
No barra brigh Eirinn uile
Eadar mhac righ is aon duine.

30

Gabh mo chomhairle, 's in choir
Labhair Mac Cumhail mhic Trein-mhoir,
Is fearr or cruinte nan clach
Na comhrag nam Fiann fuileach.

Marbhadh, no Fionnghuill Ghlinne-cumhaion.

L AMH Dhia leinn * a shaoghail!
Tha thu carach mar chaechladh nan fian;
Beirt nach guidheamaid fhaotuin,
'Taid † na fruthuidh ag taom ‡ oirn anios;
'S a chneadh fein air gach aobhar,
Bhios gach duine ag caoineadh 's e tinn,

Breith

* Marbh-phasgort. † Marb na. ‡ aomadh.

Breth Mhic-famhain * r 'ar n aois oirn †
S iad ag gleac rinn o thaobh cuil ar cinn.

A Rìgh fheartuich na greine
A tha 'n cathair na feile dean sìth
Re cloinn an fhir a bha ceutach
'S nach bu choslach re feileagan crìon;
'Nuair a thogtadh leat bratach
Nan crann caol, nan frol daite 's nam pìob
Bhiodh mnaoi ag caoidh le fuaim bhas
O neart laoch nan arm scaiteach fan strì.

Gheibhte aignidh duin' uafail
Aig a bhail' agus uaidh' agad beo,
Cha b' i ghèire gun tuigse
Bha fa bheul bu neo thuisliche glòir,
Ceann na cille 's na cuideachd
Ge d' rinn eacoruich cuspoir do t fheoil
Cha b' e 'm breugair a mhurtadh †
Aig luchd a sheideadh am pluice mu d' stol.

Fear mor bu mhaith cumadh,
Bu neo scathach an curuidh gun ghiomh
Cha robh barr aig mac duin' ort
Ann an aille no 'n uiricleadh § cinn
Ann fa bhlar fhùair thu urram
Toirt cath' laidir an cumasg an rìgh;
Mo sgeul craiteach am fulach
Bha 's tigh chlair || an robh furan nam beus.

Cha robh do chridhe mar dhreugan
Tarruing slighe na h ea-coir a' d' chuis
'S tu le d' chloidheamh aig eiridh
As leith t athar 's rìgh seumus a chruin;
'Taid ann Albainn 's ann Eirinn
Luchd a thaithich 's a reiteach do chuis,
Biaidh la eile ga dheuchuinne
'S tu d' luidhe an ceiste fan uir.

Thrus

* shamhain. † air faoidhin. ‡ Cha b' e 'm breugaire Murtaidh
bh'aig. § Gun uiriasbhuaidh cinn. || tigh-lair an robh iomairt.
nam pias.

Thrus do chinneadh r' a cheile
 Dheanamh coinne an de ann san dùn;
 Cha d' aithris thu sgeula,
 Fhir a b' urra a reiteach gach cuis;
 Eite dhaingeann an sgeith thu,
 'S am baranta treun air an cul;
 Biaidh la eile ga reiteach
 'S mise druidt' fo dheilibh san uir.

Cha b' i sud an fhuil shalach
 A chaidh dhortadh le falachd * fa ghleann,
 A liughad umuidh mar ghearrann,
 Bha cuir fuduir na dhionnuibh mu 'r ceann!
 A Rìgh dhuluich nan aingeal
 Gabhfa curam d' ar 'n anam-ainn thall
 Chaidh ar cuntus an tanaid
 O gharbh dhusgadh na malart a bh' ann.

B' iad mo ghradh na cuirp gheala
 Bha gu fiughantach, fearoil, neo-chrion;
 'S mairg a chunnairc bhur n uailfin
 Dol fo bhinne luchd fuathadh an lìn;
 Na 'm biodhmaid uile 'nar armuibh
 Mu 'n do chruinnich an t fealg ud da'n tìr,
 Bhiodh luchdcho tacha dearga
 Gun dol tuille' do dh' armailt an rìgh.

Cha robh gnothach aig leighibh
 Dol a leigheas nan creuchd a bha slàn,
 Ag call am fola fo 'n leintibh
 Sud na fir bu mhor feileachd roimh dhaimh †
 Na'm b'e cothrom na Feinne
 A bhiodh edir sibh fein 's Clann-Gall

Bhiodh

* Gu talamh, air talamh, le faileachd.

† Cha d'fhuair sibh riamh leigh a
 Dhol a leigheas bhnr creuchd gu bhi slàn,
 Ach call am fola fo'n leintibh
 Bha na fir bu mhor feil' re luchd dhàn.

Bhiodh eoin shalach an t sleibhe
Gairfinn molach air chreabhugan chaich.

Cha b'e cruadal bhur cridhe
Choifinn buaidh dhuibh air fithinn * mo ruu
Ag tilgeadh luaighe na frithibh,
Sud an uair a bha mi-shealbhach † dhuinn
Edir uaiflin is mhithin
Sud an uair a bha ruidh oirn o thus
O's i 'n uaigh ar ceann uighe
Biaidh na fluaistín ag frithealadh dhuinn.

Cha bu chorcana gioraig
Chumail combnard an flinnein roimh chach
Uaidh 'n la thoifich an iomairt
Chaill Clann-domhnuill ceann fineadh no dha ;
'N gleacair og ar Ceann-cinnidh
Chuir a dhochas an smioruibh a chnamh ;
Gheabhadh coaire biora
Rogha spoig o dheagh spionna a lamh.

Luchd a thraoghadh nam buideal
Bheireadh earach a ruban do 'n fhion
'Nuair a tharladh sibh cuideachd
Bu neo-bhrudeil mu 'n chupan ud sibh
Aig iomairt thaileasg is chluichidh
Air a chlar bu neo thruineil bhur gnìomh ;
Cha bu cheaird a measg truid sibh
'Nam paidheadh na cuideachd 's ga 'n diol,

Gu'm bheil mise fo mhulad
Ag amharc bhur gunna air fteill,
Sar ghiomanach ullamh
Leis an cinneadh an fhvil ann fa bheinn ;
Ann am frith nan damh mullaich
Far an deantar libh munasg air feilg ;
Ge bu tric sibh gan rufgadh
Cha d' iar sibh riamh cuntas sna bein.

Cha

* Buidhinn. † Mio-altrach. Mio-thorach.

Cha bu fclealpuirin gealtach
 A bhiodh ag maoidheadh an gaisge gach la,
 Tha san oilein nan cadal
 Is nach duisg gus am faicear am brath;
 Luchd a dhireadh nan eit-bheann
 Le 'n cuilbheiribh gleuft' air an laimh
 'S lionar fear nach d' fheud eiridh
 Bha na ghiomanach treun air a li càrr.

Ata mise lan artneil
 Re am a bhith faicinn bhur beann,
 Cha luidh' mo chuidh curaim
 Re bhith cuimhneach bhur duchanna thall;
 Mura bhiodh dhamh mar thachair
 Is ann leomfa gu 'm b' ait a dhol ann,
 Ach gu'n tainig * a chreach oirn
 Mar gu 'n ruitheadh † a chlach leis a ghleann,

Is lion ar fear faraid ‡
 Th' aig tighearn' og loch-nan-eala fo th' ann;
 Edir ceann Locha-raineach,
 Rugha-shleite 's bun gharaidh nam beann;
 Bha thu t fheichean gle dhaingeann
 Far an eisdte re d' theanga an caint,
 Mar earball § peacoig ga tharruing
 'S mar ghath reubaidh na nathrach gu feall ||.

Leum an stiuir bharr a chlaiginn
 Le muir fuigh 's gun finn ath-chainteach dho;
 Dh' fhalbh na crainn 's na buill-bheirte,
 'S leig finn ullach na slait air an sgoid **;
 'S bochd an dufgadh fa mhaduinn
 So fhuair finn gu grad a theachd oirn;
 Ma gheabh finn uine r'a fhaicinn ††,
 Bheir finn fucadh mu'n feac air a chloth.

K k

Oran

* Gus an d'thainig. † Tuitheadh. ‡ Molaidh. || Ga'm biodh feich-
 iondas dhaingeann, 's nach eisteadh re maithibh nan caint. § Eite,
 pheann ga taruing. ** Reubta na nathrach gu call. †† A fcoid,

Oran Gaoil.

BEIR mo shoruidh le duthrachd
 A dh' fhios na h' ùr * chalin oig,
 Air an d'fhas na meir ghrinne
 O'n tig binneas is ceol;
 'S e do ghradh chuir orm mulad
 Agus doilichinn † mhor,
 Nach d' fhead mi dol laimh riut
 A dh' eisleachd marain do bheoil.

Moch maduinn 's thu 'g eir'idh
 'S tu 'n ribhin glan ur,
 Cha b' e ruaidhe nan eibhleog
 A chit' ag eiridh na d' ghnuis,
 Ach t fhuil shoileir ghlan uafal
 Mar shruth fuarain o ghrunt,
 Corp a's gile na'n fhaoilinn
 Ag snamh air chaochaladh buirn.

O 's ioma duin' uafal
 A th' air a bhuaidreadh mu d' ghradh,
 'S e na shineadh air uileann
 Mar dhuine foi phraimh;
 Ge do dheantar dho leaba
 Cha chadal 's cha tamh,
 Ach smuain air bean t fhasain
 A Ribhinn ghaft' a chuil bhain.

A Ribhinn ghafta ghlan speiseoil
 D'am bi' ceutfaidh ro mhor,
 Tha do dheud mar na distin,
 Blas fion' air do phoig,
 Siat d'an abhall ur uafal
 Do 'm bu dual bhi re spors;
 'S lionmhor fruthan ard uaibhreachd
 Tha 'g eiridh suas an ad phor.

Tha

• Uir.

† Duilichinn.

Tha mulad air m' inntin
 Agus mi-ghean gu-leor,
 Mur gabh thu grad thruas rium
 'S mi 'n cruadh-chas ro mhor;
 Cinnte 's gorach a bharail
 Do dh' fhear falamh bochd og,
 A bhi' ftaor' a bean fearainn,
 Is e gun carras gun ftoir.

Cha 'n earras 's cha storas
 A tha mi 'g ionndruichinn uam,
 Ach do phearsa dheas dìreach
 A dh' fhas gu sìobhalta suairc;
 'S ceart co lionar do fhloinne
 Anns gach oilein mu 'n cuairt,
 Beul o'n tairise comh-radh!
 'S tu 's boich' tha 's Taobh-tuath.

Ge mor e ra raiteadh
 Na chaidh is na theid,
 C'ait am bheil e fa chruinne
 Neach a chumadh riut beus,
 Ann an aille do phearsa
 'S gach aon tlachd tha da reir;
 Calb is cuimire 'n ofan,
 A's luthair coiseachd air feur

Bheirinn mionnan air Biobla
 Ceart co chinnte 's am bas,
 Ge d' bhiodh agam-sa oighreachd
 Agus ftaile ro cheart,
 Coir bhi agam air duthaich
 Gun aon duil re dhol aist',
 Na 'n deanadh tu lubadh,
 Na bu leam gu 'm bu leat.

CAOI' Dhoirdir airson Naois agus Clan Uisnich, dhim-
ich Deurdir uaith Chonchair rìgh Ulamh le Nais
Mac Uisnich agus a dhithis bhrathairibh, (iodhain, Ailbhe
agus Ardan) gu h Albain, ionad ann rabhadar gu sona
snaibhneach re uin' fhada, gus na chuir Conchair teach-
daireachd snithainh chairdean nan dei' gus na phrill iad gu
Rìgh-Eirinn, ach d' imir an rìgh feall orra, agus mharbh,
an triuir chùraibh 'n am dheidh teachd air tìr, an sin
dhruid, Deirdir nis na cuirp agus chaoine gu cumhach iad
agus chuir, lamh am ach anam fein.

CLANN Uisnich nan each geala;
Thainig a tìr nam fear fùileach,
Creud fo do bhiodh air ar n eachaibh
No creid e a ta g'ar cumail,

²
Ta g'ar cumail fada uaine,
Creid is fa nach cumhain an ruaig
* Lamhan air bhog attaibh bàn
Nir cheol cadail dhuinn an cogadh.

³
Còdal uile 's beag a lochd,
Do dhaoine bhiodh ri deaireachd;
Ge d' nach biodh coga fo na ghrein
Ach daoine bhi as an tìr fein.

⁴
Chuirmear ar luingeas amach,
A chaith' a chuain gu h eolach,
Bha sinn subbach ri feoladh
Is bha Deirdir dubhach do-bhrònach.

⁵
Creud e fa do thuirse bhean
Agus sinne beo 'n ar beatha
Ni h aithne dhuinn neach d'ar bualadh
Ni h eagal luinn fuath no sìchaimh.

⁶
Aislinn do chunnacas an raoir;
Oirbhe thriuir braithre barra chaoin a

Ar

* (Soft brooks) threatening white hand. More than mild.

Ar cùibhreach is ar cuir san uaigh,
Leis a Chònchair chlaoin ruagh.

7
Air chlochaibh fin is air chrannaibh.
Agus air lachaibh na linne
Is air chuileinibh na'm fiadh chor
Is air earbas fiar an t Seannaich.

8
Creud bheir sinne 'n daill an laoiach
Is farfaing na fairge amach
'S a liughad cala, caol is cuan
A b' fheudar tarruing a gun uabhas.

9
An am luidhe do na ghrein
Nir b' aobhar suain dhuin e
C'ait ionnar ar ghabh long tìr
Ach fo Bhaile mor Rìgh Conchair.

10
Thainig Conchair amach le
Sheachd fichid laoch cheann-uallach
Is dh' fhiosraich le briara brais
Cia na sloi' 'ta air an luingeas.

11
Clann do pheathar àta ann;
Sin triar a thainig air tuinn
Air oineach 's air chomairc an Rì
Aig tagradh dilfeachd ar cairdeas

12
Cha chlann peathar dhamsa sibh
Nir bheairt faoi b do rinn sibh orm
Thug sibh mo bhean nam a b' fhoill c
Si Dèirdiri dhonn shuileach ghlei' gheal.

13
An uair a sgaoil do long mu làn
Is tu a mullach na mara dillin
Thug sinn dhuit ar long fein
Do bhi' mar ann nair sin a' do reir. d

De

De d' mharbha sibh caogad rìgh
Air mo bhuì'eachas gu fìor
Ni am faigheadh sibh an diu do m' shìth
Ach gach uil' easai' 'm faodain e

15

Do rinne mar dhuit bàì' bheag eile
O's e nis an tam do chuimhnicheadh
Chuir sinn' thu 'n comaonibh lionar.
'S dilleas ar còir air do chomraich.

16

An tann do chuir Murcha Mac Briàn
Na seachd caithibh am binn Eadair f
Thug sinn' thugan gun easbhui'
Cinn Mhic rìgh na h Earrdheise.

17

Ge d' mharbha sibh caogad Rì'
Air mo bhuì'eachas gur fìor
Ni am bheil sibh an diu do m' shìth
Ach gach uil' eas-shìth do 'm feadain.

18

Eirich a Naois is glae do chlàì'
A dheagh mhic an Rì is glan coimhead
Creud fa 'm faigheadh a cholain shuairc
Ach a mhàin aon chuairt do 'n anam.

19

Chuir Naois a shalta g ri clàr
Is ghlac a chloì 'n a dhorn
'S bu gharg deanal nan laoch
Tuitim air gach taobh do bhord.

20

Gluais a Dheurdruinn as do luing
A gheug ur nan b abhra dhuinn
Is ni h eagal do ghnuis ghloin
Fuath no 'eud no achmhasan. i

21

Ni 'n rachar am seafd as mo luing
Gu 'm faighe mi mo raoghla achuinge

x x x x x x x x x x

Cha

e (Ea sith) mischief. f Eadinn. g Resolved. h Brown complexion.
i Reproach.

Cha tìr, cha talamh 's cha tuar
 Cha triuir braithre fa ghlan snua' th
 Cha 'n or, cha'n airgiod 's cha 'n eich
 Nì mo is bean uaireach mise.

23

Ach mo chead a dhol an trai'
 Far am bheil clann uifnich nan tamh,
 Gu'n tibhrim mo thri poga meala
 Do na tri corpa caomh geala.

24

Sgabileadh a falt dualach tià
 k Aig a mhnaoi bu chuana cail'
 Mu 'm bearra fi leith a b feill /
 Atrad a bhruid bu choirle,

25

Do ghluais Deirdir an trai'
 Is fhuair fi Saor aig sna m ifheadh raimh
 A sgian aige cion n na leith lamh
 Is a thugh iona o na lamh eile

26

A fhaoir is aile am facas riamh
 Creud air an tiubhra tu an fgian
 Gur e bheirinn duit g'a ceann,
 Aon fhaine buaghach na h-Eirinn

27

C'ait an robh am fàine geasach p
 An la do bhaòghluifheadh clann uifnich
 'L iongna le buaighibh an fhaine,
 Mar fhuarah an cràdh no 'n guinsin q

28

La gu 'n robh Naoine cur cloiche
 Ann 'n ursainn cath fiann na faiche;
 Do sgaoil an fhàil r oir fa mheur
 'S thug dhamhsa i mo ghragh da ta sgai,

29

Och do chuimhnich mo ghradh gealfa
 Am faine feartach a bhi na fhochair
 N baoghal do o ghoil nan sluaghaibh
 A ghuin le thuath no le fochai'

An

k Strong constitution. l Unintelligible. m Shaving oars. n Aon.
 o Ann. p King of Charms. q Guin, stitch. r Fàiltheag.

An sin do shannntaich an faor am faine
Air dheise 's air àilne
Gur e bheirín duit ga cheann
Aon sgian aghmhor na h Eirinn:

31

Caoi', no 'Triabhunn Deirdir
Cha ghairdeachas gun chlann uisnich
O! s tuirseach gun bhi' nar cuallach
Tri mic rìgh le 'n diolfai deoraibh.

32

'Tri leoghain a chnuic na h-uamha
Tri manuinn a bh' Ti Bratain, s
Tri seobhaig o fhliabh a chuillinn;
An triar d'an geile na gaisgich
'S do n tiubhra na h amh thuis uram.

33

Thri Steallain do 'n ubhal oir
Nach fuilingeadh deannal nan tìr,
Tri mic uisnich o Dhun mona,
O tri eoin a chochail chaomh.

34

Na tri eoin a b' aille fhuagh,
A thainig air chuan nam bare
Tri mic uisnich o 'n charra-chruinn t
Tri lachaibh air tuinn a fnamh.

35

u Soiri' foir gu h-Albain uam
Farma mhath fraorac cuain is gleann
Ann am biodh clann uisnich ri fealg,
Bu aobhain fuidhe air leirg a beann.

36

x Nior b' iongna mi thabhairt grai
Do dh' Albain ur fa re roid
Bu ghlan mo choili na measg
Bu leam a h-eich is a h-or y

37

Bail' agus leath Albain fein
Do bhiodh agam ard an ceum,
Is le Fergus nan colg laidir
Gur maifg a thainig gu h-Eirinn.

O

O ghlinn Maifinn sin gleann Maifin,
Gor a chreamh is geal a dhofan
Minic do romneas codal iorrach
Air do mhulachsa ghlinn Maifinn

39

Gleann Daruaill sin, Gleann Daruaill
An gleann is binne guth cùach
Is binne guth gaodh-air fo 'n choille chruinn.
Os ar ceann ann Gleann Daruaill.

40

Aoibhinn Dòn Meaghr is Dun Fhionn
Aoibhinn an dùn bha os a cheann
Aoibhin Innis Dreoghainn leathain
Leis sin agus Dun fuibhne.

41

Cearthar sin ann Innis Dreoghain
Far nach faodfadh na slogh ar noiùtheadh
Mise fein 's ni moid an àgh,
Naois Aillbhe agus Ardan.

42

Bhiodh Aillbhe againn ri toirbheirt
Is Ardan ri feilg fèanta
Is Naois fein ceann ar muintir
Is mise ri fuaim nan teuda

43

La gu'n robh fir Alba 'g ol
Is clann uifnich bu mor cean z
Do inghean Draofach Dhun Ireoir
Thug Naois dhi pog gun fhios

44

Gu na gheall e dhi alldaimh agn
Agh allaigh is lao' na cois
Is thaghaill se aic air chuairt
Air pilleadh o fhluagh Innarnis

45

Thug a bhean sin o Dhun Ireoir
Briaran is a boid mhear
Gur an racha Naois a dh'eug
Nach i racha si fein le fear

L 1

z Gheall e nar philleadh e chuairt.

O choin nar chuala mise sin
Lian mo cheann lan do 'n eud
Tilgeadar mo churach air tuinn
Coimheas leam bhi beo no eug

47

Do thug naois a bhriara sior
Is a lugha more am fianuis arm
Nach cuireadh ormfa feirg no gruaim
Gus an rachamad air fluagh nam marbh

48

Do leanadar mise amach
Aillbhe is Ardan a bha treun
Is philleadar mi ris a steach
An diais a chuireadh cath air cheudan.

49

O da chluinne sibhs anochd
Naois dhol fo bhrot an cre
Throm ghuile sibh gu bras
Is ghuilinse a sheachd leath.

50

'S iad clann uisnich sud tha thall
Is iad nan luidhe bonn ri bonn
Is da 'n fuimluigheadh marbh roimh mhairbh eile
Gu'n fuimlighe sibhs romhamfa

51

Tri Dreagno dhunmonai
Triar currai' na craobh ruaighe
Tareis nan Triath nior bheo mise
Triar a bhriseadh gach aon ruaigh.

52

Do threigeas aoibhneas ulamh
Fa 'n triar curaibh do b'annsa
Mo shaoghal am feafd mor fhade
Na 'n laighear aon fheas leamsa

53

Lair fosgladh a phartainn
Na deantaran uaibh le gu docair
Biaidh mi 'm fochair na huaighe
Far a deantar truai' agus ochain,

'S mor a gheibhinn do fhochair
Ann am fochair nan curaibh.
Le a 'm fuinn iad gun teach gun teine
Och mise am feasd nach biodh dubhach.

55

An tri fgiatha is an tri fleagha
Ann san leabai dhuinn gu minic
Cuir' an tri cloi' cruadha
Sint' osceann uaigh nan gillaibh

56

An tri conaibh is an tri sealbhaic
Biatar am feasd gun luchd feilge
'Tri triari choimhead catha
'Triar dhalaibh chonnail chearnaich.

57

Tri iallaima nan tri Iun fin
Do bhuin osna o mo chridhe
'S ann agamsa do bhiodh an tasgai'
Ga 'm faicfin is aobhar caoi.

58

Och is truagh mo shealla orra
'S e dh'fhag mi fo dhochair is fo thuirse
Trua' nach deach mise san talamh
Sol fa 'n do mharbha clann uifnich,

59

O's truagh ar thuirse le Fergus
Gur cealgach chum na craobh ruaidhe
Le na briara blasda binne
Fadh ma n' mhilleadh sibh aon uair

60

Och 's mise Deirdir gun aoibhneas
Anis aig criochnacha mo bheatha
Bronnfam do'n triar mo thri pogaibh
Is duinas ann am bron mo leth.

ORAN le Iain Lom *air dha fearg aghabhail ri Mac*
mhic Alasdair Ghlinne garradh thoisich e air
moladh Shir Alasdair Mac Comhnuil, agus Shir
 Seumas a Mhac.

A BHEAN leasaich an stòp dhuinn,
 'S lion an cupa le solas,
 Mas a branndi na beoir i,
 Tha mi toileach athola
 'N deochsa air Chaptain chlann Domhnuil,
 'S air Shir Alasdair òg thig on chaol.

'M fear nach duirig athola
 Gun tuit 'n t shuil air a bhord as,
 Tha mo dhurachd don oigfhear,
 Crann curi chlann Domhnuil,
 Rìgh nan dùl bhi gad chonadh fhir chaoimh.

Greas muguairt feah 'n taigh i,
 Chum gun glaisfain le aidhir,
 Le sliochd uaibhreach an athar,
 A choisin buaigh leis chlaideamh,
 Fion ga ruagadh 's ga chaitheamh gu daor.

Sliochd a ghabhail nan steud u,
 Dh' fhas gu slaitheasach faoili,
 Do shiochd gasta chiuin cheutaich,
 'S d bha tathaich n Eirin,
 Gad a fhuair an claideamh 's an tèug oirbh sgrib.

Bhìgh an t iubhar ga lubadh,
 Aig do fhleasgaichin ùra,
 Dol a fhuibhal nan stùc bheann,
 Ann 's an uighe gun churam,
 Leis a bhuithin ro an ruisgte na gill.

'S tha mo dhuil ann 's an Trianaid,
 Gad thainig laigse air t fhion'uil,

'S iat don chuillin bha ciatfach,
 Dh' fhas gu furanach sialai,
 'Theasadh duineil air beulamh an Rìgh.

'S an am dhuit gluasadh o d aitreabh,
 Le d cheol cluaife agus caismeachd,
 O thir-uasal nan glaf-charn,
 Gan ro cruadal 's gaisge,
 Cam bu shuaicheantas bar gaganach fraoich.

Nuar a chairte fo luchd i,
 Bhi tarruing suas air a cupail,
 Bord a fuarach 's ruidh chuip air,
 Snaim air fuathail a sìjuch a bhuird,
 'S truth mu guailibh 's i fuchta le gaoith.

'S nuar a chairte fo feol i,
 Le crainn ghafda 's le cocaich,
 Aig iomart cleasan 's ga feoladh,
 Aig a comhlann bu bhoighich,
 Seal mun togta orra roseal o thir.

Gu Duntuilm nan fear fallain,
 Far an greadhnaich luchd eallaigh,
 Gabhail failte le cairrim,
 As na clairsiche glana,
 Do mhnaoi oig nan teud banala binn.

Sliochd nan cuirinn talmhai,
 Leis n do chuireadh cath garabhach,
 D fhuair mi urrad gar seannachas,
 Gun robh an turas ud ainmail,
 Gun ro tigh 's le alba foir cis.

'S iuma neach a fhuair coir uaibh,
 Ann fann àm ud le'r goraich,
 Ban diu Rothaich 's Rosaich,
 M'Coinich 's Diuc Gordon,
 M'Illeain o Dreolain 's M'Caol.

Ee do shuachaintas taitnich,
 Long 's leomhan 's braddan,
 Air chuan liobhara an aiggeal,
 A chraobh fhiguis gun ghaife,
 A chuireadh fion di le pailteas,
 Lamh dhearg roi ghaifgeach nan tim.

Nuair bu fgi do luchd theud e,
 Gheibhte bioba lga leubhadh,
 Le fìor chreidimh ceile,
 Mar a dh' orduich mac De dhuibh,
 'S gheibhte teagafg na cleir uaibh le sìth.

Mhic Shir Seumas nam bratach,
 O bhun fìeitibh nam bradan,
 A ghlac an fheile 's a mhaife,
 O cheann ceile do leapa,
 Cum do reite air a casabh,
 Bi gu reusanta macanta min.

Sliochd na mìle na fear u,
 Na frol 's nam pios 's na cup geala,
 Thogadh fìoda ri crannaibh,
 Nuair bu rìoghala tarruing,
 Bhi pic ribhach na meallan na teinn.

Cum bu slan 's gum bu h iomlan,
 Gach ni tha mi g iomra,
 Do theaghlach Rìgh Fionghail,
 Oighre dligheach dhùntuilm thu
 Olar deoch air do chuilm gun bhi fgi.

ORAN Rinnruari, le Eoin M'Alasdair Ruaidh.

'S e Latha Rinnruari,
 A dh fhag luanch mo dhùsgadh,
 Mu thuitim chlann Domhnuil,
 Cha bu leoghain thaobh cuil iad,

Thug

Thug sibh mach an ratreate,
 Choisfin ceitibh le diu bhail,
 Ga bu thearnadh gu leir dhuibh,
 Bha bàs Chleibhir ra chunnta.

An leoghan fuileachdaich rioghail,
 Nach drinn fhirinn a mhuchadh,
 A chum gu dainginn a lanntachd,
 Mur a gheall e o thus e,
 Cha d thug òr ort na eagal,
 Gun seafabh ri'd chumhnant,
 Ach ma thuit u le onair,
 Bann do dhonas na cùis e.

Bu sheobhag fireannach fuaire u,
 Bu mhath am buachaille air treud u,
 Gan cumail a gábhadh,
 Thoirt dhoibh aite agus rèlain,
 'S tu nach cùiridh ri ball iad,
 Thabhairt an danguing air eiginn,
 Dhinnis sinn Dunchaileán,
 Nach ro anam a d chrebhaig.

Thighearn og glinn a gairidh,
 Luidh 's màl air do fhugradh,
 'S mor do chàll ri rìgh Seumas,
 Gad a dheighidh e diuc dhiot,
 Bha Domhnul gorm gaolach,
 'S fhuil chraobhach a bruchdadh,
 'S eigin fhulang na thainig,
 Dh fhalbh do bhrathair.——na ùr-às

Bu duine urranta feolta,
 'S bu chraobh choraig roi cheud e,
 Do dh fhear mor bu mhá cumá,
 Bhaig gach duinne na speachlair,
 Gad thug ro mhead do nairidh,
 Bras is ardan le cheile,
 Ort gun athadh gad phearsuin,
 Oig ghaiste na feile.

U gun a fhuafgladh o tìom fa,
 Od dhislin na d chairdin,
 Fòid air aghaidh gach duinne,
 Nì gun chumadh gun aireamh,
 San ro d fhraoich a bha n cùram,
 Gad bha diubhail is call ann,
 Thuair u n tearalas cliutach,
 Ort a dhubailt na rancan.

'S truadh nach ro iad gad dhubladh,
 Na bha tianais gad chairden,
 Air an tarruing mun comhair,
 Fir ghlinn cothan 's a bhraighe,
 'S toisich latha ghil fhòlais,
 Chite am fòlais gach fàilìn,
 'S gur thainn duine a coim e,
 Ar deigh bhi pronadh.

Cur he mhiadaich mo champar,
 Liuthad banntlach tha d dhuthaich,
 Agus ogan ch treibhich,
 Nach d' eithidh am pufadh,
 Thuit le luaith e san àm ud,
 Buala lann cha bu fhùgradh,
 Thoirt a mach an a d bhanse,
 'S cha do fhantaich sibh pùicidh.

Leag bhur n intin an focair,
 Air chosnadh 's air chruadal,
 Adol air bhur naoghairt,
 Ann an aoghaidh an fhuathais,
 Cha do fhàntaich sibh pillidh.
 Bho nach fhinnein ba dual duibh,
 S bha an cluidhe finn cailtich,
 'S iad ag raithin gur buaidh e.

'S cha n ann leis na claidhean,
 Fhuair ar daoine an leonadh,
 Ach nach d' fhuair iad riamh fuirich,
 An lathair cumasg ri còmhrag,

'S maing a chunnaic na fùighin,
 An tùs irraghail na dorin,
 Bhi gan spadagh le luaithe,
 'S gun tilgidh buachaille bho i.

S a Dhonail nan Donul,
 'S òg a fhuair u do dh'fheachain,
 'S gur iumad bean bhrònach,
 Eadar troitris 's fleitibh,
 Mu chinnidh mor t athar,
 'S iad nan luidhe gun eiridh,
 'S tha luchd bhualadh nan buillin,
 Air furich fan teipail.

B ann dhiu Do mhnul 's Seumas,
 Iad ann eiridh fon chumafg,
 Mu chreach mhòr mar a dh'eirich,
 A chuid bu leithe bu duilich,
 Dhoibh bu dual a bhi treibheach,
 O n athair fein thar gach duine,
 'S geul bu dona na d' eigh fud,
 Ri leighis leigh cha d' rinn fuireach.

Mo chreach mhor nan tri truaighe,
 Caradh uaiflin chintire,
 Tighearn òg fin na leargann,
 'S goirt 's gur fearbh bhi ga innse,
 Mud tuit fhear mà calfhach,
 'S cuis iargain a chuigh e,
 Air tuitir fan doirinn,
 'S bu duin og fan dol fios e.

Gun do mhac a bhi ad aite,
 'S gun ad bhrathair ach leanabh,
 'S gun aon duinne a lathair,
 Do na thainig od fheanair,
 Sud an fonn a bha uafal,
 Nach d fhuair riamh an fcainneal,

'S a bha ga fughantach rioghail,
Air dol a fios mar an ranach.

A Shir Eoin fon Chorpàich,
'S e do Dhochain nach Iarrain,
A chnadh fein thar gach duinne,
A bhis sinn uille ga iargain,
Meid 's a bhuillich an Rìgh ort,
Cha ba ni e gun fhiachain,
'S gad fhaithidh tu bàr air,
'S daor a phaigh u e am bliadhna.

Chaill u raodha do dhaoine,
Ann an adhbhar a bhrathar,
Bho 't oige gud shinne,
Chum u an imairt gun fhailin,
Siomad fonn do dhuin uafal,
An robh cruadal le abhachd,
Chaidh e fios leat dod chinnidh,
On la a ghinnidh gu h'aite u.

On la a ghlac u do chladheamh,
Gun athadh dod nàmhaid,
Bu mhath do chuis thuins gail,
An aoghaidh chrombail 's lambeat,
'S nam mairidh tu uille,
On uirridh mar bhà u,
Gun falamha rìgh Uilliam,
'S cha chumadh M'Cai e.

Ach fhir aird a feille,
'S mor do Dheireas le'm feachdabh,
Chaill u braithrin ma ciatfhaigh,
'S diol do Iarla N hacabh,
Iad fein 's fir a bhraidhe,
Bhi gam marbhadh ri caisteal,
Le dìbhail commande,
'S gun an naimhdin ga fhaicfin.

Tha tuitfhear na h apuin,
 Fo airfneal an comhnuidh,
 Slinn duth air a druthadh,
 Fuidh dhunadh a' chòta,
 'S e ag iargain mu bhràiribh,
 B iad na hailigin bhoigheach,
 Gad thug luighid an athaidh,
 Orra n là ud bhi gorach.

Chail u t ànaifdir fearrain,
 'S gum be t Alasdair fuair e,
 'S mor am bearna as a dhuthaich,
 Bhi gad uintrachain uatha,
 Cha b aithne dho cùis,
 A bheiridh cliu do dhuin àsail
 Nach ro fuaite riut daingin,
 Aig a bhaille agus uaithe.

Bha u urranta dàna,
 Bha u aili diagh reibhich,
 Bha u cinneadail cairdail,
 Bha u garbh ri àm fèime,
 Nàin fuiridh an luaithe,
 Gun do bhualadh san leim fin,
 'S mairg fear do mhi rùine,
 Air am brùichde lann d feirg u.

'S a mhic Dhomnuil mhic Ailein,
 Gum bu mhairiche fìor u,
 Fleasgach fuairce ciuin ceannalt,
 Fìr fhearrail ad thim u,
 Bu mhor do bhaigh 's cha bu taobhghail,
 Ris na daoine chaidh fìos leat,
 Bha triuir Iar-o mhic Raonuill,
 Air an taobh 's gum bu di bhail.

Cha n aithnidn dho diis,
 Ann san righachd fo 'n geart uair,

O bhreothadh clann Domhnuil,
 'S clann Chamerain gun feachnadh,
 Mac Illean bhon dreoilain,
 'S ma bu choir dha bhi ceart dhuinn,
 Mar 's a bhuil le dhurachd,
 Mac Iain Stiuart 's M'Neichdin.

Mac Grigair a Ruaro.

Perth Shire Airs N° 88.

THÀ mulad, tha mulad,
 Tha mulad gam lionadh,
 Tha mulad, bochd truadh orm,
 Nach dual damh chaoidh' direadh.
 Tha mulad, &c.

Mu Mhac Grigair a Ruaro,
 Ga'm bu dual bhi 'n glein-liobhuinn
 Mu Mhac Grigair, &c.

Mu Mhac Grigair na'm bratach
 Dha 'm bu tartarach pioba.
 Mu Mhac Grigair, &c.

Ga'm bu shuaicheantas giubhas,
 Re bruthach ga dhireadh.
 Ga'm bu, &c.

Crann caol ar dheagh locradh,
 'S ite dhofach an fhir-eoin.
 Crann caol, &c.

Crann caol air dhcadh shaitheadh,
 Cuid do dh' aighir mhic Rìgh e;
 Crann caol, &c.

Ann an laimh dheadh mhich Mhuirich,
Ga chumail reidh direach.

Ann an, &c.

Ge do bhuail e mi 'm ba-laoch,
Gu n' ghearan cha bhi mi.

Ge do, &c.

Ge do dhean iad orm ea-coir,
A thi fein co ni dhioladh?

Ge do, &c.

'S luchd a ghabhail mo leith fgeuf,
Ann fan t sheapail fo fhios uam,

'S luchd a, &c.

Luchd a sheafamh mo chorach,
Is e mo leon am bi dhi orm.

Luchd a, &c.

Mo chomh-altan gaolach,
Ann leabai chaoil 's an ceann iofal.

Mo chomh-altan, &c.

Ann an lein chaoil anairt,
Gun bhannan gun fid orr.

An an, &c.

'S nach d' iar sibh ga fualadh,
Mnaiean uaisle na tire.

'S nach, &c.

Ort a bheirinfè comhairle,
Na'n gabhadh tu dhìom i.

Ort a' &c.

Nuair a theid thu 'n tigh-òfda,
Na h ol ann ach aon deoch.

Nuair i, &c.

Gabh

Gabh do dhrama na d' sheafanfh,
Is bi freasdlach mu d' dhaoineadh.
Gabh do, &c.

Na dean diuthadh mu d' shaitheach,
Gabh an ladar no'n taoman.
Gabh an, &c.

Dean am faoghar do'n gheamhra,
'S dean an samhra do'n fhaoilteach.
Dean am, &c.

Dean do leaba 's na cragaibh,
Is na caidil ach ea-trom.
Dean do, &c.

Ge h aineamh an fheorag,
Gheabhar feol ar a feadain.
Ge h, &c.

Ge h uafal an feabhag,
Is tric a gabhar le feall e.
Ge h, &c.

*Tha mulad, tha mulad,
Tha mulad gam lignadh.*

ODE.

S Luaimnach mo chodal an nochd,
Ge beo mi, cha bheo mo thlachd,
Mo chridh air fearg ann 'm uchd,
'S trom dubhach m' intin gu beachd.
'S anns an arach, anns fhios,
Tha bean is meachire, min-gheal cruth,
Deud air dhreach caile 'n a beul,
Bu bhinne no teud chiuil a guth.
Mar chobhar an uisge ghloin,
Mar falios eala ri uisge merr,

Glan leug mar an cathamh-cuir
 Dfhag thu me gan chobhair ann d' dheigh
 Slat ur nam faina fionn,
 Bean is mine, moghar, fuil,
 'S a gruaidh, mar an caoran dearg,
 Air lasadh mar dhealbh an rois.
 Meoir fhionn air bhafa ban,
 Uchd foluis is aile fnuadh,
 An gaol a thug mi dhi r'a luadh
 Ochan nan och, is cruaidh an cas!
 Cho dirich mi aonach no bein,
 Mo cheum air a lagadh gu trom,
 Aighar cho tig air mo ghnuic,
 Gus an dean an uir me slan.
 Mar ghraine mulaich na deis,
 Mar ghallan 's an og-choille fas,
 Mar ghrian ri folach nan reul,
 Bi thu fein am measg nam mna.

Air fonn, Coire 'n Easa.

M'anam, iomuigh thusa famhach,
 Fuidh gach amhghar, agus Leatrom,
 'Se do thruailleachd a thaobh nadair,
 Adhbhar t anrath mar mo bheachdfa.

Greas is amhairc cia mar tha thu,
 Seall le naire re do chleachdadh,
 'S faic an fac tha air do Ghuailleabh.
 Le do ghluafachd bhi gun fhaicill

O'n a rugadh ann do thrail thu,
 Thaobh do Phairtidh fa cheud feachran,
 Iomruich foidhidneach gach Doruinn,
 'S biodh do bhron arson do Pheacuidh.

Tha do thoil an deis a truailleadh,
 Rag re gluafad chum do Leasa;

Dh'eaibhuidh

Dh'easbhuidh Cumhachd a bheir buaidh ort
Gheibh thu m'bas is duais do'n pheacadh.

Seall anoisfe ciod a ni thu',
'S teich le dichìoll dh'ionnfuidh Taice,
Fàg do chud throm air do † Rathan,
Tha e ghna cbomh maith re fhocall.

Thig le Irisleachd is Dochas
Dh'iaruidh Comhnadh o'n Aon bheartach,
Creid an tus gu bhuil e maoiniach,
'S iar do Dhoannachd reir a Phailteis.

Thig le d' Dhoille, Ciont', is Daoirse,
Fag na Aonar airfan 'n Leathrom,
Dh'iaruidh Teagasg, Riaghladh, 's Saoradh;
'Ta e annta re 'n toirt feachad.

Seall le muinighin an airde,
Chum na m Beann da' m bhuil do thaitneadh,
'N uair is triobloidich a Chual duit,
Amhairc suas re Triath na m feartan;

Cairich d' Eallach air a Ghuailleabh;
Oir 's ann uaithe thig do Neartsa.
'S ge nach beachduich thus' a Ghluasachd,
Creid gu luath gu' m bhuil e faisg ort,

'S feith gu foighidneach re thiomfan,
'S imich dìreach reir a Rachda;
Rith do Reis le fair' is dichìoll.
'S ann le stri' a ni thu streapadh.

'N uair bhios Fiaradh ann do Chrannchar,
Creid gu'n tiunndaidh e gu d'thaitneadh.
Bheir Seillein maith o Luithean Searbha,
Mil bhios tarbhach, brigherr, blasda.

Ge'd 'bhiodh Freasdal dhuit ar Uaireabh,
Tuill' is cruaidh a reir do bheachdafa,

Thig

Tuig gur Gliocas thug ma'n cuairt e;
 'S gheibh thu buannachd as am pailteas."

Biosa furachar mu Aitheantaibh,
 O staid naduir teich na thaice;
 'S Glac a Ghealladh lan do fhi-chaimh,
 Ann an Criosd, a dhiol a Cheartas.

Air do Thuras do Chanaan,
 Ge d' robh 'n fhasach lan do chrosadh
 'S iomadh bruthadh air do fhailibh,
 Leanfa ghna' re Lorg a Ghaifgich,

Thug e buaidh ofcionn do fhailibh,
 'S bheir e gras an am na h airce
 Rith d'a ionnsuidh le fein Aicheamh
 'S dearbh' nach failnich do Chultaice.

An t Ailleagan.

O Soruidhslan don Ailleagan
 Bha 'n fo mu 'n tra-s' an de,
 Gu'n lot i mu na h airne mi
 'S mi craitealach a d' dhiaidh;
 Ma 's teachdair tha o'n bhas thu'
 'S nach slaneich mi gun leigh,
 Gu'n tugas gaol o 'm chridhe
 Do dh'oig nighean nan rosg redh.

Dh'fhalbh thu 'n de mu'n tra-sa uain
 'S dh'fhag mi fo chradh 's fo leon;
 'S e 'n gaol a thug mi 'n ciad la dhuit
 A thaigh air m'fhuil 's air m'fheoil:
 Ach chi mi 'n diu' cha d' thainig thu
 'S air 'n aile cha b' i choir;
 Tha m' ofna trom an uagnuidheas
 Ag smuain air bean do neoil.

O tha mo smuainean cairiseach
 O dhealuich sinn Dia-luan,
 Gheug ur na'n glaca min-bhasach,
 A leannain chaoimh gun ghruaim:
 Ma ta buaidh mu 'n t sugradh ort
 'S nach lub thu le meud stuaim,
 Do ghaol a leasaich m' iomagain *
 'S a chuir an giorrad m' uair.

'S e chuir an uair an taice rium
 Gu 'n ghlac thu 'n cleachdadh ur,
 Gu'n d' rinn thu 'n gnìomh nach b' abhaist duit,
 Mo ghradh-s' a chuir air chul:
 Cha d' ithnich mi riamh failing ort
 O chairich mi ort iul,
 Gu h uafal, banail, baruigeach,
 Min tairis, cairdeis, ciuin.

'S min, tairis, ciuin a labhradh tu,
 Gheug ur nach ganrr mu d' cheill;
 Air Mach-thir no air Gaidhealtachd
 'S tearc samhla bean do bheus:
 Cha 'n iongnad cliu bhith fuaighte riut,
 'S gun d' fhuaras thu gun bheud
 Do shìol na fola connspuilluich
 D' an suaich'ntas ceann an fheidh,

'S min, foimhe, † seamhuidh, fuaimehneafach
 An ribhinn uafal og;
 Gur lionar cis a bhuannuich leat
 Nach d' fhuaras riamh 'n co mor,
 Do dha ghruaidh dhearg co taitneach,
 Do shlios mar shneachd an loin,
 Do shuile mealla, miogach
 Mar ghrian air tionntadh neoil.

'S ann riut a lean na h abhaistin,
 Leann-talaich na'm fear og;

Gur

* Immeadan.

† Soidheamh.

Gur lionar fear is oighreachd aig
 Bhiodh faoidhneachd bean do neoil:
 A measg bhan og is mhaidne
 Mar dhaimin thu an òr,
 Le d' chul buidh', daite, faileasach
 Mar chiabha faoidh nam bo. *

'S e mheud leom fein 's a fhuair mi dhiot
 A ghaoil is fuath d'a cheann,
 D'an ni nach robh mo choire ris;
 A ghaoil na dealich rium;
 Ma ta tlas air haire rium
 Na bith ga chealach orm:
 O scuir mi fein do d' mbithilein
 'S e dh'fhag mo chridhe trom.

Tha ni air m' aim 's cha 'n àr mi e,
 Ge nàr a chuir an ceill,
 Fharaid na 'm bu deonach leat
 Mo phosadh o na chleir?
 Cha do chuir mi teachdair uam
 Gu'm facadh mi thu fein.
 Ach fonnidh slan d'an-ailleagan
 Bha 'n so mu'n tras' an de.

Domhnall Ruadh gaolach.

O CH a Dhomhnail Ruaidh ghaolaich,
Call o bo i ri bu o,

'Se do ghaol th'air mo mhealladh;
I i ri ri u, is o bo bug eile,
Call o bo i ri bu o.

'S e do ghaol th'air mo mhealladh,
Call o bo i ri bu o.

N n 2

* Cha 'n 'eil an t aite so foileir.

'S

'S truadh nach fhaicinn do bhata,
I i ri ri u, io o ho hug eile,
Call o ho i ri hu o.

'S truadh nach fhaicinn do bhata,
Call o ho i ri u o.

Teachd air aird an t fhuil mhara ;
I i ri ri u, io o ho hug eile,
Call o ho i ri hu o.

Siuil arda r'a crannuibh ;
 Sciop uirre dhaoim' uailse,
 Chuireadh cluain a muir greannach.*
 Bhiodh mo ghradh-s' air an fhuir ann,
 Og ur a chuill chlannuich :
 'S e do ghradh thug do 'n tir mi,
 Fhir na mig-fhuile meallach.

M. 18 Bas Dhiarmuid.

EISTIBH beag † ma's aill libh laoidh
 Air a chuideachd' chaoimh so chuaidh,
 Air Grainne, air Fionn fial
 'S air Mac o Duimhne nan scial truadh.

2
 'N Gleann sith fin 's an gleann r'a thaobh †
 Far 'm bu bhinn guth feidh || is loin,
 Far am minic an robh 'n Fhiann
 An Ear 's an iar an diaidh an con.

3
 Air an t futh fin Ghulbunn ghuirm
 Is aillidh' tulachain tha fo 'n ghrein,
 'S tric a bha na fruthain dearg
 An diaidh na'm Fiann bhith sealg an fheidh.

Dh'imir

* Muir ghreannuichi. † Beagan. † R'a'r thaobh. || Fead feidh.

Dh'imir iad 's bu mhor a chealg
Air Mac o Duimhne bu dearg li,
Dol do Bheinn-Ghulhunn a shealg
Tuirc nach feadadh airm a chaoidh.

5

A Dhiarmuid na freagair an fhaghaid
'S na tadhaill am fiadhach breige,
Na rach teann air Fionn Mac Cumhaill,
O 's cumhadh leis a bhi gun cheile.

6

A ghradh nam ban a Ghrainne
Na toill-se naire do d' cheile,
Furcagairinn-se guth na feilge
Dh'ain-deoin feirge fir * na Feinne.

7

Dhuifg iad a bheist as a shuain,
Bha freiceadan air shuas an gleann,
'G eisteachd re garaich nam Fiann
Is iad gu dian fo cheann.†

8

An feann torc nimhe a bha garg
Thainig o Bhall ard nan Alla-mhuc,
B' fhaide iongna na gath fleagha
Bu treise fhriogh na gath builge.

9

Leig iad ris na deadh ghadhair,
Gadhair Fhinn is fir na feilge,
Chuir iad a mhuc a bhan le liodra ‡
'S bha na t-eun choin air a tionntadh.

10

A mhic o duimhne fhir threin,
Ma 's e 's gu 'n d'rinneadh euchda leat,
Bith-se cuimhneach air do laimh,
So an ti fa 'n dearnar leat.

11

Mac o Duimhne nan arm aigh,
Air faicinn do a bheist uile,
O'n t flos thaobh-gheal fhlamhnuich thla
Chas e 'n t fleagh an fail an tuirc.

Tharruing

* Fhear. † Is iad ag cuir gu dian mu cheann. ‡ Mhan gu leath-trath.

Tharruing e 'n t sleagh o'n dorn gheal bhar,
 Chum a fathadh ann a chorp,
 Bhriseadh leis an cran na thri
 Gun aon mhir dh'e bhith san torc.

13
 Tharruing e 'n t seann lann as an truail,
 O's i bhuidhneadh buaidh 's gach blar,
 'S mharbhadh leis an uile bheist
 Is thearuinn e na dhiaidh slan.

14
 Luidh sproc air Fionn fial
 Is leig e fiar e ris a chnoc,
 Mac o Duimhne nan arm aigh
 A dhol as gu slan o 'n torc.

15
 Air dh'a bhith tamull na thofd
 Labhair Fionn 's gu'm b' olc r'a radh;
 A Dhiarmuid tomhis an torc
 Cia meud traigh o fhoc gu shail.

16
 Cha do dhiult e achuing' Fhinn,
 'S aithreach leinn a theachd o'n tigh,
 Thomhis e 'n torc air a dhruim
 Mac o Duimhne nior throm traigh

17
 Se traighe deuga do dh'fhior thomhas
 A tha 'n druim na muice fiadhuich,
 Cha n e sin idir a thomhas
 Tomhis e ris a Dhiarmid a

18
 A Dhiarmid tomhis a ris
 Na aghuidh gu min an torc;
 Roghainn a gheabhadh tu ga cheann
 Togha nan lano rinn-gheur goirt.

19
 Thomhuis e, 's cha bu turus aigh,
 Mac o Duimhne nach trom traigh;
 Tholl am friogh nimhe bha garg
 Bonn an laoch bu gharg san trod.

²⁰
Aon deoch dhamh-s' a' d' chuaich Fhinn
Dheadh mhic mo rìgh do m' chabhair;
O chaill mi mo bhlagh 's mo bhrìgh,
O choin! is truadh mi mur tabhair.

²¹
Cha toir mise dhuit deoch
'S cha mho choisgeas mi air h' iota,
O 'S beag a rinn thu do m' leas
'S is mor a rinn thu do m' aimhleas.

²²
Cha d'rinn mise cron ort riamh
Thall no bhos, an ear n 'n iar;
Ach im'eachd le Grainne am braid
'S a tuar gam' thabhairt fo gheasuibh.

²³
Thuit se an sin fo chreuchd,
Mac o Duimhne ciabh nan cleachd,
Sar mhac fulangach nam Fiann,
Air an tuluich fiar fa dheas.

²⁴
Cumhachdach gu mealladh bhan
Mac o Duimhne bu mhor buaidh;
An t fuireadh cha d'ò thog a fuil
O chaidh an uir do ghruaidh.

²⁵
Bha guirme bha glaise na shuil,
Bha mine bha maife na ghruaidh,
Bha spionnadh bha tabhachd san laoch
Bha sud faor fo chneas bàn.

²⁶
Dh' adhluid iad air aon tuluich,
Air sìth-dhun na muice fiadhuich,
Grainne Ni Chormaig a churuich,
Da choin gheal' agus Diarmud.

Eas Mhor-oir, Le Eachann Mac Leoid ann Uibhist
a Chinn a Deas.

Mionmhuin, is 'm annfachd, 's mo thlachd,
Ga 'n tug mi toirt;

Cho'n

Cho'n aicheadhain do'n Chleir nach deanain stad,
'Sa Choill fin Chròs.

S binn Cruit Cheolar is Clairfeach cheart,
'S Pìob le cuid dos;
Ach 's binne na h eoin aig feinn mu'n seach,
'S a choill fin Chros.

Dh' aon intleachd d'an d' fhuaradh amach,
Gu dìon o'n olc,
B' fhearr dubhar nan craobh le smuaintin ceart,
'Sa Choil fin Chros

Ge do bhiodh tu gun radharc ful gun luth do chos,
A d' dheoire bochd;
Na'm bu mhaith leat do shlainte philleadh air nais,
Ruig Coille chros.

Aig ailleachd a lùs aig misleachd a meas,
'S aig feabhas a bhlas;
Cho'n iarradh tu sholas nam bi tu glic,
'Sa Choill fin Chros.

Am bheil ceol cluaise fan t faogal-fa bhos,
Co binn 's co brás?
Re fìor-bhorcadh stoir mil an Eas,
Re taobh Coille Chros.

Tearnadh na buinne le creag,
Gun uireasbhaidh neart;
Nach traoth 's nach tradh 's nach fas beag,
Nach rodh 's nach stad.

Is lionar bradan tarra-gheal duirm-bhreac,
A leimeas ris;
Co luath 's a tharas iad as,
Ag comh-ruith o'n Eas.

'S luath an Iag-shamh le h iomadaidh faoth'r,
Aig an ruig iad a mathair;

Far am fèad iad an anail a thraotha'
Gun fhiamh gabhadh.

Eas Mhor-oir fòraidh le d' fteirm,
Bu mhoradhalach, gleodhrach do thriall,
Bu bharra-gheal fliuch dèidh nam Bàrc,
Bha toir-leim le braidhidh do chleibh.

Na maodh-linntin tha balbh mall,
Far nach bith faobh-fhruth ag leim,
'S gile 'n cop re 'n taobh tha tamh
Nan canach is ail' air an t filabh.

'S a choille tha timchioll do bhruach,
Bu cheolar ceileiridh ian,
Gu lùrach air bharraibh nan geug,
'Nam do'n ghrein togthail o nial.

As t Samhra nar thigeadh am lùas,
Bu chumbraidh faile nan ròs
A dh' fhasadh 's na fasaichin fhaicich,
Tha 'n taobhs' d'an Eas mheadhrach mhòr.

As t Fhobhar anns a Choill sin chros,
Nam biodh tu coiseachd na measg,
Chitheadh tu croit air gach gas,
A lubadh fa chudrum a meas.

Bu nuallanach, binn-ghuthach spreidh,
Geimhich, iad fhein 's an cuid ail,
Mu Innis mhullaich an Turr,
Far am bith 'n t sobhrach a' fas.

Nar thigeadh am Buachail a mach,
'S a ghabhadh e mau chul a Ni,
Mu'n cuairt do Bhad-nan-clach-glas,
A bhual' air 'm bu mhinic am Bliochd.

Thigeadh Ban-aireach na spreidhe,
Ballog do Nighin chruinn aluinn,

Falt clannach fionn-bhuighe dualach,
Mu'n cuairt da guaille gu faineach.

A gruaidhin air dteach meas a chaorain,
'S a ciochan nan cnocanpibh àluinn,
Air uchd geal is foilte mhine
Na fioda is fris na bheilbheid.

Shealladh i air feadh na spreidhe,
'S dh' eibheadh Buigheag is Blarag,
Niosag is Donnag is Guailleann,
Brine 's an t Agh ruagh is Caisgag.

Shuigheadh i gu conard cruinn.
'S cuman edir a da ghlun,
'S ghabhadh i 'n t òran gu binn,
" 'Thoir am Baine a Bho dhonn."

Nar thigeadh an spreidh a ris,
Dh' A cha-uladail air fhodar,
B' òranach ceolar Clann Iän,
Nan fuidheadh fen chrodh g'am bleodhan.

Bu bhinne na cuachan an fhafaich,
Nuallan nan gruagaichin boidheach,
Ann', is Catriona is Mairi,
Fionnaghual is Beathag is Seonaid.

Lionadh iad gach uile shoitheach,
'S cha b' eagal gu'n tradhadh an dithe,
Giod thigeadh na fluaigh san radhad,
Gheabhadh iad linntin na dibhe;

Gu flamanach, finne-mheogach, ònach,
Mulchogach, miosganach, blachach,
Muigheach, miosrach, miodrach, cuachach,
Gruthach, uachdrach, fligeach, spaineach.

Nar dhireamid o'n Bhuaile,
Suas ris na glacagan aluin,

'M bi Creamh 's am bi Mianan, 's an Neonain,
An t fòbhrach, 's am Braonan, 's an t fealbhadh.

Bu ruidesach gamhan' agus laigh,
Bu mhigideach min is uain,
B' aigiondach fiadh agus earb,
Ag dìreadh 's teanadh nan cruach,

B' ebbhin an fealladh o'n traidh
Loingis a' snamh troimh na caoil;
Turadh, is teas anns gach aird,
'S an Fhairge na clar co-reidh caoin.

Nuair stadaimid aig a bhaile
An diaidh a bhi sgith 's a mhunadh,
Bhiodh duil aguinn re lan glaine
A fearrag Mari Ni Choll.

Seanchas na Pìob' o thus, le Nial Mòr Mac Mhuir-
ich.

EATROMAN Muice o hò,
Air a sheideadh gu h an-mhor,
A cheud mhala nach raibh binn,
Thainig o thus na dilinn.

Bha feal re Eatroman mhuc,
Ga lionadh suas as gach pluic,
Craice an sean mhuilt na dhiaidh sin,
Re fearbhadh agus re dùrduil.

Cha raibh 'n uair sin ann sa phiob,
Ach siunnsair agus aon liop,
Agus maide chumadh na fuinn,
Do 'm cho-ainm an fumaire.

Tamull doibh na dhiaidh sin
Do fhuair ais-innleachd inneil,

Fear fada, leobhar, garbh,
Do dhùrdan reamhar ro shearbh.

Air faghail an dùrdain sheirbh,
Agus a ghoithin gu loma leir,
Chraobh-scaoil a Chrannaghail mar sin,
Re feirbhidis agus re dùrdan.

Piob sgreadain Ian mhic Artuir,
Mar eun curra air dol air 'n ais,
Lan ronn is i labhar luirgneach,
Com galair mar ghuilbnich ghlais.

Piob Dhomhnuill do cheol na Cruinne
Crannaghail bhreòite is breun roimh shluagh,
Cathadh a mhuin do 'n mhala ghrodaidh,
Fo 'n t fuil ghrande robaich ruaidh.

Ball Dhomhnuill is dos na pioba.
Da bheist chursta a chlaiginn mhaoil,
Seinnidh Corra-ghluineach a ghatuinn
Fuaim truilich an tathuinn sheirbh.

Do-cheol do bhi 'n Ifrinn iochdrach,
Faodhar pioba ran dos cruaidh,
Culaidh a dhufgadh nan deamhan,
Lùgail do mheoir reamhair ruaidh.

Mar fheasgar ann Earrach min,
Mar mhart cadilidh reachd gu tìus,
Thig sgreadadh a chruim riabhaich,
Mar bhreim toine 'n diabhail duibh.

Chuir bhènus a bha seal an Ifrinn,
Mar dhearbhadh sgeul gu fearaibh Dhomhuin,
Gur corranach Bhan is piob ghleadhair,
Da leannan ciuil cluas nan Deomhan.

Bean gun Leannan.

NA 'm faiceadh tu Bean gun Leannan,
 Bean gun leannan, bean gun leannan,
 N 'm faiceadh tu bean gun leannan
 Cha bhiodh fana' uair aic';
 Bith còta 's deacaid, gùn is breacan,
 Erogan daice ùr mu casan,
 Falbh gu faic'leach air feadh faiche,
 Ma bhios eifin thuas roimp'.

Na 'm faiceadh tu gaol nan nighean,
 Gaol nan nighean, gaol nan nighean,
 Na 'm faiceadh tu gaol nan nighean
 'S i na ruith roimh 'n bhuaile.
 Sud amach i, cuman aice,
 Buarach paisgte 's teach fo h achlais,
 'A chuirein sheircich, deanfa stad rium
 'S gheabh thu seailc do 'n uachdar'.

Do bheathasa ghaoil nan nighean,
 Ghaoil nan nighean, ghaoil nan nighean,
 Do bheathasa ghaoil nan nighean,
 Na biodh cridhe fuar agad.
 Sud a shladai' bu tu bradaidh,
 Bith dol da-thigh le d' dhroch cleachdaibh
 Cuim a chaisg thu 'm fear a bh'agam,
 No na bhac thu uam e?

Na 'm faiceadh tu beadradh bodaich,
 Beadradh bodaich, beadradh bodaich,
 Na 'm faiceadh tu beadradh bodaich,
 'Nuair bhiodh fògan uair air;
 E lan meifnich, s e lan gliocais,
 Nigheadh iosgaidin an uisge,
 Paighir phioftal air a chrìos aig,
 'S a cheim brisg ma'n luathre.

Duil aige gu'm faigh e cailin,
 Faigh e cailin, faigh e cailin,
 Duil aige gu'm faigh e cailin,
 Ma bhios barrachd gruaig air;
 Ach och mo chlisge, mar tha mise,
 Cum a gliogaid uam mas tig e
 Ge d' raibh a mheisneach ud air tiotas
 Cha 'n fhear brisg no buan e.

Na 'n tugadh tu 'n aire chailich,
 'Naire chailich, 'n aire chailich,
 Na 'n tugadh tu 'n aire chailich,
 Nuair bhios barrachd uaill oirre
 Gu 'm bi' spaid oirr' bith raspars oirr'
 Craicionn cas oirr' is ceann glas oirr'
 Agus caibheart mhaith mu casan,
 Breid is breacan uallach.

Duil aice gu'm faigh i fleasgach
 Faigh i fleasgach, faigh i fleasgach.
 Duil aice gu'm faigh i fleasgach,
 Ge 'd raibh peirclin cruaidh aice;
 Fear gun mheisnich a gheabh iis
 Dh' aindeoin britis, no cuid nith-sin,
 Cha tig piseach air fear idir
 Phosas Briogaid shuarach.

Na 'm faiceadh tu fear mor fada
 Fear mor fada, fear mor fada,
 Na 'm faiceadh tu fear mor fada,
 Nuair a lagadh fuachd e;
 'S moran taip' aige mo chasan,
 Bhiodh a chasadaich ga thachda,
 Gun aon tachas na Bhall bearta,
 Ach mar ghád air ruadhadh.

Na 'm faiceadh tu maighdin mhoiteil,
 Maighdin mhoiteil, maighdin mhoiteil
 Na'm faiceadh tu maighdin mhoiteil
 'S i lan fruit is gruaime;

Cha chan facall, cha dean casad,
 Dha 'n ith dadum, deur cha bhlais i,
 Bith och aice dol na leaba,
 'S b'fheird i acuinn shuaite.

Greasaibh duine dh' iarruidh liaich
 Dh' iarruidh liaich, dh' iarruidh liaich,
 Greasaibh duine dh' iarruidh liaich,
 Cha bhith 'n nighean buan dé.
 Mur teid thus ann gun teid mis 'ann
 Dh' iarruidh Clíofair 's luithin bruiche,
 Rud beag peapair 's barr na'm brisgein
 Beirear fud da uair dhi.

Comhairlin Duine Ghlic do mhac.

COMHAIRLE' a thug oraisa Brian,
 Gun mo chiall a bhi gu tais,
 Gun dol an cogadh no 'n fgleo,
 Mun' faoilinn teachd beo as.

Thug e orm comhairl' eile,
 'S ar leamfa nach i bu taire,
 Ge bu leam earras an Domhain,
 Gun a chuir ann comh-ard ré m' maire.

Cuimhnich fíor-thathaich an Teampuill,
 'S na cuir do theann-gheall san ea-coir,
 'S na tugadh ort or no beatha
 Mionnan eithich a thoirt ar eadail.

Ma chluinn thu faoin-sceul air fann,
 Na cuir do leath lamh na luib,
 Na bith na d' urruinn anns' a bhreig.
 Leig an sceul ud feachad uait.

Bith ceutfach macant air h eolas,
 'S na tog trogbhail air h ain-coil,

Na h abair gu 'n diult thu coir,
Na h ob is na h iarr' oncir.

Bior na d' dhearn fein na faisg,
'T easbhuidh re d' namhad na ruisc,
Faobhar sgine re t fheoil no h eir,
Beist nimhe do d' dheoin na duisc.

Na bi gu fracanta borb,
Na taghaill gun lorg an fruth,
'S na tigeadh amach as do bheul,
Aon ni thoillean duit fein guth.

Na dean ta'ir air buirbidh fir,
'S na h ol balgum garbh a goil,
'N tra chi thu 'n eaktain gheur ghlan,
Saltair gu seamh seach a faigh.

Na bi ro mhor is na bi beag,
Air fal-ni na ceith do chuid,
Air ghradh h oinich na tog troid
'S na h ob i ma 's eigin duit.

Na bi cairiseach air fra
Na dean cnàid air duine bochd,
Na mol 's na dif-moil an daoi
Na gu'm faighear faoi gun lochd.

A laigh o 's leor h oige,
Na comhduich cuis chonnspoid,
Na ruisc le rabhladh do bhlagh,
Is na tog a'bhar gun ughdoir.

Comhairlin Chormaig do mhac.

An tus ga fheachain, thubhairt e.

NUAIR a theid thu thigh an oil,
Tionntadh choir 'bonn os cionn,

Suidh

Suidh gu fomalt' air cuid chaich,
Di-mail is na pai' an leann.

Na d' theirig fan oìche 'mach,
Air eagal gu 'n glac thu fuachd,
Dean na bhias agad na d' leaba fein,
'S na eirich gu pris an fhuail.

Smachduich t athair na am,
Tuig nach fearr e na thu fein,
Aon fhocal air am bi blas,
Na leig a mach as a bheul.

Bi neo-fhiobhalta re mnaoi.
'S bi gu garbh re duine bochd,
Bi gu di-chuimhneach air t arm,
'S bi gu tla re dol an troid.

An Cormaig ceudna da rìreadh.

SEACHAIN caonag dhiomhidis,
Is ni e ciall a ghleithheadh dhuit.

Seachain a mhuintear mhi-ruineach,
Da'm biodh an teanga bhaobh-rathach,
Leis an ionnfa breug na fireantachd,
Mu'n toill e naire faoghalt duit.

Na bi friudhail frifealair, *
Ann tigh an oil ma thuiteas tu,
Gle teangaidh sheamhaidh fhicir ann,
Nach toill nair an cuideachd dhuit.

Dean taghall beag na'n companach,
O 's ol gu costach millteach dhoibh;
Bi ceart air cul gach aon duine,
'S cha 'n fhead iad aon lochd innseadh ort.

P p

* Doichiollach.

Na

Na h innis-se do d' chompanach,
 Ann uaignaidheas d' uil' inntin,
 Air eagal 's ma thig amh-ghar air,
 Am feirg gu'n dean e innseadh ort.

Thoir gaol do d' mhnaoi a ris-dich,
 Ma 's ail leat gras * mu chomhair fin;
 'S aon fhuil is fheoil 'nar diais sibh,
 An fhad 's is beo air Domhain sibh.

Na bi bruineach an tigh mór;
 Na bi faoith'reach air sean-fhear.

An ónoir nach fhaigh thu ghna,
 Na bi ga h iarraidh aon tra;
 An fhailt bhruineach gun bhi buan,
 Mur runnnach an cuan ag snamh:

Beannachd ort 's na cum an fhearg,
 'S na dean cealg air duine bochd,
 Na bi dian ge d' robh ort dith,
 Oir 's e Dia a bheir ní dhuit.

Thoir do chomhairle mu'n seach,
 Air gach neach a bhios na feim;
 An rud a dhi-moileas tu 'chach
 A shamhuil gu brath na dean fein.

Comhairle do chomhairlin Phoil,
 Na d' theirig an spairn do d' dheoin;
 Na dean fugaradh riu fud,
 O 's tric friogh air an fhior-bhruid:

Caoidh Oig-mhna ann deis a leannain a mharbhadh
 le h Athair agus le Brathairin.

GE grianach an latha, o †
 'S beag m' aighir 's is mór m' eislein;

Mu

* Gradh. † Re bhi gabhail an rathaid o.

Mu mhac Dhughail Mhic Ruairidh, o
Cha ghluaisfeadh da fhear dheug e.

Mu Mhac Dhughail, &c.

Re bhi cuimhneach mo leannain o

Cha bu greannach air feil thu

Re bhi cuimhneach, &c.

'S maith a thigeadh an t fuaineach,

Ghlas uaine gu fear dhuit. *

Gur maith thigeadh baig dhuit o

Agus calg a bhruc leith' air.

Agus bogha do 'n iuair o

Chuireadh siubhal fo shaighdibh.

Crios do leathar na'n aighin o

Ceann leathann is deadh thaim air. †

Agus cloidheamh geur tharad o

Neul fala o dheis air.

Mile malachd d' an bhuachaille

Chaidh chupairteach na spreidhe,

Chaidh dhufgadh na'n abhac o,

Roimh latna mu'n d' eirich.

'S ann am bealach a gharaidh o,

Fhuair mo gradhs a cheud eislein.

'S i mo ghradh do chos lu-mhor o,

A chaidh gu glun ann san fheidhe.

S ann an fin a bha triumir ort o

Mu 'n d' fhuair thu riamh eirigh.

Truadh a Rìgh nach robh mis' anno

'S tri fichead fear treabhach;

P p 2

Chuirin

* Air nachdair do leine.

† Air dhean'-ghreagha.

Chuirin sgaoileadh na m' bhràthrin o,
'S dheanain àr air luchd m' eislein;

Mu'n do chuir iad t fhuil bhrùite
Air urlar do chleibhe;

Mu'n robh fuil do chuirp chiurte
A ghaoil druthadh fo d' leine:

Gur diumach mi do m' mhathair o,
'S i naraich o m' cheil mi;

'S cha bhuigh' mi do m' athair o,
'S tric e gabhail droch fgeil orm.

Truadh nach mise bha 'n fason o,
No air Machair na beurla;

Mu'n do chuir mi riamh bac ort
Moch maduinn is tu 'g eiridh.

M II. Dearg Mac Deirg.

40 lines

BHA fhios aig an Dearg gu'n robh mór ghradh aig a mhnaoi dho; ghabh cuid fa laimh a dhearbhadh dho nach robe agradh treibh-dhireach, agus chum na criche-sin; chuir iad teachdair d'a h ionnsuidh, le cuid eadach lan fola, a dh'innseadh dh'i gu do mharbhadh an Dearg le Fiachullach. Air cluintin an fceil dhubhaich; chum i an dan so, ghabh i air a clairsich e, bhris a cridhe agus chaochail i.

AN Dearg Mac Deirg gur mis a bhean;
Air an fhear ni 'n * d' fhidir lochd;
Ni 'm bheil saoi nach d'fhuair a leireadh †
'S truadh ata mi fein an nochd.

²
Dearg Mac Cholla ‡ craobh d' an Tu'r ||
Leis an feinnte gu ciuin cruil;

* Sud am fear nach.

† Leir.

‡ Mac cholla

|| An iuil.

'S ionmhuinn aoidh air nach luidh fearg ;
Chlaoidheadh an Dearg leis a mhuic.

B' ionmhuinn t aghaidh mhin-dearg mhor,
Bu deacair a cloth ann an cath
Sin is cridhe farfuing fial,
'S bu ghile na Ghrian a dhath.

Mac Cuinn * a Innis Da-bhi,
B'ionmhuinn Rìgh air son ar sealbh ; †
Giolla gun ghaol bo no eich
Re am creich, ach cloidheamh Dearg.

Ni 'n eitich e duine mu d' ni,
'S ni 'n d' iarr ni air neach fo 'n Ghrein ;
Fear bu mho 's bu ghlaine dealbh ;
Cha'n fhacas ann ach Dearg fein.

Ni'n d' iarr tha duine fa sheud,
Ni 'n d'rinn breug 's ni 'n d' fhidir lochd ;
'S niar mho dhiult thu comhrag arm
O neach 'gan robh an'm na chorp.

'S mi nighean Laomuinn Mhic Roidh,
Dha 'n tric 'na phronnadh or air cheird ; ‡
Ge b' iomadh ga m' iarruidh saoi
B'fhear leam bhi 'nam mhnaoi aig Dearg.

Gur mi nighean Athain fheinn
Leis am fiosaichteadh gach dealbh ;
O sgaradh mo cheud fhear uam
Cuirear mi fan uaigh le Dearg.

Sud a sheabhac 's a dha choin,
Leis an doi'lich || cron na sealg ;
An tea leis am b' ionmhuinn an truir
Cuirear i nochd uir le Dearg.

Bha

* Print, picture. † Saoghn'. ‡ B'ionnann 's Rìgh ar sonn 's ar
sealbh. || Le ceard.

Bha mi ann tigh an rair, *
 Dia an t sliabh sin Chnoc na learg,
 'S biaidh mi ann an uaigh an nochd
 Mu'n scarar mo chorp re Dearg.

M. 14 Laoidh Laomuinn Mhic an Uaimh-fhir. *W. L. M.*

IS cian o sin a Thulach ard,
 Gu facas air do bharr uair
 A bhuigheann nach diultadh roimh neach,
 Ge d' tha thu 'n diu gun teach gun tuar.

2
 'S ann ortsa bhiodh Laomann mor
 Mac Nuagh-fhir † a chlaoi gach treis,
 Fear a chuir Alb fo aon chain,
 Le spionna dha laimh 's a chleis

3
 Acruineachd, a h airgiod 's a h or,
 A h iasga geal, a feoil 's a fion,
 A leuga logmhor is a maoin
 Ghabhadh leis an laoch gun fhiach.

4
 A ris thainig cairioll 's an Fhiann
 Mac Righ Alba na'n sciath 'n oir;
 Cha bu ladhaid thu fud mu d' rath
 A thulach dhaite dheà' ghlan fhuagh.

5
 Bha sinn ann cath nìar thiom,
 Nach do phill re aite cruaidh,
 Gun easbhuidh faobhair no rainn,
 Ge mor a bh'air ar ceinn do shluagh.

6
 'Thainig Diarmad 's Caoilte cruaidh,
 Fo 'n bhrataich euchdaich arm-ruaidh,
 Le 'n eathaibh millteach gun dail
 Bu dearg sochair an fèmailraidh.

7
 'Thainig an ceathramh Cath d'ar Feinn,
 Cruaidh bu mphaith feim air tos,

* Gorta. † Cha bhl mi 's an laoch a riar.

An laoch nach tugadh briathar tais,
Iolunn bras Mac Mornai moir.

8

Naoi mic-fhichead Mornai moir
Thainig chugainn le 'n floigh mhear,
Naoi fichead sciath gharg ann goil,
A dheangadh ceud gach aon fhear.

9

Thainig chugainn Faolan fial,
Deich ceud sciath is cloidheamh glas,
Goisridh do mhaithibh na'm Fiann,
Gu Dun-laomunn nan ciabh cas.

10

Glaifein connachdach na'n tonn
Choncas an cath trom ag teachd,
Fa choinne Feinn flathail Fiann,
Gu Dun-laomunn na'n ciabh cas.

11

Thainig chugainn Galdui' mor
Agus Fiannachd Abarneachduinn,
Fa choinne Feinn flathail Fiann,
Gu Dun-laomunn na'n ciabh cas.

12

Thainig chugainn an deis noin
Cath Fheinn Mhic Cumhail Mhic Treunmhoir;
Gu 'm b' i sud an Toirc ghreadhnach
Fionn fein's a lan teaghlach.

13

Thainig an Fhiann ghablach gu mor,
Leis na glas laoch bu chruaidh neart;
Sluagh, fothrom is caithreim na'm Fiann,
Thainig sin, 's bu trom am feachd.

14

Bha fear rompa bu caoine gloir,
Gun easbhuidh fioda na faor-shroil,
Bhiodh air taobh deas an fhir-mhoir
An cuiseir gasta an-mor.

15

Or gu pailt air na h earluinn
Air flios an laoch mhoir mheanmnich

Chuirge thionailleadh an Fhiann.

As gach sliabh an ear 's an iar.

Bu lionar fin a bha finn ann

Lireach agus lann is fear.

17
Corr agus naoi mile Buirg

Dh' iath finn iad mu Dhun na'n dos;

Raineadh finn Tulach na 'm blath

Ghabh finn tur is tamh is fois.

18
Chuaidh finn fo 'n Ghil-ghreine

Seachd catha na gna Fheinne,

Fo 'n chrann chiuil bu mhath buaidh,

Foi 'n Reilin daite arm-ruaidh.

19
Chunnaic finn mu 'n cuairt d' an Dun

Comhlaoich re daoradh dluth fhleagh,

'S an laoch fuileach air an ceann,

'S cinnteach gu 'm bu sean a bhias. *

20
Dh'eirich Laomunn gu deas,

Air teachd oirne greis d'an lo,

'S iomadh lamh agus cos

A theasgadh leis agus ceann.

21
'S iomad fleagh a chorcradh leis,

'S lionar cneas sna chuir e lann,

Bu lionar draoiseach 'nar Feinn,

B' aillfidh creachdan fo laimh.

22
Dh'eirich Oscar an aignidh mhoir,

A chosgadh 'n fhir bha 'n gar dho;

Dhofan combrag chaogad laoch

Niar dh'eitich an faoi fa chleo.

23
An t Oscar mor bras-bhuilleach

Fear a reubadh gach cath,

An tuil mhor gharbh ghasta,

Ur mhacan an ard-fhlath.

Mo

* Sean, no teann a mheas.

24

(305)

Mo mhac-fa bhuadhaich an cnoc,
 Le h Ofcarr a thuit an t aoidh,
 'S ioma' reuba bha na chorp,
 'S ioma' loit na dheas-thaobh.

25

Seachd ràthain do 'n Almhain uir
 Ga leigheas ann cuirt na'n Gall,
 'S cha dubairt Ofsar aich no iòd,
 Ge h ioma cnead a bha ann.

26

Is mise Oifain dea' mhac Fheinn,
 Is ann rinn gu leigeadh e run;
 An la fin bu mhor mo rath,
 Bu mhi an dara càth air thus.

27

Beir mo bheannachd uam an nochd,
 Beir m' anam bochd gu Dia;
 Soruidh uam ad' chuideachd Fheinn;
 Leinn a Thulach ard is cian.

Mg Teanntach mor na Feinne.

236 lines

Dearmad fheadha gu'n d' rinn Fionn,
 San Albhainn * re linn nan laoch,
 Air cuid d'an Fheinn thuas Druim-dearg,
 Gun d' eirich am fearg 's am fraoch.

Ma dhibir sibh finn mu'n ol,
 Thuirt Mao Ronain le gloir bhinn,
 Bheirims agus Alde ùr
 Breiteach bla'na re mur Fheinn.

Thog iad gu sciobalt an triall,
 An cloidheamh 's an sciath d'an luing,
 An diais fheinnidh, armaidh, fhial,
 Gu Rìgh Lochlainn na'n frian fliom.

Bu Rìgh air Lochlainn san uair,
 Fear a bhuidhneadh buaidh gach blar,

Qq

Earragan

* Almhain

Earragan Mac Ainnir nan long,
Gu 'm bu mhaith a lann 's a lamh.

5
Muintearas bliana d' an Rìgh,
Tug an diais a b' fhearr dreach,
Mac Rìgh Conchair na'n fleagh geur,
Agus Ailde nach d' ear neach.

6
Thug Bann-rìnn Lochlann na'n fciath donn,
Trom ghaol trom 's cha b' ann gu deas,
Ba ilde greadhnach an fhuilt deirg,
Is dh'fhalbh i an ceilg lois.

7
Ghluais i leis a leabai 'n Rìgh,
Sud an gnìomh mu'n doirtear fuil,
'S a dh' ionnsuidh Flàitheas na'm Fionn,
'Thogadar an triall thair muir.

8
Chruinnich Rìgh Lochlainn a shluagh,
Cabhlach cruaidh a dh'fhas gu deas,
'S e dh'èirich re aon uair
Na naoi Rìghrin 's an sluagh leis.

9
Lochlainich a bhuidheann bhorb,
Is ro mhaith colg re dol am feim,
Thug iad am mìonna ag triall
Nach pilleadh iad is Fiann nan diaidh.

10
Thogadar an Albaist ard,
Seach crìocha Eirinn nan colg teann,
'S ann Albain leathann na'm Fiann,
Thugadar an 'Triath air traidh.

11
Shuidhich iad am puible gu tiugh,
Rìgh Lochlainn 's a shluagh nach tim,
Air an tulach a bha muigh,
Guairid o'n bhrughann raibh Fionn.

12
Teachdaireachd thainig gu Fionn,
Teachdaireachd chuir rinn gu truzadh,

Comhrag dluth d' Fhiannaibh Fheinn,
Fhaotain air na gleinn nu thuath.

¹³
Thairg Fionn doibh cumha mor,
Do na sloigh a thain' ann cein,
Do Righ Lochlainn nam arm sean,
Far aon is a bhean fein.

¹⁴
Comhairle chinn aig Fionn
'S aig maithibh na Feinne gu leir,
Nighean righ na'n gabhtadh uap,
Thoir do Righ Lochlainn nan arm geur.

¹⁵
Ach Lochlainnich a bhuidheann bhorb,
Aig feabhas an colg is am mein,
Ni 'm b' ail leo cumha chunnaic grian,
'S an Fhiann fhagail na'n diaidh.

¹⁶
Ach Mun foghain leasta fin,
Thoir leat do bhean is dean rinn sith.

Earragan.

¹⁷
CHA d' thugainn-se sith d' Ailde fein,
No mhathaibh na Feinne gu brath,
Ach Fionn fein a chuir fo 'm bhreth
Is a chreach a thoirt gu traidh.

¹⁸
Cha 'tug thusa leat do neart,
Do bhrigh mo bheachd-sa, thair fal,
Na chuireadh dhuít Fionn fo d' bhreth,
No na bheir a chreach gu traidh.

¹⁹
Fhreagair Ailde na'n comhrag cruaidh,
Sceul a thainig truadh dha fein,
Ceann mhic Neimhe 's mhic Lir
Madhar leis an dara beum.

Seachd fichead do mhaithibh ar Feinne,
 Agus Ailde fein air thus,
 Thuit sud le iainh Earrgain mhoir,
 Mu 'n deachaidh na floigh ann dlus.

21

'S e labhair Fionn slath na'm buadh,
 'S e 'g amharc air sluagh Innse-fail,
 Co dheangas Earragan sa ghreis
 Mu 'n leigeanaid leis ar tair ?

22

Do bhi freagradh sud aig Goll,
 An sonn bu deacair a chlaoidh,
 Deanamfa Earragan sa ghreis,
 Leagar eadrinn le'r cleas-luidh.

23

Cuimhnichibh cath feagarra Feinne,
 A Chlanna Morna 's mor cli
 A Chlanna Baoige na'n arm deas,
 Leigibh ris bhur dea-ghniomh.

24

Beir leat Oiffain is Diarmad donn,
 Fearr-chuth crom is Mac an Leigh,
 Ga d' dhionadh o bhuillibh an laoih,
 Cuir diais air gach taobh mar sgeith.

25

Buin leat cath feagarra na Feinne
 Nach d'fhidir ceum a thoirt air cul,
 Cuir sud air do ghualain deas,
 Do shiol Chumbail nan cleas-ludh.

26

Ochd latha dhuinne gun tamh
 Sior chuir air ais an t flogh,
 Ceann Righ Lochlainn na'n sciath donna
 Bhuighinn Goll an naodhamh lo.

27

Naoi fichead is mile sonn
 Thuit sud le Garaidh 's le Goll,
 O na dh' eirich a Ghrian moch
 Gus an deachaidh i siar annmoch.

Seachd fichead do chlannaibh Rìgh,
Ga 'm bu dual gaig' is mor ghnìomh,
Thuit sud le Oskar an aigh
Is le Cairioll Corra-clnamh.

27
Mun' fear a chualdh as o fhaobhar arm,
No 'n comhrag le maom do threig,
Do Rìgh Lochlainn no do shluagh,
Cha deachaidh duine do thir fein.

30
Na'm faigheadh e co'throm na'n arm,
Earragan Mac Ainnir na'n arm glas,
'S an Albhuidh na'n abairt, *air Triath*,
Cha ghlactadh ach an Fhiann as.

31
Corr agus leath ar Fiann,
Thuit sud air an t fliabh mu dheas,
Ach na'n luadhimid a Ghrian,
Cha mho na ar trian thainig as,

32
Ach na'n luadhimid ar Rìgh,
Cha mhnaoi is Triath fo bhron,
'S ge d' thainig d'ar maithibh as,
Cha d'riinn sinn ar leas fan lo.

Na Bratichean.

33 Manus Rìgh Lochlainn.

GE d' gheabhadh Rìgh Lochlainn sud,
Na bha mhaoin 's do sheuda 'n Eirinn,
Cha philleadh e shluagh air ais,
Gus am biodh Eirinn uil' air earras.

34 OISSAIN.

Scaoil Fearghus a Bhratach o chrann,
Mar chomhar gu'n dhiult Rìgh Lochlainn cumha,
Ghluais an Fhiann gholach gu foill
Gus am biodh Eirinn uil' air earras.

Thainig

34 > Thainig sluagh fairim chairim nan tonn,
Thainig sud 's bu throm an fheachd;
Suil d'an tug Rìgh Lochlainn uaidh,
Chunnaic e Bratach ag tidh'n amach,
Agus gille gasta air a ceann,
Air a lafadh do dh' òr Eireannach.

37

MANUS.

Cia i a Bhratachsa Fhili dhuanach;
An i sud Bratach Mhic Treun-bhuadhaich?
Chi mi gille gasta air a ceann,
Is I fein ag togradh thair * sluaghadh.

38

FEARGHUS.

Cha 'n i sud ach an Liath-luineach, †
Bratach Dhiarmuid o Duibhne,
'N tra thigeadh an Fhiann uil' amach,
Ghabhadh an Liath-luineach toiseach.

39

MANUS.

Cia i a Bhratach-sa fhili dhuanach,
An i sud Bratach Mhic Treun-bhuadhaich?
Chi mi gille gasta air a ceann,
Is i fein ag togradh thair sluaghadh.

40

FEARGHUS.

Cha 'n i sud ach an Aon-chofach † ruadh,
Bratach Raine na 'm mor shluagh,
Bratach leis an sgoiltear ceinn
'S le 'n doirtear fuil gu aobranaibh.

41

MANUS.

Cia i a Bhratach-sa Fhili dhuanach,
An i sud bratach Mhic Treun-bhuadhaich?

Chi

* Bhar. † Luilneach. ‡ Fhionn-chofach,

Chi mi gille gasta air a ceann,
Is i fein ag togradh thair fluagh.

42 FEARGHUS.

Cha 'n i fud ach a Bhriachaill Bhrochail,
Bratach Ghuill mhoir mhic Morna,
Nach d' thug traigh riamh air a h ais;
Gus 'n do chrith an talamh trom glas,
Gur h e bu shuaimhneas d' an t frol bhuidhe,
Toiseach teachd is deireadh falbh.

44 MANUS.

Cia i a Bhratach-sa Fhili dhuanaich,
An i fud Bratach Mhic Treun-bhuadhaich?
Chi mi gille gasta air a ceann,
Is i fein ag togradh thair fluaghadh.

45 FEARGHUS.

Cha'n i fud ach an Dubh-nimhe,
Bratach Chaoilte Mhic Reatha;
Air mheud d' am bitheadh sa chath,
Cha bhiodh iomradh ach air an Duibh-nimhe.

46 MANUS.

Cia i a Bhratach-sa Fhili dhuanaich?
An i fud Bratach Mhic Treun-bhuadhaich!
Agus gille gasta air a ceann,
's i lasaradh le h òr aoibhin.

47 FEARGHUS.

Cha 'n i fud ach an sguab-ghabhaidh,
Bratach Oscair chrodha laidir,
Nuair a rigteadh cath na'n cliar
Cha b' fhiu a siaraich ach an sguab-ghabhaidh.

Thog

48

OISSAIN.

Thog finn an Deo-ghreine * re crann,
 Bratach Fheinn bu teann fa chath,
 Lom-lan do chlochaibh an or
 'S cosmhuil gu 'm bu mhor a (meas) rath.

49.

MANUS.

Saoilidh mi gu 'n thuit a bheinn.

50

FEARGHUS.

Is doilich dhuise na bheil ann,
 Gath-greine Mhic Cumhail re crann,
 Is maoi slabhraidh aiste fios
 Do 'n or bhuighe gun dall-sgiomh ;
 Agus naoi naoi lan ghaisgeach,
 Fo cheann na h uile slabhraidh,
 Ag togairt air feadh do shluaigh,
 Mar chliath † traodhadh gu traidh
 Biaidh gair chatha ga d' iomain.

53

MANUS.

Breugach do bheul Fhili bheinn,
 Trian na ta agam ann so do shluagh
 Cha robh riamh agaibh-s' ann Eirinn.
 Ge beag leats' an Fhiann thearc-sa, ‡
 Bheir thu do theann leim mu'n tig am feascar
 Roimh lanna glas, no ni thu d' aimhleas.

54

FIONN.

Cromaibh bhur ceinn fa chath,
 S deanadh gach flath mar gheall.

55

OISSAIN.

Bu liona ceann ga mhaoladh,
 Ag us gualain ga shnaigheadh,

x x x x x x x

* A Ghile-ghreine. † Chliabh. ‡ Earrafuadh-se.

O eirigh Greine gu feascar. ————— 56
 Cha deach' o fhaobhar lann gu loingis,
 Ach aon mhile do shluagh barr ;
 Theich iad mar shruth o bharraibh bheann,
 Is sinne san chath ga 'n iomain.

57
 Bu lionmhor Fiannaidh agus sonn,
 Agus curaidh bu throm troit ;
 Ach samhail d' Oskar mo mhac-sa
 Cha robh aca bhos no thall. ————— 58
 Seachd cathai do bharr an t sluagh
 Thuit sud le Oskar ná 'm buadh,
 'S an naonar mac a bh' aig Manus Ruadh. ————— 59 x x x x x
 Seachd fichead agus míle sonn
 'Thuit sud eadar Conan is Goll ;
 Ach Mac Cumhaill 's a shluagh garg,
 Mar chaor theine na 'm mor fhearg ;
 Le shradagaibh diana cas, ————— 60
 Bha buille gach laoiach ann sa ghreis
 Fhad 's a mhair Lochlannaich ris.

M 14. Bas Oscair. .

256 lines

1
Cha 'n abair mi mo thriath re m' cheol,
 Ge b' oil le h Oifein e nochd
 Oskar agus Cairbre calma',
 Tradhar iad an Cath Ghabhra.

2
 An t fleagh nimhe 's i 'n laimh Chairbre,
 Gu'n croitheadh i re uair feirge ;
 Deireadh am fiach ri * ghoimh,
 Gur ann lea' mhairbheadh Oskar.

3
 'S measa deireadh e ris fein,
 Am fiach dubh mu mhi-cheill,
 A chuigear ata sibh mu'n chlar
 Ach fuil fir a bhith ga thachdadh.

4
 Dh' fharai finn, a Rath † gun cheil,
 Cuim an tacadh ar fuil fein ;

R r

* Thre. † Bhaobh.

Ciod

Cìod i ghìomh a th'air ar rosgaibh,
Nuair a choineamaid a chaol reachda ?

5
Gairidh am fiach moch am màireach,
Air do ghrudhfa ann san àr-fhaich,
Cuireadar do shuil * a gluc,
As e sin a thig a thuiread.

6
Is dearg an fhaobh sin ta thu nigheadh,
'S dearg an t aogas do bhi uirre,
Ach gus an d' thainig an diu',
An fhaobh sin cha b' olc a h inneal.

7
A Bhaobh a nigheas at t eadach,
Deansa dhuinne faisd'neachd cheudna,
An tuit aon duine dhiubh leinn,
No 'n d' theid sinn uile do neo-ni ?

8
Marbhas leasta cuig ceud,
Is gonar leat an Rìgh fein,
Araon 's am fear a laghadh † dh'e,
Bhar faoghal uile gu'n d' thainig.

9
Na cluinneadh e thu Rosg Mac Ruaidh,
No duinne bhuineadh d' a shluagh,
Na cluinneadh an Fheinn thu nochd,
Mu 'm bith sinn uile gun mheifnich.

10
An cuala sibhse turas Fhinn,
Nuair ghluais e gu h Eirinn ?
Thainig an Cairbre sleaghach garg,
'S ghlac e Eirinn fo aon smachd.

11
Dh' fhalbh sinne le dian damhair
A lion d' an Fheinn as a bha sinn,
Leagadh leinn ar feachd 's ar sluagh
An taobh mu thuabh do dh' Eirinn.

12
Chuireadh le Cairbre anuas
Fios air Oscar cruaidh na Feinne,

Dol

Dol a dh' ionnsuidh fheadh na Feinne,
'S gu faigheadh e cìs da reir fin.

13

Ghluais, o nach d' ob e namh,
An t Oscar aluinn gu leachd an Rìgh,
Triachad fear treun dh' imich leis,
A fhreasdal d'a thoil 's da fheim.

14

Fhuair sinn onoir fhuair sinn biadh,
Mar a fhuair sinn roimhe riamh,
Bha sinn gu fughach as teach,
Maille re Cairbre san Teamhraidh.

15

An la mu dheireadh d' an òl,
Thuirte Cairbre le guth mor,
Iomlaid ceinn fleagha b' ail leam uait,
Oscar dhuinn na h Albhainn.

16

Creud an iomlaid ceinn a bhiodh ort,
A Chairbre ruaidh na'n Long-phort?
'S tric bu leat mi fein 's mo shleagh,
Ann latha catha agus comhraig.

17

Cha b' uileor leamfa cìs no cain,
No aon feoid a bhiodh na'r tìr,
Cha b' uileor leam re m' linn a bhos,
Gach feoid a dh' iarrain gu 'm faighinn.

18

Cha 'n 'eil òr no earras gu fìor,
A dh' iarradh oirne an rìgh,
Gun tair gun tailceas duinn d'e,
Nach bu leatfa Fhighearnas.

19

Ach malairt cinn gun mhalairt crainn
B' ea-corach fud iarraidh oirn,
'S e 'm fath mu 'n iarradh tu oirn e,
Mise a bhith gun Fhiann gun athair.

20

Ge do bhiodh an Fhiann is t athair,
Co maith 's a bha iad riamh na 'm beatha.

Cha b' uileor leamfa re m' linn,
Gach feud a dh' iarrain gu 'm faighinn.

21

Na 'm biodh an Fhiann agus m' athair,
Co maith 's a bha iad na'm beatha,
Is teann ar am faigheadh tu sinn
Leud do thaighe an Eirinn.

22

Lion fuarachd na laoich làn,
Re claidhin na h iomar-bhaidh,
Bha briathra garbha leath mar leath
Eadar an Cairbre 's an t Oscar.

23

Bheirin-se briathar buan,
'S e thubhairt an Cairbre ruadh,
An t fleagh sin ata na d' laimh
Gur h ann innte tha do luath-bhas.

24

Briathar buan sin briathar buan,
A bheireadh an Cairbre ruadh
Gu'n cuireadh e fleagh nan seach siog,
Eadar airne agus imleag.

25

Briathar eil' ann aghaidh sin,
Bheireadh an t Oscar calma,
Gu'n cuireadh e fleagh nan naoi siog,
Mu chuma' fhuilt agus eadain.

26

Briathar buan sin briathar buan,
A bheireadh an Cairbre ruadh,
Gu 'n d' thugadh e sealg agus creach
A h Albainn an la 'r na mhaireach.

27

Briathar eil' an aghaidh sin,
Bheireadh an t Oscar calma
Gu'n d' thugadh e sealg agus creach
Do dh' Albainn an la 'r mhaireach.

28

Bha 'n oiche sin duinne gu'n chabhair,
'Thall agus a bhos mu'n amhainn,

Bha doirlinn leath mar leath
Bha doirlinn mhor eadar-inn.

29

Chualas Olla le guth tiom,
Air chlairfich bhinn ag tuireadh bais;
Dh' eirich Oscar am feirg
Is ghlac e airm na dhornaibh aigh.

30

Dh' eirich finn an la 'r na mhaireach,
Ar fluagh uil' ann fin na bha dh'inn,
'Thogadh fealg agus creach leinn,
Gu'n fhiaraich do Righ Eirinn.

31

Mharbh finn Righ Luthaidh na'n lann,
Laoch fuileach le faobhar arm,
'Thog finn creach re sliabh Coill,
Gu luath lois gearnach lu'-mhor.

32

An uair a rainig finn ann
Beallach cumhaing an caoil-ghleann,
'S ann a bhlo dh an Cairbre ard,
Ag lonmaireachd ag teachd na 'r co-dhail.

33

Cuig fichead Gaidheal garg,
Thainig o 'n tir fhuair ghairbh *
Thuit fud le laimh Oiscair thall,
'S mosgladh re Righ Eirinn.

34

Seachd fichead do Chlannaibh Righ,
Bu mhor gaisg agus gnìomh :
Thuit fud le laimh Oiscair thall,
'S e mosgladh re Righ Eirinn.

35

Mungan Mac Seirc a bha 'n naimh,
A chuimhrichheadh ceud cloidheamh glas,
Thuit fud le lamh Oiscair thall,
'S e mosgladh re Righ Eirinn.

Cuig

* Cuig fichead Albannach ard,
Thainig thair muir chairginich ghairbh,

Cuig fíchead fear clóidheamh glais,
Nach deach' aon cheim riamh air ais;
Thuit fud le laimh Oscáir thall,
'S e mósghladh re rígh Fírinne.

37
Cuig fíchead fear bogha,
A thainig air Cairbre d'a chobhair;
Thuit fud le laimh Oscáir thall,
'S e mósghladh re Rígh Eirinne.

38
Seachd fíchead do dh' fhearaibh feachd,
A thainig a tír an t sneachd;
Thuit fud le laimh Oscáir thall,
'S e mósghladh re Rígh Eirinne.

39
Cuig fíchead Cairbre ruadh,
Bha cos'lach re Cairbre an t sluaigh;
Thuid fud le laimh Oscáir thall,
'S e mósghladh re Rígh Eirinne.

40
A chuigear a b' fhaigfe d' an Rígh,
D' am bu dual gaisg' is gníomh;
Thuit fud le laimh Oscáir thall,
'S e mósghladh re Rígh Eirinne.

41
Nuair chunnaic an Cairbre ruadh,
Oscar ag sñoigheadh an t sluaigh,
A chraoiseach nimhe bha na laimh
Gu'n do leig e i na cho-dhail.

42
Thuit Oscar air a ghlun deas,
'S an t sleagh nimhe troimh a chneas,
Thug e urchaire eile nunn,
Is mharbhadh leis Rígh na h Eirinne.

43
Eirich Art is glac do chlóidh camh,
Is feasamh ann aite t athar,
Is ma gheabh thu do dhiol saoghail,
Saoilidh mi gur mac rígh thu.

44

Thug e urchair eile 'n airde,
Ar leinne gu 'm bu leoir a h airde
Leagadh leis aig meud a chuimsiadh
Art mac Cairbre air an ath urchair.

45

Chuir iad chum an Righ mu cheap,
Sluagh Chairbre bu gharbh gleac,
Los gu 'm buidh' nte leo buaidh laraich,
Air faicin doibh Ofcair gu craiteach.

46

Thog e leacog chonart chruaidh,
Bharr na talmhainn taobh-ruaidh,
Bhris e 'n Cath-bharra mu'n cheap,
Gnìomh mu dheireadh mo dheadh mhic.

47

Togaibh libh mi noife Fhiann
Nior thog sibh mi roimhe riamh,
Thugaibh mi gu tulaich ghlain,
Ach gu 'm buin sibh diom an t eadach.

48

Chualas aig traidh mu Thuath
Eimheach sluagh is fadhar arm',
Chlìsg ar gaisgich gu luath,
Mu 'n raibh oscar fadhafid marbh.

49

Marbh'-asg ort a mhic na buaidhe
Ni thu breug an darna h uair dhuinn,
Loingis mo shean-athar * ata ann
'S iad ag teachd le cabhair chugainn.

50

Bheanniuch sinn uile do Fhionn,
Ge ta cha do bheannuich dhuinn,
Gus an d' thainig e tulach nan deur
Far an robh oscar na'n arm geur.

51

'S measa mhic a bhiodh † tu dh'e
Latha catha fin Beinn-eadain,
Shnamha na corran throimh d' chneas
'S i mo lamhsa rinn do leigheas.

* Shean-'ar.

† Bhi.

Mo leigheas cha 'n 'eil am fath, *
'S cha mho nithear e gu brath;
Chuir Cairbre sluagh na'n feachd fiong
Eadar m' airnin agus m' imleog.

53
Chuir mise sleagh na'n naoi fiong,
Mu chuma fhuilt agus eadain,
'S na'n rigeadh mo dhuirn a chneas,
Cha deanadh aon leigh a leigheas.

54
'S measa mhic a bhiodh tu dh'e
Latha catha sin duindealgainn
Shnamhadh na geoidh throimh d' chneas,
Is i mo lamhsa rinn do leigheas.

55
Mo leigheas cha 'n 'eil am fath,
S cha mho dheantar e gu brath,
An gath domhainn am thaobh deas,
Cha dual do leigh a leigheas.

56
Sin an uair a chaoidh Fionn,
Air an tulaich os ar cionn,
Shruthadh na deoir fios o rosgaibh,
Thiontadh e reinn a chulthaobh.

57
'Mo laogh fein thu, laogh mo laogh
Leanabh mo leinibh ghil chaoibh,
Mo chridhe leimnich mar lon,
Glu-a bhràth cha 'n eirch Oskar.

58
'S truadh nach mise thuiteadh ann
An Cath Ghabhradh, gnìomh nach gann,
Is thufa an Ear 's an Iar,
A bhi roimh na Fiannaidh Ofair'.

59
Cha d'fhidir duine roimhe riamh,
Gur cridhe feola bha 'm chliabh,
Ach cridhe do chuimhne cuir
Air a chumhdachadh le staillinn.

Donnalaich

Donnalach na'n con re m' thaobh,
 Agus buraich na'n fear laoch,
 'S gul a Phannail caoidh mu'n seach
 Gur e surahdom eadh chridh'. a

61
 Thog finn leinn an t Oscar aluinn,
 Air ghuailibh, air fleaghaibh arda,
 Thug finn as iomchara grin
 Gus an d' thainig finn tigh Fheinn.

62
 Cha chaoineadh Bean a mac fein,
 Cha chaoineadh fear a bhrathair caoin
 Cia lion 's a bha finn mu'n teach,
 Bha finn uil' caoineadh Ofcair.

63
 Bas Ofcair a chradh mo chridh',
 Triath fear Eirinn 's mor d'ar di;
 Cait am facas riamh re d' linn
 Fear co cruaidh riut air chul lainn?

64
 Nior chuir Fionn d'e crith is grain,
 O 'n latha sin gu la bhrath;
 Cha ghabhadh is cha b' fheirde leis
 Trian d'an bheatha ge d' abrainn.

C R I O C H.

CLAR-INNSEADH.

A

A M bheil thusa air sgiathan do luathas			
Ambic mo mhic, 'fe thuirt an Rìgh	uscar	34	+
Ard aignidh Ghuill fear cogaidh Fhinn	Goll	35	x
Aithris dhuinne, Oisfain dhanaich	Conn	39	x
Ann an éididh Shean-Ghàel marre tein teachd na Ròimh		64	
An ainnir a chunna mi m' chadal,		66	
A mhic an fhir ruaidh		83	
A' chainnt a thuit ian gu'n labhair e cearr i		87	
Air tuiteam a' m' chadal a nis o cheann fada		94	
An nochd gur faoin mo chadal damh		125	
A s mo chadal cha bheag m' airtneal		148	
An cuala sibhs' truas fhinn	Cata gabhira -	167	+
An la mharbh sinn an Torc	Brùn	170	x
A 'Lunduinn thainig Siar Oirn		173	
A Bhanarach mhiagach		206	
A Chomhachag bhoichd na froine		222	
An cuala' sibhs' a bhainnis bhàn,		244	
An diu 's mor lium a ghaoth		248	
Abhean leasaich an stop dhuinn		268	
An Dearg mac Deirg gur mis a bhean		300	x

B

Bha aig Biataich na forais	44
Brave lads be merry le furan le gradh	112
Beir fòruidh uam le deagh rùn buaidh,	113
Beir fòruidh na dha	123
Bheil fhios Co Chunna' mise an raigir'	237
Beir mo shoruidh le duthrachd	258

C

Chualas air fada o shean,	25
Cha b'e tuirneal a' chnatain	74
Cha 'n e dhuifg mo sheanchas domh	91
	92

	T.
Co theid far rium d' an tigh fhaire,	139
Chunne mi brúadar a chuir sinuairean gu leòr orm,	205
Chuir e an claidheamh, fada, sìorchruaidh,	211
Chuna' mise mo leannan	245
Clann Uisnich nan each Geala;	260 +
Comhairle' a thug ormfa Brian,	295
Cha d' thugainn-se sìth d' Ailde fein	307.
Cha' nabair mi mo thriath rom Cheol	313
Oscar	7

D

Dheirich mi moch air mhaduìn an de	127
Dh'ain-deoin duine, no gun fhios do,	132
Dearmad fheadha gu'n d'rinn Fionn	305

E

✕ Eistibh beag ma's aill libh laoidh	Diarmuid	284	+
Eatroman muic o hó,		291	

F

Fear mo ghaol an t-uifge-beatha	79
---------------------------------	----

G

Ge b'e bhiodh leinne an laoi,	18
Gura mise tha ga m' lathadh,	33
Gur beag m'uith dhol chunn na h-àiridh,	58
Ged' tha mi m' eun fògraidh san tìrsa,	77
Ge do theid mi do m' leaba	117
Gur muladach ata mi	122
Gu d' thug mi 'n ionnsuidh bhearraideach,	128
Ge b' e dh' eireadh san lasair	154
Gu bheil Thu Gu boidheach banndaidh Banail	231
Gur e m' 'anam' is m' 'eudail	242
Ge Grianach an latha o	298
Ge d' gheabhadh Rìgh Lochlainn sud,	309 +
Flags.	
Maras	

I

Is Cuth duine far nach Fionduin	11
	Is

CLAR-INNSEADH.

325

7.

Is fhad tha mis' ann am chodal
 Iseabail Nic Aoidh aig a chrobb Laoigh
 Is cian o fin a 'Thulach ard

85

198

302

- Fens
Chassey

L

La d'an robh sinn uille an Fhiann - *Faines Ann* 35 X
 Latha dhambha fiubhal bheann 118
 La dhuinn air Luachar Leobhar - *S. M. M.* 233 +
 Latha' d' an Fhein air tulaich fhoir - *M. M. M.* 250 X
 Lamh Dhia leinn a shaoghail 253

M

Molaimaid Tighearna na gloir 14
 Moch 'fa maduinn 's mi 'g éirigh 98
 Mi 'N diu a' fàg' ail na tire 237
 M' anam, iomuighch thufa samhach 279
 'M ionmhuin, is 'm annfachd, 's mo thlahhd 287

N

Nuair chaidh Cuth-ullin do dh' Eirinn, dh'fhag e a } 24 X
 Nam bu teagasgach mi air an treud 69
 'N Ainm an aigh ni mi tus 151
 'Nuair abha Albainn fui' lighe, 189
 'N Rair a chunna mi 'm Bruadair, 201
 'N A'm faiceadh tu Bean Gun Leannan, 293
 'Nuair a theid thu thigh an oil, 296

O

Otheid, c'uim nach d' thèid? 51
 O 's tric mo shùil air an linne 61
 Osna Caraid an cluain *Fhrasach* 107 X
 O gur mòr mo chuid mulaid 133
 O! Cairibh mi ri taobh nan àlt 158
 O Soruìdhslan don Ailleagan 281

S

'S e guth anma mo ruin at' ann! 29
 30

This was in Mac Nicols sketch
 of manuscript in a hand of the
 period with corrections.

	7.
'S Mor mo mhulad, 's cha 'n aichea'm,	31
'S mi th'air snaidheadh 's air caitheamh	45
'S Fhada o 'na dh'fhalbh mo leannan,	48
Sud a rìgh gur trom m'eire	49
'S Mithich dhomhfa bhi 'g èirigh	59
'S Daor a cheannuich mi 'n t-iasgach	68
'S mi air airidh a ghleinne	124
'S Mor mo mhulad 's cha ludh' m' eis-lein	136
'S i fo blià' na' 's fhad a chlaoidh mi,	141
'S e do latha Raoin-ruairidh	142
'S Gach Cùis theid eir bhialabh brìthe	181
'S mi m' shuidhe m' ònar air Tulich bhoidhich	195
'S Truagh nach raibh mis ann sin,	204
'S e guth anaim mo ruin a tha 'nn,	210
'S Truagh gun me 's an choill	212
'S Cianail m' aigne o na mhaduinn,	240
'S e Latha Rinnruari,	279
'S Luaimnach mo chodai an nochd,	278
SEACHAIN caonag dhiombidis,	287

T

Tri uairin chrath an oì'che	7	X
'Tha fleasgach anns a' bhaile so	47	
'Tha mulad, tha fgios orm	52	
'Tha mo chridh' air fas trom,	59	
Topadh leat, a Dho'll mhic Fhionnlaimh,	79	
'Tha sluagh an t-saoghail-fa 'nan deannaibh,	103	
Theid mi dh' Inbhir-neis o	119	
'Tha loingeas foi breidibh,	134	
'Thoir fios gu breabadoir na beirte	138	
Ta sgeul beag agam air Fionn,	162	
Thogaireadh, Bean Aoidh, Thogaireadh Bean	209	
Togamid fonn air luathadh a chlòlain,	209	
Tri nithean gun iarraidh	246	
'Tha mulad, 'Tha mulad	276	

W

With the Garb of old Gaul, and the fire of old
Rome

